

ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΠΝΕΥΜΑ

ΕΡΕΥΝΑ - ΣΤΟΧΑΣΜΟΣ - ΤΕΧΝΗ - ΚΡΙΤΙΚΗ

Ίδρυτής - Διευθυντής: Λάμπρος Μάλαμας Χρόνος 7ος Τεύχος

29

Σ' όλο τον κόσμο ξαστεριά, σ' όλο τον κόσμο ήλιος (Δημοτικό)

ΘΕΜΑΤΑ:

- Άνεκδοτο ποίημα του Κ. Βάρναλη
- Ίερατεία - επίσκοποι και θρησκεία
- Παγκόσμια ποίηση
- Έλληνική ποίηση
- Νέοι ποιητές
- Πρωτότυπα διηγήματα και αφηγήματα
- Έντυπώσεις από την ΕΣΣΔ
- Περιγήσεις, διαπιστώσεις και κρίσεις από τις ΗΠΑ
- Το βιλαρικό κίνημα και ο Σολωμός
- Η Μουσική και η εξέλιξή της
- Ιστοριοδιφικές και λαογραφικές μελέτες
- Εύτράπελα, παραμύθια και μύθοι
- Οί συγγραφείς και τα βιβλία
- Με τό σφυρί στα καμώματα
- Πολιτικοκοινωνικά κεντρίσματα
- Μηνύματα στο «Ε. Πνεύμα»
- Πνευματικά και καλλιτεχνικά γεγονότα

50 όνόματα συνεργατών

Πρωτότυπη Έπιθεώρηση αγωνιαστικής λογοτεχνίας και κριτικού προβληματισμού. Μαχητικό όργανο διαφώτισης και πνευματικής καλλιέργειας του λαού

Όσα σημειώνω, τα σημειώνω γιατί δεν υποφέρω να βλέπω τó άδικο να πνίγει τó δίκαιο
Μακρυγιάννης

	Σελ.		Σελ.
ΠΡΩΤΟΣΕΛΙΑΗ ΠΟΙΗΣΗ			
Ήθελα (Κ. Βάρναλη)	897	Ό Ξεπνος Γραμμενιάτης κι ό Χό- τζας (Κ. Λαζαρίδη)	920
Αίσθήματα (Άντ. Κυριακόπουλον)	898	Κίεβο (Β. Κωνσταντινόπουλον)	923
Μιά άπόφαση προσωπική (Δ. Καροΐσου)	898	Έρχομαι από τις ΗΠΑ (Σ. Μάλαμα)	925
Όκ τριφερότερες λέξεις (Π. Κριναΐον)	898	Τό κίνημα του Βηλιρά και ό Σολω- μός (Γ. Νικολόπουλον)	930
ΕΠΙΦΤΑΛΙΑΔΑ:			
Ίερατεία - επίσκοποι και θρησκεία (Α. Μάλαμα)	899	Ή μουσική και ή εξέλιξή της (Ντ. Κοΐγκουλον)	932
ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΠΟΙΗΣΗ:			
Άπό Ρουμανία (Μετ. Ρ. Μποιζη)	904	Τά Μαστοροχώρια (Τ. Παλασταΐφρον)	934
» Βραζιλία (Μετ. Άγνή Σχοινά)	904	Μετρική στοιχεία για τον Έδαγγ. Ζάλ- πα (Μ. Μαρινέσκου)	936
» Ίνδία (Μετ. Άγνή Σχοινά)	905	ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΣΕΛΙΑΔΕΣ (Χ. Σκαν- δάλη)	
» Βουλγαρία (Μετ. Ε. Παιονΐδον)	905	ΟΙ ΣΤΙΓΓΡΑΦΕΙΣ ΚΑΙ ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ	
» Άλβανία (Μετ. Γιάννης Μανίκας)	906	Κρίσεις, γνώμες και παρουσιάσεις (Α. Μάλαμα)	
» Γιουγκοσλαβία (Μετ. Ρέσλερ - Θε- οδώρου)	907	ΜΕ ΤΟ ΣΦΤΡΙ ΣΤΑ ΚΑΜΩΜΑΤΑ (Σχόλια Α. Φωτεινού)	
» Ούγγαρία (Μετ. Έ. Παιονΐδον)	907	ΠΟΛΙΤΙΚΟΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΚΕΝΤΡΙ- ΣΜΑΤΑ (Στ. Κεντσή)	
» Γαλλία (Μετ. Άγνή Σχοινά)	908	ΜΕ ΤΗΝ ΠΕΙΘΩ ΤΩΝ ΑΡΙΘΜΩΝ	
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ:			
Ή ήττα (Κ. Πηγαδιώτη)	907	ΜΗΝΤΜΑΤΑ ΣΤΟ <ΕΛ. ΠΝΕΤΜΑ>	
Και τότε γράφεις (Γ. Παναγονόπου- λου)	908	ΠΝΕΤΜΑΤΙΚΑ & ΚΑΛΑΜΤΕΧΝΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ	
Στόν Άργύρη (Π. Νικόλαος)	909	<hr/>	
Τί θά γενώ (Ν. Νικήτα)	910	<Ε Λ Ε Τ Θ Ε Ρ Ο Π Ν Ε Τ Μ Α >	
Μετασπισμικό (Β. Σουλτάνη)	910	Ίδιακτήτης - ίσπειθινος έκδοτής	
Οιδίποδας και Άντιγόνη (Ν. Χατζηη- κολάου)	910	ΛΑΜΠΡΟΣ ΜΑΛΑΜΑΣ	
Δύο ποιήματα (Μ. Πέτρον - Βενετσιά- νον)	911	Δίυση σύμφωνα με τό νόμο: Ε. Βενζέλου 188 - Γιάννινα Τιμή τείχους δρχ. 60	
Βιβλία (Στ. Καλού)	911	Χρονάτικη συνδρομή ίσοιτερικού	Δρχ. 250
Αιπλή πάλη (Στ. Πέτρον - Βλάσση)	911	Φιλική	» 400
Φαρισαίοι (Χ. Χριστοδουλάκη)	911	Ήξειτερικού	Δολλ. 12
Δύο έρωτικά ποιήματα (Α. Χρισσοστο- μΐδη)	912	Όργανισμοί, Νομ. Πρόσωπα, Όδρύματα, Δήμοι, Κοινότητες	
Περίπτωση (Μ. Παναγιόπουλον)	912	Τλη - άλληλογραφία - έμβάσματα στον ίδιο. Χειρόγραφα δέν ίπιστρέφονται. Φιλοξενούν- ται μόνο άδημοσίευντες συνεργασίες.	
ΝΕΟΙ ΠΟΙΗΤΕΣ			
Σπίθα λιού (Α. Κατσιφου)	912	Έκτίπωση:	
Τρία Τετράστιχα (Στ. Γιωβάνη)	913	Τισογραφείον <Η ΔΩΔΩΝΗ>	
Στίχια (Π. Μαρινέλη)	913	Κονίσης 195 - Τέρμα Άνω Τοΐμπας Τηλ. 920.610 - Θεσσαλονίκη	
Έτσι είμαστε (Α. Τασιάνη)	913	<hr/>	
Άλήθεια (Στ. Καραγιάννη)	914	Περιοδικά και βιβλία του Α. Μάλαμα πω- λούνται στην Άθ ή να στα Βιβλιοπωλεία: <Δωδώνη> Άσκληπιού 3, <Σύγχρονη Έποχή> Άκαδημίας 76, Κολλάρου Σόλωνος κ.ά. Στη Θ ε σ / ν ί κ η: Π. Ραγιά Τοιμισκή 44, Ν. Χατζηκίργιον Βενζέλου 15, <Σύγχρονη Έ- ποχή> Άριστοτέλους 7, Κέντρο Διάθεσης Βι- βλίου Κ. Μελενίκου 34 κ.ά.	
Μιά πολιτεία (Μ. Καρακατσανΐδη)	914		
Τριγοΐδι για νιπάλμ (Στ. Κατσάκ)	914		
ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ			
Τό δέλτα που έγινε άλφα (Σ. Μουστ- λίμη)	915		
Ταξίδι (Κ. Καρρά)	916		
Ό πιπύς (Μ. Μπάκολη)	917		
Κικλοδιώκτο (Α. Δελώνη)	91:		

ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΠΝΕΥΜΑ

Έρευνα - Στοχασμός - Τέχνη - Κριτική
Ίδρυτής - Διευθυντής: ΛΑΜΠΡΟΣ ΜΑΛΑΜΑΣ

Β' έκδοτική περίοδο
Ζ' χρόνος 29ο τεύχος
Ίούλης - Αύγουστος
- Σεπτέμβρης 1978

Ἡ Θ ε λ α

ΤΟΥ ΚΩΣΤΑ ΒΑΡΝΑΛΗ

(Ἀνέκδοτο ποίημα πού φύλαγε στ' ἀρχεῖα
του ὁ δ/ντῆς τοῦ Ε.Π., χάρη στίς φιλικές
σχέσεις πού εἶχε μέ τὸ μεγάλο ποιητῆ)

Ἡθελα κάποτε κι ἐγὼ τοὺς μύθους νὰ πιστέψω
πού διηγοῦνται ναυτικοὶ ρυτιδωμένοι γέροι,
κι ἀπὸ καράβι φορτηγὸ τὸν ἥλιο ν' ἀγναντέψω
τὸ ζαλισμένο μου ἑαυτὸ νὰ φέρω σ' ἄλλα μέρη.

Σὲ πολιτεῖες νὰ βρεθῶ, ὑγρές, θολές καὶ στεῖρες
καὶ νὰ χαθῶ μὲς στὰ στενὰ κι ἀνήλιαγα μπορδέλα,
νὰ ἰδῶ ἀλήτες ξενικοὺς νὰ σπᾶνε μαύρες ψεῖρες
καὶ νὰ μοιράζουν τὸ ψωμί καὶ τὴν παστή σαρδέλα.

Σὲ χώρες νὰ πάω καφτερές, ὀκνές, χασισωμένες
ἐκεῖ πού βγαίνουν οἱ θεοὶ κι οἱ ἄνθρωποι κοιμοῦνται
νὰ κυλιστῶ μ' ἀράπισσες, γυμνές καὶ πεινασμένες
χάμου ἐκεῖ σ' ἓνα ψαθὶ πού αἰσχρὰ πολλές κυλοῦνται.

Στοῦ Βράχμαν τὶς ἀπέραντες καὶ σκλάβες πολιτεῖες
ἐκεῖ πού οἱ ὄχλοι τριγυρνοῦν δίχως φωνὴ καὶ βῆμα,
θὰ ἴθελα νὰ ἴδαζα φωτιὰ μαζί μέ τοὺς παρίες
καὶ νὰ σιμῶσω τοὺς νεκροὺς μὲς στὸ ὑγρὸ τους μνήμα.

Στὴν Κίνα μέ τοὺς κίτρινους κι ἥρωικούς ἀνθρώπους,
στὴ Μαντζουρία, στὸ Κογκό, στὴν κρύα Σιβηρία,
νὰ τριγυρῶ θὰ ἴθελα σὲ ὅλους σας τοὺς τόπους
κι ἓνα πρωὶ μέ παγωνιὰ νὰ πάω στὴ Ρωσία.

Χέρια ἀπλωμένα νὰ μὴ ἰδῶ, ἀλήτες καὶ κοκότες,
παπάδες, μουεζίνηδες, τζαμιά, μήτε φατρίες,
κεφαλαιούχους μέ κοιλιές, βαρώνους καὶ ἵππότες
μήτε κλαμένα πρόσωπα κι ὑποπτες κατοικίες.

Ἐκεῖ νὰ μείνω στὴ ζωὴ στῆς λευτεριάς τὰ νιάτα,
ν' ἀκούω κρότους μηχανῶν καὶ γελαστὲς ἀνάσες.
Νὰ τρώω ψωμί χαρούμενο, νὰ λέω λόγια σταράτα
καὶ μέ τὴ μπλούζα νὰ θαφτῶ δίχως ψαλμούς καὶ κάσσοι.

Ἐκεῖ ν' ἀράξει θὰ ἴθελε τὸ φορτηγὸ καράβι
γιὰ νὰ μ' ἀφήσει μοναχὸ μὲς στ' ἀτσαλένια πλήθη
ἐκεῖ πού λυώνουν οἱ θεοὶ καὶ δὲν ὑπάρχουν σκλάβοι
πό 'χουν φωτιὰ στὰ μέτωπα καὶ στὰ πλατιὰ τὰ στήθη.

Αισθήματα

ΤΟΥ ΑΝΤΩΝΗ ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

'Αγαπώ τούτο τὸ γήινο, τ' ὀδυνηρὸ κορμί.
 Τὴν ἄγρια δύναμη τοῦ νοῦ
 νὰ σκέφτεται ἀκούραστα
 ἐλεύθερα, αἰώνια.
 'Αγαπώ τὴν παρθένα φαντασία
 ποὺ παραδίνεται μ' ἀχόρταστη αὐδαιμονία
 στὴ μέθη ἑνὸς ὀνείρου.
 'Αγαπώ τὴ θάλασσα. Τὸ φίλο μου τὸν ἀνεμο
 τὸν ἀντρίκιο ἀγέρα ποὺ σφυρίζει
 τὸ νικητήριο σάλπισμα τῆς λευτεριάς του.
 Μὰ πιὸ πολὺ μ' ἀρέσει κι ἀγαπῶ τὸν ἄνθρωπο.
 Τὸν ἄνθρωπο ποὺ σκέφτεται καὶ μάχεται
 γιὰ ὅ,τι ἐγὼ λατρεύω στὴ ζωὴ.
 Τὸ πάθος μου γιὰ τὴ ζωὴ — τὴν ὀμορφιὰ
 καὶ τὴν εἰρήνην.

Μιά ἀπόφαση προσωπικὴ

ΤΗΣ ΔΕΣΠΩΣ ΚΑΡΟΥΣΟΥ

Μὴ πιστέφετε στὰ φωτεινὰ χαμόγελα
 μὴ πιστέφετε στὰ γυαλιστερά δάπεδα
 μὴ πιστέφετε στὰ μέσα ἐνημερώσεως
 'Αλλά, ρωτήστε τὴν ψυχὴ σας
 καὶ στραφεῖτε στὰ βουρκωμένα μάτια
 αὐτὰ εἶδαν τὴν ἀνοχὴ τοῦ ἐγκλήματος
 αὐτὰ εἶδαν τὰ στρατόπεδα καὶ τὸ φόβο
 αὐτὰ εἶδαν τοὺς ἥρωες νὰ μπαίνουν φυλακὴ
 καὶ τοὺς προδότες νὰ πλουτίζουν.
 Δὲ σὰς λέω φέματα
 ἂν ἀφήσετε τὸ βλέμμα πιὸ βαθιὰ νὰ εἰσχωρήσει
 ἂν ἀφήσετε τὴν ψυχὴ σας λεύτερη
 θ' ἀκούσετε τὴν ἱστορία ἑνὸς κόσμου
 ποὺ κοντεύει νὰ κυβερνηθεῖ ἀπὸ τὸν Βεελζεβούλ
 καθὼς λένε οἱ γραφές.
 "Ὅμως ἡ ἀπόφαση νὰ νικήσει τὸ δίκιο
 καὶ τὸ καλὸ, φτερά πρέπει νὰ δώσει.
 "Ἄς ταξιδέψει ἡ Ἑλλάδα καὶ πάλι στὸ φῶς!...

Οἱ τρυφερότερες λέξεις

ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ ΚΡΙΝΑΙΟΥ

Τεντώνω τὴν πρώτη χορδὴ
 νὰποκαλύψω τάλαιφροῖσκιωτα δνεῖρα·
 σκαλίζω τὸ πρῶτο σουράβλι σὲ κούφιο καλάμι
 νὰ ξυπνήσω τοὺς τρυφεροὺς στεναγμούς,
 ζωγραφίζω ἕνα κλαδί φορτωμένο μὲ ἀνθούς μυγδαλιάς
 νὰ διαβάσει τὸν πρῶτο ἀνοιξιὰτικο φαλμό του ὁ ζέφυρος...
 'Αγεράκι τοῦ πρωῖνοῦ νὰ σὲ ὀδηγήσω χέρι μὲ χέρι
 ἐκεῖ ποὺ οἱ τρυφερότερες λέξεις γίνονται ὑπόσχεση;

Ἱερατεῖα - ἐπίσκοποι καὶ θρησκεία

Τοῦ Λάμπρου Μάλαμα

Σήμερα, ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, βρίσκεται ἀπὸ τὴν ἀνήθικη διαγωγὴ πολλῶν ἀρχιερέων σὲ καταιρακῦλα γκρεμοῦ καὶ τάραχα χλεύης, ντροπῆς καὶ ταπεινώσεως. Ἡ ἔποικροσία ποὺ ὀδηγεῖ στὴν ἀπάτη ἔφτασε σὲ καταικόρυφο τῶν ἐμπαιγμῶν καὶ τῆς ἀναιοχυντίας.

Καὶ ἐξηγοῦμαστε πῶς, ἄλλο θὰ πεῖ Ἐκκλησία, ἄλλο θρησκεία, ἄλλο θρησκοληψία, ἄλλο θεολογία, ἄλλο θεοσοφία καὶ ἄλλο παπαδοκρατία. Κάθε φαινόμενο, θεωρητικὸ καὶ πραχτικὸ καὶ κάθε σοφιστεία πάνω σ' αὐτά, εἶναι διαφορετικὴ σὲ ἔννοιες καὶ σημασίες, σὲ τύπους καὶ θνοίες, ὅσο κι ἂν φαίνεται ἐπιφανειακὰ ἢ τυπικὰ πῶς ἔχουν ὅλ' αὐτὰ μιὰν ἀλληλένδετη σὲ βάθος σχετικότητα, ἢ καὶ προσποιητὴ ἐνότητα.

Οἱ κανόνες καὶ οἱ ὅροι τῶν ἐπισκόπων περὶ «παρθενίας, ὑπακοῆς καὶ ἀκημούνης» ἔχουν οἰκτρὰ κακοποιηθεῖ. Ἔχουν ποδοπατηθεῖ σὰν κουρέλια ἀπὸ ἐσομὸς καὶ φρυδάματα παραδομανίας, φανατικῆς ἀτομικῆς συμπερονοτολογίας καὶ ἰδιοκτησίας. Ἄλλα τὰ λόγια τῶν ἱεραρχῶν, κι ἄλλα τὰ ἔργα τους. «Αἱ χεῖρες, χεῖρες Ἰσοῦ, καὶ οἱ φωνές, φωνές Ἰακώβ». Ποτάμια τὰ χρήματα ξεχύνονται ἀπὸ τὰ ἱερατεῖα, γιὰ τὰ ψευδοπερνάει ἡ τρανὴ παπαδοκρατία, κι ἄς ἔχουν γίνει θουνὰ τὰ κρίματα μιᾶς ὑψηλῆς ρουσοφορικῆς ἀγυρτείας. Τὰ ἱερατεῖα τοῦτα, δὲν εἶναι παρὰ, ἀναχρονισμὸς, ἐκμετάλλευση καὶ δουλεία. Ὅπως ἦταν ἀπὸ τ' ἀρχαῖα χρόνια μὲ τὰ μαντεῖα καὶ τὰ νεκρομαντεῖα, ποὺ πολὺ τὰ σατιρίζει ὁ Λουκιανὸς σὲ ἔργο του «Ἐρμῆς καὶ Χάρος». Καὶ σὲ παρελθόν καὶ σὲ παρόν, τὰ ἱερατεῖα μ' ἄλλες μορφές καὶ ἄλλα ἔθιμα, ἐξαπατοῦν τὸ λαό, μὲ τὰ ὅπια τῆς ὅποιος εἰδωλολατρίας καὶ ἀγιολατρίας. Τὰ ἱερατεῖα εἶναι μιὰ φεουδαρχικὴ καὶ ἐπιτήδεια διαδικασία, ποὺ πίσω ἀπὸ κάθε καλλωπισμένο φάσμα τῆς, κρύβεται ἡ κεφαλαιοκρατία. Πρέπει νὰ βλέπουμε τὰ πρόσωπα καὶ τὰ πράγματα ρεαλιστικά, θεϊκά, χειροπιαστά. Ἐξω ἀπὸ θρησκοληψίες, μυθολογικὲς προκαταλήψεις καὶ ἀερολογίες. Ἐξω ἀπὸ κάθε μεταφυσικὸ ἀπρορισμὸ, ποὺ ἐπιβάλλουν οἱ θεοκάπηλοι καὶ οἱ χριστιέμποροι μὲ τὸ «πίστενε καὶ μὴ ἐρεῦνα» καὶ τ' ἄλλα παρόμοια ἀποκοιμιστικὰ καὶ ἀδρανοποιὰ συνθήματα.

Οἱ περισσότεροι ἀρχιερεῖς στὴ χώρα μας, ἔχουν παραγίνει ἀναρχικοὶ καὶ ἀκαταλόγιστοι, προκλητικοὶ καὶ ἀσυγχώρητοι, στὰ ἐρωτικά τους βίτσια καὶ στὰ περιουσιακὰ τους τοιφλίκια. Δὲν ξέρουν πῶς κι ὁ Αἰσχύλος λέει στὶς «Ἐὐμενίδες»: «Μήτ' ἀνάρχειον βίον, μήτε δεοποιούμενον αἰνέσεις...». Ἀλλά, καὶ ὁ τ. πρόεδρος τῆς Οὐνέσκο Bodel ἐπιβεβαιώνει πῶς «ὑπάρχουν δεσπότες ἀόρατοι, τύραννοι χωρὶς θωριά...».

Σὲ καναδὸν περίπου ἑκατοντάδες δισεκατομμύρια, ἀνέρχεται ἡ περιουσία τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς. Ἡ μισὴ Ἑλλάδα φρέουδα μοναστηριῶν καὶ μητροπόλεων. «Σήμερα, ἄνω τοῦ ἡμίσεως τῶν ἀρχιερέων, ἔχουν προσωπικὴν περιουσίαν. Ὁ «ἀγιος» Κορινθίας ἔχει 9 διαμερίσματα, τὰ ὅποια ἀπέκτησε ἀπὸ τὰ περισσεύματα τῶν μισθῶν του...» («Ἐμπρός» 29-9-78). «Ὅλοι αὐτοὶ οἱ μεγαλοσχήμονες ρουσοφόροι, ποὺ ἢ συνείδησή τους εἶναι διαβρωμένη ἀπὸ τὰ ἁμαρτήματα, καὶ ἢ ψυχὴ τους ἕνας σκυλοκόβροτος τάφος καὶ βόρβορος ἀνομημάτων, εἶναι εἰδωλόλατρες καὶ φαρισαῖοι γιατί, εἰδωλοποιοῦν τὸ χρήμα ποὺ ὁ Ναζωραῖος ἀφορίζει. Αὐτοὶ «θεοποιοῦν τὴν ἕλη, τὴν βίαν καὶ τὴν κτηνωδίαν» ποὺ συκοφαντοῦσαν κάποτε τὸν ἐκλεκτὸ λαὸ στὴν ἔξορία. Ἄλλωστε, αὐτοὶ παίρνουν μαθήματα ἀπὸ τὰ μοναδικὰ ἰδεώδη τῶν πατρῶνων τους Ἀμερικάνων (δρα ζωὴ τῶν ΠΗΑ). Ἀλλά, βαρύνονται καὶ μὲ πῶ ἀδίσταχτα, αἰμοδόρα κι ὀμότερα συνθήματα, οἱ ἐπίσκοποι κήρυκες τοῦ μίσους καὶ τῆς διχόνοιας, ποὺ ἔγιναν ἐθνοχτόνα ἐγκλήματα σὲ βάρος ἀθώων πατριωτῶν καὶ ἀνθρωπιστῶν (1947—50) ποὺ ἀγωνίστηκαν στὴν Κιτοχὴ γιὰ μιὰ καινούργια λεύτερη, ἀνεξάρτητη κι εὐτυχισμένη Ἑλλάδα. Π.χ. ὁ Στυ-

λιανός ὁ Πρεβεζῆς ὠρόντιαν πρὸ Μακρονησί τὸ 1948: «ὁ γαστέριον ἄχομμονιστὴν — δηλαδή τὸν ἴδιο τὸ Χριστὸ — κάνει τὸ καθήκον τοῦ πρὸς τὴν θρησκείαν καὶ τὸ ἔθνος», («Ελευθεροτυπία» 8-9-78).

Μὲ τέτοια παραγγέλματα, δὲν γίνονται αὐτοὶ μακελάρηδες τοῦ Θεοῦ τῆς ἀγάπης; Δὲν γίνονται καταγέλαστοι ἑπηρέτες τῶν ἑωσφύρων; Γιατὶ καὶ τώρα ἐξακολουθοῦν νὰ στείρουν ἐσοχημὲς παγίδες σὲ ἄγριο καὶ μακάριο δάσος, γιὰ μακάριους καὶ εὐκολόπιστους γραικύλους; Γιατὶ ἐπιμένουν νὰ τοὺς παριάζουν τὰ μάτια στὴ χαώδικη σφαίρα τῆς μονχλισσομένης καὶ στείρας γιὰ τὸ λαὸ μεταφυσικῆς, καὶ θεοκατηλίας, πὺν πελαγώνουν καὶ συνθλίβονται οἱ κακόμοιροι χριστιανοί; «Αὐτὰ τὰ διουτυχημένα πλάσματα πὺν βασανίζονται ἀποζητιώνιας μιὰ λατρεία πὺν ἐνώνει μικροῦς καὶ ἀδύνατους πιστούς», ὅπως θὰ ἔλεγε ὁ Ντισοιογιέφοκη.

Βέβαια, ἡ πολιτεία ἐκτρέφει αὐτὲς τὶς καταστάσεις, γιατί, μόνο σ' αὐτὲς σιγρίζεται. Δὲν τοὺς συγγέρει νὰ ποῦνε ἀλήθειες αἰώνιες, δι, ὁ Θεὸς εἶναι πνεῦμα ἀγάπης καὶ ἀδερφοσύνης, λευτεριάς καὶ δικαιοσύνης. «Θεὸς εἶναι ἡ ἀγάπη» ἔλεγε ὁ Τολλοιόη. «Νιώθουμε μέσα μας τὸ Θεὸ μόνο ἐπειδὴ ἀγαπᾶμε». Καὶ «ὁ Θεὸς εἶναι ζωὴ. Θεὸς καὶ ζωὴ εἶναι τὸ ἴδιο πράγμα». Τοὺς μαχαραγιάδες κληρικούς, δὲν τοὺς συγγέρει οἱ ἀλήθειες, γιατί ἔχουν τὴν προνομιακὴ καλοδρεφιδάρικη καὶ τεμπέλικη ζωὴ τους, πὺν σὺν φυσικὴ συνέπεια ἀγάθουν οἱ ρασπουτίτικοι ἔρωτες(!) Κι ἀκόμα πὺν ποικίλοι καὶ συγχροτισμένοι(!) Κι ἄς μικτηρίζε ὁ λαὸς τὰ παροιμιακὰ του π.χ. «Ἄν ἦταν καλὴ ἡ δουλειά, δούλευε καὶ ὁ δεσπότης» κ.ά. Ἄνομοι καὶ παράνομοι ἔρωτες ἀρρωτισμένοι, τύπου Φιλίππου Ἀράμας, καὶ ἀφύσικοι τύπου πρόσημα συλλήθθεντος δεσπότη σὲ ξεροδοχεῖο τοῦ Φαλήρου πὺν δήλωσε θρασύτητα «ὁ κάτοιδι ὑπογεγραμμένος ἐπίσκοπος τᾶδε... δηλῶ ἐπειθύνως δι ἀπὸ εἰκοσιετίας κατέχομαι ἀπὸ τὸ πάθος τῆς παιδεραστίας...» («Ελευθεροτυπία» 15-9-78) καὶ πλήρως ὁ βέβηλος 200 ἄρχ. τῆ φορὰ, τὸ νεαρό του φίλο. Ἄλλὰ ποῖος λημονεῖ καὶ τὰ τριτὰ ἀκόμα στὴν ὄργη καὶ στὴ μνήμη τοῦ λαοῦ ἐπιθητορικά καὶ πριαπικά ἀνώματα ἄλματα τοῦ Ἀθανασίου Ἡλείας κεντηγώνιας τὸν ἀρχιμανδρῆτη του μέσα στὴ μητρόπολη(!) Μὰ δὲν εἶναι μόνο τοῦ Ἡλείας, τοῦ Πρεβεζῆς καὶ ἄλλων... εἶναι «ἀλνοιδωτὲς οἱ ἐκρήξεις σκανδάλων, οἱ οὖς κλόπους τῆς Ἐκκλησίας, πὺν ἐφ θειραν τὸ γόητρο τῶν ἱεραρχῶν...» (Τὰ Νέα» 21-9-78). Οἱ καημένοι οἱ «θεόσεπτοι» «πατέρες» διαν τρῶν καὶ πίνοντε μέρα - νύχτα φαγοπότια λογκούλεια... τί ἄλλο ἀπομένει ἀπὸ τὶς μαρτυρικεῖς παρορησεις καὶ ἐξορησεις; Ὑποτερα, ὁ μαμωνάς νὰ ἔναι γερός καὶ καλά... καὶ τὰ σκεπάζουν σὺν οἱ γάιοι(!)... «Ἄγιοι» καὶ «τρισμακάριοι»... σισκέφτιονται καὶ παρσνοκέφτιονται καὶ δίνον τὰ συγχωροχάρια τους σὺν ὁ πάπας Λέων πὺν τὰ πωλοῦσε ἀντὶ ἰσίων ἄρχ. Γιατὶ, καὶ τὸ ρωμαϊκὸ δίκαιο λέει: «ἔνοχος ἔνοχον οὐ ποιεῖ». Τοῦτοι δὲν τὰ πωλοῦνε ἀντὶ χρημάτων ἀλλὰ μὲ ἀντάλλαγμα τὸ «μύκω» γιὰ τὴν ταφή τῶν δικῶν τους κρημάτων, τῆς δικῆς τους «εἰν.πὸληπτης» ἀνι.πὸληπίας(!) ἔχουν βλέπετε τὴν ἀλληλεγγυή τους(!) Πῶς «τὰ θγάλει ὁ κόρακας κόρακον μάτι»; Ποῦ νὰ θροῖσεται σὲ κάθε τους ὄργιο, ἐκεῖνος ὁ ἐπίσκοπος τοῦ «Πόρτιου» μέγας ἐξορκιστῆς τῶν χρόνων τῆς Πάτισσας Ἰωάννας, νὰ ἐγκώσει τὰ χέρι οἱοὺς οὐρανοῦς καὶ νὰ κράξει: «Ἐξέλασον Κύριε, ἀτ' ἀνιῶν πᾶν πονηρόν καὶ ἀκάθαρτον πνεῦμα»(!).

Ἄλλ' ὡς τότε θὺ κρίθονται τελοσπάντων τὰ αἰοχη τῶν κληρικῶν; Πῶς θὰ ζυγίσει ὁ λαὸς τὴν ἀξία τους; Μὲ τὶς περιοσιές, τὰ θροανοφυλάκια καὶ τοὺς σκανδαλώδικους καὶ προνομιακούς τους ἔρωτες; Σήμερα, δὲν ἔχουν τίποτ' ἄλλο καὶ διουτυχῶς μόνο μὲ αὐτὰ. Ἐνας κάποιος Ἀμβρόσιος, πὺν πλέκει ὕμνους γιὰ τοὺς δικιᾶτορες καὶ χύνει προκοδείλια δάκρυα γιὰ τὴ φυλάκισή τους ἐκδράζοντας μίσος, δηλητήριο κόμπρας καὶ χολή γιὰ κάθε ἀνθρωπιστὴ καὶ δημοκράτη ἀντίπαλο, γράφει σὲ ἐπιστολὴ του στὴν Ἱ. Σύνοδο γιὰ λόγους εἰρηότους, καὶ ὁ νοῶν μακαρίζει τοὺς ἀνοήτους, ἀνάμεσα σ' ἄλλα οπαραξικάρδια γιὰ τοὺς δημογάλατους καταδίκους καὶ τοῦτα: «Ἡ Ἐκκλησία οπαράσσειται ἀπὸ τὰ πάθη τῆς. Ὁ λαὸς ἀπε-

μακρόνθη ἀγ' ἡμῶν, μᾶς ἀγδίασεν, ἐδιδελίχθη τὸς ποιμένας τῶν, ἐμίσησι τὴν Ἐκκλησίαν, ἀπειριώθη τὴν θρησκείαν, . . . Αὐτὸς γίνεται ταχα πραγματικὴ γὰ τὰ ζητιανεργεῖ ἀμνηστία τριάντων, . . . καὶ λέει ἄθελά τῶν τίς ἀληθεύεις, «Τὰ ἐθνω- τικά καὶ οἰκονομικά οκινάδαλα τῶν ἱεραρχῶν δὲν εἶναι οὔτε ἓνα οὔτε δύο, εἶναι πολλά, καὶ προταγωνιστικὸς τὸς εἶναι οἱ περισσώτεροι ἀγίωι «παιθῶρες» («Ἐλευ- θερωποιεῖται» 22-9-78). Τί ἐγινε μὲ τίς περιβόητες καταχρηστικὸς πολλῶν ἐκατομμυ- ρίων οἰδῶν Ο ΑΕΠ, τὸν ἔχει μνησθεῖ καὶ ὁ ἀρχιεπισκοπος Σερραφείμ; «Ἰστοιχῶς σιτὴ χώρα μας οἱ ἐπιτοκοτοὶ καὶ ἐπιγαυῆ μέλη χριστιανικῶν κινησῶν, ἀπὸ ἑλλη- νη πολιτικῆς ἀγωγῆς, ἀνίχονται τὴν κατάλυση τῆς λαϊκῆς κερταρχίας, ἐπιηροιστῶν ἄθλια προξικιστῆματα ποῦ γίνονται ἀπὸ ἀπόσωμα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μηδαμινὰ καὶ ἀοήμιατω. Αὐτὰ εἶναι λόγια τοῦ κάσιου ἀρθρογράφου τῆς «Ἐλευθερίας» Θρ. Παλακωποιαστίνου, ποῦ ἀργότερα ἐγινε ὑπονοργῶς δικτατορίας τὸ 1968. Καὶ ὁ κ. Κ. Μουρατίδης καθηγητῆς τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου σιτὸ Πανεπιστήμιο τῆς Ἀ- θῆνας, σὲ ἀρθρο τῶν τὸς γράλλει τὸν ἀναβαλλόμενος: «. . . Ὁ δεσποτισμὸς εἶναι ἡ μεγάλη νόσος τῆς Ἐκκλησίας, . . . εἶναι ἡ μοναδικὴ εἰσιβίωση εἰς τὴν ἐποχὴ μας τοῦ φεουδαρχικοῦ σοσιτήματος, . . .» («Ἀπογευματινῆ» 2-10-78).

Τί ἐκροθε τὸ περιλάλητο χρηματοκισθῶι τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ὡταν τὸ διέρ- ρηξαν τὸ Φλεβάρη τοῦ 71 ἐπὶ Σερραφείμ; Φύλαγε ὁ Ἰερώνυμος δέδισαι σ' αὐτῶ, τὸς δρομικὸς φακέλος τῶν ποῦ πολλῶν ἀρχιερέων καὶ καιωτέρων κληρικῶν. Ἦταν ἓνας γκατισομῆνος γάκελος δάθρος μικρός, ἡ χαθούζα; Πάντως, ὅ,τι καὶ γὰ ἴαν, ἡ καιωπαχιστῆ τῶν δὲν θ' ἀνασφρθεῖ, γιατί θὰ δροσωδιάσει ὅλ' ἡ ἀιμό- σφαιρα. Καὶ εἶναι σχεδὸν ὅλοι τὸς ἔροχοι, ἠθικὸι καὶ φροικὸι ἀπιοεργοί. Βουί- ζει ὁ τόπος καὶ κοκκινίζουσι κ' οἱ πέτρως γὰ τὰ ἀφρω τὸς, καὶ νιρέλουται οἱ ιαπεινοὶ καὶ ἀφελεῖς χριστιανοί. Ἀλλὰ κί ἀναρωτισθῶνται εὔλογοι, ὡς ποῖτε οἱ ἰθῶνοτες τῆς Πολιτείας καὶ τοῦ Κλήρου θ' ἀνέχονται τὰ φροισαῖκά ἱερατεῖα; Γιατί ποῖθ δὲν ὑπολόγιωσι τὸν ἀληθινὸ χριστιανισμὸ, καὶ τὸν πολυκισθῶ λαὸ μας, ποῦ τὸν ἀπομωζοῦσι; «Εἰς ὡτα μὴ ἀκοῦντιωσιν» φροιάζει ἓνας λαμπερός κ' ὑποδει- γματικὸς ἱεράρχης ὁ Χαλκηδόνης Μελλίτων, ποῦς αὐτοῦς: «Ὀφελόμεν γὰ δδεύ- σωμεν εἰς ἱσοιστρικὴν ἀνακαίτισιν, . . . Ἄν μωροῦμε πλέον γὰ ζῶμεν εἰς ὑάλινον κῶδωνα, καὶ γὰ ἀποκῶμεθα εἰς τὸν ναρχισμῶν, τὴν ἀπιαρέσκειαν, καὶ τὰ προνό- μιοι».

Ἐγριζει ὁ κόσμος τὸν τελευταῖο καιρῶ, ἀπὸ τίς τολμηρῶς σιάοτες ἱεραρχῶν σὲ πορῶ, μὲ δρομῆτες, σὲ παιδερασιακά ἀνώμιαλα μὲ τρωφροῦς ντυντες, καὶ οκιν- τιαλῶς γαργαλιστικὸς μαγνητισαίντες, ποῦ περιέχουν ἔρωτικὸς ονομιλίτες μὲ καλόγρωτες κ.ἄ. Ὑπάρχουν καιωγγελίτες κόλαγοι ποῦ ὅμως ἔλοισι δὲ γίνεται: Ἐπι- ρασιαστικὴ ἡ ονορῆδωη τῶν ἀπλοῶν καὶ ἱμῶν Ἑλλήνων, ποῦ ἀκοῦν τὰ ὄργια, τίς ἀλαζονεῖτες, τίς παρδομαντες, τὰ μιση, καὶ τίς ἀνηθικῶτητες τῶν ἐπισκόπων τὸς. Ἄν λέμε γὰ πάρ' ἡ Πολιτεία τὸ οπαιθὶ τοῦ Καίσαρα καὶ γὰ τὸς κόφρι τὰ κεφάλια. Ἀλλὰ, ἱφῶσον θέλει μὲ τὸν ὑπονοργῶ παιδεῖας γὰ ἐλέγγρι τὴν Ἐκκλησία, τὰ πρό- σωμα καὶ τὰ πρίγματά τῆς, γιατί δὲν ἐπερβαίνει γὰ κάνοι τὴν κῶθαροη ποῦ ἐπι- βῶλλον οἱ καιροί, σιτὸ ἀποσιτήματα καὶ σιτὸς ὄγκωνος τῶν ἀμιατημῆτων; Πῶς ἀνέχεται αὐτῶς τίς καιωσιῶσεις, τὴ βοή καὶ τὴν καιωλακία τοῦ ἀδικημῆνον κό- σμου; Γιατί δὲν τὸς ἐπιβῶλλει γὰ φηριστιῖ νόμος, γὰ καιωεῖονται ὅλοι οἱ ἀξιο- μιτωῦχοι τοῦ κλήρου, ἀπὸ μιὰ γυναίκα, ἱγ' ὅσον ἀξισῶνον οἱ ἴδιοι γὰ μᾶς τὸς ἄλλως; Ἑλλῆνες τὸ θρομὸ τῆς μονογαμίας; Γιατί αὐτοὶ οἱ κόραιο γὰ γίνεται τὰ- χα οκροηοῖσι ἱεραῖτες τῆς πολυγαμίας; Γιατί γὰ εἶναι ποῦ προνομιτωχοὶ οἱ τῆς δε- σποτιῶδες καὶ οἱ ἀνάλογοι ἀρχιερωδῶτες, ἀπὸ τὸς ἄλλως ἱμᾶς τὸς ἀπλοῦς ἐρ- γαλόμωτος πολιτες; Γιατί δὲν τὸς ἀοκρῖ ἓνας νόμιμος καὶ φρονιμῶς ονοῦογικὸς βίος, παρὰ, θέλων γὰ ἔχουνε χαρέμια καὶ παλλακίδες; Ὁ κ. Ν. Ὑαρωνδάκης σὲ ονορῆτισξῆ τῶν σιτῶν «Ἀπογευματινῆ» εἶπει: «Ὁ κληρικὸς θὰ πῶνται γὰ μωροῖ τὰ καιωεῖται καὶ ποῦ τῆς χριστιανίας καὶ μὲ τὰ τὴν χριστιανιστῶν ἡ τὴν χηρῆταν τῶν».

«Όσο δυνατώτερος κι ἂν εἶναι ὁ κριγὸς ὁ ἔρωτας, κι ὅσο γλυκώτερος ὁ ἀπαγορευμένος καρπός, δὲ μπορεῖ αὐτοὶ νὰ ζοῦν ἀληθινὰ ἀληθινὰ μετὰ χαρῆς καὶ φέροντα, κ' οἱ ἄλλοι Ἕλληνες νὰ μεταναστεύουν γιὰ τὸ μικρὸ γινώμι τους! Ἄν ἐξετάσει κανεὶς τὸ δῖο καὶ τὴν πολιτεία, τὸ ποῖόν καὶ τὴν περιοχὴ τῶν περιοσώτερων ἱεραρχῶν, θὰ τοὺς κρίνει ὄχι ἀπλῶς ἐκμεταλλευτές, μὰ ἐπικίνδυνους καταχρασιές. Γιὰ τὸ τί ἐπηρειοῦν καὶ πόσο ἀδικοῦν τὸν ἀληθινὸ χριστιανισμὸ καὶ τὸ λαὸ μας, πρέπει νὰ τὸ γνώσουν οἱ ἴδιοι κι ἂν ὑπάρχει ἔστω καὶ λίγη ἀνθρωπιὰ, φιλότιμο, συναισθησὴ ἰσοχρεώσεων καὶ ρωμείκη λεβεντιά, νὰ πετάξουν τὰ ράσι τους πέρα, σὺν ὁ ἐπίσκοπος Ἀλέκος Γκάγκας τὸ 1810, καὶ νὰ ἐπηρειοῦν τὸ λαὸ ἀπὸ ἄλλη σκοπιὰ καὶ ἄλλους τομεῖς. Ἐκτός ἀπὸ λίγες ἐξαιρέσεις, αὐτοὶ οἱ κύριοι δὲν ἔοικον ποτὲ ν' ἀφηκασιοῦν τὸ χινοκάρι καὶ τὸν πόνο τοῦ λαοῦ! Ἀνεκὰθεν, οἱ περιοσώτεροι ταυτισμένοι «σύμμαχοι καὶ ἀδελφοί» μετὰ τοὺς ὁποιοσδήποτε τεράντους, ριότιους καὶ ἔξτους, διὰ τὰ καιροσμένα, ἐνδιασέρονταν μόνο γιὰ τὰ ὀμόζυγα προσκήνια, τίς ἐπιδείξεις καὶ τὴν πασαλήτικη καλοπέρασή τους. Ἐχοννε φκιάζει κατὰ καιροὺς καὶ «σιεγατὰ» ἐξοισιαστικὰ διαμερῖοματα, νὰ μὴ τοὺς θίγει αὐτοὺς κανεὶς, ἀλλὰ, αὐτοὶ «νὰ βάζουν χέρι» δρον τοὺς κελνίζε(!) Ὑπάρχονν νηλωμένοι ἀπὸ προκατηλήψεις καὶ πῖθη θεολόγοι σὲ γυνάσια, ποὶ ἐκδικοῦνται ἄδικα καὶ τιμωροῦν τὰ παιδιὰ.

Πότιε θ' ἀπαλλαγεὶ ὁ καιροσνεμένος λαὸς μας ἀπὸ τοὺς βραχνάδες καὶ τὰ δεσμὰ τῶν δεσποισάδων; Πότιε θὰ καιταλίσει τὴν ἐμπαιχτικὴ καὶ ἀρελένητη ἀνηθικότητα τῆς φεουδαρχικῆς δεσποισοκρατίας; Πρὸς τί, οἱ ἴοσοι ἐμῖρηδες, μαχαρισγιάδες, σοσλτανχαμίτηδες καὶ Σποῦνητες μετὰ τὰ πολυγαμικὰ φοισάια τους; Ὅσοι τολμοῦν καὶ τοὺς ἐλέγχονν, δέχονται ἀφορισμοὺς καὶ τιμωρίες, καὶ νεκροὶ ἀκόμα! (δρα Καστανιζάκης) ποὶ ἀπλὰ μινδισοισοισογράφησε, καὶ δὲν τοὺς ἀντιπάλεψε. Ὅμως σήμερα, καιλοῦνται ν' ἀπαντήσουν ὄσοι ἐμῖρονν ὁ ἔνα πνεῦμα πειθναγκασιοῦ καὶ δουλείας, διι, αὐτὸς εἶναι ὁ σεβασμὸς ἀπὸ μέρος τους ἀπέναντι σὴν ἐλευθερία καὶ σὶὸ δικαίωμα τοῦ καθενός, νὰ ἐρενῶ, νὰ πιστεῦει καὶ νὰ τιμᾷ ὄποιον Θεὸ θέλει; Καὶ ποῦ βρῆκαν αὐτοὶ τὸ δικαίωμα νὰ ἐπιβάλλουν ἔνα Θεὸ σὶὰ μέτρα τους, γιὰ τὴν ἐκμεταλλεντικὴ κι ἐμπορικὴ τους σκοπιμότητα; Λογάρισσαν ποτέ, οἱ γεμάτοι ἁμαρτήματα (οἱ γκαμῆλες δὲ βλέπονν τὰ λογία τους) διι ὑπάρχονν γύρω τους ἀνθρωποὶ πεινασμένοι γιὰ γινώμι, δουλειὰ, ἀγάπη, προσκοπή καὶ πολιτισμὸ; Ὁ Ντισοισογέφυκη θὰ τοὺς ἔλεγε: «Ἠρέγτε μας πρῶτα κι ἴοισερα ν' ἀπαιτεῖτε ἀπ' αὐτοὺς νὰ εἶναι ἐνάρετοι». («Ἀγοὶ Κερμαζῶν, σελ. 273). Καὶ ὁ Οὔγκω κάτι παρόμοιο: «φωτεῖστε τους πρῶτα τὰ κεφάλια, καὶ δὲν θὰ ἔχει ἀνάγκη νὰ τὰ κόψετε».

Ὅμως, δὲν ἔχονν τὸ δικαίωμα νὰ τὰ γεμίζονν ἐπάπειρο μετὰ ἄχρη. Ὅσοι ἐπίσκοποι εἶναι ἀπαλλαγμένοι ἀπὸ φιλοισομαρισμὸ, καιροσκοπισμὸ, ἀτομικὰ, ἀλλότρια, καὶ σκοισινὰ συμφέροντα, πρέπει νὰ πάρουν θέση γιὰ κάθε κολασμένο σινάδελο τους. «Οἱ καιροὶ οἱ μαινετοὶ». Δὲν περιορισόμαστε σὲ προσωπικὲς καιταγγελίες ποὶ ἔχονν γίνεει κατὰ καιροὺς σὲ δάρος ὄρισμένων τρισόλθων «πατέρων» ὄπως π.χ. Σινλιανῶν, Φίλιππων, Ἀθανάσιων, Λεωνίδων, Σεραφεῖμηδων, Ἀμβρόσιων κ.ἄ. Μιλοῦμε γενικώτερα, μετὰ τὴν ἀγανάκτηση τοῦ ἴδιοι τοῦ λαοῦ μας, ποὶ ἂν δὲν ἐξυγιαθοῦν καὶ δὲ λιγοσιέψουν, ἡ πλειοσότητὰ του δὲν τοὺς θέλει. Ἐγιναν μιὰ πανιοδύναμη καὶ βασανιστικὴ γι' αὐτὸν ἐξοισία, μιὰ παχιδερμικὴ ἀρχοσού τάξη. Ἄν πιστεῖναι κι ἐγάρμοσαν ἀληθινὸ χριστιανισμὸ καὶ δημοκρατία, θὰ προσέφευγαν σὴν ἐνυμηγορία τοῦ λαοῦ, καὶ θὰ βλέπαμε ἂν τοὺς ἀνέχονταν 75 ἐπισκόπους ὁ ἔνα ποῖμνιο ποὶ ἀναλογεὶ κι ἀπὸ τίς ἄλλες αἰρέσεις σὶὰ μέλη τῆς ἐδῶ ὀρθοδοξίας. Ἐνῶ, ἐνρωπαϊκὲς χῶρες, ὄπως ἡ Δυτ. Γερμανία μετὰ 60 ἔκατ. καιτοίκους, οἱ ἱεράρχες τῆς μειριοῦνται σὶὰ πέντε δάχτυλα. Ἐδῶ οἱ ἀρχιερεῖς πιοωδωροῦν, ἀγνωστοῦν διι οἱ λαοὶ ἀφνπνίζονται, ἐπανασιοιοῦν, καὶ ζηιοῦν πὶὸ δίκαιη καὶ ἰσοτιμη καιτανομή ἀγαθῶν, καὶ διι μιὰ νέα ἐποχὴ καὶ ζωὴ ἀνατελλεὶ σὲ ἤθη, ἔθιμα, συμπερισφορὲς καὶ ἠθικὲς θέσεις, νὰ σινβάλλουν ἔστω καὶ

κατάτι, σιὴν παρηγοριά, τὴν γῶτιση καὶ τὴν εὐτυχία τῶν ἀνθρώπων. "Ἄν θὰ εἶχαμε ὅπως συμῆρει σ' αὐτοὺς μονοθεοκρατικὴ Ἑλλάδα, τότε γιατί στηρίζουμε κάθε βαριά ἀξία πολιτισμοῦ, κάθε μεγάλη τιμὴ καὶ δόξα, ἐμεῖς οἱ Νεοῦλληνοι ἢ καὶ οἱ ξένοι γιὰ μᾶς, σιὸς ἀθάνατους προγόνους μας, σιὸν ἀρχαῖο ἑλληρικὸ πολιτισμὸ; "Ἐχουμε ἄλλο λαμπρότερο γιὰ τὴν ἀνθρωπότητα τίμημα καὶ ἀντίκρουμα, ἀπὸ ὅ,τι δημιουργοῦν οἱ πολυθεῖσιτες φιλόσοφοι, μυθολόγοι, ποιητές, ἰδεαλιστές καὶ ἐπισιτήμονες ἴλισιτες, ἀπαράμιλλοι ἐκεῖνοι πνευματικοὶ πατέρες τῆς φυλῆς μας; Δὲν εἶναι καὶ σήμερα καὶ πάντα, αὐτές οἱ ἠθικὲς καὶ πολιτιστικὲς ἀξίες τῶν ἀρχαίων προγόνων μας, τὸ καμάρι καὶ ἡ περηφάνια τοῦ ἔθνους μας; Τότε, δὲν ὑπῆρχε θέβαια ὁ Χριστὸς πὸν καπηλεύονται σήμερα οἱ χριστέμποροι. Ἐκεῖνος ἦρθε σὲ μιὰ ἐποχὴ παρακμῆς τῆς τυραννικῆς ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας, καὶ ἦρθε νὰ καταργῆσι τὴν ἐκμετάλλευση, σὰν προσιότης τοῦ λαοῦ, νὰ γκρεμίσει τοὺς παλιούς ναούς, τοὺς «σοσηπότες», νὰ φκιάξει τὴ νέα κοινωνία μὲ ἀδελφότητα - κοινότητα, ὅπως ἀναλύουμε διεξοδικότερα τὴν ἱστορικὴ του ἔλευση, σιὴν προπροηγούμενη ἐπιφυλλίδα τοῦ περιοδικοῦ μας, μὲ τίτλο: «Ἀλήθειες γιὰ τὸ χριστιανισμὸ». Οἱ δῆθεν σημερινοὶ ἀντιπρόσωποι καὶ ταγοὶ τοῦ χριστιανισμοῦ, δὲν ἔχουν καμιά οὐσιαστικὴ σχέση μὲ αὐτὸ τὸ κοινωνικὸ καὶ ριζοσπαστικὸ ἀναγεννητικὸ λαϊκὸ κίνημα. Ἡ Ἐκκλησία σιὴν Ἑλλάδα, ἔχει μιὰ ἀναχρονιστικὴ καὶ δικτατορικὴ ἐξουσία, στηριγμένη σὲ μιὰ τεράστια περιουσία, δημιουργημένη ἀπὸ τὴν ὑποκρισία, τὸ ψέμα καὶ τὴν αὐθαιρεσία. "Ἄν ὑπῆρχαν σιὴ χώρα μας μεταρρυθμιστές κι ἐπανασιότητες ἡγέτες, φίλοι τοῦ λαοῦ καὶ τῆς γενικῆς προόδου, θὰ εἶχαν ἀπαλλοτριώσι ὅλον τὸν οικονομικὸ πλοῦτο καὶ τὰ φέουδα τῶν μοναστηριῶν καὶ τῶν μητροπόλεων, τῶν ἀρχιεπισκοπῶν καὶ τῶν ΟΔΕΠῆδων, καὶ θὰ παράδιναν τὴ γῆ σιὸ λαὸ, σιὸς φυσικοὺς φορεῖς καὶ καλλιεργητές της, καὶ τοὺς πακτωλοὺς τῶν δισεκατομμυριῶν, γιὰ ἀξιοποίηση τῶν πλουτοπαραγωγικῶν ἀγαθῶν τοῦ τόπου μας, καὶ γενικὴ ἐκβιομηχάνιση τῶν προϊόντων. "Ἐτσι δὲν θὰ ἀναγκάζονται νὰ μεταναστεύουν οἱ ἀγρότες καὶ οἱ ἐργάτες μας καὶ νὰ βασανίζονται σὲ ξένα μέρη.

Ἡ λέξη θρησκεία προέρχεται ἀπὸ τὴ λατινικὴ, πὸν σημαίνει: σύνδεση, σχέση. Σιγὰ σιγὰ, σιὴν ἱστορικὴ ἐξέλιξη τῶν λαῶν, πῆρε μορφή κοινωνικῆς συνείδησης. Ὁ Φύσερμαχ ἔλεγε πὸς εἶναι παραμορφωμένη ἀντανάκλαση τῆς πραγματικότητας καὶ παραδεχόταν τὴ θρησκεία, μόνο «σιὴν καρδιά τοῦ ἀνθρώπου». Καὶ ὅ,τι οἱ ἄνθρωποι δημιουργοῦν τοὺς θεοὺς, κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσή τους. Ὁ Ἐνγκελς ἐξηγεῖ πὸς κάθε θρησκεία εἶναι: φανταστικὴ ἀντανάκλαση σιὰ κεφάλια τῶν ἀνθρώπων, ὅπου οἱ γήινες δυνάμεις, παίρνουν μορφὲς ἐξωγήινων δυνάμεων». Ὁ Λένιν σὲ γράμμα του σιὸ Γ'όρκυ ἔγραφε: «Ὁ Θεὸς εἶναι (ἱστορικὰ καὶ κοσμικὰ) πρὶν ἀπόλα, σύμπλεγμα ἰδεῶν πὸν γεννήθηκαν ἀπὸ τὴ σκληρὴ καταπίεση τοῦ ἀνθρώπου, ἀπὸ τὴν ἐξωτερικὴ φύση, καὶ ἀπὸ τὸν ταξικὸ ζυγὸ: εἶναι ἰδέες πὸν σταθεροποιοῦν αὐτὴ τὴν καταπίεση καὶ ἀμβλύνουν τὴν ταξικὴ πάλη. Ἡ ἰδέα αὐτὴ τοῦ Θεοῦ, πάντα ἀποκοίμιζε καὶ ἀμβλυνε τὰ κοινωνικὰ συναισθήματα, καὶ ἀναζωογονοῦσε τὸ ζωντανὸ πιῶμα τῆς ἀπελπιστικῆς δουλείας». Καὶ πραγματικά, «Ὁ ἄνθρωπος, ἐπινόησε τὸ Θεὸ». (Νισιογιέφσκη). Ἡ θρησκεία, κάθε θρησκεία, σὰν κοινωνικὸ καὶ ἰδεαλιστικὸ ἐποικοδόμημα, σὰν δόγμα, εἶναι μιὰ πολιτικὴ. "Ὅλα τὰ πράγματα σιὴ ζωὴ, εἶναι μιὰ πολιτικὴ. "Ἐλεγε ὁ Κέσλερ.

Τὰ ἱερατεῖα ὑπῆρξαν ἀπὸ τ' ἀρχαῖα χρόνια μάστιγες γιὰ τοὺς λαοὺς. Οἱ τύραννοι μὲ τοὺς σιραιηγούς καὶ τοὺς δεσπότες πῆγαιναν χέρι - χέρι σ' ὅλες τὶς ἐποχές. Οἱ «θρησκείες» ὡς σήμερα, πρόσφεραν κοινωνικὲς διαιρέσεις, διχασμούς, πολέμους καὶ ἄλλες συμφορές, καὶ ἐνίσχυσαν τὰ μίση καὶ τὶς ἐχθρότητες ἀνάμεσα σιὸς λαοὺς. Οἱ «θρησκείες» καὶ οἱ Ἐκκλησίες, εὐλογοῦν ἀδιάκριτα τὰ ὅπλα καὶ τοὺς πολέμους, ὅπως συμῆρει σιὸς πολεμοκάπηλους καὶ τοὺς ἄρπαγες. Οἱ διάφορες «θρησκείες», δημιουργήματα νοσηρῶν φαντασιῶν, ἀδυναμίας καὶ φόβου ἀνθρώπων καὶ φυλῶν, σ' ὅλο τὸν πλανήτη ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. Μέσα σ' αὐτές

Παγκόσμια ποίηση

ΡΟΥΜΑΝΙΑ

Ίδον Ίδον

ΤΟΥΝΤΟΡ ΑΡΓΚΕΖΙ

Μεταφράζει η Ρίτα Μπούμπη - Παπά

Ήραιοις πού 'ναι ὁ Ίδον μὲς στὸν κοινὸ τὸν τάφο!

Ἄοριστα χαμογελά γυμνὸς πάνω στὴν πέτρα.

Τρεῖς νύχτες τὸν ροκάνιζαν τὸ δόλιο τὰ ποντίκια,
σὺν τῇ μαστίχα μαλακὸ τὸ στόμα του εἶν' ἀκόμα.

Ὅταν ὁ νεκροθάφτης τὸν φόρτωσε στὴ ράχη του
ὁ Ίδον φαινόταν σάμπως κομμένος ἀπ' τὴ γῆ.

Στήστε τον δρθιο! Θὰ κρατηθεῖ στὰ πόδια του.

Ἔχει ἓνα μπράτσο μόνο πού κρέμεται σπασμένο.

Στὰ μάτια τοῦ νεκροῦ τὰ ὀλάνοιχτα ἓνα φῶς,
φερμένο ἀπ' τ' ὀλόδροσο τὸ πατρικὸ χωριὸ του,
τὸ λόγγο ὅπου πῆγαινε τὰ γίδια γιὰ βοσκή,
στὴν ζενητιά ἔχει τώρα κρουσταλλιᾶσει.

Μακριὰ ἀπ' τὸ σπιτί του τὸν πιάσαν οἱ Μπογιάροι

μακριὰ ἀπ' τῆς μανούλας του τὸ κλάμα...

Σ' ὄλο του τὸ κορμί πληγές καὶ τρίχες μόνο.

Κι αὐτές οἱ φεῖρες του φοφῆσαν ἀπ' τὴν πείνα.

ΒΡΑΖΙΛΙΑ

Μανιτάρι

ΙΟΝΑΣ ΝΕΓΚΑΛΙΑ

Μεταφράζει η Ἄγνη Σωτηρακοπούλου - Σχοινῶ

Στὸν ἴσκιο τοῦ γκρεμισμένου σπιτιοῦ

ἀνάμεσα στὸ χῶμα καὶ στὴ μούχλα

ὅπου ὁ ἥλιος πιά δὲν φτάνει

κι ὁ ἀγέρας δὲν περνᾷ

φύτρωσε ἓνα μανιτάρι

λουλούδι τῆς σιωπῆς καὶ τοῦ θανάτου!

ἢ μὲ αὐτές, τίς πολυποικίλες αἰρέσεις, ὀργιάζουν πολλές σννομοιαιξίες ἐπιτήδειων ἐκμεταλλευτῶν. Εἶναι περίτρανη ἀλήθεια, κι ἐπισημονικὰ ἀποδειγμένη πὼς τὸ οὐμπαν ἀποτελεῖται ἀπὸ ὕλη καὶ πλανῆτες. Ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα ἰ' ἀδύναμα μυαλὰ καὶ οἱ ἀκαλλιέργητες νυχές τῶν ἀνθρώπων, ἐξηγοῦσαν τὰ διάφορα φαινόμενα σιτὴ γῆ, μὲ λαθεμένες ἀντιλήψεις, καὶ τὰ ἀπόδιαν οὐ δυνάμεις θεῶν, σχεδόν, δλα τὰ δυναμικὰ τῆς φύσης φανερώματα, ὅπως τὸν ἥλιο, τὸν ἀγέρα, τὸ νερό τὴ φωτιὰ κλπ. Ὅπως οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἐρμήνευαν ἀνάλογα τὴν κάθε δύναμη τῆς φύσης καὶ τὴν ἀποκαλοῦσαν Θεό, γιατί, οἱ τοινοῖ ἀνθρωποὶ εἶχαν μιὰν εὐκολη τάση, πειθῶ καὶ προσομοιγὴ σιτὴν πολυθεία καὶ τὴ μυθολογία. Τέλος, ἐμεῖς σιτὴν ἐποχὴ μας θέλονμε μιὰ καὶ μόνο θεοθεκία σ' ὄλο τὸν κόσμο: τὴ θεοθεκία τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ὑλικῆς καὶ ἠθικῆς δικαίωσης ὅλων τῶν ἀνθρώπων.

Καὶ τὸ μυαλό μου πάει
 στὸ μανιτάρι τῶν πυρηνικῶν ἐκρήξεων
 ὅπου ὁ ἥλιος τῆς ἀγάπης
 καὶ ὁ καθαρὸς τῆς λευτεριᾶς ἀγέρας
 ποτέ, ποτέ του δὲν φυσᾶ.

Νύχτα ἀγρύπνιας

Νύχτα ἀγρύπνιας γεμάτη ἐφιάλτες
 Οἱ ἀστράγαλοι δεμένοι μὲ ἀλυσίδες
 Πόδια σερνάμενα στὴν πέτρα
 ἤχοι ἀπὸ κρούσεις χειροπέδων
 αὐτὴ 'ναι ἡ σκληρὴ μου γλώσσα
 Οἱ στίχοι μου γεμάτοι ρόγχους
 στίχοι σπασμωδικοὶ
 ἀπὸ σπασμένα σίδερα
 ἀπ' τοὺς πόνους στοὺς καρπούς τῶν χειρῶν

ΙΝΔΙΑ

Στὸ Μπαγκλαντές

ΜΠΑΛΝΤΕ'Ι' ΜΙΡΖΑ

Μεταφράζει ἡ Ἀγνή Σωτηρακοπούλου - Σχοινᾶ

Ποτισμένοι μὲ αἷμα οἱ δρόμοι
 Κεῖνται ἀγκομαχώντας στὸ κατώφλι τῆς μνήμης
 συνωθοῦνται μὲ τὶς σκιὲς ποὺ κλαῖνε καὶ θρηνοῦν.
 Προχωρᾶτε... ὁ ἀέρας μυρίζει αἷμα
 Τὸ πολυβόλο συνέχεια βάλλει κυνηγώντας τους.
 Τὸ φεγγάρι φτύνει αἷμα
 καὶ κοιτάζει θλιμμένα
 τὸν ποταμὸ Πάντμα.
 Θὰ ξαναγυρίσει τάχα ποτέ;
 Ψιθυρίζει ἓνας βαρκάρης καὶ κοιτάζει δειλὰ
 τὴ γυναῖκα του ποὺ τὰ κτήνη ἔχουν ἀρπάξει.
 Δυὸ παιδιὰ ὀρφανὰ ξέφυγαν
 μὲ μιὰ χαρικεῖν — ὅτι εἶχε καὶ δὲν εἶχε
 τὸ σπιτικό τους!...

ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ

Μισὸν αἰῶνα!

(Στὸ νεκρὸ ποιητὴ Βεσελὶν Χάντσειφ)

ΠΑΒΕΛ ΜΑΤΕΦ

Μεταφράζει ἡ "Ἑλλη Παιονίδου

Μισὸν αἰῶνα ἄνθρωπε, μισὸν αἰῶνα ὀρίζεις
 μισὸν αἰῶνα αἰσθήματα, χαρὲς καὶ προφητεῖες
 μισὸν αἰῶνα τὴ ζωὴ, πέτρα τὴν πέτρα χτίζεις
 λὲς κι εἶν' ποτάμι ξέχειλο οὐρανοῦ καὶ προσδοκίες
 Πῶς δρασκελᾶς τὴ γῆ, μικρὸ παιδί, ὅλα νὰ τὰ γνωρίσεις
 μισὸν αἰῶνα ἀγαπᾶς, ὀρκίζεσαι, καλεῖς
 μισὸν αἰῶνα σπαταλᾶς σὲ συναντήσεις
 μισὸν αἰῶνα, ὥσπου κι ἐσύ ν' ἀσπρίσεις.

Μισόν αιώνα, οι λεύκες σε φωτίζουν σαν κεριά
 και σε γεμίζουν με πράσινες έκπληξεις
 μισόν αιώνα, προσκαλούνε τὸ βοριά και τὸ νοτιά
 γιὰ χάρη σου, τὸ χέρι νὰ τοὺς σφίξεις.
 Μισόν αιώνα. Ὑστερα φτάνει μιὰ βραδιά
 κι εἶναι τὸ τέλος και τὸ χιόνι θὰ σοὺ λείι
 ἔλα κοντά μου. Θὰ σ' ἀνοίξει στοργικὴ ἀγκαλιά
 νὰ μὴ προσέξεις ἕνα πρόσωπο ἀκριβὸ πὺ κλαίει.
 Τώρα σιωπᾶς. Τὰ χέρια μαζεμένα
 ὅπως τὰ μᾶζευες και ζωντανὸς ἀπόμα
 κι ἂν τὰ τραγούδια σου δὲν μείνουνε θαμμένα
 κι ἂν ζήσουν πάνω ἀπὸ μισὸ αἶώνα
 θὰ ῥθουν νὰ κλάψουμε γιὰ τὸ στερνὸ ἀντίο
 πὺ εἶπαμε σ' αὐτὸ τὸ κρυὸ μνημεῖο.

ΑΛΒΑΝΙΑ

Δὲν εἶχαμε καιρὸ

ΝΤΡΙΤΕΡΟ ΑΓΚΟΛΙ

Μεταφράζει ὁ Γιάννης Μανίκας

Δὲν εἶχαμε τὸν καιρὸ νὰ γράψουμε γιὰ τὸν ἔρωτα
 Μ' ὄλο πὺ εἴμεν τρελὰ ἐρωτευθήκαμε
 Ἡ πατρίδα εἶχε ἀνάγκη ἀπὸ τραγούδια
 γιὰ τὴ λευτεριά.
 Ἡ πατρίδα εἶχε ἀνάγκη ἀπὸ τραγούδια
 γιὰ τὸ φῶμι πὺ ὠρίμαζε στοὺς κάμπους.
 Ἡ πατρίδα εἶχε ἀνάγκη ἀπὸ μᾶς τοὺς φτωχοὺς ποιητές,
 γιὰ νὰ ὀργανώσουμε τὸ δρόμο ἐνάντια
 στὸν ἀναλφαθητισμό,
 γιὰ νὰ χτίσουμε φράγματα ἐνάντια στοὺς ποταμούς,
 γιὰ ν' ἀνάψουμε στὰ βουνὰ τὸ φῶς τοῦ Ἰσοσιαλισμοῦ.
 Νὰ γιατί δὲν πρέπει νὰ μᾶς παραξηγεῖτε
 ποιητές πὺ γεννιέστε,
 οὔτε νὰ μᾶς κατηγορεῖτε γι' αὐτὰ
 πὺ δὲν κάναμε.
 Θὰ σᾶς φανούμε σοβαροὶ ἄσκητες
 φορτωμένοι μ' ἕνα στάχυ και μὲ σίδερα βαριά.
 Ἐμεῖς πὺ περάσαμε τόσες πολλὲς λευκὲς νύχτες.
 Ἐμεῖς πὺ κάναμε τόσο ὠραία πράγματα
 Ἦταν δυνατὸ νὰ μὴ μπορέσουμε νὰ
 γράψουμε δυὸ στίχους γιὰ τὸν ἔρωτα;
 και νὰ μὴ μπορέσουμε ν' ἀρθρώσουμε
 Ὡ! τί ὠραῖο σῶμα!
 Θὰ νομῖστετε ὅτι ἔχουμε καρδιά στεγνὴ
 ἔπρεπε νὰ μᾶς δεῖτε ν' ἀρπάζουμε
 φωτιὰ κοντὰ στὰ κορίτσια πὺ ἀγαπούμε.
 Και τὰ λόγια τὰ γλυκὰ πὺ εἰπώθηκαν
 μέσα στὸ χρυσάφι τῆς νύχτας.
 Μὰ εἶχαμε πιὸ ἐπείγοντα πράγματα
 νὰ δημοσιεύσουμε ἀπὸ γλυκόλογα...
 Δυὸ λόγια γιὰ τοὺς ποιητές πὺ θὰ ῥθουν.

ΓΙΟΥΓΚΟΣΛΑΒΙΑ**Θαμπωτική ἀπεραντοσύνη**

ΜΙΡΑ ΑΛΕΣΚΟΒΙΤΣ

Μεταφράζει ἡ Νέλλα Ρέσλερ

μὲ ποιητικὴ ἀπόδοση τῆς Βικτωρίας Θεοδώρου

Τὴν πλέρια ζωὴ γιὰ νὰ ζήσεις
 θὰ ὀργώσεις τὴ γῆ, θ' ἀποχτήσεις
 ρυτίδες στὸ μέτωπο,
 γυρεύοντας τὸ ἀσύλληπτο
 στὴν ἐκτυφλωτικὴ ἀπεραντοσύνη θὰ μένεις.
 Μπροστά σου πεθαίνουν οἱ ρίζες
 κάτω ἀπ' τὰ πέλματα παγωνιά,
 στὰ μάτια ἢ φωτιά.
 Ὡ γῆ τῆς γῆς
 ἐπίπεδη κι ἀψηλὴ καὶ μεθυσμένη
 μὲ τὴ δροσιὰ τοῦ φρέσκου χόρτου
 καὶ τὸ αἷμα τοῦ βουνοῦ.
 Ὑφαίνεις τὶς μέρες
 ἐσὺ ἢ κερήθρα, ἀπ' ὅπου ἐκτοξεύονται
 οἱ βροντοποιοί... .

ΟΥΓΓΑΡΙΑ**Μπετόβεν :**

ΓΚΑΡΑΗ ΓΚΑΜΠΟΡ

Μεταφράζει ἡ Ἑλλη Παιονίδου

Στὴν ἐλικογραμμὴ σκαρφαλλώνει ὁ ἦχος. μιὰ φιλία, ἓνας ἔρωτας,
 Καὶ νά, στὸν ἦχο μέσα, ὁ καθαρὸς ὁ θρίαμβος: ἓνα φοινικοπράσινο νησί
 Ἄξιζε νὰ ξεπεράσουμε τὸν ἑαυτό μας ἢ μόνο ἓνα καλοκαίρι μακρινό,
 ἄξιζε σὲ πιστοὺς συντρόφους πλάι νὰ πα- ἴσως τὸ πιὸ ὄμορφο
 (λεύουμε. πὺ γιὰ πάντα ἔχει χαθεῖ.
 Ἄπ' τὴν κορφή ψηλά, λαμπρὸ φαντάζει τὸ Καὶ πουθενὰ βοήθεια
 (τοπίο καὶ πουθενὰ ἐξήγηση
 χάθηκε ἢ λάσπη ἀπὸ τὸ δρόμο κι ἢ ἀκα- Μόνο χαϊδεύεται ἤρεμα ἢ κραυγὴ τῆς θλίψης
 (θαρσία, στοῦ θρίαμβου τὸν ἦχο.
 ἐδῶ μόνο τῶν πεύκων τ' ἄρωμα στροβιλί- Γιατὶ ὅσο κι ἂν φέγγει ψηλά ἢ ὑπαρξη
 (ζεται πρέπει πάντα μὲ σκυμμένο κεφάλι νὰ γιορ-
 καὶ τὴν κατοπτικὴ τῆς πεδιάδας εἰκόνα (τάζουμε
 ἀγριοδότανα χαριτωμένα τὴ σκεπάζουν. κοιτώντας πάνω ἀπὸ τὸ ὑποταγμένο τοπίο
 τὸν ἀδιάλλαχτο οὐρανὸ
 Κι ἀπότομα σπαράζει τὸ βιολί. καὶ νὰ ζητοῦμε πάλι αὐτὸ πὺ χάθηκε
 Ὄρηνει πῶς κάτι χάθηκε, εὐγνώμονες γι' αὐτὸ πὺ ὑπῆρξε
 κάτι ὠραῖο, μοναδικό, τὸ ἀνεπανάληπτο.

Ἡ ἦττα

Τοῦ ΚΩΣΤΑ ΠΗΓΑΔΙΩΤΗ

Τί κι ἂν νικήθηκες
 τ' ἄδικο πολεμώντας.

Ἐχει καὶ ἡ ἦττα
 τὴν αἴγλη της.

ΓΑΛΛΙΑ

THEO KERG

ΖΑΝ ΜΠΟΥΧΕΡ

Μετοφράζει η Άγνη Σωτηρακοπούλου - Σχοινιά

Ρυθμοί ζωγραφιστοί
 μάς περιβάλλουν, μάς παρασύρουν,
 προς ένα πλέγμα δρομολογίων,
 χωρίς σινιάλα, χωρίς ώραρια,
 γαλάζια κόκκινα προελαύνουν
 δυθίζονται στο βλέμμα μέσα,
 αίωρούνται σε κύματα φωτιάς.
 ξεσπάνε σε χειρονομίες,
 υπόγεια έρεβώδη, ίνες ξύλων
 που λυγίζουν σκιές
 Εκθαμπων μετανοημένων,
 δομές στοιθαγμένες,
 διαμελισμένες, κινητές
 άγχονες που κρέμουντ' άπ' αυτές
 στάχια φωτεινά
 και τούφες από ήλιο,
 μολωπισμοί από παγωμένες πέτρες
 διάστημα ξέχειλο από διάττοντες αστέρες

στέπες σεληνιακές στο βεληνεές της ζωής.
 'Η τρυφερότητα θρυμματίζεται
 κατ' άπό την πίεση του ούράνιου.
 "Όλοι οι Κάφα είναι έγκλεισμένοι
 μές στο λαβύρινθο αυτόν που οδηγεί
 κοντά στους πεσόντες του Μαννχάιμ.
 'Η ανάμνηση του Μάρτιν Λούθερ Κινγκ
 αναβλύζει άπ' το χαμόγελό του,
 τότε που οι δολοφόνοι περιφέρονταν
 και που παρούσα αίωρούνταν
 της Χιροσίμας ή σιθάλη
 Πεσόντες δίχως όφελος
 που οι Έσχατες άντανακλάσεις
 κάναν να κοκκινίζουν τα τσιμεντέντια νύχια.
 Μάς άπομένει, τα μάτια μας, ν' άνερίζουνε
 σ' αυτούς τους στρόβιλους χρωμάτων
 για να μετρήσουμε το μεγαλείο του παρό-
 (λογου.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ

Και τότε γράφεις

ΤΟΥ ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΑΝΑΓΟΥΛΟΠΟΥΛΟΥ

Έκει, στην Ιερόβουλη δύση
 γίνεσαι ξαφνικά το φλόαρο τριζόνι
 κι άναπνέεις
 κάτω από ένα έπιτύμβιο που το φωτίζουν
 σκιές λουλουδιών σαν άνάερη σήψη
 και τότε γράφεις
 όλα εκείνα που άλλοίωσε ο ήλιος
 που χάθηκαν και δεν έζησαν
 ή μεγάλωσαν μόνο στον Ίσκιο μιάς αίσθησης
 και τότε γράφεις
 για τη μάνα σου που ταξιδεύει πάντα
 στα ύγρα μάτια μιάς ανάμνησης
 και δε φτάνει ποτέ στη λήθη, που προσπαθείς
 για το φίλο
 που φτάνει κουρασμένος από δύσκολη μάχη
 μ' δλη τη θίαιη μέρα των άπαιτήσεων
 και κοιτάζει τ' άστρα σαν κάτι που το κατορθώνεις
 και τότε γράφεις
 κι άς είναι αυτό το παιγνίδι χαμένο
 κι άς είναι ή κατάρρα του πια τόσο άσήμαντη
 όταν σου είναι δύσκολο να φωνάζεις

γιὰ τὸ ἀσύλληπτο μῆκος τοῦ θανάτου
 ἀπὸ μιὰ βόμβα νετρονίου
 καὶ τότε γράφεις
 ἐνῶ ἀκόμα κ' ἡ ἀνάμνηση τοῦ χαμοῦ σου
 θὰ κριθεῖ ἀπὸ μιὰ ὑπουλη μακαριότητα
 καὶ γράφεις
 ὅταν στὸ διπλανὸ γραφεῖο
 ἡ γήϊνη σφαῖρα μοιράζεται στὴν ἐξουσία δαιμόνων
 καὶ σὺ τάχα πρέπει ν' ἀσχοληθεῖς μὲ τὸ αἰώνιο
 ποῦ δὲν εἶναι τὸ ἀσύλληπτο μῆκος τοῦ θανάτου
 ἀπὸ μιὰ βόμβα νετρονίου
 ἀλλῆ ἡ μουσικὴ τῶν μακρινῶν ἄστρων τόσο ξένη,
 γιὰ τὸν ὄλεθρο τοῦ δικοῦ μας ἀστεριοῦ
 καὶ γράφεις
 γιὰ τὴν ἱερόδουλη δύση
 ποῦ πρέπει νὰ πληρωθεῖ μὲ προσπάθεια σπασμοῦ
 ἀνικανοποίητης μέρας
 ἀφοῦ τὴν ἐξουσιάζει
 ἓνας μαστροπός, διεφθαρμένος ἥλιος
 καὶ γράφεις
 πεσμένος μέσα στὸ μαῦρο καμιόνι τῆς νύχτας
 ἐνῶ ἡ βίαιη μέρα τῶν ἀπαιτήσεων
 σὲ θέλει νὰ ὀρμήσεις στὸ διπλανὸ γραφεῖο
 ἐκεῖ ποῦ ἡ γήϊνη σφαῖρα μοιράζεται
 στὴν ἐξουσία δαιμόνων
 καὶ νὰ μὴ γράφεις
 τοῦλάχιστον αὐτὸ τὸν καιρὸ
 γιὰ τίποτα αἰώνιο
 ἀλλὰ νὰ φωνάζεις,
 νὰ φωνάζεις ἀδιάκοπα
 ἀκόμα κι ἂν μπορεῖς νὰ ὑπερβάλεις
 τὸ ἀσύλληπτο μῆκος τοῦ θανάτου
 ἀπὸ μιὰ βόμβα νετρονίου.

Στὸν Ἄργυρη

Τοῦ ΠΑΡΗ ΝΙΚΟΛΩΦ

Κόκκινα εἶναι τὰ ρόδα τοῦ Νότου.
 Σὰν τοῦ ἀνθρώπου τὸ αἷμα.
 Κόκκινη εἶναι ἡ Ἀνατολή.
 Κι ἡ σημαία τ' ἀγώνα σου,
 κόκκινη κι αὐτή.
 Κήκες μέσ' τὶς κόκκινες φλόγες
 τῆς πίστεως σου.
 Μαχητὴς πολυαἵμαχτης μάχης
 ἔφτασες στὴ χώρα μας
 ἄγγελος φιλίας ἀπὸ ἀρχαία χώρα ἐσύ.
 Ἡ Μούσα σου τραγούδησε
 τὴν ἀθάνατη πορεία τοῦ λαοῦ σου
 πρὸς τὰ μπρὸς καὶ τὰ ὕψη
 πρὸς τὸν ἥλιο καὶ τὴ λευτεριά.

Πάνω στὸ μνήμα σου σήμερα λέω:
 Ἡ Ἑλλάδα θὰ ζεῖ,
 Ὅσο ὑπάρχουν μαχητὲς
 καὶ τραγουδιστὲς σὰν κι ἐσένα,
 ποῦ σ' ἐπίθεση μὲ πύρινο λόγο
 πλάνες αἰώνιες γκρεμίζουν
 κι ἐλεύθερο δρόμο μὲ τραγούδι ἀνοίγουν.
 Καὶ σὺ ξέρεις — τ' ἀγγόνια μας
 ἀπ' αὐτὸν θὰ περάσουν
 γιὰ νὰ βάλουν στ' ἀνθρώπινα πάθη μας
 φρέσκα λουλούδια κι ἀγνά.
 Ἐσὺ δὲν πέθανες!
 ζεῖς στὸ ἔργο σου
 καὶ στὸν τίμιον ἀγώνα σου.

Τί θα γενῶ

ΤΟΥ ΝΙΚ. ΝΙΚΗΤΑ

Πέτρα θά γίνω νά πετρώσω,
 χόρτο θά γίνω νά καῶ,
 βροχή, νερό γιά νά χορτάσω
 σέ πόθο μου μεσημβρινό,
 αντιφεγγιάς δαντελλωτό παιγνίδι

σέ κάποιο φλογισμένο οὐρανό,
 ὄσυνορο ξεχωριστό ταξίδι
 μέ ἴδιο πάλι γυρισμό...
 "Αν γίνω, ἐγώ, τί θα γενῶ,
 ἄσπρος ἀγέρας, σκόνη ἢ νερό;...

Μετασεισμικό

ΤΟΥ ΒΑΓΓΕΛΗ ΣΟΥΛΤΑΝΗ

"Υστερα ἀπ' τήν ὄργη τοῦ ἐγκέλαδου
 αὐτοῦ τοῦ τρομεροῦ γιοῦ τοῦ Τάρταρου καί τῆς Γαίας
 πού ταρακούνησε τή Θεσσαλονίκη
 μέσα στους δρόμους τῆς περιπολοῦσε ἡ ἀνπαρξία.

Τά μάτια τῶν πολυκατοικιῶν ἦταν κατάκλειστα.

Τις βραδυνές ὥρες περνοῦσαν φαντάσματα
 ἀνθρώπινες σκιές.

Μέσα στά πάρκα φύτεψαν πάνινα σπιτάκια
 πού ὑπόσχονταν τήν κατασίγαση τοῦ πανικοῦ.

Ἡ τρομερή νύχτα τοῦ σεισμοῦ

— ἐφιάλης πού σκοτώνει τή γαλήνη —

ἦταν νύχτα ἐπὺ τῆν τρέμει ὁ λογισμός».

Οἱ ἐπιστήμονες σεισμολόγοι παρηγοροῦσαν τόν κόσμο.

Ἄραδιαζαν μικρές ἀπίθανες - πιθανότητες γιά θανάτους
 κοιμήθηκαν ἠρωικά στά σπιτία τους
 γιά νά δώσουν θάρρος.

Ὅμως τὸ θάρρος ἔφυγε ἀπ' τίς καρδιές τῶν σεισμοπαθῶν
 καί ἡ σεισμοσειρά ἔκλεισε τίς πόρτες τῶν ψυχῶν.

Τὸ πρόβλημα ἔμεινε πρόβλημα

κι ἄς τὸ μάκρυναν νέες Κασσάνδρες.

Γιά τίς ὑλικές ζημιές μοιράστηκαν ὑποσχέσεις
 πῶς θά δοθοῦνε δάνεια παρηγορίας.

Ὅμως ἡ γῆ ἔχει τὸ δαίμονά της τὸν ἐγκέλαδο

ὅπως ἔχει κι ὁ οὐρανός τοὺς δικούς του.

Εἶπαν νά κάνουμε δεήσεις στους ἀγίους(!)...

Μήπως δὲν ἔκαναν δεήσεις ἄλλοι λαοὶ πού χάθηκαν;

Οἰδίποδας καί Ἀντιγόνη

ΤΟΥ ΝΙΚΟΥ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ

Ὁ χρόνος κλείστηκε σάν τῆ μοναξιά στά μάτια,
 τὸ μπαστούνι μετράει τὰ στρώματα τοῦ σκοταδιοῦ.

Ἡ γῆ φουσκώνει κάτω ἀπ' τὰ πόδια.

Ἀκόμη μιὰ στροφή...

Ἡ Ἀντιγόνη προσεχτικὰ στερεώνει τὰ δῆματα,

κοιτάζει τοὺς ἐρημικοὺς βράχους

σὰ νά θέλει νά γονατίσει.

Στὴ σιγὴ μεγάλη σάν τὸ ἀνοιγμα τῆς Σφίγγας

ὁ Οἰδίποδας φεύγει ἀπ' τὴν πατρίδα του.

Καὶ τὰ αἰνίγματα εἶναι τόσα πολλά.

ΔΥΟ ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΤΗΣ ΜΙΝΑΣ ΠΕΤΡΟΥ - ΒΕΝΕΤΣΑΝΟΥ

1. Ἀσένοβγκραντ

Παντοῦ τὸ πράσινο στὴν πόλη
τοῦ ΑΣΕΝΟΒΓΚΡΑΝΤ, μνήμη καὶ
φῶς στὰ μάτια μας.
Τὸ δμορφο γιοφύρι,
τὸ ποτάμι τοῦ ΤΣΑΕ,
τὸ νερὸ ὀρμητικὸ
σὰν τὰ καυτὰ μας ὄνειρα.
Στὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ

ἡ νύχτα ἀνάσα ἐκστατική,
ταξίδι γαλανὸ στὸ
φύλλο τῆς ἐλπίδας.
Ἄγαπημένε, τὸ ταξίδι τῆς Βουλγαρίας
δυθομέτρηση στὴν ψυχὴ,
δρυσιὰ καὶ τριαντάφυλλο στὸ στήθος,
προσδοκία στὸ μακρινὸ μας
ὄνειρο...

2. Στὸν Ἑλληνα Ξεναγὸ Δημήτρη

Ἀφήνοντας τὸν Ἑλληνα τῆς Βουλγαρίας,
ἀφήσαμε τὴν καρδιά μας καὶ
τοῦ κόσμου τὸ δάκρυ.
Συγκίνηση καὶ νοσταλγία,

λαχτάρω γιὰ τὴν Πατρίδα,
γιὰ τὸ αἷμα τοῦ ἀδελφοῦ,
γιὰ τὸ φιλὶ τοῦ Ἑλληνα Ἥλιου,
Βουλγαρία, 1-6-75

Βιβλία

ΤΗΣ ΣΤΕΦΑΝΙΑΣ ΚΑΛΟΥ

Βιβλία, βιβλία, βιβλία,
πού γράφω, πού γράφεις, πού γράφει —
γέμισ' ὁ τόπος μορφές.
Ἄς ἦταν νὰ γίνεῖ τὸ θάμα
νὰ φτάσουνε ὄλοι ἀντάμα
σὰν τότε... καὶ τώρα — σὰν χτές.
Ζολά, Ντοστογιέφσκη καὶ ἄλλοι...
μικροὶ ποιητὲς καὶ μεγάλοι,
νὰ ῥθῆτε νὰ πιούμε καφέ
ἐδῶ στὴ φτωχὴ κάμαρά μου.

Νὰ ποῦμε: Τί ἔχουμε κάνει
σ' αὐτὸ τῆς ζωῆς τὸ σεργιάνι,
γιὰ Σένα πού κλαῖς ἀδερφέ!

Φτερά τοῦ Ἰκαρου πλέρια,
γιοφύρι μ' ἀτσάλινα χέρια,
ὄμπρὸς ν' ἀγναντεύει - ὀρθός!
Δὲν εἶν' ἡ ζωὴ μας λιθάρι,
πού μάταια δέχτηκε χάρη,
μὰ φῶς! πού γυρεύει τὸ φῶς!

Διπλὴ πάλη

ΤΗΣ ΣΩΣΩΣ ΠΕΤΡΟΥ - ΒΛΑΣΣΗ

Ἀνάμεσα σὲ τοῦτο
καὶ σὲ κείνο τὸ σκαλί
ποδοπατιέται ἡ καρδιά.
Θέλει μὲ μιάς, δρασκελιά
νὰ τὸ διαβεῖ, μὰ εἶναι
ἡ ἀπόσταση καμπόση...
Κάπου ἐκεῖ, ἀνάμεσα φόβου
κ' ἐλπίδας, (στὴν ἔτσιμη ἀπόφασή μας
στὸ πήδημα τ' ἀποφασισμένο)
συντρίβονται οἱ καλύτερες προοπτικὲς

ἐξοντώνεται τὸ κουράγιο γι' ἄλλες
ἐνοράσεις, ἀνώτερης ἀντοχῆς.
Τότε διπλὴ ἡ πάλη: νὰ κρατηθεῖ
ὀρθία ἡ πίστη, ν' ἀποφασιστεῖ
ἐκ νέου, τὸ ἀπονενομημένο...

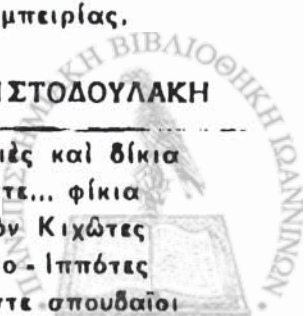
Δίψα γιὰ φῶς
ρίχνει τὸ ξύπνιο πνεῦμα
ἡ ὀρθία καρδιά
ἡ περιέργεια
ἡ φιλοσόφηση τῆς νέας ἐμπειρίας.

Φαρισαῖοι...

ΤΟΥ ΧΡΗΣΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΑΚΗ

Τοῦ λόγου καὶ τῆς τέχνης σεῖς: μεγάλοι!...
πού ἐκτὸς ἀπὸ ἐσὰς δὲν εἶναι... ἄλλοι(!)
πού λιθανίζεστε ὁ ἕνας μὲ τὸν ἄλλο
καὶ κάνετε τὸν κούφιο ντόρο καὶ τὸ σάλω
πού φκιάχνετε παντοῦ κατεστημένα
καὶ φράζετε τὸ δρόμο στὸν καθένα

πού γράφετε γιὰ ἀνθρωπιὰς καὶ δίκια
καὶ γιὰ κορδέλες... πουλάτε... φίκια
πού κορδακίζεστε σὰν Δὸν Κιχώτες
τοῦ πνεύματος ἐσεῖς ψευτο-ἱππότες
πού στὸ λαὸ μας δείχνετε σπουδαῖοι
ἐγλωίστες: ὑποκριτὲς καὶ φαρισαῖοι.

ΔΥΟ ΕΡΩΤΙΚΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΤΟΥ ΑΛΕΚΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΙΔΗ

1. Μοναξιά

Κοίταξα τ' δλόγιομο φεγγάρι
και είπα:
— Δέν είμαι μόνος...

Κοίταξα τ' ανοιγμένο μπουμπούκι
τού τριαντάφυλλου
και είπα:
— Δέν είμαι μόνος...

Κοίταξα τήν κάρτ - ποστάλ

2. Παιγνίδισμα

Άνατολή τὰ μάτια σου
και τὰ δικά μου δύση.
Τὰ χείλη ξεροπόταμος
και τὰ δικά σου θρύση.

Πότισε άπ' τών νιάτων σου
τό δροσερό πηγάδι
τις άγριοτριανταφυλλίες
μέ τού νερού τό χάδι.

Κι όταν θά 'ρθεί ή χειμωιά,
βάλε φωτιά σ' ένα δαδι

τού σμαραγδένιου νησιού
και είπα:
— Δέν είμαι μόνος...

★

Μά όταν κοίταξα
τά θλιμμένα σου μάτια,
νά μέ διαπερνούν
άπ' τή φωτογραφία τής έταξέρας.

Έμεινα μόνος...
μόνος...

νά πυρωθεί τ' αϊτάκι σου
πού 'χει τό χρώμα τό ροδι.

Κι όταν θά 'ρθεί ή άνοιξη
βαλε στό μέτωπο κλαδι
και στό μεσοκαλόκαιρο
παιζε τής λύρας τή χορδή.

Τὰ χείλη σου, τὰ χείλη μου
μέ τή σφραγίδα ένός φιλιού,
νά τά κρατείς άκίνητα
νά μείνει ή γεύση τού μελιού.

Περίπτωση

ΤΗΣ ΜΑΡΙΑΣ ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ

Όλοι τόν ήξεραν στην άγορά
τόν είχαν συνηθίσει
καθημερινά
μέ τή γερή του δέση
τό λιτό του ντύσιμο
τήν άπαλόχη καλημέρα
πού τούς χάριζε
μ' εκείνους
τούς άμέθυστους στό μάτια του
δαθιά νά Ιριδίζουν...
Έξάλλου

ήταν άκίνδυνος
πιό άκίνδυνος κι άπό σπουργίτι.
Ένα πρωτό δέ φάνηκε
δρέθηκε — είπαν — σκοτωμένος
...τροχαιο κατά πάσα πιθανότητα...
— Φανταστική περίπτωση...
Αυτό τό ψυχόσκόπιο άν δέ ζητούσε
ούτε τόν έλεγες τρελό.
— Κι ήταν μία νότα ποικιλίας
στή ρουτίνα μας.
— Τί κρίμα!...

Νέοι ποιητές

Σπίθα λαού

ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗ ΚΑΤΣΑΡΟΥ

Μές τό λαό μας πάντοτε φωλιάζει μία σπίθα
τόσο μικρή πού κρύβεται μέσα στη δαχτυλήθρα.
Κι άμα τ' άγέρι τ' άλαφρό λίγο τή σκανταλίζει
γίνεται λάβα ρέουσα και δέν μπορεί νά σθήσει.

ΤΡΙΑ ΤΕΤΡΑΣΤΙΧΑ

ΤΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ Π. ΓΙΩΒΑΝΝΗ

Δωδώνη

Μαντείο Δωδώνης, χρησμοὶ θεῶν,
κορφές, ὁ ἥλιος γέρνει
βουνά, κυκλώπεια τείχη,
φύτρα τῆς ὑπαρξῆς.

Ἔνοχος

Ἦχρὸ πρόσωπο, σκελετωμένο σῶμα,
ζῶο τρομαγμένο, ὁ ἄνθρωπος
ξένος χαράματα, καταφύγιο ζητᾶ.
Στὴ φυλακὴ, γιὰ κλοπὴ, γιὰ φόνο.

Ἱστορία

Ὁ χρόνος ἀφήνει παντοῦ τὰ σημάδια του,
τ' ἀδέρφια οἱ ἄνθρωποι ἐλπίζουν στὸ αὔριο.
Λίγοι αὐτοὶ ποὺ γράφουν ἀληθινὴ ἱστορία
ποὺ πάντα σηκώνουν ψηλὰ τὸ κεφάλι!

Στίχοι

Τῆς ΠΗΝΕΛΟΠΗΣ ΠΑΥΛΟΥ ΜΑΡΝΕΛΗ

Πολλὲς φορές μὲς ἀπ' τὰ τραγούδια
ξεχωρίζω δακρυσμένες φωνές, ξεχασμένες,
ποὺ ὅμως πάντα ἤχουνε καινούργιες.
Εἶναι ὅταν τὸ ἀποκορύφωμα τῆς ζωῆς
ταυτίζεται μὲ τοὺς καημοὺς καὶ τὰ παρά-
(πονα.
Εἶναι ὅταν τῶν χωρισμῶν οἱ στιχοθυθίες
μπλέκονται μὲ τὶς βουδὲς φράσεις

ἐκείνων ποὺ δὲν ξέρουν ν' ἀγαποῦν,
ἐκείνων ποὺ νομίζουν πῶς βυθίζονται
μέσα σ' ἓνα μπουκάλι ρετσίνα
προσπαθώντας νὰ ξεχάσουν ἢ νὰ ζήσουν
στιγμές ποὺ βλέπουν σὲ ὄνειρα.
Πολλὲς φορές μὲς ἀπὸ στίχους
διακρίνω ἢ καὶ φαντάζομαι ὅ,τι θὰ 'θελα
νὰ γνωρίσω ἢ ν' ἀγαπήσω...

Ἔτσι εἴμαστε

ΤΟΥ ΑΡΗ ΤΑΣΤΑΝΗ

Ἐμεῖς δὲν χορτάσαμε ποτὲ ζεστὸ ψωμί.
Ἐμεῖς χρόνια πίνουμε θολὸ νερό.
Ὁ ὕπνος στὸ ἀκρόφρυδο
ἓνα γαρύφαλο ἀμύριστο εἶναι...

Ἐμεῖς γιὰ τὴν ἀγάπη τῶν ἀνθρώπων
τραγουδάμε κάθε πρωτὶ πάνω στὴ σκαλωσιὰ
κι ἂν χρειαστεῖ πίσω στὰ σίδερα,
πάνω σὲ καρπούλια κι ὁδοφράγματα
ἀνεμίζουμε σημαίες.

Ἔτσι εἴμαστε ἐμεῖς ἀδελφέ μου.
Δὲν λογαριάζουμε τὸ κορμί μας.
Δὲν μᾶς καρτερεῖ ἀγάπη στὸ παραθύρι.
Δὲν λαχταροῦμε τὴ θάλασσα, τοὺς δρόμους τῶν βουνῶν...
Τὶς φυλακὲς μὲ τοὺς ψηλοὺς τοίχους κάνουμε σπίτια
καὶ τὶς ζωγραφιὲς τῶν μελλοθάνατων παραγώνια.
Φτάνει ἀκέραιο νὰ μείνει τὸ χαμόγελο τῶν παιδιῶν.

Ἀλήθεια

ΤΟΥ ΣΤΕΛΙΟΥ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ

Ξεφύλλισα τὰ βιβλία τῆς ζωῆς
γιὰ νὰ σὲ γνωρίσω.
Ζυγιάζοντας μέσα μου τὸ σωστό καὶ τὸ
(λάθος
ἔμαθα ἀπ' τὸν πατέρα μου
πὼς δὲν θὰ ἴναι χαμογελαστό
τὸ πρόσωπο τῆς ζωῆς
χωρὶς ἔσένα.
Τώρα σὲ βρήκα!
Στῆς πράξης τῆ συνέπεια
μέσ τὸν ἀγῶνα γιὰ τὴν κοινότητα.

Μέσα σὲ Σένα βλέπουν
ὅλα τὰ τυφλὰ πρόσωπα.
Φωτίζονται ἀπλετα, γίνονται ξάστερα·
ἀπὸ ἀπορία καὶ θαυμασμό μαζί
τρεμουλιαστά ἀνοίγουν τὰ μάτια.
Τώρα σὲ βρήκα!
Σ' αὐτὰ τὰ μάτια πού κοιτάζουν
ἐμπιστευτικά κι ὠραία.
Τώρα σὲ βρήκα!
Κι' ἄς σ' ἔβλεπα καθημερινὰ
στῆς φτωχικῆς μου καταγωγῆς τὴν ἱστορία.

Μιά πολιτεία...

ΤΟΥ ΜΙΧΑΛΗ ΚΑΡΑΚΑΤΣΑΝΙΔΗ

Ἔσα τὰ πουλιά πετοῦν
πάνω σ' ἀνθισμένες μυγδαλιές
κι ὅσο τὰ καράβια πλέουν
στὴν ἀπεραντοσύνη τῆς θάλασσας
ἐγὼ δὲν ξεχνῶ τὸν ἀνθρώπινο πόνο!
Καὶ σὰν μὲ ζητήσεις θὰ μὲ βρεῖς,
κάτω ἀπ' τὴ ρίζα τοῦ λουλουδιοῦ,
ἀνάμεσα ἀπ' τὰ φυλλοκάρδια σου,
θὰ εἶμαι τὸ λυχνάρι τοῦ μέλλοντος,
καὶ θὰ χτίζω μιὰ πολιτεία γιὰ δλους ἀνοιχτὴ
θὰ σπέρνω ἕναν κάμπο χρυσαφένιο σιτάρι,
ἕναν κόσμον νὰ φέγγουν καὶ νὰ χαμογελοῦν
ὅλα τὰ πρόσωπά του.

Τραγούδι γιὰ ναπάλημ

ΤΟΥ ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ ΚΑΤΣΙΚΑ

Ἄποψε, δὲν κοιμήθηκε ὁ κόσμος
Ὁ οὐρανός, ἔβρεχε φωτιά.
Πέρα κατὰ τὴ θάλασσα
ἀρμένιζαν τὰ πτώματα!
Πολλὰ ἔλεγε τέτοια ὁ Θεός
πού πουθενὰ δὲν φαίνονταν.
Ἡ φωτιὰ πού ἔβρεχε ὁ οὐρανός
ἔφτανε ὡς τὸ μηδέν.
Ἄποψε, δὲν κοιμήθηκε ὁ κόσμος
Ὁ κόσμος, ἔμοιαζε πτώματα

δίπλα μας φαίνονταν
οἱ ἀνοιγμένες τρύπες ἀπ' τὰ
ἐγκαύματα α' βαθμοῦ!
Ὁ τοῖχος γέλαε μισογκρεμισμένος
Τὰ πτώματα ἔδειχναν κατὰ τὸν
τοῖχο, τὴ θάλασσα, καὶ τ' ἀστρα
Οἱ ἀνοιχτές πληγές ἀδιαφοροῦσαν.
— Θυμᾶμαι εἶπεν ὁ Κωστής
τὴ μέρα τῆς συντέλειαν... κι ἐλπίζω...

Η ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ σ' ὅποια μορφή του λόγου καὶ τῆς τέχνης κι ἂν ἐκφράζεται, δὲν εἶναι ἀπλή καὶ ξηρὴ ἀντιπαράθεση στοιχείων καὶ περιγραφῶν φυσικῶν καὶ ἀνθρώπινων καταστάσεων.

Εἶναι βαθύτερη καὶ οὐσιαστικότερη κριτικὴ ἀνάλυση τῆς φυσικῆς, κοινωνικῆς καὶ ἱστορικῆς ζωῆς ἀνθρώπων, ομάδων καὶ λαῶν μὲ τοὺς πλαστικούς κανόνες τῆς αἰσθητικῆς καὶ τὸ εὐλαβικὸ νυστέρι τῆς Ἀλήθειας.

Λ. ΜΑΛΛΑΜΑΣ

Πεζογραφία

Ίστορικό διήγημα

Από τη ζωή της έξορίας 1947-50

Τό δέλτα πού ἔγινε ἄλφα

Τοῦ ΣΠΥΡΟΥ ΜΟΥΣΣΕΛΙΜΗ

Βαθιά μεσάνυχτα. Τὸν ὕπνο τῶν κρατουμένων στὰ συρματοπλέγματα διακόπτουν οἱ σκουισμοὶ καὶ τὰ βογγητὰ τῶν συναδέλφων ποὺ ἀναμορφώνονται μέσα στὰ μονωτήρια καὶ τὰ γραφεῖα τῆς διαφώτισης, πού εἶχαν ἀναλάβει τὴ διαπαιδαγώγηση. Ἦθελαν νὰ τοὺς ξεζαλίσουν πνευματικά, νὰ τοὺς ἀνανήψουν, νὰ τοὺς φέρουν τὴ γνώση στὸν τόπο πού τὴν εἶχαν χάσει. Νὰ βροῦν τὸ δρόμο τοῦ Θεοῦ, μὲ τὸ βούρδουλα ἀπὸ ἀγκαθωτὸ σύρμα, μὲ τὸ ρυθμικὸ στάξιμο τοῦ νεροῦ σταγόνα σταγόνα, τσά, τσάκ, στὸ κορυφοκέφαλο καὶ μ' ἄλλα τέτοια βασανιστικά ἐφευρήματα ποὺ δὲ χωριοῦνται σὲ νοῦ ἀνθρώπου.

Τὸ προῖ, στὰ ξημερώματα, ἐνοῦ τοῦ λείπει τὸ μάτι ἀπὸ τὴ γροθιά τοῦ βασανιστῆ, ἀλλουνοῦ πρισμένο τὸ μάτι φέρει μελανὰ περιδέραια, ἄλλος σέρνεται στὸ χῶμα μὲ πρισμένα πέλματα καὶ νύχια βγαλμένα κι ἄλλος βογγάει μὲ μακελεμένο κορμί, καὶ ὁ παρέκει «μπαϊλάει» μισοπαλαβωμένος.

Ἐκεῖνοι πού ἔχουν κεφάλι ἀγύριστο, οἱ ἀμετανόητοι καὶ δὲν γίνονται Ἕλληνες μὲ τὶς νυχτερινὲς «μορφωτικὲς» μέθοδες, πίνουν τὸ πρωῖνὸ ρόφημα πού σ' αὐτὸ κρύβεται ὁ θάνατος καὶ μεταβαίνουν στὶς «αἰώνιες μονές», ὅπου δὲν ὑπάρχει λύπη καὶ στεναγμός.

Οἱ ἀναμορφωτὲς γιὰ νὰ γελοῦν τοὺς ξένους ἐπισκέφτες πού πήγαιναν νὰ ἰδοῦν τὴ «μόρφωση» τῶν παραμορφωμένων, τοὺς ἔκρυβαν στὶς λαγκαδιὲς πίσω ἀπὸ τὴ ράχη τοῦ βουνοῦ. Σ' ἄλλους μοίραζαν εὐαγγέλια καὶ ψευτοφυλλάδες, τοὺς μάθαιναν πατριωτικὰ τραγούδια σὰν τοῦτο: «Σὲ πικράναμε πατριῖδα». Δυὸ τρεῖς ρασοφόροι ψυχροὶ κι ἀδιάφοροί, σὰ νὰ μὴ βλέπουν καὶ ν' ἀκοῦν ὅ,τι γίνεται δλόγυρά τους, καλοῦν τοὺς παρα-

στρατημένους σὲ μετάνοια καὶ μετάληψη.

Ἄναγκάζουν γονεῖς κι ἀποκηρύττουν μὲ στεναγμούς καὶ σπαραγμένη καρδιά τὰ παλληκάρια τους καὶ παιδιά ν' ἀρνοῦνται ἐκεῖνους πού τὰ γέννησαν.

Ἄκόμα γιὰ νὰ φαίνονται ἀσπροπρόσωποι, ἀναμορφωτὲς ἀληθινοί, νὰ κρύβουν τὰ βασανιστήρια ἀπὸ τὸν ἔξω κόσμο, ἀνάγκαζαν κρατούμενους δασκάλους καὶ μάθαιναν ἀνάγνωση τοὺς «ἀγράμματους».

Ἐνας ἀπὸ τοὺς μαθητευόμενους ἦταν κι ὁ μπάρομπα - Ἀχιλλέας ὁ Θεσσαλός.

Γράφει ὁ δάσκαλος τὸ α, β, γ, δ στὸν πίνακα καὶ φωνάζει τὸν καθένα δείχνοντας μὲ τὴ βέργα, νὰ διαβάσει τὸ γράμμα. Ἔρχεται κι ἡ σειρὰ τοῦ μπάρομπα - Ἀχιλλέα, πού ἐκείνη τὴν ὥρα σφαγγανοῦσε τὸν πυργιόβολο στὸ στερνάρι ν' ἀνάψει τὸ τσιγάρο μὲ τὴν ἴσκα.

— Τί εἶν' αὐτὸ μπάρομπα - Ἀχιλλέα; ρωτᾷ ὁ δάσκαλος καὶ δείχνει τὸ α.

— Ἄλφα, τοῦ ἀπαντᾷ ὁ γέροντας.

— Αὐτό; καὶ δείχνει τὸ δ.

— Σὰν ἄλφα μοῦ φαίνεται κι αὐτό.

— Ἄλφᾶ τὸ λὲς τὸ δέλτα... Καὶ φράπ τοῦ ρίχνει μὰ κι ὁ μπαρομπα - Ἀχιλλέας πέφτει κάτω!

— Ἄς εἶναι καὶ δέλτα, τί διάολο τὸ θέλω, εἶπε κι ἀνασηκώνοντας ἔμπηξε κλάμα σὰ μικρὸ παιδί! ντροπὴ σου κυρ - δάσκαλε!

Αὐτὰ γίνονταν στὰ ἀναμορφωτήρια τῆς Μακρονήσου, ὅπου βασανίζονταν εἰσαγγελεῖς, δικαστὲς, δικηγόροι, καθηγητὲς, συγγραφεῖς, λογοτέχνες, ἥθοποιοί, γιατροί, δάσκαλοι, παπάδες, ἀεροπόροι, ναῦτες, στρατηγοί, ἀξιωματικοί, στρατιῶτες, τὸ ἄνθος τῶν Ἑλλήνων, τὸ πλῆθος.

Ὁδοιπορικὸ

Ταξίδι

ΤΟΥ ΚΟΣΤΑ ΚΑΡΡΑ

Ἡ ἄσφαλτος ἔτρεχε κάτ' ἄπ' τοῖς τροχοῖς τοῦ αὐτοκινήτου κι' ἐμεῖς μετροῦσαμε τὰ χιλιόμετρα ποὺ μᾶς χώριζαν ἄπ' τὸν τόπο τοῦ προορισμοῦ μας μὲ ἀγωνία, βιάζοντας τὴν ταχύτητα, μὲ τὴν ἐπιθυμία νὰ φτάσουμε, ὅσο πὸ γρήγορα στὸ τέρομα τοῦ ταξιδιοῦ μας. Στὴν πόλη ποὺ μᾶς περίμενε ἡ ξενητεμένη μας. Δυὸ μάτια κασιτανά, ζεστά, σ' ἔνα πρόσωπο φωτεινὸ σὰν τὴν ἀνοιξη.

Καλημέρα ἀγάπη μας. Καλημέρα χαρὶ μας, ψιθυρίζαμε χωρίς κανεὶς νὰ μᾶς ἀκοίει.

Μιλοῦσαμε μόνοι μας, ἀπὸ μέσα μας, μυστικά, γιὰ μᾶς τοὺς ἰδίους. Οἱ καρδιές μας γιόμιζαν ἀγάπη μὲ τὴ σκέψη πὼς σὲ λίγο, σὲ λίγες ὥρες θ' ἀνταμώνουμε. Θὰ βυθίζαμε τὰ μάτια μας στὰ μάτια τῆς ἀγαπημένης μας μὲ μιά σιωπὴ ποὺ θὰ ἔφτανε μέχρι τὸ βάθος τῆς καρδιάς μας.

Ἡ ἄσφαλτος ἔτρεχε κατὰ πάνω μας... Ἡ ἀγωνία μας μεγάλωνε... Τὰ χιλιόμετρα μᾶς φαίνονταν ἀτέλειωτα...

Οἱ κάμποι στριφογύριζαν στὴν ταχύτητα τοῦ αὐτοκινήτου καὶ οἱ δεντροστοιχίες παρμιμέριζαν νὰ περάσουμε ἀνοίγοντας δρόμο.

Πότε ξεμάκρυναν καὶ πότε πάλι ἔρχονταν κοντά μας, λές κι ἤθελαν νὰ παίξουν μαζί μας, μὲ τὴν ἀγωνία μας καὶ τὴ χαρὰ μας, γιὰ τοῦτο τὸ ταξίδι τῆς ἀντάμωσης.

Βουλιάζαμε στὸ πράσινο τῆς φύσης κι ἔνα τραγοῦδι, ἔβγαυε ἄπ' τὰ χεῖλη μας. Δάκρυι χαρᾶς στὰ μάτια μας. Στὴ θύμησή μας, τὰ παιδικὰ μας χρόνια...

Ἡ θάλασσα γαληνεμένη, στὰ πόδια μας μπροστά, χαίδευε τὴν ἀμμουδιά μὲ χίλια παιχιδίσματα, ἀθόρυβα, ἥσυχια, λές μὲ κάποια συστολή, μὲ κάποια στοργή, μὲ μιὰν ἀγάπη ἀπόκοσμη γιομάτη μεγαλειο. Νὰ ἔτσι, ὅπως τοῦ ἔφηβου στὸ πρωτοξύπνημα τοῦ ἔρωτά του.

Κι ἐμεῖς στὶς χούφτες παίρναμε τὸ γαλανὸ νερό της γιὰ νὰ γευτοῦμε τὴν ἀρμύρα της. Νὰ ταξιδέψουμε στὴν ἀπεραντοσύνη της, νὰ ζήσουμε τὶς χαρὲς καὶ τοὺς καημούς της, νὰ

μῆθοιμε τὰ μυστικά της. Ὅντινα ἀλήθεια παιδικά.

Κι ὅταν σὲ μιὰ στροφή τὴ χάσαμε ἄπ' τὰ μάτια μας, θλίψη βαθιὰ σκέπασε τὶς καρδιές μας.

Τὰ χαιρετίσματά μας στέλναμε γιὰ τὴ χαρὰ ποὺ πρόσφερε σὲ μᾶς τοῖς ταξιδιωτές. Σὰν προσευχὴ τῆς ψιθυρίζαμε τοῦ ποιητῆ τὸ στίχο: «Νὰ σ' ἀγναντεύω θάλασσα, νὰ μὴ χορταίνω ἄπ' τὸ βουνὸ ψηλά...».

Τὸ ταξίδι μας γιομάτο ἀναμονὴ καὶ συγκίνηση ἀτόπωνε τὴ σκέψη μας.

Ὁ τόπος ἀγνωστος, πρωτόγνωρος σὲ μᾶς, φιλοξενοῖσε τὴν ἀγαπημένη μας.

Τὰ βουνὰ μὲ τὸ βαθὺ μαβὶ τους χρώμα ἔρχονταν κατὰ πάνω μας, κοντά μας, κι ἔστερα ἀπομακρύνονταν καὶ σὲ λίγο πάλι κοντά μας καὶ συνέχεια τὸ ἴδιο...

Τὰ χιλιόμετρα φεύγανε, ἡ ἀπόσταση μικρανε, ἡ ἀγωνία μας μεγάλωνε.

Στὸ βῆθος τοῦ ὄριζοντα, ἀχνὰ φαίνονταν τὰ πρῶτα σκέτια τῆς πόλης ποὺ θὰ μᾶς φιλοξενοῖσε... Οἱ μνηστέρες της, σημάδια μᾶς ἐποχῆς ποτ' ὁ τόπος τοῦτο στέναζε.

Στ' αὐτιά μας ἡ σιωπὴ φωτὴ τοῦ μοιζήνη νὰ προσκαλεῖ τοὺς πιστοὺς τοῦ Ἄλλαχ σὲ προσευχὴ... Στὴ σκέψη μας ὁ Ρήγας ὁ Φεριοῖος: «...Βούλγαροι κι Ἀρβανίτες, Ἀρμένιοι καὶ Ρωμοὶ - ἀράπηδες καὶ ἄσπροι μὲ μιὰ κοινὴ δομὴ - γιὰ τὴν ἐλευθερία νὰ ζήσουμε σταθ...».

Ἡ πόλη ἀπλή, ἀπέριττη, ἀνέγγιχτη ἀπὸ τοὺς τσιμεντένιους ὄγκους τοῦ πολιτισμοῦ μας, ἀναπνέει τὸ λεύτερο ἀέρα καὶ μᾶς καλωσορίζει.

Δυὸ μάτια κασιτανά ζεστά σ' ἕνα πρόσωπο γελαστό, ψάχνουν ψάχνουν τὰ μάτια μας μὲ μιὰν ἀγάπη ἀνείπωτη.

Εἶναι ἡ ξενητεμένη μας... Καλημέρα ἀγάπη μας!

Θεσσαλονίκη, Ἰούλιος 1976

Ἀφήγημα

Ὁ παπούς

Τοῦ ΜΙΧΑΛΗ ΜΠΑΚΟΛΗ

«Τὸ κοριτσάκι μου: Θὰ εἶναι καλύτερα σήμερα, γιατί χτές εἶχε πυρετούλι καὶ δὲν μοῦ ἔφαγε μὲ ὄρεξη τὸ πιτσουνάκι μου». Εἶπε ζωηρὰ ὁ παπούς ὁ Βάσος, λὲς καὶ μιλοῦσε μὲ τὴν κόρη του πού εἶχε φύγει ἀπὸ τὶς 6 γιὰ τὸ ἐργοστάσιο.

Ἔβαλε τὸ ζαρωμένο καὶ τρεμάμενο ὀδοντάχρονο χέρι του στὴ μέσα τσέπη τοῦ σακακιοῦ του, κι ἔβγαλε ἓνα διπλωμένο στὰ τέσσερα φύλλο τετράδιον. Τὸ ξεδίπλωσε σιγά σιγά χοροπηδώντας πέρα - δῶθε στὰ χέρια του, ὥσπου νὰ τὸ στεργιώσει, καὶ βάλθηκε νὰ τὸ διαβάξει καὶ νὰ μετράει ἓνα, δύο, τρία, τέσσερα. Ἐφτασε μέχρι τὰ εἴκοσι παραμύθια. Εἴκοσι παραμύθια! Τὰ ἔπε καὶ ἔλαμπαν τὰ μάτια του ἀπὸ ἱκανοποίηση κι εὐτυχία, λὲς καὶ σῦναξε τὴ σοφία καὶ τοὺς θησαυροὺς δλου τοῦ κόσμου σὲ κείνο τὸ χαρούλι.

Ἡ κοκκινোসκουφίτσα, ἡ πεντάμορφη, οἱ ἐγτά νάνοι, ἡ σταχτοπούτα, ὁ ἀφέντης καὶ ὁ δοῦλος.

Εἴκοσι παραμύθια!...

Τὸ δίπλωσε προσεχτικὰ μὲ τόση ἀγάπη, σὰ νὰ κρατοῦσε ἐλπίδες καὶ ὄνειρα ἑνὸς δολοκλήρου κόσμου μέσα στὴν χούφτα του... μὲ τὴ γρηγοράδα τῆς ἀνθρώπινης σκέψης ποὺ δὲν ὑπάρχει ταχύτερο στὸν κόσμο ἀπὸ τὸ αἶλλο καὶ ἀπιαστο πνεῦμα, πού διασχίζει ὠκεανούς, βουνά, κάμπους, στεριές καὶ πολιτείες. Ἐφτασε ὁ παπούς στὸ χωριό του, στὴν κατοικία του, ἐκεῖ πού γεννήθηκε καὶ μεγάλωσε. Εἶδε τὴν Τσοῦκα τοῦ Τριλίου. Τρία τέσσερα σπιτάκια, τὰ τριλέηκα τριγυρισμένα μὲ λιόδεντρα κάτω ἀπὸ τὸ λόφο ἢ θάλασσα καὶ ψηλά τὸ ἀτέρμονο γαλάζιο τ' οὐρανοῦ τὸ χρῶμα... Χοῦμ ἔκανε ὁ παπούς σὰν ἀντάμωσεν στὴν ἀφθαρτὴ μνήμη του τὴν παιδική του εἰκόνα, «σκυλίτσια ζωὴ ζούσαμε τότες!» κἀνοντας μὰ σύγκριση μὲ τὸ καρδιοχτύπι, τὴν ἐγγονούλα του, τὴν ἐλπίδα.

«Παπούτσια νὰ δοῦμε στὰ πόδια μας ἐμῆς! Μὰ αὐτὸ εἶναι ἀστεῖο, κούνια, ξεστὸ σπῆτι, ἀβγό, κρέας, καὶ ἄλλα ἀνθρώπινα χὰδια καὶ νταντέματα, τίποτα! Σὰ νὰ εἶμαστε

ἀρκοῦδια, γεννημένα στὸ δάσος.

Τώρα ὁ κόσμος εἶναι καλύτερος, σήμερα ἀξίζει νὰ γεννηθεῖ ὁ ἄνθρωπος. Ὅλος ὁ κόσμος θέλει νὰ ζήσει, νὰ πάρει μερικὸ ἀπὸ τὶς χαρὲς τῆς ζωῆς. Τὸ παιδί! τὸ παιδί! ὅλοι σκύψαμε στοργικὰ πάνω στὸ φίλτρο τούτης τῆς νέας γέννας νὰ γίνεῖ καλύτερο, νὰ ζήσει! εὐτυχισμένα, εἰρηνικὰ!»

Ἐκανε ὁ παπούς, καὶ στήλωσε τὰ μάτια του πέρα μακριὰ στὸ παρελθόν, κοντὰ στὰ εἴκοσι του χρόνια, μὲ τὰ στρατιωτικὰ του ροῦχα, τὰ πολεμικὰ του σύνεργα, τὰ δημόσια του εἶδη, μὲ πλήρη ἐξάρτιση, κράνος, ἀρβυλα, κουβέρτες.

Στρατιῆς τότε βάδιζαν, βάδιζαν καὶ τὰ πόδια τους εἶχαν τουμπανιάσει καὶ ματώσει ἀπὸ τὸν ἰδρώτα, τὴ βρώμα, τὴν ψείρα καὶ τὴν κούραση μέχρι παραλυσίας, γιὰ νὰ ξεπεζέψουν καὶ νὰ ξαποστάσουν πλάϊ στὶς ὄχθες τοῦ Σαγγάριου ποταμοῦ. Νικοῦσαμε στὶς μάχες καὶ χάναμε στὶς συνθήκες (!) Εἶπε εἰρωνικὰ καὶ γέλασαν τὰ πικρὰ του χεῖλη...

Πόλεμοι, πόλεμοι, πόλεμοι! τὸ '12, τὸ '13, τὸ '17 - '18, ἐμφύλιοι σπαραγμοί, ἐπαναστάσεις, 13 χρόνια φαντάρου, μὲ τὸ σπαθὶ καὶ τὸ ντουφέκι στὸ χέρι, αἵματα, αἵματα ποτάμα!

Γέμισαν τὰ ξέκαμπα σταυροὺς καὶ ἀνθρώπινα κόκκαλα!...

Τοῦ θεοῦ τὸ πρόσωπο δὲ φάνηκε ἀκόμα νὰ τὸ δοῦμε κάτω ἀπ' τὴν τυραγνισμένη πατρίδα.

Ἄχ, ἔκανε ὁ παπουλάκος, κι ἓνα βαρὺ πράμα σὰν τὸ λιθάρι πάτησε τὴ βασανισμένη καρδιά του.

Ξεριζώθηκα ἀπὸ τὴ γῆ μου σὰν τὸ δεντρί πού τὸ ῥιξε ὁ δρόλαπας γιὰ νὰ ῥθῶ ἐδῶ, στὴν Ἀθήνα στὸ μεγάλο τρελοκομεῖο, νὰ κλειστῶ σὲ τέσσερις τοίχους, δίχως τὶς ἐλιές μου, τὸν κῆπο μου, τὸ τσαπὶ μου, τὰ ζωντανά μου, τοὺς δικούς μου, τοὺς φίλους μου καὶ ποιόν νὰ βρῶ στὸ καφενεῖο καὶ νὰ μιλήσω; Ἄγνωστος χαμένος μέσα στοὺς ξένους!

Πέρουν ἡμῶνα καλύτερα, φέτος χειρότερα

και πάει λέγοντας. "Αχ ἄχ, ἀναστέναξε κἀλι ὁ παπούς και ἄρχισε νὰ κλαίει σάν μωρὸ παιδί.

'Αλλά, ὄχι, ὄχι, θ' ἀντέξω, ξεφώνησε ὁ παπούς. 'Αρπάχτηκε ἀπὸ τὸ σίδερο τοῦ κρεβατιοῦ, και σιγήθηκε ἀπὸ τὸ ἀνελέητο πάλεμα μὲ τὴ λύπη, τὴ φθορὰ τὸν ἀδυσώπητο χρόνο...

'Ἐπειτα ξερόστηκε, νύφτηκε, γόρεσε τὸ καθαρό του ποικάμισο, τὴ γραβάτα του, τὸ ρεμπλοϊκὸ του, και πήρε τὸ χαρτοῦλι στὰ χέρια του μὲ τὰ παραμύθια. Στὰ μάτια του, ἤρ-

θε μιὰ εἰκόνα τῆς ἐγγονοῦλας του, τῆς ἐλπίδας. Σὰ μιὰ ἡλιαχτίδα τρέκωσε μὲς τὴ βαριχειμονιάτικη ὀρθοηγητῆρα ψυχὴ τοῦ γέρον και ζέστανε τὴν παγωμένη καρδιά του.

Θὰ τῆς πῶ και τὰ 20 παραμύθια σήμερι τῆς περιστέρας μου...

Μιὰ φορὰ και ἕναν καιρὸ, ζοῦσε ἕνας παπούς και ἤθελε νὰ 'τανε νῶς, γιατί τῶρα γνώρισε τὴ χαρὰ, και λάτρωνε πολὺ τὰ πιδιά και τὰ πουλιά...

Σύγχρονο ψυχολογικὸ ἀφήγημα

Κυκλοδίωχτο

(Τρεῖς μικρὲς πινελὲς πάνω πρὸ τοῦ ἴδίου ἡμέια)

Τοῦ ANTONH ΔΕΛΟΝΗ

I

'Ανοίξε τὸ συρτάρι.

Ψηλάφισε τὰ χαρτιά. Τὰ γνώρισε μὲ τὴν ἀφή ἕνα - ἕνα. "Ὅλα. Τὰ δικά του χαρτιά. Φυσιογνωμίες ρικνές, μὴμες ὀστεώδεις τῆς νιότης. 'Ἐκλεισε τὰ μάτια νὰ σκεφτεῖ. Νὰ σκεφτεῖ τί;

Κι ὁμως εἶναι ἀλήθεια. Νιώθει ἕνα κύμα παλιρροικὸ νὰ θγαίνει ἀπὸ κει μέσα τὸν τινάζει. Τὸν διώχνει μακριὰ. Κι ὁμως τὸ καθένα χρωστᾶει τὴν ὑπαρξὴ του σ' αὐτὸν τὸν ἴδιο. Τώρα γιατί τὸν διώχνουν; Κάθε σελίδα 'δὴ μέσα ἔχει τὴ δική του ἱστορία, ξέρει νὰ ἱστορήσει ὄλες τις λεπτομέρειες.

'Αναγνωρίζει τις προσούρες πὺ κάποτε ἔγραφε. Τώρα πιά φοβάται νὰ δηλώσει ποιὸς εἶναι. Συμβιβασμένος. Τακτοποιημένος.

Ψηλαφεί τὰ ποιήματα πὺ κάποτε τῆς ἔγραφε. Σὲ ποιά ἔγραφε; Ποιὸ ἦταν τ' ὄνομά της; ε'Ιωάννα, νομίζω, και πήρε κάποιον εἰσπράκτορα, μουρμουρίζει χωρὶς νὰ τὸ καταλάβει.

Στὸ βάθος χουφτιάζει ἕνα μικρὸ ἡμερολόγιο. Ξέρει τὸ χρῶμα. Πράσινο. 'Ἐγραφε κει μέσα τις κατακτήσεις του. 'Ὄνόματα φανταστικά. — Σόνια, Δέσποινα, 'Ανεζώ, Σαπφώ, τόσα ἄλλα.. —, γιατί ποτε δὲν ὑπῆρξαν. Οἱ φίλοι του τὸν θαύμαζαν. «Τὸν ἄτιμο, δὲν ἀφήνει θηλυκὸ», λέγανε χασκοντας. Μόνον αὐτὸς ξέρει. "Ἐνιωσε τὸ μικρὸ ἡμερολόγιο ἄδειο. "Ὅπως ἦταν.

'Αγγίζει ἕνα λεύκωμα τῆς νιότης. Τῆς τρελῆς ἐφηβείας. Θυμάται. Σελίδα τρία:

«'Αν δὲν εἶστε ὅ,τι εἶστε, τί θὰ θέλατε νὰ εἶστε;». Εἶχε γράψει τότε: «Μεγάλος ποιητῆς» 'Υστερα ἀπὸ χρόνια εἶχε σβήσει τὸ «μεγάλος». "Ὅταν ἔνιωσε τὴν ἀλήθεια ἔσβησε και τὸ «ποιητῆς». Τί θὰ 'θελε, λοιπόν;

Σελίδα δεκαπέντε: «Τί εἶναι ἔρωσ;». Εἶχε γράψει: «Λόγια τοῦ ἀέρος» ὁ ἐξυπνάκιας τῆς παρίας. Κι ὁ ἴδιος μὲ μυστήριο ὕφος ἔγραφε: «Δὲν προφταίνω νὰ τὸν περιγράψω. Τὸν ζῶ!». Εἶχε καταπλήξει τὰ πλήθη «Μὰ πὺ τὰ βρίσκετε, τέλος πάντων!», θαύμαζαν τὰ κοριτσόπουλα. 'Υστερα ἀπὸ χρόνια δὲν ὑπῆρχαν πιά κοριτσόπουλα γιὰ νὰ ἐντυπωσιαστοῦν. Εἶχε σβήσει τὴν πρώτη πρόταση. Κι αὐτὸ πὺ ἔμεινε δὲν ἤχουσε καλά. «Τὸν ζῶ... εζῶ... εζῶν». Κάτι δὲν τοῦ ἄρσε. Τὸ ἔσβησε κι αὐτό.

Μὲ τὰ χέρια μέσα στὸ συρτάρι ἔπιανε κι ἔσκιζε. Κι ἔσκισε ἀρκετὴ ὥρα. Στὸ τέλος εἶχε τὴν ἐντύπωση πὺς τὰ χέρια του ἦταν θαμμένα μέσα σὲ μιὰ γκριζα, πηχτὴ στάχτη. Τὰ ἔβγαλε τότε κι ἄρχισε νὰ τὰ τινάζει.

'Ἐκλεισε τὸ συρτάρι.

'Ανοίξε τὸ παράθυρο.

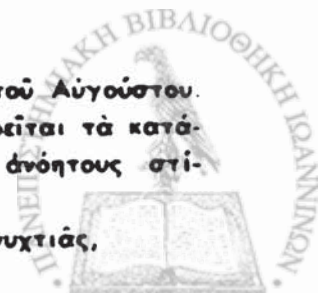
Θέλησε νὰ δεῖ τὴ νύχτα τοῦ Αὐγούστου. Τὸ Βέγα νὰ λάμπει, ἂν ἐννοεῖται τὰ κατάφερνε. Θυμήθηκε κάποιους ἀνόητους στίχους τῆς νιότης:

Βέγα, λουλούδι τῆς νυχτιάς,

ἔλα σιμὰ και μείνε

Μείνε βαθιὰ μὲς στὴν καρδιά,

κοίτα καλά και κρίνε...

Ἐπιμένει ὁ Βέγας; Δὲν μπορεῖ νὰ τὸν δεῖ. Πυργωμένο τσιμέντο ἢ ἀπέναντι πολυκατοικία λογχίζει τὸν οὐρανό, ματώνει τὸ κάθε ἀστέρι. Θέλει καιρὸ τώρα νὰ κάνει πάλι δυὸ στίχους, μὰ ὅλο τὸ ἀναβάλλει. «Ἡ ποίηση μὰς ξεστρατίζει», σκέφτεται. Μὰ σύγκαιρα βρίσκει πὼς κάτι τέτοιο δὲν εἶναι σοβαρὴ δικαιολογία.

Κάποτε, ἀνοίγοντας τὸ παράθυρο, μποροῦσε νὰ δεῖ κάποιες ἀλήθειες. Μιὰ γάτα ν' ἀνακλαδίζεται στὸν ἴσκιο. Τὰ παιδιὰ νὰ παίζουν κρυφτὸ καὶ πινακωτῆ. Τὸ πηγάδι μὲ τὸν κισσὸ δίπλα του νὰ σκαρφαλώνει μέχρι τὸν οὐρανό. Τῆ θειᾷ Κεριακῇ νὰ σταυροκοπιέται. Μποροῦσε νὰ δεῖ τὴν Ἰωάννα καὶ τὰ θάματα τῆς κάθε μέρας στὰ μάτια τῆς.

Τίποτε πιά δὲ βλέπει. Τ' ἀπέναντι σπιτάκι μὲ τὰ γεράνια δόθηκε μ' ἀντιπαροχή, «λύτρων ἀντὶ πολλῶν». Τώρα ἡ Ἰωάννα παθιάζεται μὲ τὰ σήριαλ τῆς τηλεόρασης. Μάτια αὐτὸς κρεμιέται στὸ παράθυρο. «Τί θέλει αὐτὸς ὁ παλαβὸς κι ὅλο κοιτάει κατὰ δῶ;», εἶχε ρωτήσῃ ὁ εἰσπράκτορας. «Κανένας ὄνειροπαρμένος θὰ 'ναι», ἀπάντησε κείνη. Κι ὅμως ἤξερε ἡ Ἰωάννα. Κι αὐτὸς ἀναρωτιέται ἀκόμα γιατί τὶς νύχτες ψάχνει νὰ βρεῖ τὸ Βέγα. Γιατί;

Ὁ νυχτερινὸς ἀέρας δὲν ὑπάρχει. Οἱ κεραῖες ἀγκυλώνουν τὸν οὐρανὸ κι αὐτὸς, ἀγκιστρωμένος στὸ παράθυρο, ἀναπνέει μὲ δυσκολία, προσπαθώντας νὰ βρεῖ μιὰ διέξοδο ἀνάμεσα στὸ τσιμέντο, στ' ἀλουμί-νιο, στὶς καταστραμμένες ἀναλογίες.

Κι ὁ Βέγας κάπου ὑπάρχει. Μοναχικὸς κι ἀπρόσιτος. Θέλει νὰ κάνει πάλι δυὸ στίχους καὶ δὲν μπορεῖ. Κάτι ἔχει σπάσει μέσα του. Ἡ Ἰωάννα. Ὁ οὐρανός. Ὁ ἄνεμος. Οἱ ἀναλογίες. Ὁ Βέγας. Ὅλα ἔχουν χαθεῖ. Ὑπάρχουν ἴσως μὰ δὲ βλέπονται. Ἀλλοτριωμένα μέχρι τὴν ὀδύνη. Ληλατημένοι ἅγιοι τῆς νιότης. Ἀνακαλύπτει μὲ σπαραγμὸ πὼς αὐτὸ πού κουβαλάει ἐντὸς του εἶναι ἡ εἰκόνα τοῦ ἔξω κόσμου. Παραμορφωμένη. Μὲ φαγωμένα τὰ χρώματα. Ἀκρωτηριασμένη.

Κάπου ἐδῶ τελειώνει ἡ ζωὴ; Ποιὸς ξέρει; Ὁ μέσα χώρος εἶναι ἄδειος. Καλὰ θὰ κάνει νὰ πορευτεῖ ἔτσι ἢ νὰ ἀρνηθεῖ νὰ παίξει τὸ παιγνίδι τοῦτο, μιὰ καὶ δὲν ὑπάρχει ἔξοδος κινδύνου. «Εἶναι σὰ νὰ κουβαλάω ἕνα βαρὺ καὶ πολύτιμο μάρμαρο κι αὐ-

τὸ νὰ μού συντρίβει τὰ μέλη», σκέφτηκε. Μὰ ποῦ τὸ 'χε διαβάσει πάλι τοῦτο;

Κάπου ἐδῶ τελειώνει ἡ ζωὴ; Σοφιλισμένοι κάτω ἀπὸ τὶς μαρτυρίες μιᾶς ἀγώνης ζωῆς. Μὲ κατεβασμένες ὅλες τὶς σημαίες. Χτισμένοι μέσα στὸ τσιμέντο. Θαμμένοι μέσα σὲ ἀγόνες μνήμες.

Ἐκλείσει γιὰ πάντα τὸ παράθυρο.

II

Σήκωσε τὸ τηλέφωνο.

Δύο, τρία, τέσσερα, ἕξη, μηδέν, ὀκτώ, ἑπτὰ. Ἄκουσε τὸ χαρακτηριστικὸ ἦχο. Μιλοῦσαν. Δὲν εἶχαν προβλέψει τὴν ἐπιθυμία του. Ἄς εἶναι. Μήπως κι εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ μαντέψουν πότε...

Ξαναδοκίμασε. Ὁκτώ, ἑπτὰ, ἕξη, τρία, δύο, ἕνα. Σίγουρα τώρα θὰ μιλήσει. Ἐχει μελετήσει καλὰ τί θὰ πεί. Καί, βέβαια, δὲν θὰ 'ναι κανένας ἀπ' αὐτοὺς τοὺς λόγους τοὺς δεκάρικους. Γιὰ «τὴν ἀτιμὴ τὴν κενωνία» καὶ δὲ συμμαζεῦεται. Ξέρει αὐτός. Εἶναι σοβαρὸς αὐτός, ὄχι παίζουμε. Πάντα τὰ ἴδια. Μιλᾶνε. Γιατί;

Δὲν εἶν' ἀπ' αὐτοὺς ποὺ χάνουν τὴν ψυχραιμία τους. Ἐχει προσωπικότητα αὐτός. Ξαναδοκίμασε. Καὶ πάλι... καὶ πάλι. Ὅλοι μιλᾶνε. Κι ὅμως εἶναι ἀπάνθρωπο. Στὶς τρεῖς τῆ νύχτα ὅλη ἡ πόλη νὰ 'ναι στὸ πόδι καὶ νὰ μιλάει στὸ τηλέφωνο.

Τὰ μάτια του θόλωσαν. Δοκιμάζει γιὰ τελευταία φορά. Ἰσαμε τὰ βάθη τοῦ εἶναι του, νιώθει τὴν ἀγωνία νὰ τρυπᾷ κάθε γωνιὰ τῆς ψυχῆς του. Ἡ τελευταία ἐλπίδα.

Ἐμπρός! Ὁμιλεῖτε μὲ τὴν Π.Ε.Π.Α.Ψ., ἔμπρός!», ἄκουσε μιὰ κρύα, μεταλλικὴ φωνή. Δὲν ἤξερε ἂν ἔπρεπε νὰ χαρεῖ ἢ ν' ἀνησυχήσει. Σάστισε κιόλας. «Π.Ε.Π.Α.Ψ.», ρώτησε. «Μὰ βέβαια, ἀπάντησε πάλι ἡ φωνή. «Πολυεθνικὴ Ἐταιρία Προστασίας Ἀπογοητευμένων Ψυχῶν. Ἐννοεῖτε; Μὰς διακρίνει ἡ ὀργάνωση». «Ἡ ὀργάνωση;», ρώτησε κάπως ἄρρυθμα. «Μὰ φυσικά. Δίνουμε λύση σ' ὅλα τὰ προβλήματα. Διαθέτουμε ἕνα ἄριστο ἐπιτελεῖο ἐπιστημόνων κι ἕνα ἀσυναγώνιστο δίκτυο πληροφοριῶν. Ὅμως πῆτε μας: τί σὰς ἀπασχολεῖ;».

Κατάλαβε. Θ' ἄρχιζε πάλι μιὰ περιπέτεια χωρὶς ἀρχὴ καὶ τέλος. Διαβούλια καὶ συμβούλια. Ἐνας δρόμος καὶ δὲν θὰ ἔβγαζε πουθενά. Ὁ ἰδρώτας κύλαγε στὰ μάτια του. Στὴν ἄλλην ἄκρῃ ἡ Π.Ε.Π.Α.Ψ. παινοῦσε τὴν πραγμάτεια τῆς. Ἐβαζε σὲ κί-

νηση τὰ γρανάζια της. Ἡ μεταλλικὴ φωνὴ ποῦ ἦταν πολυεθνικὴ, ποῦ ἀλλοτριῶνε τὴν φυκὴ σ' ὄλες τὶς γλώσσες, ποῦ караδοκούσε...

Τὰ πράγματα δὲν ἦταν τόσο ἀπλά. Ὅλα γύρω κι ἡ φωνὴ πολλαπλασίαζαν στὴ βαθιὰ νύχτα τὴ μοναξιὰ καὶ τὴν ἀπελπισία. Κι ἀκόμα τὴν πίκρα. Δὲ βρῆκε καμιὰ δικαιολογία γιὰ νὰ συνεχίσει.

Ἡπειρωτικὸ χρονικὸ ἀφήγημα

Ὁ ἐξυπνος Γραμμενιάτης κι ὁ χότζας

ΤΟΥ ΚΩΣΤΑ Π. ΛΑΖΑΡΙΔΗ

2

(Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο τεῦχος)

Σπρώχνεται, λοιπόν, ὁ χότζας μὴ Τρίτη πρωί - πρωί, ἴστερα ἀπὸ τὸ προῖνό του μπαγλάτσημ στοὺς τζαμί, καὶ πάει στοὺς σαράι, στὸν εἰσαγγελέα, στὸν πῶ μεγάλο δικαστή. Αὐτὸς τὸν δέχτηκε φιλόφρονα μὲ δὴ τὴν τοιφικὴ ἔθιμοτιὰ καὶ ρώτησε νὰ μάθει σχετικά μὲ τὸ σκοπὸ τῆς ἐπίσκεψῆς του. Ὁ χότζας ἔκατσε καὶ μολόγησε παραστατικώτατα, μὲ ὄλο τὸ θρησκευτικὸ μένος ποῦ ἔνωθε μέσα του, ἀλλὰ καὶ μὲ πραγματικὸ ψυχικὸ κόπο, ὄλα τὰ καθέκαστα γιὰ τὸ μπαρμπά - Στέλιο τὸ Γραμμενιάτη. Ὁ ἀνώτερος ἀξιωματοῦχος τῆς τοιφικῆς δικαιοσύνης τὸν ἀκοῖσε μὲ μεγάλη προσοχή. Ἄμα τελείωσε ὁ χότζας δσα εἶχε νὰ πει, σχετικά μὲ τὸ ζήτημα αὐτό, περιορίστηκε νὰ ρωτήσῃ τὸ χότζα, ἂν ἀκοῖσε κανένας ἄλλος τίποτα ἀπ' αὐτὰ τὰ ἰβριστικὰ καὶ βλάσφημα λόγια τοῦ μπακάλη.

— Ὅχι! ἐφέντη μ' δὲν ἀκοῖσε κανένας ἄλλος, τοῦ εἶπε.

Τὸ πράγμα αὐτὸ ἔκανε τὸν εἰσαγγελέα νὰ ἰσοψαστεῖ κάπως. Καθησίχασε ὁμοῦ τὸ χότζα καὶ τὸν βεβαίωσε πὼς θὰ τιμωρηθεῖ, καθὼς πρέπει, ὁ ἰβριστὴς σύμφωνα μὲ τοὺς αὐστηροὺς νόμους ποῦ προβλέπει τὸ Κοράνι. Ξεπροβοδίζοντάς τον τοῦ εἶπε:

— Νὰ πᾶς στοὺς καλὸ σου, χότζα μου καὶ στὴν εὐχὴ τοῦ Θεοῦ τώρα. Μὰ σὲ παρακαλῶ νὰ κάνεις τὸν κόπο νὰ ξαναρθεῖς ἴστερα ἀπὸ δυὸ μέρες, δηλ. τὴν Πέμπτη τὸ πρωί, τὴν ἴδια ὥρα. Τότε θὰ τὰ ξαναποιῦμε πάλι καὶ θὰ σοῦ πῶ ποιά τιμωρία θὰ πέσει στοὺς γκιαούρη.

Κατάλαβε πόσο ὁ καθένας εἶναι μόνος ἀνάμεσα στοὺς ἄλλους.

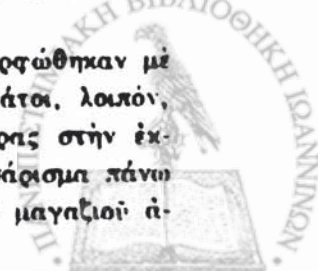
Ὅσο κι ἂν ἀρνιόταν μιὰ τέτοια ἐκδοχὴ, ὄλα τὸν πίεζαν μὲ τὴν ἀλήθεια τους, τὸ κάθε τί, νὰ δεχτεῖ τὴν ἠττα του. Καμιὰ λύση ἔξω ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν ἑαυτὸ του. Κανένα παράθυρο στοὺς φῶς. Καμιὰ Ἰωάννα δὲν ὑπάρχει γι' αὐτόν. Καὶ καμιὰ Ἰθάκη ἔκλεισε γιὰ πάντα τὸ τηλέφωνο.

Ὁ χότζας φῶς αὐτοῦ ἔμεινε ἱκανοποιημένος ἀπὸ τὰ λόγια τοῦ εἰσαγγελέα. Χαιρέτησε πάλι κατὰ τὴ συνθησιαμένη ἔθιμοτιὰ καὶ ἔφυγε. Ἄφου ἔφυγε ὁ χότζας, ὁ εἰσαγγελέας φάναξε ἕναν ἀξιωματικὸ τῆς ἀστυνομίας καὶ τοῦ εἶπε νὰ τοῦ στείλῃ δυὸ μυστικούς Τσιφκοὺς ἀστυνόμους, δηλ. ντιμέντους μὲ πολιτικὰ ροῖχα καὶ ὄχι τῆς ἰσπρεσίας. Ὅταν σὲ λίγο παρουσιάστηκαν αὐτοί, τοὺς εἶπε ὁ εἰσαγγελέας:

— Ἀπὸ σήμερα τὸ ἀπόγειμα σᾶς ἀναθίτω τὴν ἐξῆς ἰσπρεσία: Ἐκεῖ κοντὰ στοὺς Λιάμ' τὸ τζαμί, εἶναι ἕνας μπακάλης ποῦ λέγεται Στέλιος Γραμμενιάτης. Ἐσεῖς θὰ πάτε καὶ θὰ σολατσέροντε στοὺς μεγάλο δρόμο ποῦ ἔναι μπροστὰ στοὺς τζαμί. Πενήντα μέτρα θὰ πάτε πρὸς τὰ ἔξω κατὰ τὸ Κορμέκι καὶ 50 μέτρα θὰ ἔρχεστε πρὸς ἰδῶ. Ἡ μόνη σας δουλειὰ θὰ ἔναι νὰ παρακολοθεῖτε ἀπὸ μακριὰ, βίβια, τὸ ἀντικρινὸ ἀπὸ τὸ τζαμί στὴ γωνία μπακάλικο τοῦ Γραμμενιάτη. Θὰ πάτε ἀπὸ σήμερα τὸ ἀπόγειμα καὶ θὰ κάττετε ἐκεῖ σολατσέροντας καὶ αἴριο δὴ τὴν ἡμέρα. Ἀἴριο τὸ βράδυ θὰ ρθῆτε καὶ θὰ μοῦ πῆτε δ,τι θὰ ἰδῆτε καὶ δ,τι θὰ ἀκοῖσετε ἀπὸ τὸ μπακάλη αὐτόν. Ἐσεῖς δὲ θὰ πῆτε σὲ κανέναν τίποτα.

Οἱ μυστικοὶ ἀστυνόμοι σημορφώθηκαν μὲ τὴν διαταγὴ τοῦ εἰσαγγελέα. Νάτοι, λοιπόν, ἀπὸ τὸ ἀπόγειμα τῆς ἴδιας μέρας στὴν ἐκτέλεση τοῦ καθήκοντος. Σολατσάρισμα πάνω - κάτω καὶ βολιδοσκάπηση τοῦ μαγαζιοῦ ἀπὸ μακριὰ.

Τοὺς κάρφωσε ὁμοῦ τὸ μάτι τοῦ ἐξυπνοῦ Γραμμενιάτη. Ἐποψιάστηκε γιὰ τὴν παρου-

σά τους και την παρακολούθησή.

Όποιος φυλάει τὰ ροσχα του, κερδίζει τὰ μισά, εἶπε μέσα του.

Τὸ ἀπόγιομα αὐτῆς τῆς μέρας δὲν ἐπιχέροισι καθόλου νὰ πριάζει τὸ χότζα στὸ πέουσιμά του. Τοῦ φάνηκε μάλιστα πὸς, πρυνόντας ὁ χότζας, ἔβριξε τὰ μάτια του πρὸς τὸ μαγαζὶ του, κάπως ἀλλιώτικα ἀπὸ εἰς ἄλλες μέρες.

Τὴν ἄλλη μέρα Τετάρτη πρῶτῃ πρῶτῇ νὰ πάλι στὴ δουλειά τους οἱ Τοῦρκοὶ ἄστυνομοὶ μὴ πολιτικὴ περιβολή. Ἄρχισαν πάλι τὴν παρακολούθησή. Πέρασε ὁ χότζας πρὸς τὰ κάτω γιὰ τὸ ἱζαμί μπροστὰ ἀπὸ τὸ μαγαζὶ τοῦ μπάρμπα Στέλιου. Ἄνέβηκε σ' αὐτὸ και μπαγλάτησε μὲ δρεξή. Κατέβηκε και τραβήξε γιὰ τὸ σπῆτι του παρνοντας τὸ σιγνὸ. Ὁ μπάρμπα - Στέλιος βγήκε τότε ἀπὸ τὸ μαγαζὶ του, προχώρησε πρὸς τὸ χότζα θαρροτά, τὸν σταμάτησε και τὸν ἔβιασε ἀπὸ τὴ μπροστινὴ ἄκρη τῆς γούνας του ποὺ ἦταν μικροῦ ὡς τὰ κότσια τῶν ποδιῶν του και τοῦ εἶπε τόσο φωναχτά, ὥστε τὰ λόγια του ν' ἀκουστοῦν κι ἀπ' τοὺς Τοῦρκους ἄστυνομοὺς, τὰ ἔβηξ:

Χότζα ἐφέντη μου! γιὰ ὄνομα τοῦ Θεοῦ! Σὲ παρακαλῶ και πάλι δώσε μου ἔκρινε τὰ γρόσια ποὺ μοῦ χρωστᾷς.

Ξαφνιαστικὴ ὁ χότζας, καθὼς ἦταν ἐλόμνο. Κρυανὸς τὸν χτύπησε στὸ κεφάλι ἢ ἀνοπάντεχη αὐτὴ ἀπάτηση τοῦ μπακάλη. Ἐξαγριωμένος δέ, τοῦ φώναξε:

Ποιά γρόσια σοῦ χρωστᾷω ὁσέ; Ἀνὸ σοῦ χρωστᾷω τίποτα...

Ἄμάν! χότζα ἐφέντη μ', εἶπε τώρα κάπως ἱκετευτικὰ ὁ γέρο Στέλιος. Σὲ παρακαλῶ νὰ τὰ κοιμήσεις και νὰ μοῦ τὰ δώσεις αὐτὰ τὰ γρόσια ποὺ μοῦ χρωστᾷς. Ἐχω ἀνάγκη. Ἔβια κρημα, ἔβια ἄνθρωπος φωναχτός. Ὁ Θεὸς δὲ θέλει τὸ ἄδικο. Χότζας ἄνθρωπος ἢ ἀφεντιά σου νὰ καταδεχτεῖς νὰ μας τὸν παρὰ ἀπὸ ἕναν φτωχὸ ἄνθρωπο... ἀπὸ ἕνα φωναχτό;

Αὐτὰ εἶπε πολὺ θαρροτά και πριστικά, ἀλλὰ και παρακλητικὰ ὁ μπάρμπα Στέλιος και τραβήχτηκε στὸ μαγαζὶ του. Ἄφησε αὐτὸν στὴ μέση τοῦ δρόμου τὸν ξαφνιασμένον και λυσσασμένον ἀπὸ τὸ κακὸ του χότζα. Αὐτὸς, σαστισμένος, στάθηκε λιγάκι. Κατόπι σινηλθε και ἔξαγριωμένος, τραβήξε γιὰ τὸ σπῆτι του.

Οἱ δύο Τοῦρκοὶ μυστικοὶ ὑσινοῦμοὶ ἀπὸ τὴν

ἀλέναιτι μεριά εἶδαν τὴ σκηνὴ ποὺ διαδομυρίστηκε μπροστὰ στὸ μαγαζὶ και ἄκουσαν τὴ σχιτικὴ συχομυθία ἀνάμεσα στὸ Στέλιο Γουρμενιάτη και τὸ χότζα. Παρακολούθησαν σήμφωνα μὲ τὴ διαταγὴ, ποὺ εἶχαν και τὸ ἀπόγιομα τῆς Τετάρτης. Κατὸ τὸ βουδάκι θεώρησαν σκολασμένη τὴν ἀποστολὴ τους. Πήγαν σιτὸν εἰσαγγελέα κι ἀνάφρουν πὸς εἶδαν κι ἄκουσαν τὸ γέρο Γουρμενιάτη νὰ κητάει ἀπὸ τὸ χότζα νὰ του πληρώσει κάποιον μπόρτζι ποὺ εἶχε σ' αὐτόν. Ἀνάφρουν ἔβια τὰ καθέκαστα μὲ κάθε λιπιμόρεια, ὅπως τὸ εἶδαν και ὅπως τ' ἄκουσαν. Χαιρέτησαν κι ἔφυγαν.

Ἐτοτε ἀπὸ εἰς δύο μέρες, δηλ. τὴν Πέμπτη τὸ πρῶτ, κατὰ τὴν προσδιορισμένη ὥρα, νάτος ὁ χότζας καταρτάνει πάλι σιτὸν εἰσαγγελέα. Πήγαινε χαροῦμενος μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ μάθει ποιά σκληρὴ τιμωρία θὰ ἔβαζε αὐτὸς στὸ γέρο καλιογκιαούρη, ποὺ τολμούσε κι ἔβριξε τὴ θρησκεία τους μὲ τέτοιον τρόπο και μάλιστα τὸν ἴδιο τὸν πορφήτη τὸ Μουάμθ. Μπαίνοντας χαιρέτισε και πῆγε νὰ καθήσει. Πρὶν ἔβιος νὰ προκάνει νὰ καθήσει, του εἶπε ὁ εἰσαγγελέας μὲ σοβαρό, ἀλλὰ και ἄρκετὰ αὐστηρὸν τόνο:

Χότζα ἐφέντη μου! νὰ δώσεις τὰ γρόσια ποὺ χρωστᾷς...

Σάν νὰ τὸν κέντρισε κρημὰ σφίκα τὸ χότζα, πριάχτηκε αὐτὸς ἀπάνω και διαμωιωθήθηκε ἱκετευτικά, ἀλλὰ μὲ ἕφος ἔβιοσε:

Ποιά γρόσια, ἐφέντη μου; Ἀνὸ χρωστᾷω τίποτα σὲ κανέναν. Ἀνὸ ψέματα, ἐφέντη μ', ὁ καλιογκιαούρης.

Χότζα μου, πολλὰ λόγια εἶδω δὲ χουρᾷονται. Νὰ πιας νὰ ἔρπληρώσεις τὸ μπόρτζι σου. Ἔβια κρημα, χότζας ἄνθρωπος εἶσαι νὰ θέλεις νὰ φᾷς τὸ δίκιο τοῦ φτωχοῦ. Ὁ Γουρμενιάτης εἶναι γέρος φωναχτός, ἔβιος ἄνθρωπος και τὸ ἔβριξε ἔβιος ὁ κόσμος πὸς δὲ λένε ψέματα.

Σάν εἶδε και ἀποτίδε ὁ κρημμένος ὁ χότζας πὸς δὲν μπόρσε νὰ πῆσει τὸν εἰσαγγελέα, ὅτι δὲν χρωστᾷσε μπόρτζι στὸ Γουρμενιάτη, τότε κατὰλαβε ὅτι πῆγε γιὰ μαλλὶ και βγήκε κρημμένος. Ἐβιασε τὰ πολλὰ του και τὰ λίγα του, σάν τὸ σκῆλι ποὺ, ὅταν τὸ δῶχνουν βάζει τὴν οἴσῃ στὸ σκῆλι του, και σηκάθηκε και ἔφυγε. Ἐφυγε ἀπὸ τὸν εἰσαγγελέα μὲ σφρημένη τὴν καρδιά ἀπὸ ὀλίγη και μανία. Μὲ σκημμένο τὸ κεφάλι πῆγε στὸ σπῆτι του. Κι εἶχε δίκιο νὰ σινοχωρηθεῖ τόσο

πολύ ὁ κακομοίρης. Νὰ ἀκοίσει μὲ τὰ ἴδια του τ' ἀπτιὰ νὰ βρίζουν τὸν Προφήτη του, νὰ καταγγέλλει τὸν ἕβραϊστὴ στὸν εἰσαγγελλεὶ καὶ στὸ τέλος νὰ βρῖσκει τὸ μπελά του στὰ καλά καθοίμενα; Ποῦ ἀκοίστηκε τὸ πράγμα αὐτό; Ἄλλὰ τί νὰ κάνει ἄλλος;

Ἄμα ἤρθε ἡ κανονικὴ ἔσρα, πάλι ὁ χότζας πῆρε τὸ δρόμο τοῦ καθήκοντος, χωρὶς νὰ ἔχει συνέλθει ἀκόμα ἀπὸ τὴν ταραχὴ καὶ τὴ ντροπὴ ποῦ εἶχε δοκιμάσει ἀπὸ τὸν εἰσαγγελλεῖ. Πῆγε στὸ τζαμί του.

Ἰέρουσαν ἔτσι μιὰ - δυὸ μέρες. Στὸ μεταξὺ ὁ μπάρμπα - Στέλιος διαπίστωσε καὶ βεβαιώθηκε καλὰ πὼς εἶχαν τραβιχτεῖ οἱ μυστικοὶ ἄσπινόμενα. Ἄν ξαναφάνηκαν ἔσρατοι ἄνθρωποι νὰ σουλατσέρονιν στὸ μεγάλο δρόμο. Τὴν τρίτη μέρα, ἔπειτ' ἀπ' αὐτὸ τὸ ἐπεισόδιο, ἀφοῦ κοίταξε αὐτὸς καλὰ - καλὰ ἐπάνω καὶ κάτω, δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ καὶ καθὼς προνοῖσε ὁ χότζας μπροστὰ ἀπὸ τὸ μαιγαζὶ του, νάτος αὐτὸς πάλι βρόθηκε στὴν πόρτα. Ἐκανε πὼς διόρθωνε λιγάκι τὸ σακκὶ μὲ τις πατάτες ποῦ ἦταν ἄπλα στὴν πόρτα, χωρὶς νὰ παραλείψει νὰ ξεστομίσει πρὸ βασιὰ βρισμὰ τώρα γιὰ τὸ Μωχαμέτ. Ἐνῶ ἄλλες φορὲς ἔλεγε: «Νὰ σ' ἀφ' ὁ διάολος τὸ Μωχαμέτ», τώρα εἶπε:

Νὰ σ' χ... , κεραιτά, τὸ Μωχαμέτ...

Στὸ ἄκουσμα τῆς βρισμᾶς αὐτῆς, ὁ χότζας λιανοσμάνησε τόσο, ὅσο ποτὲ ἄλλη φορὰ. Γύρισε τὰ γουφλωμένα ἀπὸ φόβη καὶ θυμὸ μάτια του πρὸς τὸ γέρο - μπακάλη καὶ τοῦ εἶπε μὲ τέτοια λίσσα, ποῦ ἂν μποροῖσε νὰ τὸν πιάσει ἀπὸ τὸ λαμπὸ μὲ τὰ δυὸ του χέρια καὶ νὰ τὸν σφίξει τόσο, ὥστε νὰ τὸν πνίξει, θὰ ἔταν γι' αὐτὸν ἡ πρὸ μεγάλη του εὐχαρίστηση:

— Αἱ! ὁρὲ γκασούρη! Τέτοιο π' κατάντησε τώρα τὸ Μωχαμέτ, νὰ τὸ χ... κι ἐγὼ, ὄχι μὰ φορὰ, ἀλλὰ ἑκατὸ φορὲς!...

Καὶ νὰ ποῖό ἦταν τὸ ἀποτέλεσμα ἀπὸ τὸ ἐπεισόδιο αὐτὸ ἀνάμεσα στὸ Στέλιο Γραμμενιάτη καὶ τὸ χότζα: Νὰ μὴν ξαναπαίει ὁ δικτυχιτισμένος ἀπὸ κείνον τὸ δρόμο γιὰ τὸ τζαμί του, γιὰ νὰ μὴν περάσει μπροστὰ ἀπὸ τὸ μαιγαζὶ τοῦ γκασούρη. Ἀναγκάστηκε νὰ πληγαίνει στὸ τζαμί του, κατεβαίνοντας ἀπὸ τὸ

σπίτι του ἀπ' ἄλλο δρόμο, ἀπὸ ἓνα ἄλλο στενὸ τῆς Καρναβατιᾶς, ποῦ ἔταν κοντὰ στὸ Ἄρχιμαντροῦ.

Αὐτὸ τὸ πράγμα βίασταξε γιὰ κάμποσο διάστημα, ὅς τότε ποὺ ἔγινε ὁ πόλεμος στὰ 1912. Καθὼς ἔφρουσε τὸ Φλεβάρη τοῦ 1912 ἐλευθερώθηκαν τὰ Γιάννινα. Τόσο δὲ λιποσυγμένος ἦταν αὐτὸς ὁ χότζας, ὥστε, ἄμα εἶδε πὼς ἔφρουσε τὸ Μπιζάνη καὶ μπήκε ὁ ἑλληνικὸς στρατὸς στὰ Γιάννινα, ἔσκισε ἀπὸ τὸ κακὸ του. Ἄντε, πὼς τὴν ἄλλη μέρα ἀπ' τὴν ἀπελευθέρωση τὸν βρῆκαν στὸ σπίτι του πεθαμμένος. Ὁ θρησκευτικὸς τὸν φανατισμὸς τὸν ἔστειλε πρὶν ἀπὸ τὴν ἔσρα του στὸν κάτω κόσμο.

Ἦσως μερικοὶ ἀναγνώστες θὰ ἔχουν τὴν περιέργεια νὰ μάθουν τί ἀπόγινε ὁ πρωταγωνιστῆς, ὁ μπάρμπα - Στέλιος ὁ Γραμμενιάτης. Τοῦς πληροφοροῦ τὰ ἔξης γι' αὐτὸν μὲ λίγα λόγια. Ὁ μπακάλτης ὁ γέρο μπακάλης, καθὼς ἔμειθε, χάρισε τὴν ἀπελευθέρωση τοῦ τόπου μας, ὅσο λίγος. Κράτησε γιὰ κάμποσο χρόνο ἀκόμα τὸ μπακάλικο του ἀνοικτὸ στὰ Γιάννινα. Κατόπι, γερασμένος πὰ ἄρκετά, τὸ ἔξκανε. Ἀποτραβήχτηκε στὸ χωριὸ του, ὅπου ἔφρουσε ὡς τὰ βαθιὰ του γεράματα. Ἐκεῖ καθὲ μέρα δὲν ἔπαινε νὰ μολογᾶι στοῖς νέους διάφορες καλὲς ἱστορίες ἀπὸ τὰ χρόνια τῆς σκλαβιάς. Μιὰ ἀπ' αὐτῆς ἦταν καὶ αὐτὴ μὲ τὸ πάθημα τοῦ χότζα.

Ὁ μπάρμπα Στέλιος ἦταν ὡς τὸ κόκκιλο βενιζελικὸς. Φανατικὸς ἀντιβασιλικὸς. Γιὰ τὸ λόγο αὐτὸν ψήφισε πάντοτε μὲ φανατισμὸ τὸ βενιζελικὸ σενδυασμὸ τῶν Γιαννινοῦ. Ἄν μποροῖσε κανένας νὰ τοῦ τὸ βγάλει ἀπὸ τὸ μυαλὸ του πὼς ὁ Βενιζέλος ἦταν ἐκεῖνος ποῦ ἔφερε τὴ λευτεριά στὴν πατρίδα μας. Ἐλεγε πάντοτε ἐπίμονα καὶ μὲ φανατισμὸ: «Νὰ μὰς ζήσει ὁ Βενιζέλος, ὡς τὸ τέλος». Εἶχε βαθιὰ ριζωμένη μέσα του τὴν πεποίθηση, ἂν καὶ ὀλιγογράμματος, ὅτι οἱ βασιλιάδες δὲν ἔφεραν ποτὲ καλὸ στὴν πατρίδα μας.

Ἄς εἶναι, λοιπόν, αἰῶνα ἡ μνήμη τοῦ δημοκράτη μπάρμπα Στέλιου τοῦ Γραμμενιάτη...

Λουτρὰ Ἰκαρίας 26-6-73

Λάμπρου Μάλαμα: «ΦΩΝΕΣ & ΔΑΦΝΕΣ»

ΕΝΑ ΕΡΓΟ ΑΦΙΕΡΩΜΕΝΟ ΣΤΟΥΣ ΗΡΩΕΙΣ ΚΑΙ ΜΑΡΤΥΡΕΙΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ ΜΕ ΠΡΟΛΟΓΟ ΤΗΣ ΕΛΛΗΣ ΑΛΕΞΙΟΥ — ΔΡΧ. 100

Κίεβο

(Ἡ πόλη με τὸ ἄφθονο πράσινο)

Ταξιδεύοντας στὴν ΕΣΣΔ
Τοῦ ΒΑΣΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΠΟΥΛΟΥ

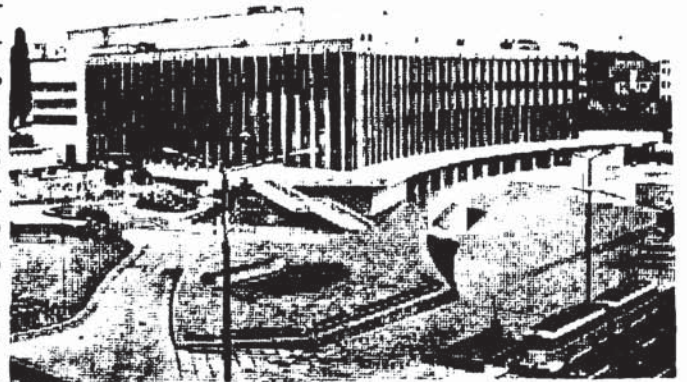
Κηπουπόλεις ὑπάρχουν πολλές στὸν κόσμο, ἀλλὰ δασοπόλεις εἶναι ἐλάχιστες. Δασούπολη, μοναδική στὴν Εὐρώπη εἶναι τὸ Κίεβο πού εἶναι ὅλο χτισμένο μέσα σὲ ἓνα μεγάλο καὶ ὡραῖο δάσος. Ἡ δασοκάλυψη αὐτῆς τῆς πόλης φτάνει τὸ 60% τοῦ ἐδάφους της καὶ οἱ κατοικίες της, τὰ σπίτια, οἱ νέες πολυκατοικίες, οἱ ἐπαύλεις περιβάλλονται ἀπὸ δάση, ἀπὸ μιὰ ὀργιῶδη βλάστηση πού σὲ ἀφήνει κατάπληκτο στὸ κάθε βῆμα. Ἐνα μεγάλο ποτάμι, ὁ Δνείπερος, τὴ διασχίζει, τὴ διαποτίζει, τὴν τεμαχίζει σὲ πολλὰ μέρη, χώνεται στὴν ἀγκαλιά της καὶ δημιουργεῖ μαζί της γοητευτικὰ συμπλέγματα.

Τὸ Κίεβο, πρωτεύουσα τῆς Οὐκρανίας, μιᾶς ἀπὸ τὶς 16 Δημοκρατίες τῆς Σοβιετικῆς Ἐνωσης, ἔχει σήμερα δύο ἑκατομύρια κατοίκους καὶ εἶναι μιὰ ἀπὸ τὶς ὠραιότερες πόλεις τῆς ἀπέραντης αὐτῆς χώρας. Κομφότατη, οἰκοδομημένη σχεδὸν ὀλόκληρη ἀπὸ τὴν ἀρχή, ὕστερα ἀπὸ τὶς καταστροφές πού ὑπέστη μετὰ τὸ δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, μετὰ βάση ἓνα σχέδιο πού σεβάστηκε τὴν παράδοση καὶ τὴν ἱστορία αὐτοῦ τοῦ τόπου, εἶναι γεμάτη ἀπὸ μέγαρα, βίλλες, ἐπαύλεις, μεγάλα καὶ ὁμορφα σπίτια. Οἱ πολυκατοικίες πού ἔχουν χτισθεῖ γιὰ νὰ στεγάσουν τὸν πληθυσμό, περιβάλλονται ἀπὸ πλούσιο πράσινο καὶ δὲν ἀλλοιώνουν τὸ τοπίο, οὔτε παραμορφώνουν τὸ περιβάλλον.

Λίγη παλιά ἱστορία

Τὸ Κίεβο ἔγινε γνωστὸ ἀπὸ τὸν 6ο αἰῶνα μ.Χ. καὶ τὸν 9ο αἰῶνα ἔγινε πρωτεύουσα τῆς Οὐκρανίας. Ὁ Δνείπερος, τὸ μεγάλο αὐτὸ ποτάμι πού ἔπαιξε τόσο δημιουργικὸ ρόλο στὴν ἐξέλιξη τοῦ Κιέβου, ἔχει μήκος 2.400 χλμ. καὶ πλάτος 160—400 μέτρα.

Πολλοὺς ἀγῶνες ἔχει στὸ παρελθὸν τὸ Κίεβο καὶ ὅλη ἡ Οὐκρανία, πού, ἐξαιτίας

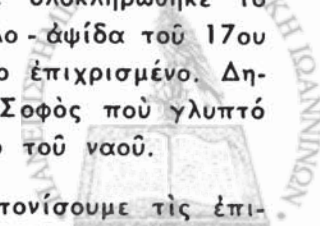

ΚΙΕΒΟ. Τὸ μέγαρο κουλτούρας.

τοῦ πλούτου της, ἦταν πάντα περιζήτητη. Μᾶς τὸ θυμίζουν τὰ κτίρια πού ἀνοικοδομήθηκαν ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ Γιαροσλάβ τοῦ Σοφοῦ καὶ τοῦ Βλαντιμῆρ Σβιατόσλαβιτς, οἱ τόποι πού συνδέονται μετὰ τὸν Πέτρο τὸ Μεγάλο, ὅπου εἴταν ἀπλωμένες οἱ ἐπαύλεις καὶ τὰ ἀγροκήπια τοῦ Βιντράντυ.

Τὸ Μοναστήρι τῆς Ἀγίας Τριάδας, χτισμένο τὸν 11ο αἰῶνα, ἔχει τοιχογραφίες τοῦ 20οῦ αἰῶνα καὶ ἐλαιογραφίες τοῦ 17ου. Γιὰ τὸ χτίσιμό του δούλεψαν 80.000 δουλοπάροικοι καὶ τὸ καμπαναριό του ἔχει ὕψος 96 μέτρα. Ὁ ναὸς τῆς Ἀγίας Λαύρας πού κᾶταστράφηκε ἀπὸ τοὺς Γερμανούς. Ὁ περιφημότερος ναὸς τῆς Ἀγίας Σοφίας, ἀρχίζει σὰν μοναστήρι καὶ γίνεται κατόπι καθεδρικός ναὸς στὸ ἴδιο στῦλ μετὰ τὸν ὀμώνυμο ναὸ τῆς Πόλης. Σχεδιάστηκε τὸν 11ο αἰῶνα καὶ ὀλοκληρώθηκε τὸ 18ο. Περιφῆμο τὸ τέμπλο - ἀψίδα τοῦ 17ου αἰῶνα μετὰ σκαλιστὸ ξύλο ἐπιχρισμένο. Δημιουργὸς ὁ Γιαροσλάβ Σοφὸς πού γλυπτὸ του ὑπάρχει στὴν ἐξοδο τοῦ ναοῦ.

Ἐδῶ θὰ πρέπει νὰ τονίσουμε τὶς ἐπιδρομὲς τῶν Τατάρων, πού ἡ σκληρότερη ἔγινε τὸ 1240 καὶ τοὺς συνεχεῖς ἀγῶνες

μέ τους Πολωνούς (1648—1654) που κα-
τάληξαν σέ σύμφωνο φιλίας μέ τή Ρωσία.

Σύγχρονη Ιστορία

Είναι γνωστές οί καταστροφές που ύ-
πέστη ή Σοβιετική Ένωση από τις έπι-
δρομές των στρατιών του Χίτλερ. Η σπον-
δή έφτασε τά 20 έκατομμύρια σκοτωμένους
σ' όλη τή χώρα μαζί μέ τήν καταστροφή
του μεγαλύτερου μέρους τής βιομηχανίας,
τής φωτιάς των σπιτιών και του όλέθρου
που σκορπίστηκε σ' όλα τά δημόσια έργα
και στα έργα τής διανοήσης τής τέχνης.
Η Ουκρανία έχει 5 έκατομμύρια νεκρούς.
Στό Κίεβο οί γερμανικές όρδες σκότωσαν
20.000 άτομα. Έμειναν 778 μέρες.

Από τις πρώτες μέρες τής άπελευθέρω-
σης άρχισε άμέσως ή άνοικοδόμηση στό
Κίεβο. Σ' αυτό βοήθησαν όλες οί Δημοκρα-
τίες τής μεγάλης αυτής χώρας μέ τήν ά-
ποστολή οίκοδομησίμων υλικών, μηχανημά-
των, τεχνικού έξοπλισμού κλπ. Έτσι οί
άρχιτέκτονες πήραν έντολή και έθεσαν στην
ύπηρεσία τής όλότητας τό ταλέντο τους,
σέ τρόπο που οί δημιουργίες του να έναρ-
μονίζονται μέ τά Ιστορικά μνημεία, μέ τις
παραδόσεις, μέ τό φοκλόρ και να συνται-
ριάζουν τά κομφορ και τήν πρακτική του
παρόντος μέ τή γραφικότητα του παρελ-
θόντος. Άναστηλώθηκαν τά παλιά έρείπια,
τά παλάτια, οί έκκλησίες και αναδύθηκαν
πιό ώραία από τό παρελθόν.

Έσχωρίζε τό Πανεπιστήμιο μέ 19 σχο-
λές και 140.000 φοιητές, στό όποίο φοι-
τούν και 10.050 ξένοι φοιτητές. Οί φοιτη-
τές τό καλοκαίρι δουλεύουν στην άνοικο-
δόμηση και σέ άλλες δουλειές. Είναι γνω-
στές οί φροντίδες του καθεστώτος για τά

νιατά, μία φροντίδα συστηματική που άρ-
χίζει από τή νηπιακή ηλικία και φτάνει έ-
ως τις μεταπτυχιακές σπουδές και τις έ-
ρευνες. Η παιδική και ή έφηβική ηλικία
έχει τό παλάτι των πιονιέρων.

Τό Μνημείο του Άγνωστου Στρατιώτη
έχει μία γραφική πρωτοτυπία: τό φυλά-
γουν 16 παιδιά, άγόρια και κορίτσια, ήλι-
κίας 14—16 χρονών, που έχουν πλήρη επί-
γνωση του σοβαρού χρέους που έπιτελούν.
Η άλλαγή φρουράς μέ τή συνοδεία μπαντί-
νας φέρει συγκίνηση στό θεατή, όταν βλέ-
πει αυτά τά παιδιά μέ πόση επίγνωση του
προορισμού έπιτελούν τό έργο τους.

Η πνευματική κίνηση ύποδοηθείται από
τά θέατρα: μουσικά, πρόζας, λαϊκά, σπι-
τια κουλτούρας μέ μεγάλες αίθουσες δια-
λέξεων, συναυλιών, φοκλορικών έκδηλώσε-
ων, βιβλιοθήκες, πινακοθήκες, αίθουσες έκ-
θέσεων κ.ά. Μεγαλοπρεπή επίσης είναι τά
κτίρια που στεγάζουν τά γραφεία του Κ.
Κ., τής Κυβέρνησης, τής Κοσμομόλ (Νεο-
λαίας) και του Άνώτατου Σοβιέτ. Θεστι-
βάλ γίνονται τήν άνοιξη και τό φθινόπω-
ρο και περιφημο είναι τό Όδειό Τσαϊκόφ-
σκυ μέ πολύ παλιά παράδοση.

Οί έρευνητές μπορούν να έπισκεφθούν
τό κτίριο όπου έζησαν ή μητέρα και οί
άδελφές του Λένιν. Να θαυμάσουν τά πάρ-
κα και τις πλατείες, τις γοητευτικές δεν-
τροστοιχίες, τους άνθώνες, τό δάση που
άπλώνονται σ' όλη τήν πόλη και τό ποτά-
μι που μέ τά άφθονα κανάλια του, τους
κολπίσκους, τά γεφύρια τρυπώνει παντού
σέ σαγηνευτικά συμπλέγματα. Πλήθος τά
άγάλματα κοσμούν τις πλατείες και τά πάρ-
κα. Άναφέρουμε: τό άγαλμα του Λένιν, του
Μερκούρωφ, τό άγαλμα του ήρωα Βατιού-
ντιν, του Ουκρανού ποιητή Τάρας Τσεβ-
τσένιο, τό μνημείο τής ποιήτριας Λέσια
Ουράινκα, του Ουκρανού συγγραφέα Ίβάν
Φράνρο, τό μνημείο τό άφιερωμένο στους
Σοβιετικούς πολίτες και στους φυλακισμέ-
νους του πολέμου, τό μνημείο του μεγάλου
Ρώσου ποιητή Άλεξ. Πούσκιν κ.ά.

Οί άνθρωποι

Κλείνοντας αυτές τις πεταχτές πινελιές
πάνω σέ μία πόλη που κύριο χαρακτηρι-
στικό της έχει τή φυσική όμορφιά, τά πάρ-
κα, τους άνθώνες, τους ώραίους δρόμους
και τά ώραία σπίτια, θα ήθελα να πώ λί-

ΚΙΕΒΟ. Μία από τις κεντρικές λεωφόρους.

Ἔρχομαι ἀπὸ τὶς ΗΠΑ

Διαπιστώσεις, κρίσεις καὶ συγκρίσεις γιὰ τοὺς δύο Κόσμους

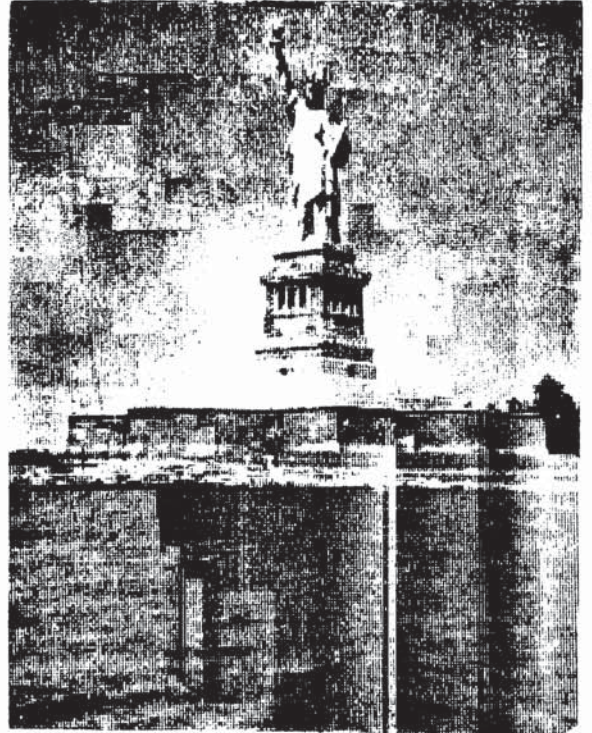
Τοῦ Λ. ΜΑΛΑΜΑ

Πῆγα στὶς Ἐνωμένες Πολιτεῖες. Τὸ πῶς πέρασα, εἶναι μιὰ ἄλλη ἱστορία. Πάντως γυρίζοντας ἀπὸ τὴ μεγάλη χώρα τοῦ Καπιταλισμοῦ, πού ἔμεινα δύο μῆνες, λέω τὴν παρακάτω γνώμη, κρίση καὶ θέση, πού εἶναι συγκριτικὰ σὰν ἔξομολόγηση, μιὰ ταπεινὴ κι εὐλικρινὴ ἀποψη ἑνὸς ἀπλοῦ ἀνθρώπου: "Ὅσες ἀτέλειες κι ἀδυναμίες κι ἂν ἔχει ἓνα μαρξιστικὸ σοσιαλιστικὸ σύστημα, εἶναι λογικὸ καὶ συμφέρο νὰ παραβλέπονται, γιὰτὶ μὲ τὸ χρόνο ξεπερνιοῦνται. Μὰ τὸ καπιταλιστικὸ, ἔχει κοινωνικὲς πληγὲς ἀγιάτρευτες πού χαίνουν καὶ ὠζουν καὶ μεγαλώνουν καὶ μολύνουν τὴν ἀτμόσφαιρα καὶ διασύρουν καὶ καταρακώνουν τὴν ἀνθρώπινη ἀξιοπρέπεια, μὲ τὶς κατάφωρες διακρίσεις καὶ τὶς τρομαχτικὲς ἀνισότητες, ὑποβιάζουν τὸν ἀνθρώπο καὶ σκοτώνουν τὴν ψυχὴ του.

Στὸν Σοσιαλιστικὸ Κόσμο, ὁ κάθε πολίτης αἰσθάνεται τὴν ἀπόλυτη σιγουριά τοῦ σήμερα, τοῦ αὔριο, τῆς ζωῆς του καὶ τῆς ζωῆς τῶν παιδιῶν του, καὶ τῶν ὄποιων ἔργων τοῦ μόχτου του. Ἡ

γα λόγια γιὰ τοὺς ἀνθρώπους: Γύρισα μόνος ἐπανελημμένα στοὺς δρόμους, εἶδα ἑκατοντάδες ἀνθρώπους νὰ περνοδιαβαίνουν στὴν ἀγορά, στὰ μαγαζιά, ἦταν τὸ ἴδιο μὲ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους τῆς Εὐρώπης — ἰδιαίτερα τῆς Δυτικῆς — ἴσως ὄχι τόσο καλοντυμένοι — ἀλλὰ καθαροί, εὐπρόσωποι, ἀξιοπρεπεῖς. Οἱ γυναῖκες φοροῦσαν ὅλες λουλουδένια φουστάνια — ἴσως, ὅπως εἶπα καὶ πρὶν, ὄχι τόσο κομψὲς σὰν τὶς Εὐρωπαῖες, ἀλλὰ γεμάτες ὑγεία, ζωὴ, διάθεση. Ἡ τροχαία κυκλοφορία πειθαρχημένη, τὰ πάρκιγκ σὲ ὀρισμένα σημεῖα καὶ τὸ ἀντίτιμο τοῦ εἰσιτηρίου στὰ λεωφορεῖα καὶ στὸ μετρό (ἔχει μετρό μήκους 35 χλμ.) πάμφθινο (3—5 καπίκια).

Ὅσεσδήποτε ἐπιφυλάξεις καὶ ἂν ἔχει κανεὶς γιὰ τὸ καθεστῶς, δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ

Τὸ πολυτραγουδισμένο ἄγχαλμα τῆς ἐλευθερίας ἀντίκρυ ἀπὸ τὸ Μανχάτταν, μὲ τὴ δάδα καὶ τὸ φωτοστέφανο πού μοιάζει ἀγκαθοστέφανο τοῦ Ναζωραίου, ὅπου στὸ ὄνομα αὐτῆς τῆς «ἐλευθερίας» καὶ τοῦ «Θεοῦ» οἱ Ἀμερικανοὶ σταυρώνουν τοὺς λαοὺς γιὰ τὰ δολάρια καὶ μόνο(!)

ὁμολογήσει, ὅτι τὸ βασικὸ ἐπίπεδο τοῦ λαοῦ ἀνεβαίνει συνεχῶς, καὶ ἡ τουριστικὴ ὑποδομὴ ὀλοκληρώνεται. Ἄρκει νὰ ὑπογραμμιστεῖ ὅτι τὸ Κίεβο ἔχει πέντε μεγάλα πολυόροφα καινούργια ξενοδοχεῖα.

Στὸ Κίεβο εἶχαμε τὴν τύχη νὰ ἔχουμε ξεναγὸ τὸ Βασίλη Στεπαχέκο, πού ἔχει σπουδάσει ἐλληνικὴ φιλολογία καὶ ἔχει διαβάσει καὶ μεταφράσει πολλὴ νεοελληνικὴ λογοτεχνία.

Τὴν ὅλη διακίνηση, φιλοξενία, διατροφή, ξενάγηση τῶν ἑκατομμυρίων ξένων πού ἐπισκέπτονται τὴ Σοβιετικὴ Ἐνωση, ἔχει ἀναλάβει ὁ μεγάλος κρατικὸς τουριστικὸς ὀργανισμὸς «ΙΝΤΟΥΡΙΣΤ» σὲ συνεργασία μὲ τὴ σοβιετικὴ ἀεροπορικὴ ἐταιρεία «ΑΕΡΟΦΛΟΤ».

ζωή κάθε ατόμου προσέχεται ως «κόρη όφθαλμού» και αξιοποιείται ή κάθε δύναμή του.

Στόν Καπιταλιστικό Κόσμο, επιπλέει ή άσυνδοσία, ή άδιαφορία, ή άνασφάλεια, ή κάθε είδους άδικία, ό νόμος τής ζούγκλας, όπου οι άνθρωποι με τό «ό θάνατός σου ή ζωή μου» γίνονται θηρία και караδοκούν νά φάνε τό συνάνθρωπό τους, για 1 δολλάριο ή και για τό «θεαθήναι» από ώρα σε ώρα, κι από μέρα σε μέρα. Όλοι είναι άνήσυχτοι και χρεωμένοι και κανείς δέν έχει σιγουριά, από κλέφτες, μαφιόζους και φονιάδες. Πολλοί ζούνε σαν τά χτήνη. Κινούνται με τό φόβο και κλειδομανταλώνονται από νωρίς με τόν ήλιο, με την άγωνία τής ύπαρξης και του αύριο. Σε άπειλούν, σε ληστεύουν και σε σκοτώνουν, γιατί «ό άνθρωπος στόν άνθρωπο γίνεται λύκος» με την άπόλυτη επικράτηση τής θεωρίας του Τζών Λόκ, και τών αντιδραστικών θεωριών του Μπέρκλεϋ. Ένώ αντίθετα, ή σωτηρία του ανθρώπου βρίσκεται μόνο στις άυτοπειθαρχημένες, τις καλά κι άνθρωπιστικά διαπαιδαγωγημένες και σωστά εφαρμοσμένες μαρξιστικές κοινωνίες. Αύτες σώζουν τόν κάθε άνθρωπο και του προσφέρουν τη στοργή, την άνθρωπιά, τόν πολιτισμό, τη σιγουριά και την εύτυχία.

Αύτες θα είναι κάποτε στόν πλανήτη και οι μελλοντικές κοινωνίες τής άφθονίας ύλικών και ψυχικών αγαθών, μιάς εύδαιμόνης, ελφηνικής κι εύτυχισμένης άνθρωπότητας.

Όσο για τά περι «έλευθερίας και δημοκρατίας», δλ' αυτά δέν είναι παρά έσκεμμένη κακοποίηση τών έννοιών, φούμαρα, προσχήματα και προχώματα συγκάλυψης έγκλημάτων' και κουροφέξελα για τούς άφελείς.

Όσοι άμφιβάλλουν για τά παραπάνω, άς ταξιδέψουν και στους δύο Κόσμους. Άς έρευνήσουν, άς μελετήσουν, κι άς κρίνουν, κι άς συγκρίνουν σύμφωνα με τό όπτικό τους πρίσμα, με την παρατηρητική τους ικανότητα, κι άπαλλαγμένοι από προκαταλήψεις, άς βγάλουν τά συμπεράσματά τους. Περισσότερες και συγκεκριμένες άποκα-

λύψεις κι έντυπώσεις από τό ταξίδι μας στην Άμερική, ό περίεργος και καλόπιστος φίλος κι άναγνώστης για όλες σχεδόν τις πτυχές τής ζωής της, θα βρει σύντομα στο από 50 περίπου κεφάλαια ταξιδιωτικό μας έργο, που θα τυπωθεί έλπίζουμε ως τό τέλος του χρόνου.

Θεοδόσης Άθας

Ό Θ. Άθας ήταν ένα έλληνικό ποιητικό άστέρι πρώτου μεγέθους στην Άμερική. Ίσως, τό πιό δυνατό σε λάμψη, φαντασία, διαπεραστική άχτινοβολία και γοητεία στίχου, που βασιλεψε πέρυσι, τόσο πρόωρα, και πάνω στην άνθιση και την καρποφορία τών ποιητικών του περιβολιών, στους 36 χρονικούς κύκλους μιάς μίζερης και βασανιστικής ζωής, που ξεκινούσε από την Καστοριά όπου είχε γεννηθεί, για νά τερματίσει τόσο άδικο από καρκίνο, στην πολυτάραχη και δηλητηριασμένη φιδοπλόκαμη ζούγκλα τής Νέας Υόρκης.

Οι εκεί όμογενείς τόν έκλαψαν πολύ. Οι φίλοι του ακόμα τότε κλαίνει! Ό άδερφικός του Λ. Παπαθανασίου, έκδότης, που τονε φλογίζει μέσα του μιά

Νέα Υόρκη. Το διεθνές έμπορικό κέντρο στους νέους ούρανοξύστες κοντά στη Γουώλ Στρήτ.

σπάνια για κείνα τά περιβάλλοντα ρωμείκη φιλοτιμία, του τύπωσε τό μοναδικό ποιητικό βιβλίο, με διαμάντια ποιήματα του καιρού τής δικτατορίας και του συμπαραστάθηκε, μαζί κι ό Μαλαφούρης, με την έφημερίδα του,

πού τόσο καμάρωνε τὴν ἐκλεκτὴ συν-εργασία του· καθὼς κι ὁ δημοσιογράφος φίλος του Χ. Νικολόπουλος.

Ἡ Ἀμερικὴ δὲν εὐνοεῖ τοὺς ποιητὲς μὲ τίς εὐαίσθητες κεραῖες καὶ καρδιές, πόσο μᾶλλον τοὺς ἄλλοεθνεῖς ταλαίπωρους ἀνθρωπιστές! Δὲν ἔχουμε κἂν παραδείγματα, οὔτε στὸ μισὸν αἰῶνα. Εἶναι σκληρὴ κι ἀνθρωποφάγα καὶ μόνο γκάγκστερ ἀναδείχνει εὐκολα. Τὸν Ἄθα, ὄχι μόνο δὲν τὸν ἀνάδειξε, ἀλλὰ τὸν δέχτηκε σὰν μητριά, τότε βασάνισε, καὶ τέλος τὸν ἔφαγε, τότε ροκάνισαν τὰ χαβλιόδοντα καρκινοβατικὰ θεριά τοῦ περιβάλλοντος, μιᾶς μοίρας ἀνελέητης. Δὲν πρόφτασε τὸ φῶς

Στὸ Μπάουρι (κολαστήρι) τῆς Ν. Ὑόρκης. Нарκομανία, τρέλα κι ἐξαχρείωση. Πλαί στα μεγαθήρια τῆς πλουτοκρατίας, ἡ φρικιαστικὴ ἀπαράδεκτη ἀντίθεση τῆς ἀνθρώπινης καταράκωσης καὶ δυστυχίας!

τοῦ νοῦ, τὴ θερμὴ τῆς καρδιάς του νὰ σκορπίσει σὲ πεινασμένους ἀδελφούς γι' ἀγάπη κι εὐτυχία, ὅπως «τὸ μάνα ἐξ οὐρανοῦ». Ἡ μορφή τοῦ Ἄθα ὅμως ζεῖ, σ' ἐκεῖνο τὸν Ἑλληνισμό, μὰ καὶ θὰ ζεῖ αἰώνια στὸ πρωτότυπο βιβλίο του: «Στὸν καιρὸ τοῦ σιγᾶν» ὡς Λυοναῖος καὶ σ' ὅλη τὴ σκόρπια ποίησή του. Ἡ Ἑλλάδα τῆς Ἀμερικῆς, τὸν ἔχασε καὶ τονε θρήνησε. Ἡ Ἑλλάδα τῆς Ἑλλάδας, ἡ μητρόπολη, δὲν τονε γνώρισε καὶ δὲν τὸν τίμησε. Αὐτὴ εἶναι ἡ

τύχη τῆς ἀτυχίας τῶν πióτερων γνήσιων Ἑλλήνων ποιητῶν. Μὰ ὅσοι θὰ γνωρίζουν τὴν τέχνη τοῦ Ἄθα, τὴ γεμάτη δραματικὲς ἀλήθειες, ζωντάνια, πλαστικότητα καὶ ὁμορφιὰ καὶ χάρη, θὰ ριζώνει βαθιὰ καὶ τραγικά, γλυκὰ καὶ συγκινητικὰ μέσα τους, καὶ θὰ χορταίνει ἢ ψυχὴ τους.

Ἡ ἀδιαφορία τῶν ὁμογενῶν τῆς Ἀμερικῆς στὴν κουλτούρα

Τὸ χαμηλὸ πνευματικὸ ἐπίπεδο τῶν ὁμογενῶν στὴς ΗΠΑ, ὀφείλεται κυρίως στὴν ἔλλειψη ἐνδιαφέροντος γιὰ μελέτη καὶ κουλτούρα. Ἀφομοιώνονται μὲ τὸ περιβάλλον: δουλειὰ - σπίτι - φιλί - τηλεβίζιο. Ἐλάχιστοι προσέχουν καμιά ἐφημερίδα ἢ περιοδικό, καὶ σπανιότατα βιβλίο λογοτεχνίας. Φανταστεῖτε πῶς στὴ Νέα Ὑόρκη μὲ 300 χιλιάδες Ἕλληνες δὲν ὑπάρχει κανένα ἀποκλειστικὸ κι ὀργανωμένο βιβλιοπωλεῖο. Ὁ ἄξιος Ἕλληνας ἐκδότης κ. Λ. Παπαθανασίου πού τυπώνει ἓνα περιοδικό, τὸ «JURNAL HELLENIK DIASPORA» πουλάει μόνο 200 τεύχη σ' ὅλη τὴν Ἀμερικὴ. Ὁ Μ. Μαλαφούρης πού τύπωσε τὸ μόνο ἔγκυρο καὶ σπουδαῖο βιβλίο τοῦ Ἑλληνισμοῦ στὴς Η. Π.Α. σὲ 5.000 σώματα, στὰ 30 χρόνια πού πέρασαν πούλησε μόνο 400 μὲ 500 ἀντίτυπα. Αὐτὰ εἶναι χτυπητὰ παραδείγματα ἀδιαφορίας τῶν ἐκεῖ Ἑλλήνων. Αὐτὸς ὁ ἐξάριτος Ζακυνθινὸς λόγιος μᾶς εἶπε πολλὰ θυμόσοφα, περιπαιχτικά καὶ ἀπογοητευτικά γιὰ τὰ ἄτονα ἢ καὶ ἀνύπαρχτα πνευματικὰ ἐνδιαφέροντα τῶν ὁμογενῶν μας. Τὸ παράπονο αὐτοῦ τοῦ ἀγαπητοῦ καὶ προοδευτικοῦ διανοομένου τῆς Ν. Ὑόρκης, μᾶς θυμίζει τὸ δημοκρίτειο ρητό: «Ἦλθον γάρ, φησίν, εἰς Ἀθήνας (Ὑόρκην) καὶ οὐ τις μὲ ἔγνωκεν».

Μπάμπης Μαλαφούρης

Ὁ φωτισμένος αὐτὸς λόγιος καὶ μαχητικὸς δημοσιογράφος κατὰ τῆς γελοίας δικτατορίας καὶ τῆς Ἰακωβοπαδοκρατίας στὴν Ἀμερικὴ, εἶναι ἕνας

βετεράνος τῶν γραμμάτων στη Νέα Ὑόρκη. Φαίνεται πῶς, τὸ κλίμα κι ὁ ἀγέρας ἀπὸ τὰ Ἐφτάνησα (Ζάκυνθο) πού γεννήθηκε, τοῦ φύτεψε μέσα του ἕνα πάθος γιὰ τὴν ἀλήθεια, μιά χρόνια καὶ νηφάλια ὀργή γιὰ τὸ ψέμα. Ἀλλὰ παράλληλα κι ἕνα χρέος ν' ἀκολουθήσει τὸν ἀγῶνα τοῦ Λασκαράτου καὶ τῶν ἄλλων ριζοσπαστῶν καὶ μαχητῶν τῆς Ἐφτανησιώτικης Σχολῆς, κατὰ τῆς ὁποίας ἀναχρονιστικῆς παπαδοκρατίας, πού τόσο προσβάλλει τ' ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, μὲ τὰ ὀργιώδη σκάνδαλά της, κι ἐκμεταλλεύεται τὰ θρήσκα καὶ θρησκόληπτα θύματά της. Ὁ Μαλαφούρης ἐρεῦνησε ἀπὸ τὸ 1948

Ἄμερικη ντροπή σου! Οἱ δύστυχοι ἄνθρωποι πτώματα ἀναισθησίας καὶ παραπροσέων, ἀπὸ τὴ χασισοποτία, τὴ φτώχεια καὶ τὴν ἐξουθένωση... στολίζουν τοὺς δρόμους, τὶς πλατείες, τὰ πάρκα καὶ τὶς φτωχοσυνοικίες τῶν ἀμερικανικῶν πόλεων, πρὸς δόξα καὶ τιμὴ τοῦ «ἐλευθέρου κόσμου»(!)

μὲ μόγιο κι εὐσυνειδησία τὸν Ἑλληνισμό τῆς Ἀμερικῆς, καὶ τύπωσε ἕνα βιβλίο πολυσέλιδο μὲ τίτλο: «Ἑλληνες τῆς Ἀμερικῆς 1528-1948». Ἐκδίδει ἐπίσης καὶ τὴ μηνιαία ἔφημερίδα στη Ν. Ὑόρκη «Ἡ Ὁμογένεια». Ἀγαπάει τὴν Ἑλλάδα. Ἀλλὰ δὲν ὀφείλει καμιὰ ὑπόληψη σὲ φτηνοὺς καὶ συμφεροντολόγους γραικύλους. Ἀντίθετα τοὺς σα-

τιρίζει. Ζεῖ μόνος του ὡς ἕνας μισορωμαντικός, καλλιεργημένος καὶ ψυχικὰ δυνατός, ρεαλιστῆς πνευματικός ἄνθρωπος, μὲ συντροφιά τὶς γνώσεις του, τοὺς φίλους, τὰ λουλούδια καὶ τὴ θυμοσοφία του. 50 ὀλάκερα χρόνια στὸ Μανχάτταν. Καὶ ὅσο, κι ὅπως, κι ὅποτε μπορεῖ, προσφέρει τοὺς δημοσιογραφικούς καὶ πνευματικούς του καρπούς μὲ συνέπεια καὶ φιλαλήθεια στοὺς ἀδελφούς μετανάστες τῆς Ἀμερικῆς.

Γιὰ μεταφράσεις στὶς ΗΠΑ

Ἀπὸ ἐπίσκεψή μας στὸν Ἑλληνα ἐκδότη κ. Λ. Παπαθανασίου πού ἐνδιαφέρεται ἰδιαίτερα γιὰ ἑλληνικὴ λογοτεχνία καὶ κουλτούρα καὶ ἐκδίδει περιοδικὸ καὶ βοηθάει πολλὲς προσπάθειες στη Νέα Ὑόρκη, παραθέτουμε ἐδῶ ἐνημερωτικὰ στοιχεῖα ἀπὸ σχετικὴ συνέντευξή μας.

Κύριε Παπαθανασίου, ἀπ' ὅ,τι γνωρίζετε καὶ ἔχετε 25 χρόνια στὴν Ἀμερικὴ, πόσοι καὶ ποιοὶ Νεοέλληνες λογοτέχνες καὶ ποιητὲς ἔχουν μεταφραστεῖ στὶς ΗΠΑ;

- Ἐδῶ τὰ τελευταῖα χρόνια μεταφράστηκαν καὶ ἔχουν πλατιά κυκλοφορία οἱ Καζαντζάκης, Σεφέρης καὶ Καβάφης, σὲ πολλὲς ἐκδόσεις καὶ εἶναι γνωστοί.

Ζωντανοὶ καὶ νεώτεροὶ ποιοὶ ἔχουν μεταφραστεῖ;

- Ἐίχε γίνεῖ μία ἐκδοση στὸ «Z» τοῦ Βασιλικοῦ πρὶν ἀπὸ χρόνια, τότε πού τὸ διαφήμιζε ὁ Κ. Γαβρὰς καὶ τὸ παίζανε οἱ κινηματογράφοι. Τώρα, δὲν ὑπάρχει στὴν κυκλοφορία. Ἦταν τότε ἐπίκαιρο κι ἔγινε παροδικό· καθὼς κι ἕνα βιβλίο τοῦ Κ. Ταχτσή πού εἶχε μεταφράσει ὁ Σπάνιας ὅταν ὁ πρῶτος εἶχε χρόνια ἐδῶ κι εἶχανε κάποια φιλία... Μὰ αὐτὸ ἔμεινε ἀπούλητο στὰ ράφια τῶν βιβλιοπωλείων. Τώρα τελευταῖα, τυπώνεται ἕνα μικρὸ βιβλίο τοῦ Ρίτσου.

- Καὶ ἡ ἀνθολογία τῶν 18 ποιητῶν μας πού μετέφρασε ὁ Σπάνιας καὶ ἐκδῶσατε σεις;

- Αὐτὴ δυστυχῶς εἶχε ἀποτυχία!

- Γιατί;

Ἐκατομμύρια τέτοια ἀνθρώπινα ράκη ζούνε καὶ ζέχουν στὴ χώρα τῶν ἀπαράδεκτων κοινωνικῶν διακρίσεων τῆς ὑπερατλαντικῆς «δημοκρατίας»(!)

— Διότι ἐδῶ πέρα τῆ νεώτερη ποίηση ἐλάχιστοι τὴν ἐκτιμοῦν καὶ τὴν προσέχουν. Πουλήθηκαν σ' ὅλη τὴν Ἀμερικὴ 200 ἀντίτυπα μόνο, καὶ 50 πούλησε ὁ Ἐλευθερουδάκης στὴν Ἀθήνα.

— Δηλαδή, θὰ πῆραν ἀπὸ ἓνα - δύο οἱ μεταφρασμένοι νὰ τὰ καμαρώνουν, κι αὐτὸ ἦταν ὄλο;

— Ἔτσι κάπως ἔγινε φαίνεται.

— Καὶ δὲν καλύψατε τὰ ἔξοδα;

— Ἀστεῖα μοῦ λέτε;

— Σοβαρολογῶ.

— Ἡ ἔκδοση ἑνὸς βιβλίου ἐδῶ στὴν Ἀμερικὴ κοστίζει 9 μὲ 10 χιλιάδες δολάρια.

— Ἄλλον κανέναν δὲν ἀκούσατε νὰ ἔχει μεταφραστῆ;

— Κάποιος ἔχει βγάλει καὶ τοῦ Σαμαράκη ἓνα βιβλίο, ἀλλὰ ἔμαθα πὼς δὲν εἶχε καὶ πολλὴ κυκλοφορία.

Ἐδῶ διακόψαμε τὶς ἐρωταπαντήσεις γύρω ἀπὸ τὶς μεταφράσεις. Τὸ συμπέρασμα μου εἶναι πὼς στὴν πατρίδα μας τὰ ψέματα καὶ οἱ ὑπερβολὲς ἀπὸ τοὺς ματαιόδοξους παίρνουν διαστάσεις. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἐκεῖ κατάσταση καὶ ἄς ἐπαίρονται, ἄς ματαιοπονοῦν κι ἄς βαυκαλίζονται, οἱ μεταφρασμένοι ἀδιάβαστοι. Ἡ ἔπαρση τονώνει τὴν αὐταπάτη, παρηγορεῖ τὴν ἀλαζονεία καὶ δίνει φτερὰ στὴν ψευδαίσθηση καὶ τὴν ἀερολογία(!)

Μπρόνξ. Γειτονιὲς ρημαγμένες καὶ κατακαμένες ἀπὸ τὴν περσινὴ ἰουλιανὴ νύχτα!... καὶ δρόμοι γεμάτοι σκουπίδια κι ἐγκατάλειψη!...

Συνθήματα, ψάρια καὶ δολώματα

Ἀπὸ τὶς πιὸ θρασύτατες καὶ προκλητικὲς θεοκαπηλικὲς ὑποκρισιὲς τῶν Ἀμερικάνων ἰθυόντων, εἶναι καὶ τὸ «IN GOD WE TRUST» (πιστεύομεν εἰς τὸν θεόν)(!) Τοῦτο δὲν εἶναι μόνο ἓνα ξετσιπίωτο καὶ ἀδιάντροπο δόλωμα ποὺ ρίχνουν στὴ θάλασσα τῆς ἀνακατοσύρας, τῆς σύγχυσης καὶ τῆς θολούρας, τὰ μεγάλα σκυλόψαρα γιὰ νὰ τσιμπᾶνε τὰ μικρά, καὶ ἀφελῆ, γιὰ νὰ τὰ καταπίνουν,, ἀλλὰ κι ἓνα στίγμα πάνω στὰ θεοδόλαρα καὶ στὰ πρόσωπα τῶν ἀδίσταχτων καὶ γελοίων θεοκάπηλων τῆς Ἀμερικῆς, ποὺ συνεχίζουν μὲ τὶς μάσκες καὶ τὰ προσχήματα τῆς θεολογίας καὶ τῶν θρησκευτῶν νὰ λιμαίνονται κόσμους καὶ κοσμάκηδες! Ἄλλὰ τὰ τερατώδη ψέματα καὶ «τὸ κακῶς φρονεῖν, τοῖς ἀνόητοις γίγνεται». Καὶ τέτοια συνθήματα στάμπες, ὄρκοι καὶ προσευχὲς, δὲ θυμίζουν παρὰ τὸν ἀνόητο, τὸν ἀπερίσκεπτο καὶ παλαβὸ «ἀφρονα πλούσιο» τῆς Γραφῆς...

Τό Κίνημα του Βηλαρά και ο Σολωμός

Ίστορικό - αισθητικό δοκίμιο

ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΥ

Ένα πρόβλημα που θά 'πρεπε να βρεί τη λύση του με την Έπανάσταση του 1821 ήταν το γλωσσικό πρόβλημα. Αυτό ήταν ή συμπυκνωμένη Έκφραση του καθολικότερου πνευματικού - πολιτιστικού προβλήματος τής Έπανάστασης, Έτσι όπως το τοποθετούσαν και στην προεπαναστατική περίοδο οι Έκφραστές του Νεοελληνικού Άναγεννητικού Διαφωτισμού. Στο Έξωτερικό και κυρίως στο Έσωτερικό πρωτοπόρος ο Βηλαράς με τη Γιαννιώτικη Σχολή και ο συνεχιστής του μετά την Έπανάσταση, στα Έφθάνησα, Σολωμός, με την Έφθανησιακή Σχολή.

Σύγκαιρα και ο Χριστόπουλος με τα ποιήματά του και την Άλλη πνευματική του δραστηριότητα, μα κυρίως ο Βηλαράς, με την αξιοζήλευτη πνευματική και οργανωτική δραστηριότητά του, με συγκεκριμένο αποκρυστάλλωμα τη γραμματική τής «Ρωμένης Γλώσσας» που τυπώθηκε στην Κέρκυρα στα 1815, Έφτασε στο άνωτατο σημείο προώθησης το πρόβλημα και συνεχίστηκε με τον Σολωμό και την Έφθανησιακή Σχολή.

Το πνευματικό κίνημα του Βηλαρά βαθιά προοδευτικό και δημοκρατικό ξεκινούσε από τη βάση τής Έθνικής Άναγέννησης και Άνάτασης του λαού, να στηριχτεί στη ζωντανή του γλώσσα.

Διαποτισμένο το κίνημα του Βηλαρά, καθώς και το κίνημα του Ρήγα, από το Γαλλικό Διαφωτισμό, είχαν και οι δυό Σχολές τις Άφετηρίες τους στη Φαναριώτικη συντηρητική Σχολή που δρούσε στα παραδουναβία νεοελληνικά Άστικά κέντρα. Μα Έδωσαν Άλλο νόημα Έθνικό - λαϊκό - πατριωτικό - δημοκρατικό στο Έργο τους και στη δράση τους, Άνοιγοντας Έτσι δικό τους δρόμο, πιο Έπανάστατικό στο κίνημα τής Έθνικής πνευματικής Άναγέννησης.

Ό Ρήγας περνώντας από τις παραδουναβίες χώρες, ζώντας σ' αυτές και Αποιώντας την πνευματική και πολιτική πεί-

ρα τους, τις Έγκατέλειψε, Άφου διαμόρφωσε δικές του Έθνικές Άναγεννητικές Άντιλήψεις που τις μετέπλασε κατοπινά σε δικό του Έθνικό κίνημα και Σχολή. Στη σχολή του Άνήκουν ο Κοραΐς, ο Περραιβός, ο Μαρτελάος (ο πρώτος Έφθανησιώτης ποιητής του Νεοελληνικού Διαφωτισμού και δάσκαλος του Σολωμού) κι ο Κάλβος.

Ό Βηλαράς το κέντρο του Άναγεννητικού πνευματικού κινήματός του το μεταφέρει από τα Άστικά κέντρα των παραδουναβίων κρατών και από τις συντηρητικές Άλές των τουρκοφίλων και τουρκοσυντήρητων φαναριωτών Άγεμόνων, καθώς και από τους κύκλους των μεγαλέμπορων των Έλληνικών παροικιών τής κεντρικής και παραδουναβίας Εύρώπης, μέσα στο χώρο τής Έλλάδας. Το Άποσπώ δηλαδή από τον ψυχρό Άναγκαλισμό τής Φαναριώτικης Σχολής και των Άλλων συντηρητικών στοιχείων που αυτή Έπηρεάζει.

Είναι ή προεπαναστατική Έποχή που δολές οι πρωτοποριακές δυνάμεις του Έξω Έλληνισμού Άποφασίζουν να περάσουν στην Έλλάδα για να πάρουν μέρος ή να καθοδηγήσουν την Έπανάσταση, που ήδη είχε Άρχισει να διαφαίνεται στον Έλληνικό ορίζοντα. Την ίδια αυτή Έποχή ή κλεφτουριά διαμορφώνει Έθνική συνείδηση. Ό Ρήγας παίρνει το δρόμο του γυρισμού στην πατρίδα, ενώ λίγο Άργότερα και ή Φιλική Έταιρία Άκολουθεί την ίδια ταχτική και κατεβαίνει στην Έλλάδα. Έτσι και ο Βηλαράς Άνεργώντας από Ιστορική Άνάγκη, περνάει το πνευματικό Άναγεννητικό κίνημα από το Έξωτερικό στο Έσωτερικό τής χώρας. Οι Ιστορικές συνθήκες το Έπιβάλλουν.

Την Έπιταγή αυτή του καιρού του και του τόπου του ο Βηλαράς την Έκφράζει τώρα πιά, με μιά, πάρα πολύ πλουσία και πολύπλευρη δραστηριότητα. Κάτω από την Έπίδρασή του και την καθοδήγησή του δημιουργούνται πνευματικές Έστίες στα Άστι-

καὶ καὶ πνευματικὰ κέντρα τῆς Ἑλλάδας, στὰ Γιάννινα (ὅπου εἶναι καὶ τὸ κέντρο καὶ ἡ ἔδρα τῆς ἐξόρμησής του), στὴ Λάρισα, στὴ Λαμία, στὴν Κόρινθο, καὶ ἄλλου. Τέτοιες ἐστίες δημιουργοῦνται καὶ στὰ Ἐφτάνησα καὶ πρῶτα στὴ Ζάκυνθο.

Στὸ ἐξωτερικὸ ἔμειναν καὶ δρούσαν τὸ συντηρητικὸ κίνημα τοῦ Κοραῆ καὶ τὸ ἀντιδραστικὸ (τοῦ λογιοτατισμοῦ) τοῦ Νεόφυτου Δούκα.

Στὰ κέντρα ὅμως ποὺ μπαίνει καὶ δρᾷ τὸ βηλαρικὸ κίνημα δίνει σκληρὲς μάχες μὲ τὸν κοραϊστικὸ συντηρητισμὸ καὶ τὸ δούκιλο λογιοτατισμὸ. Ἡ ἰδεολογικὴ πάλη τοῦ βηλαρισμοῦ μὲ τὸν ἀντιδραστικὸ λογιοτατισμὸ εἶναι σκληρὴ. Ἰδιαίτερα ὅσο πλησιάζουμε πρὸς τὸ 1821. Ὅσῳ ὅμως ὁ βηλαρισμὸς κατακτᾷ ἔδαφος γιὰτὶ ἐνώνεται μὲ τ' ἄλλα ἰδανικὰ τῆς Ἐπανάστασης καὶ δίνει λύση στὸ πνευματικὸ πολιτιστικὸ πρόβλημα. Τὸ ξέσπασμα τῆς Ἐπανάστασης δημιούργησε νέες συνθήκες, οἱ ὁποῖες ἔδωσαν τὴ σκυτάλη τοῦ ἀγῶνα γιὰ τὴν ἐθνικὴ καὶ πνευματικὴ ἀναγέννηση τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ τόπου στὸ Σολωμὸ καὶ τὴν Ἐφτανησιακὴ Σχολή.

Πῶς ὅμως διαμορφώθηκε ἡ Ἐφτανησιακὴ Σχολή;

Ὅπως εἶπαμε διαμορφώθηκε καὶ ἔζησε σὰ συνέχεια τοῦ βηλαρικοῦ κινήματος στὴ μορφὴ του (ποίηση καὶ δημοτικὴ γλῶσσα), ἀλλὰ μὲ πατριωτικὸ περιεχόμενον παρμένο ἀπὸ τὴ σχολὴ τοῦ Ρήγα μὲσω τοῦ μεγάλου φλογεροῦ πατριώτη καὶ ποιητῆ Ἀντώνη Μαρτελάου, δασκάλου τοῦ Σολωμοῦ καὶ τοῦ Φόσκολου.

Ὁ Σολωμὸς ὅταν ἐπέστρεψε ἀπὸ τὴν Ἰταλία στὴ Ζάκυνθο μὲ τὶς διαμορφωμένες δημοκρατικὲς φιλελεύθερες ἀντιλήψεις του, δρέθηκε ἀνάμεσα σὲ δυὸ ἐπιδράσεις. Τὴν ἐπίδραση τοῦ πνευματικοῦ δημοτικιστικοῦ κινήματος τοῦ Βηλαρᾶ καὶ τὴν ἐπίδραση τῆς σχολῆς τοῦ Ρήγα μὲσω τοῦ Μαρτελάου καὶ τῶν συνεχιστῶν του στὰ Ἐφτάνησα. Δέχτηκε θετικὰ δημιουργικὰ καὶ τῶν δυὸ σχολῶν τὴν ἐπίδραση. Ἀπὸ τὸ Βηλαρᾶ «πῆρε» τὴ γλῶσσα καὶ ἀπὸ τὴ σχολὴ τοῦ Ρήγα τὸ πατριωτικὸ - ἐθνικὸ περιεχόμενό της.

Ὁ Σολωμὸς δὲ γνώριζε καλὰ τὴν ἑλληνικὴ δημοτικὴ γλῶσσα. Στὰ πρῶτα του ποιήματα διακρίνουμε ἀπομεινάρια καθα-

ρεύουσας. Ὁ πατριωτισμὸς του ὅμως ἦταν χαρακτηριστικὸς του, ποὺ τὸ ἔχε ἀπὸ τὴν Ἰταλία διαμορφώσει σὲ μεγάλο βαθμὸ. Ἐξῆρα ποὺ ἀπὸ τὴν παιδικὴ του ἡλικία τὸ εἶχε ἀκαθόριστο ἀκόμα μὲ τὰ μαθήματα ποὺ ἔπαιρνε ἀπὸ τὸν Μαρτελάου.

Στὶς παραμονὲς τῆς Ἐπανάστασης, ὅταν ἄρχισε νὰ γράφει γι' αὐτὴ, ἔντυσε τὸ διαμορφωμένο αὐτὸ πατριωτισμὸ, στὴν ποίησή του καὶ στὰ πεζὰ του, μὲ τὴ δημοτικὴ γλῶσσα τοῦ βηλαρισμοῦ.

Ἀπὸ δῶ καὶ πέρα ὁ Σολωμὸς μαζί μὲ ὅλη τὴν Ἐφτανησιακὴ Σχολὴ γίνονται στὰ Ἐφτάνησα συνεχιστὲς τοῦ βηλαρικοῦ κινήματος, σὲ νέο πιά ἐπαναστατικὸ ἐπίπεδο καὶ περιεχόμενον.

Ἔτσι ὁ Σολωμὸς καὶ ἡ Ἐφτανησιακὴ Σχολή, εἶναι οἱ συνεχιστὲς καὶ ἐκφραστὲς τοῦ πνευματικοῦ ἀναγεννητικοῦ κινήματος τῆς Γιανιώτικης Σχολῆς καὶ τοῦ Βηλαρᾶ μέσα στὶς καινούριες συνθήκες ποὺ δημιούργησε ἡ Ἑλληνικὴ Ἐπανάσταση τοῦ 1821. Οἱ πνευματικὲς - γλωσσικὲς ρίζες τῆς Ἐφτανησιακῆς Σχολῆς θρῖσκονται στὸ Βηλαρᾶ καὶ στὴ Γιανιώτικη Σχολὴ καὶ ὄχι στὴν Κρητικὴ Σχολὴ ὅπως αὐθαίρετα καὶ σκόπιμα θέλουν νὰ ἰσχυρίζονται ὀρισμένοι, προφανῶς γιὰ νὰ μειώσουν τὴν ἐθνικὴ καὶ ἱστορικὴ ἀξία τῆς Γιανιώτικης Σχολῆς. Οἱ Σολωμοὶ μπορεῖ νὰ ἦρθαν ἀπὸ τὴ βενετοκρατούμενη Κρήτη, ἀλλὰ ὁ ἴδιος ὁ Σολωμὸς τὴ δημοτικὴ γλῶσσα τὴ δέχτηκε ἀπὸ τὰ Γιάννινα, καὶ τὴν ἔμαθε ἀπὸ τὰ δημοτικὰ τραγούδια ἀπ' ὅπου δανείστηκε καὶ τὸ δημοτικὸ δεκαπεντασύλλαβο. Ὅσο γιὰ τὴν κρητικὴ διάλεκτο — ἂν αὐτὸ ἀποτελεῖ ἐπιχείρημα γιὰ τὴν κρητικὴ καταγωγή τῆς Ἐφτανησιακῆς Σχολῆς — τὴ μελέτησε πολὺ ἀργὰ ὅταν ἔγραψε καὶ τὸν «Κρητικὸ» του στὴν Κέρκυρα.

Μετὰ τὴν Ἐπανάσταση καὶ τὴ γνωστὴ ἐξέλιξή της, μὲ τὴν πολιτικὴ νίκη τῶν ἀντιδραστικῶν δυνάμεων τοῦ τόπου καὶ τὴν ἐπιβολὴ στὴν Ἀθήνα τῶν καλαμαράδων τοῦ ἀντιδραστικοῦ λογιοτατισμοῦ, τὸ βηλαρικὸ κίνημα χτυπήθηκε. Ἀπὸ ὅλα τὰ πνευματικὰ κέντρα του. Μονάχα ἓνα ἔμεινε ὄρθιο καὶ συνέχισε τὴν πνευματικὴ ἀναγεννητικὴ του προσπάθεια. Στὰ Ἐφτάνησα ἡ Ἐφτανησιακὴ Σχολή. Καὶ αὐτὸ γιὰτὶ στὰ Ἐφτάνησα ὑπῆρχαν ἄλλες συνθήκες ποὺ στάθηκαν εὐνοϊκὲς γιὰ νὰ διατηρηθεῖ τὸ κά-

Ἡ μουσικὴ καὶ ἡ ἐξέλιξί της

(Μιά ειδική ἀνάλυση)

Τοῦ ΝΤΙΝΟΥ ΚΟΥΓΚΟΥΛΟΥ
ἀρχιτέκτονα

2

(Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο)

Στὶς ἀρχὲς τοῦ 18ου αἰώνα, κυριαρχεῖ ἡ μεγάλη μορφή τοῦ Γερμανοῦ μουσικοσυνθέτη Μπάχ (1685—1750). Ὁ πρῶτος, ἴσως ὁ μεγαλύτερος ἀπ' ὅλους τοὺς μουσουργοὺς, ἂν καὶ παραγνωρίστηκε στὴν ἐποχή του, ἦταν ἀπόλυτα κύριος τῆς ἀρμονίας, καὶ δασκίτευσε κολοσσιαία ἐπίδραση στὴν κατοπινὴ ἐξέλιξη τῆς μουσικῆς. Σύνθεσε κυρίως πολλὰ πνευματικὰ ἔργα γιὰ ἐκκλησιαστικὸ ὄργανο. Ἐπίσης καὶ κοντσέρτα. Γνωστότερα εἶναι: τὰ «Βρανδεβούργικα Κοντσέρτα» καὶ τὸ «Κοντσέρτο Γκρόσσο», τὸ ὁποῖο διδάχτηκε ἀπ' τοὺς μεγάλους Ἰταλοὺς συνθέτες Κορέλλι (1653—1713) καὶ Βιβάλντι (1669—1741). Ἔνα ἀπ' τὰ πιὸ γνωστὰ ἔργα τοῦ Βιβάλντι, τὸ θρησκευτικὸ ἄσμα «Γκλόρια» γιὰ μικτὴ μεγάλη χορωδία καὶ ὀρχήστρα, ἐτέλεσε παλιότερα γιὰ πρώτη φορά στὰ ἑλληνικὰ μουσικὰ χρονικά, ἡ καλλιτεχνικὴ χορωδία Τρικάλων. Συνέβη νὰ εἶμαι τότε μέλος αὐτῆς τῆς

στρο αὐτὸ τοῦ ἀναγεννητικοῦ πνευματικοῦ κινήματος τοῦ Βηλαρά.

Μετὰ τὴν Ἐπανάσταση, μεταξὺ τῶν εὐνοικῶν αὐτῶν συνθηκῶν ἦταν καὶ ὁ ἀγῶνας γιὰ τὴν ἔνωση τῶν Ἐφτανήσων μὲ τὴν Ἑλλάδα, ὁ ἀγῶνας ἐνάντια στὴν Ἀρμωστία, οἱ δημοκρατικὲς παραδόσεις τῶν νησιῶν, ἡ ποπολάρικη παράδοση στὴ Ζάκυνθο, ποὺ πρόβαλλαν συνεχῶς τὸν παράγοντα «Λαὸς», συχνὰ σὲ ἀδρότερο ἀπὸ ἄλλου φόντο, καθὼς καὶ ἐπιδράσεις ἐξωτερικῶν παραγόντων ὅπως ἡ ἐπίδραση τοῦ Ἰταλικοῦ ἀναγεννητικοῦ κινήματος καὶ τοῦ πολιτικοῦ κινήματος τῶν καρμπονάρων, ποὺ συνεχῶς ἐπιδρούσαν θετικὰ πάνω στὶς ἐθνικὲς - δημοκρατικὲς παραδόσεις τῶν Ἐφτανήσων.

Ἀκόμη ὑποκειμενικοὶ παράγοντες ὅπως ὁ μεγάλος καὶ συμπαγὴς κύκλος τῶν δημοκρατικῶν καὶ φιλελεύθερων μελῶν τῆς Ἐφτανησιακῆς Σχολῆς μὲ τὸ στενὸ περιβάλλον καὶ τοὺς ἀμεσοὺς δεσμούς τους, ἡ κοινωνικὴ τους δύναμη, ἀλλὰ σὲ μεγάλο βαθμὸ ἡ ιδιόμορφη μεγάλη προσωπικότητα τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς σχολῆς ἐθνικοῦ μας ποιητῆ Διονύση Σολωμοῦ, ποὺ μὲ τὸ ποιητικὸ καὶ γενικότερα πνευματικὸ καὶ ἐθνικὸ ἔργο του, ἐπιβλήθηκε καὶ ἐξω ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, ἐπιβάλλοντας συγχρόνως καὶ τὸ βαθιὰ λαϊκὸ - δημοκρατικὸ καὶ ἐθνικὸ ἔργο τῆς Ἐφτανησιακῆς Σχολῆς, σὰν συνέχεια τοῦ ἔργου τοῦ Βηλαρά καὶ τῆς Γιανιώτικης Σχο-

λῆς του.

Ἔτσι ἡ Ἐφτανησιακὴ Σχολὴ ἐπέζησε μετὰ τὴν Ἐπανάσταση τοῦ 1821 στὶς καινούριες συνθήκες στὰ Ἐφτάνησα, καὶ συνέχισε τὸ ἔργο τοῦ Βηλαρά, ἐνῶ ἡ Γιανιώτικη Σχολὴ χτυπήθηκε καὶ οὐσιαστικὰ διαλύθηκε. Βέβαια εἶναι γνωστὸ καὶ ἀναμφισβήτητο πῶς μετὰ τὴν Ἐπανάσταση καὶ ἡ Ἐφτανησιακὴ Σχολὴ ἀναδιπλώθηκε καὶ ἀκολούθησε πιὸ συντηρητικὴ γραμμὴ ἀπὸ κείνη τῆς ἐπαναστατικῆς περιόδου. Ποτὲ ὁμως δὲν ἔχασε τὸ βηλαρικὸ της περιεχόμενο.

Τελικὸ συμπέρασμα ποὺ μπορεῖ νὰ βγεῖ ἀπὸ ὅλες αὐτὲς τίς σκέψεις καὶ ἐρμηνεῖες εἶναι ὅτι, ἡ Ἐφτανησιακὴ Σχολὴ ἔχει τίς πνευματικὲς τῆς ρίζες καὶ τίς γλωσσικὲς τῆς καταβολὲς στὴ Γιανιώτικη Σχολὴ καὶ στὸ βηλαρικὸ κίνημα. Τὸ παγκόσμιο ἀναγεννητικὸ κίνημα τοῦ Διαφωτισμοῦ ποὺ ὁ Σολωμὸς ἔφερε μαζί του ἀπὸ τὴν Ἰταλία τὸ 1818, καὶ τὸ ἐθνικοαπελευθερωτικὸ κίνημα στὴν Ἑλλάδα καὶ τὰ Ἐφτάνησα, στάθηκαν οἱ κυριότεροι παράγοντες γιὰ τὸ ἀπλωμα τοῦ βηλαρισμοῦ στὰ Ἐφτάνησα. Καὶ ἀκριβῶς ὅταν αὐτοὶ οἱ δύο παράγοντες ἔλειψαν ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, χτυπήθηκε καὶ ὁ βηλαρισμὸς ποὺ εἶχε ἀπλωθεῖ καὶ πέρα ἀπὸ τὰ Ἐφτάνησα στὴν ὑπόλοιπη Ἑλλάδα.

χωρωδίας, καὶ μπορῶ νὰ πῶ μὲ περηφάνια, ὅτι εἶχαμε ἐξαιρετικὴ ἐπιτυχία!

Ἄκολουθεῖ ὁ Χαϊντελ (1685—1758), ὁ ὁποῖος εἶναι κυρίως σημαντικὸς γιὰ τὰ ὑπέροχα δραματικά ὄρατόρια. Στὴν ἀρχὴ εἶχε γράψει μελοδράματα, κατὰ τὰ ἰταλικά πρότυπα, πού τότε εἶχαν ἤδη ἀποστεωθεῖ σὲ μιὰν ἄψυχη συμβατικότητα. Γνωστότερα ἔργα του εἶναι: «Ἰούδας Μακκαβαῖος» καὶ «Μεσσίας». Θεωρεῖται ὡς διανοίξας δρόμο στοὺς μεγάλους Βιεννέζους κλασικούς. Ἕνας ἀπὸ τοὺς προκλασικούς ὅμως αὐτοὺς μουσικούς, εἶναι καὶ ὁ Γερμανὸς Χριστόφορος Γκλόκ (1714—1787). Σύνθεσε κυρίως μελοδράματα, δίνοντας καινούργιο περιεχόμενο. Ἔργα του εἶναι: «Ὀρφέας καὶ Εὐρυδίκη», «Ἰφιγένεια ἐν Αὐλίδι», «Ἰφιγένεια ἐν Ταύροις» κ.ἄ.

Οἱ Βιεννέζοι κλασικοί, κάνουν τὴν ἐμφάνισή τους μὲ τὸ Γιόζεφ Χάυδεν (1732—1809), ὅπου ὡς κύρια χαρακτηριστικὰ τῆς τέχνης αὐτοῦ τοῦ σπουδαίου μουσουργοῦ, εἶναι ἡ δύναμη καὶ ἡ ἰσορροπία, στὴν ἀνάπτυξη τοῦ θέματος, ἡ σαφήνεια, ἡ ἡρεμία καὶ ἡ κομψότητα. Τὰ κουαρτέττα ὑπῆρξαν πρότυπο γιὰ τὸ Μότσαρτ καὶ τὸν Μπετόβεν. Σύνθεσε συμφωνίες, σονάτες, κουαρτέττα γιὰ ἔγχορδα κλπ., ὅπως καὶ λειτουργίες καὶ ὄρατόρια. Γνωστότερα εἶναι: «Ἡ δημιουργία» καὶ «Οἱ ἐποχές». Ὁ Μότσαρτ (1756—1791), χαρακτηρίζεται τὸ παιδὶ θαῦμα, καὶ εἶναι ὁ μεγαλύτερος δάσκαλος τῆς λυρικῆς τέχνης. Τὸ ἔργο του περιλαμβάνει 41 συμφωνίες, κοντσέρτα γιὰ πιάνο καὶ βιολί, κουαρτέττα γιὰ ἔγχορδα, μουσικὴ δωματίου, τὸ θρησκευτικὸ ἄσμα «Ρέκβιεμ» καὶ τὰ μελοδράματα: «Ἡ ἀρπαγὴ ἀπὸ τὸ Σαράι», «Ὁ γάμος τοῦ Φίγκαρο», «Δὸν Τζοβάννι», «Ἔτσι κάνουν ὅλοι» καὶ τὸ «Μαγεμένους αὐλός».

Ἄκολουθεῖ ὁ μεγάλος Γερμανὸς μουσικοσυνθέτης Μπετόβεν (1770—1827). Ἡ σπονδυλικὴ στήλη τῶν κλασικῶν μὲ τὶς 2 σονάτες γιὰ πιάνο, 17 κουαρτέττα, 9 συμφωνίες, πέντε κοντσέρτα γιὰ πιάνο καὶ ἓνα γιὰ βιολί. Οὐβερτούρες, μία λειτουργία «Μίσσα Σολέμνις» καὶ τὴ μοναδικὴ ὄπερα «Φιντέλιο». Ἐπάλαψε ἐναντίον πολλῶν δυσχερειῶν στὴ ζωὴ. Πληγωμένος ἤδη ἀπὸ νεαρότατης ἡλικίας μὲ τὴν τρομερὴ ἀσθένεια τῆς κώφωσης. Κατόπιν ἔρχεται ὁ Σούμπερτ (1797—1828), ὁ ὁποῖος μαζί μὲ τὸν Κάρλ Μαρία φὸν Βέμπερ (1786—1826), εἰσήγαγε τὸ ρωμαντισμὸ στὴ μουσικὴ. Ὁ πρῶτος σύνθεσε περίπου 600 τραγούδια, συμφωνίες, σονάτες καὶ μουσικὴ δωματίου, ἐνῶ ὁ δεῦτερος χαρακτηρίζεται ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ πρώτου γερμανικοῦ δραματικοῦ ρωμαντισμοῦ μὲ τὴν ὄπερα «Ὁ ἐλεύθερος σκοπευτής». Τὴν ἴδια ἐποχὴ, κάνει τὴν ἐμφάνισή στὴ Γερμανία καὶ ὁ μεγάλος ρωμαντιστὴς μουσικοσυνθέτης Μέντελσον - Μπαρτόλντ (1809—1847). Ἡ μουσικὴ αὐτὴ τοῦ 19ου αἰῶνα, ἐκφράζει τὸ καθαρὸ συναίσθημα τοῦ ἀνθρώπου, καθρεφτίζοντας συγχρόνως ὅπως καμιά ἄλλη τέχνη, τὸν πολιτισμὸ τῆς ἐποχῆς καὶ τὰ ἐθνικὰ χαρακτηριστικὰ κάθε χώρας. Τὸ ἔργο του περιλαμβάνει: ὄρατόρια, συμφωνίες, (Ἰταλικὴ συμφωνία), κοντσέρτα (Ὁνειρο θερινῆς νυκτός), τραγούδια δίχως λόγια κ.ἄ.

Ὁ Σούμαν (1810—1856), ὡς συνθέτης ἀσμάτων, θεωρεῖται ὁ διάδοχος τοῦ Σούμπερτ. Σύνθεσε μὲ πλήρη εὐαισθησία καὶ τρυφερότητα, ἔργα γιὰ πιάνο, ἐπίσης συμφωνίες, σονάτες, καὶ ἓνα μελόδραμα «Γενοδέφα».

Στοὺς ἐξαιρετικούς αὐτοὺς ἐκπρόσωπους τοῦ ρωμαντισμοῦ, συγκαταλέγεται καὶ ὁ Γερμανὸς μουσικοσυνθέτης Μπράμς (1833—1897). Σύνθεσε ἐπίσης πολλὰ τραγούδια, μουσικὴ δωματίου, τέσσερις συμφωνίες (διακρινόμενες γιὰ τὸν ὑποβλητικὸ λυρισμὸ), κοντσέρτα, καὶ ἓνα Ρέκβιεμ. Ὁ Βάγκνερ (1813—1883), ἐπίσης Γερμανὸς μουσικοδραματουργός, ὑπῆρξε ὁ κατ' ἐξοχὴν ἀνανεωτὴς τοῦ μελοδράματος. Ἐγραψε ὁ ἴδιος τὰ ποιητικὰ κείμενα, ὀρμώμενος ἀπὸ τοὺς ἐθνικούς θρύλους τῆς χώρας του. Στὴν ἐποχὴ τοῦ 3ου Ράιχ, θεωροῦνταν πατέρας τῆς μουσικῆς τοῦ ἔθνους καὶ τὰ ἔργα του ἀποθεώνονταν σὲ κάθε ἀνάβασμά τους. Γνωστότερα εἶναι: «Τάννενχάουζερ», «Λόεγκριν», «Τὸ δαχτυλίδι τῶν Νίμπελουγκεν» καὶ «Πάρσιφαλ». Ἐπέτυχε νὰ προσαρμόσει τὶς κλασικὲς μορφές, τὰ ἔργα δηλαδὴ γιὰ ἐκκλησιαστικὸ ὄργανο, σονάτες, σουίτες καὶ κουαρτέττα, σὲ μιὰ ρωμαντικὴ γλῶσσα.

Ἡ ρωμαντικὴ ἐποχὴ καὶ ἡ σύγχρονη
πειραματικὴ ἠλεκτρονικὴ μουσικὴ

Ἄς δοῦμε ὅμως τώρα κατὰ σειρὰ, τί συμβαίνει στὴ ρωμαντικὴ Ἰταλία καὶ τὴν ἐποχὴ

Ίστορικολαογραφική μελέτη

1ο) ΤΑ ΜΑΣΤΟΡΟΧΩΡΙΑ

ΤΟΥ ΤΑΣΟΥ ΠΑΠΑΣΤΑΥΡΟΥ
ἀρχιτέκτονα

Κάποτε ένας Πιρσογιαννίτης θέλησε ν' ἀκολογήσει τὸ Ιερατικό στάδιο. Παροικία στήκε λοιπόν, πτόν ἐπίσκοπο τῆς περιοχῆς του, καὶ τοῦ ἐξέφρασε τὴν ἐπιθυμία του. Ὁ Ιεράρχης θέλοντας προφανῶς νὰ ἐξετάσει τίς θεολογικὰς γνώσεις τοῦ ἱποψηφίου, τὸν ρώτησε:

— Ποιὸς ἔκτισε τέκνον μου τὸν κόσμιον τοῦτον;

— Οἱ Πιρσογιαννίτες δεσπότη μ'. Ἀπάντησε ἀμέσως ὁ πρῶτος.

— Γιὰ σκέψου λιγάκι καλύτερα τέκνον μου, πρὶν ἀπαντήσῃς ἀμέσως. Τοῦ σίγησε πάλι ὁ ἐπίσκοπος.

— Μ... μ... μ... Οἱ Πιρσογιαννίτες δεσπότη μ'. Ἀπάντησε πάλι ὁ ἱποψηφίος Ιερέας.

— Καλά, δὲν βοήθησε καὶ κανένας ἄλλος λιγάκι; Φώναξε ἀγανακτισμένως ὁ μητροπολίτης.

— Ἔστιν, βοήθησαν καὶ λίγο οἱ Βοϊκιμπαννίτες. Σημειώθηκε ὁ Πιρσογιαννίτης.

Τὸ ἀνέκδοτο αὐτό, δείχνει καθαρὰ πόσο ἔχει σιγήσει τὸ ὄνομα τῶν χωριῶν Βοϊκιμπαννη καὶ Πιρσογιαννη μετὰ τὴν οἰκοδομικὴ τέχνη. Στὴν περιοχὴ τοῦ Σαραντάπορου, στὴν ἐπαρχία Κονίτσης τῆς Ἠλείου, βρίσκονται καὶ μερικὰ ἀκόμη χωριά γνωστὰ μετὰ τὸ γενικότερο ὄνομα Μαστοροχώρια, γιὰτὶ σὲ παλαιότερη ἐποχὴ καὶ σήμερον οἱ περισσότεροι τῶν κατοίκων ἀσκοῦν τὸ ἐπάγγελμα τοῦ χτίστη.

Τὰ Μαστοροχώρια μπορούμε νὰ τὰ διαυρίσοιμε σὲ τρεῖς μικρότερες κατηγορίες. Στὰ

αὐτῇ. Στὴν ἀρχὴ, κάνει τὴν ἐμφάνισιν ὁ μέγας βιρτουόζος τοῦ βιολιῦ καὶ μουσικοσυνθέτης Παγκανίνι (1782—1840), μετὰ δὲ κόντσέρτα καὶ 24 κωπρίτσια γιὰ βιολί. Ταξιδεύει ἀπὸ χώρα σὲ χώρα καὶ μαγεύει μετὰ τὸ μαγικὸ του δοξάρι τὰ πλήθη, ποὺ τρέχουν ὅλοι νὰ τὸν ἴδουν καὶ νὰ τὸν ἀπολαύσουν.

Τὸ ἴδιο συμβαίνει καὶ μετὰ τὸ μέγα βιρτουόζο τοῦ πιάνου Φραντς Λίστ (1811—1886). Οὐγγρος μουσικοσυνθέτης συμφωνικῶν ποιημάτων, συμφωνιῶν, ὁρατορίων καὶ πολλῶν ἔργων πιάνου. Χαρακτηρίζεται ὡς ἕνας ἀπὸ τοὺς κυριότερους ἐκπροσώπους τοῦ μουσικοῦ ρωμαντισμοῦ.

Ἐνας ἄλλος ἐπίσης μέγας πιανίστας καὶ μουσουργός, ἀντιπρόσωπος τοῦ πολωνικοῦ ρωμαντισμοῦ, εἶναι ὁ Σοπέν (1810—1859). Σύνθεσε ἔργα γιὰ πιάνο (μαζούρκες, σονάτες, μπαλλάντες, πολωνέζες κ.ἄ.) μετὰ χαρακτήρα ἔντονα προσωπικοῦ ρωμαντισμοῦ, καὶ πολὺ συχνὰ μελαγχολικοῦ· εἶναι ἔργα αὐθεντικοῦ ποιητῆ, ποὺ ἀνανέωσαν τὴν τέχνη τοῦ πιάνου.

Πρὶν φύγοιμε ὅμως ἀπὸ τοὺς Ἰταλοὺς ρωμαντιστὰς, συναντοῦμε μετὰ τὸν Παγκανίνι, τὸν ἀπὸ μεγάλης μουσικῆς οἰκογένειας προερχόμενο Ροσσίνι (1791—1868). Σύνθεσε 39 ὄπερες, καντάτες, ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ καὶ ἔργα γιὰ πιάνο, τὰ ὁποῖα χαρακτηρίζει ἡ χάρις, ἡ ζωηρότητα καὶ τὸ χιούμορ. Γνωστότερα ἀπ' αὐτὰ εἶναι: «Ὁ κούρας τῆς Σεβίλλης», «Σεμίραμις» καὶ «Γουλιέλμος Τέλλος». Ἀκολουθεῖ ὁ μέγας μεγαλοδραματικὸς συνθέτης Βέρντι (1813—1901), μετὰ τίς πολυάριθμες ὄπερες, ἀπ' τίς ὁποῖες γνωστότερες εἶναι: «Ριγολέττο», «Τραβιάτα», «Τροβατόρε», «Αἶντα», «Ὁθέλλο», «Φάλσταφ» κ.ἄ. Ἐπίσης καὶ ἕνα περίφημο «Ρέκβιεμ». Τὸν κύκλο τῶν Ἰταλῶν ρωμαντιστῶν κλείνει ὁ Πουτσίνι (1858—1924), μετὰ τὰ γνωστότατα μελοδράματα: «Μποέμ», «Μαντὰμ Μπᾶντερφλάου», «Τόσκα», ὅπως καὶ ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ.

(Συνεχίζεται)

κατ' ἔξοχή μαστοροχώρια, τὰ λιγότερο, καὶ τὰ πολὺ λιγότερο.

Στὴν πρώτη τάξη ἀνήκουν ἡ Πυρσόγιαννη, ἡ Βούρμπιαννη (σήμερα Ἰτέα) καὶ ἡ Καστάνιανη (Καστανέα), Ἰσβορος (Ἀμάραντος), Κάντσικο (Δροσοπηγή), Κεράσσοβο (Ἁγία Παρασκευή), Πλάβαλη (Ἁγία Βαρόβαρα) καὶ Σέλτσι. Τὴν τρίτη τάξη ἀποτελοῦν τὰ ὑπόλοιπα: Πεκλάρι (Πηγὴ), Ζέλιστα (Ἐξοχή), Μόλιστα, Γκρισμπάνι (Ἐλεύθερο), Σταρίτσανη, Πληκάτι καὶ Πουρνιά. Τέλος, στὴν ἴδια περιοχὴ βρίσκονται τὸ Τύρνοβο (Γοργοπόταμος) καὶ τὸ Λισκάτσι (Ἀσημοχώρι). Αὐτὰ, ἀπὸ τὰ παλιὰ χρόνια ἔβγαζαν ξυλογλύπτες, σκαλιστὲς (ξυλου-

Τὸ θρυλικὸ γεφύρι τῆς Κόνιτσας

2ο) ΚΟΝΙΤΣΑ (Κονιτσοράτζανη)

Ἡ πόλις αὐτὴ διαιρεῖται σὲ δύο μεγάλες συνοικίες (μαχαλάδες), τὴν ἄνω Μποράτζανη καὶ κάτω Κόνιτσα. Στὸ μέσο τῶν δύο συνοικιῶν ἀκριβῶς στὶς ὑψώσεις τῆς Τύμφης βρίσκονται ἑρεῖπια ἀρχαίας πόλεως καὶ λείψανα φρουρίου. Ποιὰ εἶναι ἡ πόλις αὐτὴ δὲν μποροῦμε νὰ ἀποφανθοῦμε μὲ βεβαιότητα. Ὁ Ἀραβαντινὸς εἰκάζει ὅτι, πιθανὸ νὰ εἶναι ἡ ἀρχαία Στύμβαρα ἢ ἡ Κνωσσός, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα Κονισός, Κόνισα, Κόνιτσα, ἔπειτα ἀπὸ ἀναγραμματισμοὺς καὶ μεταβολές. Ὁ Μηλιαράκης φρονεῖ, ὅτι, πρόκειται περὶ τῆς Ἀρχαίας Ἐριβοίας. Ὁ Πάλλης πάλι, ὁμιλεῖ περὶ τοῦ Ἄργου Ὁρεστικοῦ. Πιθανότερη εἶναι ἡ ἔκδοχὴ τοῦ Πουκεβίλ ὅτι, ἡ Κό-

νιτσα εἶναι ἡ Ἰλλυρικὴ πόλις Γκλαβάνιστα. Τελευταῖα ὁμοίως, ὁ ντόπιος δημοδιδάσκαλος κ. Σ. Γκατσόπουλος, ἀνακάλυψε στὰ «Ἱπειρωτικά» τοῦ Ἐμμανουὴλ Μπέκερη, ἐκδόσεως 1849, τὰ ἑξῆς περὶ τῆς Κονίτσης:

«... Κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Σόλωνος οἱ Ἄτλας καὶ Τίτος, Ἀθηναῖοι διωχθέντες ἀπὸ τὰς Ἀθήνας δι' ἀνεβλαβῆ πρὸς τοὺς Θεοὺς πρᾶξιν, διῆλθον τὴν Πίνδον, τὸ Ζαγόριον καὶ ἐγκατεστάθησαν εἰς ἀκατοίκητον περιοχὴν ἔχουσαν πολλὰς ὄρυς, τὴν Δρυϊνούπολιν.

Ἀποχωρισθεὶς ὁ Τίτος ἔκτισε μὲ τοὺς ὀπαδοὺς του τὴν Τιτούπολιν (σημερινὸν Τεπελένι). Εἰς δὲ ἐκ τῶν ὀπαδῶν, ὁ Ἀπολλώνιος, ὁ υἱὸς τοῦ Λευκίδου, περιπλακεὶς εἰς πόλε-

Σὲ ὅσα σημεῖα εἶναι δυνατό, θὰ χρησιμοποιήσουμε τὴν τοπικὴ διάλεκτο, ἀντιγράφοντας αὐτοῦσια τὰ ὅσα μᾶς ἀνάφεραν καὶ διηγήθησαν ὀρισμένοι ντόπιοι, ἄνθρωποι τοῦ λαοῦ. Ἰδιαιτέρως θὰ πρέπει νὰ τονιστεῖ ἡ βοήθεια ποὺ μᾶς πρόσφεραν οἱ κ.κ. Ἀναστάσιος Εὐθυμίου ἀπὸ τὴ Βούρμπιαννη, Ἀπ. Σγολόμπας ἀπὸ τὴν Πυρσόγιαννη, Γ. Παπαλαμπρίδης ἀπὸ τὴν Καστάνιανη καὶ ὁ βετεράνος 80χρονος Πυρσογιαννίτης ἀρχιμάστορος μάστορο - Τσοῦβαλης κ.ἄ.

νιτσα εἶναι ἡ Ἰλλυρικὴ πόλις Γκλαβάνιστα.

Τελευταῖα ὁμοίως, ὁ ντόπιος δημοδιδάσκαλος κ. Σ. Γκατσόπουλος, ἀνακάλυψε στὰ «Ἱπειρωτικά» τοῦ Ἐμμανουὴλ Μπέκερη, ἐκδόσεως 1849, τὰ ἑξῆς περὶ τῆς Κονίτσης:

«... Κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Σόλωνος οἱ Ἄτλας καὶ Τίτος, Ἀθηναῖοι διωχθέντες ἀπὸ τὰς Ἀθήνας δι' ἀνεβλαβῆ πρὸς τοὺς Θεοὺς πρᾶξιν, διῆλθον τὴν Πίνδον, τὸ Ζαγόριον καὶ ἐγκατεστάθησαν εἰς ἀκατοίκητον περιοχὴν ἔχουσαν πολλὰς ὄρυς, τὴν Δρυϊνούπολιν.

Ἀποχωρισθεὶς ὁ Τίτος ἔκτισε μὲ τοὺς ὀπαδοὺς του τὴν Τιτούπολιν (σημερινὸν Τεπελένι). Εἰς δὲ ἐκ τῶν ὀπαδῶν, ὁ Ἀπολλώνιος, ὁ υἱὸς τοῦ Λευκίδου, περιπλακεὶς εἰς πόλε-

μον με τὸν Κόνιν τοῦ γένους τῶν Πεδαιῶν, ἠνάγκασε τὸν τελευταῖον νὰ ἀναχωρήσει ἐκ τῆς Τιτουπόλεως. Οὗτος ἀνωχώρησις ἔκτισε κάστρον θαυμαστόν, τὸ ὁποῖον τῶρα Κόνιτσα καλεῖται.

Ἡ σημερινὴ πόλις δὲν εἶναι γνωστὸ πότε χτίστηκε. Πάντως ὀπισθόηποτε ἐπέθηκε κατὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καθὼς μιορτιφοῦν τὰ σχετικὰ γεγονότα.

Τὰ παλιὰ μνημεῖα τῆς Κονίτισης εἶναι σημερινὰ. Τὸ κυριότερον εἶναι τὸ «Γέφυρα τῆς Κονίτισης». Ἡ ἱστορία του εἶναι παλιὰ. Στὴ θέση ποῦ βρίσκεται σήμερον ἡ γέφυρα χτίστηκε τὸ πρῶτον στὰ 1828 ἀπὸ τὸν ἀρχιμάστορα Δημήτριον Λιάμπη με συνδρομὰς τοῦ κοινού. Αὕτη ἐξυμνήθησε τοῖς κατοικοῦς ἐπὶ 10 χρόνια, ὅποτε στὰ 1838 παρασύρθηκε ἀπὸ τὰ ὀρηκτικὰ νερά τοῦ Ἄϊων. Τότε ἀνέλαβεν ἐκ νέου τὴν ἀντέγερσίν της, οἱ Παν. Σκοιμπουρδῆς καὶ Βασ. Μάσιος. Ἀλλὰ καὶ ἡ νέα γέφυρα ἀργότερα, εἶχε τὴν ἴδια τύχη. Ἡ ταλαιπωρία τῶν κατοίκων ἐξακολοῦθησε μέχρι

τοῦ 1870, ὅποτε περνώνας γὰρ Κόνιτσα ὁ πολιτάλαντος ἀπὸ τὰ Καϊσανοχώρια καὶ Τραπεζίτης στὰ Γιάννινα Ἰωάννης Λούλης, γὰρ νὰ κῆρι στὰ ἱαματικὰ λουτρά τῶν Καβασιῶν, ὑποσχέθηκε γενναία συνδρομὴ γὰρ τὴν ἀντέγερσιν στερεῆς καὶ μόνιμης λίθινης πᾶ γέφυρας. Ἀμέσως ἀρχισε ἡ συλλογὴ χρημάτων καὶ ἡ ἐναρξὴ τῶν ἐργασιῶν κατασκευῆς της, ποῦ περατώθηκε τὸ 1871. Ἡ γέφυρα στοιχισε 1.500 χρυσὰς ὀθωμανικὰς λίρας. Τὶς πεντακόσους τὶς πρόσθετε ὁ Λούλης, 50 ὁ ἐπίσκοπος Βελλῆς καὶ Κονίτισης Γερμανός, καὶ τὶς ἀπόλοιπες οἱ κάτοικοι.

Ἡ γέφυρα ἔχει ἀνοιγμα 18 μέτρα ἕψος. Χτίστηκε δὲ, ἀπὸ τὸν λαϊκὸ ἀρχιτέκτονα Γουσια ἢ Ζιώγα Φρόντζο, ποῦ ἦταν ἐντελῶς ἀγράμματος. Ἡ παράδοσις διέσωσε μίαν ἐπιγραμματικὴν συνομιλίαν του με τοῖς Τούρκικοις πολιτικοῖς μηχανικοῖς, ποῦ ἀντιφέρεται καὶ ἐξαιρεῖ τοὺς λαϊκοὺς ἀρχιτέκτονες τῆς περιφέρειας.

(Συνέχεια στὸ ἐπόμενον)

Ἑλληνορουμανικὰ ἱστοριοδιφικὰ

Μερικὰ στοιχεῖα γιὰ τὸν Ε. Ζάππα

Τῆς ΜΑΡΙΑΣ ΜΑΡΙΝΕΣΚΟΥ – ΧΥΜΟΥ
Καθηγ. Πανεπιστημίου τοῦ Βουκουρεστίου

Ἐπάρχουν πολλὰς μαρτυρίας Ἑλλήνων ποῦ ἐξήσαν στὴ Ρουμανία καὶ ποῦ ἐξιμνοῦν τὶς ἀρετὰς τοῦ λαοῦ της, ὅπου τοῖς φιλοξένησε με ἀγάπην καὶ ἐνδιαφέρον.

Ἀνάμεσα σ' αὐτὰς τὶς μαρτυρίας συγκαταλέγεται καὶ μία τοῦ Ἡπειρωτῆ Εἰσάγγελου Ζάππα, τοῦ μεγάλου εἰρηγέτη τῆς Ἑλλάδος, ποῦ ὅπως εἶναι γνωστὸ, μετὰ τὴν Ἑπανάστασιν τοῦ 1821 ἀποτριβήχθηκε στὴ Ρουμανία. Ἐκεῖ ἐργάστηκε ὡς ἐμπειρικὸς γιατρός καὶ στέμφορας, καὶ ἀπόκτησε μεγάλη περιουσία. Ἐχει δὲ ὁ ἴδιος συγγράφει καὶ ἓνα μοναδικὸ βιβλίον, σπουδαῖον γιὰ τὴν νοσηρία τοῦ Ἑλλήνα ποῦ ζεῖ στὴ φίλη Ρουμανία. Τὸ ἔργο αὐτό, μᾶς δίνει μίαν ἀπὸ τὶς πρὸ πιστὰς εἰκόνας τοῦ ρουμανικοῦ λαοῦ, καὶ ἰδιαίτερα τῶν μάζων καὶ τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ. Ὁ Ζάππας γράφει:

«Ἐκεῖνο ποῦ χαρακτηρίζει ἐν πρώτοις τὸν ρουμανικὸν λαόν, εἶναι: ἡ φιλοξενία. Ὅποιος ἐξετάσει τοὺς Ρουμάνους χωρὶς πάθος, ἀμερολήπτως, θὰ διαπιστώσει, ὅτι, εἶναι καλύτεροι ἀπὸ πολλοὺς ἄλλους λαούς, καὶ εἶναι προαισιμνοὶ με πολλὰ τάλαντα καὶ χαρίσματα. Ἄν εἶχαν τὶς δυνατοῦτες καὶ τὶς εἰκαιρίας τῶν ἄλλων λαῶν, θὰ μπορούσαν ἐπάξια νὰ παραβληθοῦν με αὐτούς. Γιατὸ, τὰ χαρίσματά τους, μᾶς ἐμπνέουν ἓνα μεγάλο θαυμασμὸν καὶ σεβασμὸν καὶ ἴσως με μᾶς ποῦ ζοῦμε στὸ ρουμανικὸν ἔδαφος εἶναι χρεὸς νὰ ἀγαπᾶμε τοὺς Ρουμάνους...».

Ἄλλα χαρακτηριστικὰ τοῦ ρουμανικοῦ λαοῦ ποῦ ἐξαιρεῖ ὁ Εἰσάγγελος Ζάππας, εἶναι ὅτι, ὁ λαὸς αὐτός, πολὺ φιλότιμος, ἀποφεύγει τὰ μῖση, τὰ πάθη καὶ τοὺς κατατρογμούς. Τὴν ἀγίτην του γιὰ τὸν ρουμανικὸν λαόν, ὁ Ἑλληνας εἰρηγέτης τὴν ἀπόδειξε πολλὰς φορὰς. Στὰ 1846, κατὰ τὸν μεγάλον λιμὸν, δώρισε τεράστια ποσότητα σιταριοῦ σὲ πολὺ συγκαταβατικὴν τιμῇ, πράγμα ποῦ ἐνθουσίασε τὸν τότε ἡγεμόνα τῆς Βλαχίας, Γκεόργκε Μπιμπέσκου, ποῦ

ΕΥΤΡΑΠΕΛΑ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ ΚΛΙ ΜΥΘΟΙ

«Ἡ χαζὴ καὶ οἱ λίρες. . .

Μιά φορά κι ἓναν καιρό, ἓνας ἄντρας εἶχε χαζὴ γυναίκα. Ἦτανε κι ἓνα ὑφάν-
τήριο πὺ ὕφαιναν ὅ,τι ἤθελαν. Κίνησε καὶ ἡ χαζὴ γυναίκα νὰ πάει γνέματα νὰ
τῆς ὑφάνουν βλάβρι. Ἔσκασε τὰ γνέματα στὴν πλάτη καὶ πῆγαινε. Καθὼς περνοῦσε
σὲ μιὰ βατσουριά στὴν ἄκρη, τῆς σκάλωσε τὸ γνέμα, τὸ ὑφάδι καὶ τὸ στημιόνι. Τὰ
ῥησε καὶ ἡ χαζὴ γυναίκα δὲν τὸ τράβηξε.

— Νὰ μοῦ τὸ ὑφάνεις καλὰ ὑφάντρα, λέει σὲ μιὰ παπαρούνα πὺ κουνιότανε
ἀπὸ τὸν ἀέρα καὶ νόμιζε πὺς τῆς κουβεντιάζει. Πότε νὰ ῥθω νὰ τὸ πάρω; Τὸ Σαβ-
βάτο; Καλὰ, ἀφοῦ δὲ γίνεται γρηγορότερα, ὡς εἶναι καὶ τὸ Σαββάτο.

Γύρισε στὸ σπίτι της καὶ λέει πὺς τὸ ἔδωσε τὸ γνέμα σὲ μιὰν ὑφάντρα καὶ τὸ
Σαββάτο θὰ πάει νὰ πάρει τὸ βλάβρι ἔτοιμο.

Τὸ Σαββάτο κινάει καὶ πηγαίνει. Δὲν βρῆκε τίποτε. Κάποιος πέρασε καὶ πῆρε
τὰ γνέματα. Βλέπει τὴν παπαρούνα.

— Τί τὰ ῥανες τὰ γνέματα πὺ σου ῥερα; Τί τὰ ῥανες; Τώρα θὰ δεῖς τί
θὰ σὲ κάνω.

Γυρίζει στὸ σπίτι καὶ παίρνει ἓνα τσαπί. Ἔσκαψε νὰ ξεκολώσει τὴν παπαρού-
να. Μὰ ἐκεῖ πὺ ἔσκαβε βρέθηκε μιὰ στάμινα μὲ λίρες, πὺ θὰ τῆς εἶχε θαμιμένες
κάποιος παλιός. Τὶς παίρνει τὶς λίρες καὶ ἔρχεται στὸ σπίτι. Καὶ λέει στὸν ἄντρα
της:

— Γνέματα καὶ βλάβρια δὲν ἔφερα, μὰ σου ῥερα τοῦτο τὸ σταμνὶ μὲ τὶς λίρες!
Χάρηκε ὁ ἄντρας της καὶ τὶς ἔκρυψαν σὲ μιὰ κρυψώνα.

Μιὰ μέρα, πέρασε ἓνας γυρολόγος καὶ πούλαγε κρεμάστρες. Βγῆκε καὶ ἡ
χαζὴ νὰ πάρει κρεμάστρες.

— Ἔχεις παράδες; τῆς λέει ὁ γυρολόγος.

— Ἔχω ἓνα σταμνὶ φλουριά, τοῦ λέει.

— Φέρτα νὰ σου δώσω κρεμάστρες.

Τοῦ τὰ δίνει καὶ πῆρε κάμποσες κρεμάστρες καὶ κρέμασε τὰ ροῦχα.

Τὸ βράδυ γύρισε ὁ ἄντρας της.

τονε τίμησε μὲ τὸ ἀξίωμα τοῦ Πιλάρη. Ἐπίσης ὅταν ἐξεργάγη ἡ μεγάλη πυρκαγιά στὸ Βου-
ζουρέστι τὴν 23 Μαοτίου 1847, ὁ Ζάππας πρόσφερε τὸ ποσὸν τῶν 31.500 λεί, πὺ ἰσοδυνα-
μοῦσε μὲ τὸ ποσὸν πὺ ἔδωσε ὁ πρῶν ἡγεμόνας τῆς Σερβίας Μίλος Ὀμπρένοβιτς.

Σπουδαῖο ρόλο ἔπαιξε ὁ Ζάππας καὶ στὴ σύσταση τῆς Φιλολογικῆς Ἑταιρίας (μέλλου-
σα Ἀκαδημία) πὺ κύριος σκοπὸς της ἦταν ἡ ἐκδοση ἑνὸς μεγάλου λεξικοῦ τῆς ρουμάνικης
γλώσσας. Ἡ δωρεὰ τοῦ Ζάππα ἀνῆλθε σὲ 5.000 χρυσὰ νομίσματα (γκάλμπενι). Οἱ ἐκδό-
τες τοῦ λεξικοῦ, ἔγραψαν μιὰ ὠραία ἀφιέρωση στὸ ἐξώφυλλο τοῦ ῥογου, καὶ τοῦ ἀνήγειραν
καὶ μιὰ προτομὴ στὴν αἴθουσα τῆς Ἀκαδημίας.

Τὴ μνήμη αὐτοῦ τοῦ μεγάλου Ἑλληνα εὐεργέτη, πὺ ἔφτασε σὲ πολλὰ ὑψηλὰ ἀξιώματα,
στὴ φιλόξενη Ρουμανία, τὴ διατηρεῖ κι ἓνα μεγάλο μέγαρο πὺ ἔχτισε ὁ ἴδιος στὸ χωριὸ
Μπροστένι (νομὸς Ἰάλομιτσα) πὺ βρισκόταν τὸ κτήμα του καὶ πὺ ὀνομάζεται καὶ σήμερα
ἀκόμα «Τὸ κάστρο τοῦ Ζάππα» (Τσετάτσα Ζάππα). Ἐπίσης ἡ ἐκκλησία τοῦ χωριοῦ Μπρο-
στένι, πὺ ἔχτισε ὁ Ζάππας τὸ 1853 στὴν μνήμη τοῦ Ἁγίου Γεωργίου καὶ πὺ ἐπροίκισε μὲ
Εὐαγγέλιο, ἱερὰ σκευὴ καὶ καμπαναριό. Πρέπει ἀκόμα νὰ ἀναφέρουμε πὺς στὸ χωριὸ Οὐλί-
στι πὺ βρίσκεται στὸ νομὸ Ἰλφοβ, ὑπάρχει μιὰ ἐκκλησία «Κοίμηση τῆς Θεοτόκου», χτισμένη
μὲ ἔξοδα τοῦ ἴδιου.

- Έλα νά ιδεις νοικοκυρά πού είμαι, τού λέει καί τού εδειξε τίς κρειμάτρες.
- Πόσα λεφτά εδωσες; τή ρωτάει.
- Έκεινο τό σταρνί με τά φλουριά!
- Τί, μωρή; τής λέει.

Καί τήν έπιασε στού ξύλο καί τήν εδωξε από τό σπίτι.

Πήγε μακριά, δλο δρόμο - δρόμο καί δέ σταματούσε. Έκει πού πήγαινε, βλέπει μιά γκαμιτόλα φορτωμένη με φλουριά, χωρίς άφέντη. Τήν παίρνει κι έρχεται στού σπίτι. Φωνάζει τόν άντρα της.

- Έβγα νά δεις φλουριά πού τού 'φερα!

Ηγαίνει καί τί νά δει ό άντρας της. Όλόκληρη γκαμιτόλα!

- Κάποιος τήν έχασε, είπε. Μά αύτή, θά μαρτυρήσει τέτοια χαζή πού είναι.

Τί κάνει, πού λές, γιά νά κρύψει τά φλουριά από τή γυναίκα. Τής λέει:

- Γυναίκα, τώρα είναι καιρός πού οι κουρούνες έρχονται καί παίρνουν τά μυαλά τών γυναικών. Νά τέ κρύψω στού θαρέλι γιά νά μη, τά πάρουνε έσένα.

Τήν έβαλε μέσα στού θαρέλι. Έβαλε από πάνω ένα ταψί, έριξε καί καλαμπόκι, έβαλε καί τίς κότες νά τσιμπολογάνε. Πήρε μετά τήν γκαμιτόλα καί τήν εδωξε νά φύγει μακριά καί τά φλουριά τά κρύψε. Η γυναίκα μαζεύτηκε στού θαρέλι φοδισμένη, νομιζοντας πώς οι κότες είναι οι κουρούνες πού ήρθανε νά της πάρουν τό μυαλό. Μετά, αφού ταχτοποιήσε τή δουλειά, τήν έθαλε από τό θαρέλι.

Μιά μέρα, πέρασαν ξένοι καί ρωτούσαν μήν είδε κανένας καμιά γκαμιτόλα με φλουριά. Πετάγεται ή χαζή γυναίκα.

- Έγώ τή βρήκα! Τήν έφερα έδώ στού σπίτι μου. Τήν εδωσα στον άντρα μου!

Ρωτάνε τόν άντρα της, μιά έκείνος έκανε τόν αντίξερο. Τού κάνουν μήνυση. Έρχονται στού δικαστήριο. (Ο άντρας άρνούταν πάντα ότι τού έφερε ή γυναίκα του γκαμιτόλα με φλουριά. Ρωτάνε καί τή γυναίκα.

- Τήν έφερα στού σπίτι τή γκαμιτόλα, τούς λέει.

— Τί καιρός ήτανε; τής λέει ό δικαστής. Πότε τή βρήκα;

- Τόν καιρό πού θγάζουμε οι κουρούνες τά μυαλά τών γυναικών καί τά παίρνουν! τούς λέει καί γέλασαν όλοι.

— Πάρ' τήν άπ' έδώ! είπαν στον άντρα της. Αυτή, τó 'χει έντελώς χαμένο. Κι έτσι γλύτωσε τά φλουριά ό άντρας της. . .

Γράφτηκε ή εϊτροπέλη διήγηση, όπως λέγεται στού Κοιτέσι.

«Κοίτα κι κατού παιδί. . .

“Αμ' είναι γλυκιά ή έρμι ή ζωή. “Ακ' τού μύθου με τ' μίνα κι τού πιδι. . .

Μιά μίνα, γριά κιόλας είχε άρρωστο τó παιδί της. Καί κλαίγονταν κι όλεγε συνέχεια:

- Χάρε μ' κόψε έμένα καί άφ'σε τó παιδί.

Νά κι ό χάρος από πάν' άπ' τ' γρινιά άπ' τó σπίτι της λέει:

- Γριά ήρθα νά σε πάρω πού με φώναξες.

— Κοίτα κι κατού πιδι χάρε! . . . τ' λέει ή γριά. Κι αύτά με τ' γριά άπ' λές!»

“Όπως λέγεται στού Κοιτεσι καί Κοιτέσι. Λέγεται καί σ' άλλα χωριά. Παιόνουν άφορμή από όποιον πού κόβεται πώς πονοιχάει γιά τόν άλλο. Λέγεται σνήθους από τούς γεροντότερους.

«Τό γραμματζούμενο παιδί. . .

Ένας πατέρας νά βουλά έστειλε τó παιδί του νά μάθ' γράμματα. Σπούδαξε τó παιδί καί γύρσε.

Νιά μέρα κάθονταν ξάπλα ό πατέρας στού κρεβάτι. “Απ' τ' άλλο τó κρεβάτι κάθονταν τó παιδί. Κάπου πήρε τó μάτι τού πατέρα μιá ξερή, γελαδοκοπριά σ'

γρεντιά ψηλά. Ρωτάει τὸ παιδί.

Δὲ μὴ λὲς παιδί μὴ ἐσὺ σὰ γραμματοζούμενο πούειςαι πῶς βρέθηκε ἐκεῖν' ἢ κοπριά ἐκεῖ ψ'λά στ' γρεντιά;

Σκέφτηκε λίγο τὸ παιδί καὶ τοῦ λέει:

«Αὐτὸ κάνα ἴδι τὴν κόπρισε πατέρα.

Ἴκει ψ'λά στ' γρεντιά, ὁρὲ παιδί μὴ;

Ξέρου ἐγώ, πάντως ἴδι τὴν κόπρισε.

«Ὦχ! Πάν' τὰ λεφτά μὴ χαμένα. Λέει ὁ πατέρας.

Δὲν τὸ κοψε ἀπ' λὲς νὰ πεῖ ὅτι κάποτε, βταν ἀκόμια ἦταν κάτω ἢ γρεντιά τὴν κόπρισε τὸ ἴδι κι ἔμεινε ἢ κοπριά κολλημένη».

Ἀπὸ Κορυφῶ. Λέγεται καὶ στ' ἄλλα χωριά. Λένε τὸ μῦθο οἱ πατεράδες σὰ παιδιὰ ποὺ στέλνουν γιὰ γράμματα. Κι ἄλλοι, γιὰ νὰ προσιμῶν κάποιον γραμματισμένο ποὺ θὰ τὸν πιάσουν νὰ μὴ ξέρι κατὶ. Λέγεται καὶ σὰν εὐτροπέλο.

«Τέσσερα καθάλα, πέντε καταῖ. . .

Πάει ἕνας νὰ φέρει τ' ἄλογα στ' ἀφεντικό του. Πέντε ἦτανε τ' ἄλογα. Ἰὰ σύμ-
μασε, τὰ συγκέριασε, μπήκε στὸ μισιανὸ καθάλα καὶ κίνησε. Ἰὰ μετράει καμιά φο-
ρά, τὰ ἐγάζει τέσσερα.

Μπὰ χαμιότου, λέει, τί διάλο. . .

Κατεβαίνει τὰ μετράει, πέντε.

Μπαίνει καθάλα τὰ μετράει, τέσσερα. Αὐτὴ τὴ δουλειὰ ἔκανε, ἀνέβαινε κατέ-
βαινε. Μιά τὰ ἔγαξε σιωστά, μιὰ λιγότερα. Εὐτυχῶς πέρασε ἕνας καὶ τοῦ εἶπε:

Ἀπ' λὲς ὁρὲ δὲν μετρᾷς τ' ἄλογο ποὺ εἶσαι καθάλα κυρ-χαμιένη γι' αὐτὸ τὴν παθαίνεις».

Ἀπὸ Κορυφῶ. Λένε τὸ μῦθο καὶ σὰν εὐτροπέλο. Παθόνουν ἀφορμὴ ἀπὸ κείνον ποὺ δὲν
μπορεῖ νὰ μετρήσει τὰ ζωντανὰ ἢ ποὺ λάθηνε στὸ μέτρο. «Ἢ καὶ γιὰ νὰ γελάσουν μὲ κάποιον
κουτό. «Ἄι τοῦ κάν'ς σὰν ἐκειὸς μὲ τ' ἄλογο. Καθάλα τὰ ἔγαξε λιγότερα. Καταῖ σιωστά». Λέγεται καὶ στ' ἄλλα χωριά. Συγκέριασε τὰ ἔδρασε τόνοι πῶσιν στ' ἄλλο ἀπὸ τὰ κωλύματα.

«Ὁ γύφτος μὲ τὴν καρδάρα. . .

Ἐνας γύφτος μιὰ φορά, ἔκανε πῶς ἔκανε, κάπου κονόμησε μιὰ καρδάρα γά-
λα. Πήγε κάτω σ' ἕνα κλαρὶ στὸν Ἰσκιό. Κρέμασε τὴν καρδάρα ἀπὸ πάνω σ' ἕνα
χαμηλὸ κλωνάρι. Ἀποκοιμήθηκε κι ὄνειρεύονταν πῶς ἦταν τσέλιγκας μεγάλος' πῶς
εἶχε γιδοπρόβατα κοπάδια, τυριά, γάλατα. Καὶ τάχα εἶχε παιδιὰ κουτσούβελα ἕνα
σωρὸ καὶ πήγαιναν ἀπὸ γύρα καὶ τὸν ἐνοχλοῦσαν. Καὶ αὐτὸς τάχα ἔπλωσε τὸ πόδι
καὶ τὰ κλιώτησε πέρα.

Μὰ τὸ πόδι του κλιώτησε τὴν καρδάρα καὶ τοῦ χύθησε τὸ γάλα. Καὶ ἔτσι ἀ-
πόμεινε ὁ καιφύγυφος μὲ τὴν χαρὰ στὸ στόμα».

Τὸ λένε σὰ μῦθο μὰ καὶ σὰν εὐτροπέλο. Λέγεται σὲ πολλὰ χωριά. Τὸν γράψαμε ὅπως λέγε-
ται στὸ Κορυφῶ. «Ὅταν παθαίνει κανένας ζημιὰ στὸ ξανάκιμιο τοῦ λένε: «Τὸ παθὲς σὰν ὁ
γύφτος μὲ τὴν καρδάρα». Τὸν μεταχειρίζονται καὶ σ' ἄλλες παρόμοιες περιπτώσεις. Σὰν εὐ-
τροπέλο λένε τὸ παθαίνω γιὰ νὰ προσιμῶν τοὺς γύφτους, ἢ ἔτσι γιὰ νὰ προάσει ἢ ἄρα,
νὰ γελάσουν. Λέγεται ἀπὸ γυναῖκες, ἄντρες καὶ παιδιὰ.

Οι Συγγραφείς και τὰ βιβλία

Κρίσεις - γνώμες και παρουσιάσεις από τὸν Λάμπρο Μάλαμα

Κάτω χριτική δημιουργώντας
κι ἔχει ψάχνοντας νὰ βρῶ λάθη
Μιχαήλ Ἀγγελοσ

ΘΟΔΩΡΟΥ ΑΡΩΝΗ: «Ο ἩΛΙΟΣ ΤΗΣ
Ἀληθείας».

Ἐνα ξεχωριστό περιηγητικό βιβλίο, πού δράβει πρόσφατα τὸ σοβιετικό πρακτορειο «Νοβόστι». Περιέχει ἕναν πλούσιο πίνακα ταξιδιωτικῶν ἐντυπώσεων, μὲ 400 σελίδες. Ἐχει ἀναμφισβήτητα περιγραφικά καὶ ἀφηγηματικά προσόντα, ὑποκειμενικὲς ἐξομολογήσεις καὶ ἀντικειμενικὲς ὑμνητικὲς περιηγήσεις. Διάφορες φωτογραφίες ἀπὸ τὲς σοσιαλιστικὲς χώρες κοσμούν τὸ βιβλίο καὶ ἰδιαίτερα ἀπὸ τὴ Σοβιετικὴ Ἐνωση. Ὁ ποιητὴς καὶ πεζογράφος ξεκινᾷ ἀπὸ τὴν τέχνη μὲ ἀγνὲς καὶ ἀνθρωπιστικὲς διαθέσεις καὶ φτάνει θαρραλέα σὲ σωτήριες πολιτικὲς θέσεις. Δείχνει σ' αὐτὸ μὲ ἀθόρμητο καὶ εἰλικρινὸ γράφιμο, μιὰ δική του ἐνθουσιαστικὴ συγγραφικὴ ποιότητα, ὅπως εἶδε καὶ γνώρισε κόσμους καὶ τόπους. Κάθε συγγραφείας βέβαια, ἔχει τὸ δικό του πρίσμα, τὲς δικὲς του παρατηρητικὲς δυνατότητες. Κάθε βιβλίο, ἔχει τὸ μόχθο του, καὶ ἀποτελεῖ μιὰ μαρτυρία τῆς ἐποχῆς του. Ὁ Θ. Α. προσφέρει αὐτὸ τὸ σύγραμμα μὲ ζῆλο, κέφι καὶ λατρεία, στὴ νέα ἠθικὴ κοινωνία πού γνώρισε, ἀλλὰ καὶ μὲ πόνο καὶ αἷμα καρδιάς γιὰ τοὺς ἀγῶνες του στὴν πατρίδα γιὰ τὰ ἴδια ἰδανικά.

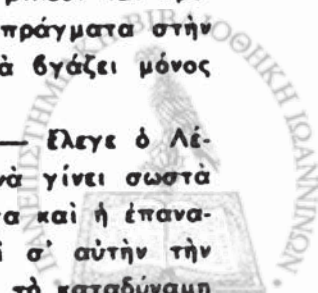
Ὁ Α. ἐξυμνεῖ μὲ στοργὴ τὰ θαυμαστά ἐπιτεύγματα στὲς χώρες τῆς Ἀνατολῆς. Εὐρώπης. Κάνει σύγκριση μὲ τὴ δική μας κοινωνικὴ καθυστέρηση καὶ αἰσθάνεται ἀγανάχτηση γιὰ τὲς διαφορὲς. Πέρα ἀπὸ τὲς παρεμβολὲς καὶ τὲς ἐπαναλήψεις πού εἶναι συνέπεια τῶν πλούσιων αἰσθημάτων, ἡ αἰσθητικὴ ἀφαίρεση στὸν κανόνα τῆς τεχνικῆς, εἶναι πάντα τὸ χρυσὸ μέτρο τῆς σωστῆς τέχνης πού ἀντλεῖ γοητεία, καὶ ἀρμονία, ἀδιάβλητη πειθὴ καὶ συγκίνηση.

Ἐνα βιβλίο, ὅπως καὶ ἂν ἔρχεται στὸ φῶς τῆς κοινωνίας, ὁ δημιουργὸς του νιώθει ξα-

λάφρωμα καὶ εὐτυχία «σύμφωνα μὲ τὴ φύση του» ὅπως λέει καὶ ὁ Μπελίνσκη, ἀλλὰ καὶ ὅπως αἰσθάνεται μιὰ μάνα ἔγγυος μετὰ τὸν τοκετό της. Ὁ τίμιος ἀγωνιστὴς Θ. Α. ἀγαπάει τὸν κόσμο καὶ τὴ ζωὴ μὲ αὐγενικὸ πάθος, ὅπως παράλληλα μισεῖ τὴν φευτιά, τὴν προδοσία, τὴν ἐκμετάλλευση. Τὸν χαίρεται κανεὶς πού ταξίδεψε σ' αὐτὲς τὲς χώρες, σὰν μὲ τὰ πούπουλα τῆς ἀγάπης του, σὲ μοσκοβόλους αἰθέρες καὶ γλυκὰ ὄραματα τῆς νιότης καὶ δικαίωσης ἀνάλογα, τὸ μεγάλο ὄνειρο τοῦ βίου του, πλαγιασμένος πάνω σὲ ρόδινα σύννεφα, καινούργιου κόσμου, κοιτῆς χαρᾶς καὶ σιγουριάς τοῦ βίου.

Πολλοὶ ἔγραψαν ταξιδιωτικὲς ἐντυπώσεις ἀπὸ τὲς σοσιαλιστικὲς χώρες. Ὁ καθένας βέβαια μὲ τὸν τρόπο του, καὶ ὅπως τὰ εἶδε καὶ τὰ ἐξῆσε. Τὸ βιβλίο τοῦ Ἀρῶνη ξεχωρίζει ἀπὸ πολλὰ ἰδιάζοντα στοιχεῖα. Ὅπως π.χ. γιὰ τὸν ἀκρατὸ ἰδεολογικὸ ἐνθουσιασμό, τ' ἀγνὰ καὶ πλούσια αἰσθημάτων ἑλληνολατρίας καὶ ρωσσολατρίας, πού ἐκδηλώνονται σὲ κάθε ἀφορμὴ καὶ σ' ὅτι συναντᾷ στὸ ταξίδι του. Περιέχει μιὰ καλὴ ἱστορικὴ καὶ σύγχρονη περιγραφή τῆς Ὀδησσού, τοῦ Κίεβου, τῆς Μόσχας, τῆς Κριμαίας καὶ πόλεων. Τονίζει συγκινητικὰ τὰ περάσματά του ἀπὸ τὴ Βάρνα καὶ τὴν Πράγα, καὶ ὅλες τὲς σελίδες του τὲς διακρίνει μιὰ γενικὴ ἐξιδανίκευση προσώπων καὶ πραγμάτων. Ἄλλωστε ὅταν μιλοῦν καὶ πρέπει νὰ μιλοῦν τὰ ἴδια τὰ πράγματα στὴν τέχνη, τὰ συμπεράσματα τὰ βγάζει μόνος του ὁ ἀναγνώστης.

«Ἀποστολὴ τῆς τέχνης — ἔλεγε ὁ Λένιν — εἶναι νὰ βοηθήσει νὰ γίνῃ σωστὰ κατανοητὴ ἢ πραγματικότητά καὶ ἢ ἐπαναστατικὴ ἀλλαγὴ της». Καὶ σ' αὐτὴν τὴν προϋπόθεση ὁ Θ. Α. βοηθᾷ τὸ καταδύναμη καὶ ἐκθειάζει τὰ μεγάλα ἐπιτεύγματα στὴ Βουλγαρία, τὴν ΕΣΣΔ καὶ τὴν Τσεχοσλο-

δακία, σ' ἓνα γίγαντα σοσιαλισμό, πού σήμερα πιά, στηλώνουν ἕκθαμποι τὰ μάτια τους οἱ λαοὶ κι οἱ ἄνθρωποι ὅλου τοῦ κόσμου. Ἄλλὰ μαζί τους ἀνασταίνονται καὶ οἱ αἰῶνες, καὶ οἱ πολιτισμοί, καὶ οἱ ἀνάλογοι σημερινοὶ ἀγῶνες. «Σωστὸ καὶ δίκαιο εἶναι ν' ἀγαπᾶς τ' ὄμορφο καὶ τ' ἀληθινὸ καὶ ν' ἀγωνίζεσαι καὶ γιὰ τὰ δύο», θὰ γράφει ὁ Α. στὴν 126 σελίδα τοῦ βιβλίου του. Τ' ὄμορφο δέβαια βρίσκεται πάντα μὲς στὸ ἀληθινὸ, ὅπως ἔχουν διαπιστώσει καὶ οἱ μεγάλοι αἰσθητικοὶ Μπελίνσκη καὶ Μπουαλώ. Τὸ ταξιδιωτικὸ εἶδος, δίνει κάποια ἐκφραστικὴ ἐλευθερία στὸ συγγραφέα· κι ὁ Α. βρίσκει τὴν εὐκαιρία ν' ἀδειάσει καὶ νὰ ἐκτονώσει ὅ,τι πονεμένο καὶ ὀργίλο, ἀγαπημένο ἢ ἀποτροπιαστικὸ αἰσθηματικὸ ἀπόθεμα τὸν πιέζει μέσα του. Ἀπὸ τεχνικῆς πλευρᾶς κάθε σπορὰ στὸ κάθε εἶδος τέχνης, χρειάζεται τὰ μέτρα της. Ἡ ὀρμή του καὶ κάθε ὄνειροπόλημά του, ἡ ἄκρατη λατρεία του νὰ φορέσει τὰ φωτοστέφανα τῆς δόξας στὶς νέες σοσιαλιστικὲς κοινωνίες πού γνῶρισε, οἱ θεραπείες περιποιήσεις τῆς ὑγείας του ἀπὸ τοὺς Σοβιετικούς, τοῦ ἀτσάλωσαν τὴν πίστη του στὰ ἰδεώδη τοῦ ἀνθρωπισμοῦ καὶ θὰ τοῦ ἀναβλύζουν ἰσόβιο ἐνθουσιασμό. Ἔτσι ἀποδείχνει καὶ πῶς ὁ ἀληθινὸς χριστιανισμὸς, πού συνίσταται στὴν πραχτικὴ ἀγάπη καὶ φροντίδα γιὰ κάθε ἄνθρωπο, ἐφαρμόζεται μόνο στὰ σοσιαλιστικὰ συστήματα.

Ἀπὸ τὴν 80 σελίδα τοῦ βιβλίου του καὶ κάτω, σὲ κερδίζουν πιότερο οἱ κατατοπιστικὲς ξεναγήσεις του καὶ πολλὲς περιγραφικὲς σελίδες του, πού σὲ κυριεύει ἡ περιέργεια — πέρα ἀπ' ὅποιες δομικὲς ἀδυναμίες κι ἄγνοιες — νὰ μάθεις περισσότερα, ἢ νὰ χαρεῖς μερικὲς ὑποβλητικὲς καὶ ἀντιπαραθετικὲς μορφές καὶ παραστάσεις, πρόσωπα καὶ καταστάσεις πού φωτίζουν καὶ διδάσκουν. Ἀπ' ὅλα τὰ στοιχεῖα του δέχεται κανεὶς ὅ,τι καλόπιστα τὸν πείθει, καὶ ἀποβάλλει ὅ,τι δὲν τοῦ ἀρέσει, ἢ ἀπὸ προκατάληψη στὶς ἰδέες ἢ ἀπὸ διάθεση ψόγου στὴν ὑπερβολὴ ἢ στὴν καλλιτεχνικὴ μορφὴ, προπάντων σὲ συσχετισμοὺς καὶ ταυτολογίες, ἀλλά, κι ἀκόμα, ἐκεῖ πού ἀναπολεῖ καὶ αὐτοσχεδιάζει. Τὸ ὕλικό του εἶναι ἓνα εὐγενικὸ περίσσεμα τῆς καρδιάς του καὶ μιὰ συμπαθητικὴ κατάθεση στὸ χῶρο τῆς ταξιδιωτικῆς ἐντυπωσιακῆς πεζογραφίας, δο-

σμένο μὲ τὴν ἀρετὴ τῆς εἰλικρίνειας καὶ τῆς παρρησίας.

ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΑΝΑΓΟΥΛΟΠΟΥΛΟΥ: «Ο, ΤΙ ΔΕ Ν Ε Ι Π Α».

«Ἡ θλίψη εἶναι τὸ καλύτερο κίνητρο γιὰ τὴν ποίηση» ἔγραφε ὁ Μπελίνσκη. Εἶναι μ' ἄλλα λόγια ἐκεῖνο πού διαπιστώνει ὁ Γκαϊτε στὸν «Τουρκουάτο Τάσσο» ὅτι, τὰ μεγαλύτερα ἔργα βγαίνουν ἀπὸ τὸ δυνατότερο πόνο. Ὁ Γ. Παναγουλόπουλος, γνωστὸς καὶ δυνατὸς ποιητῆς καὶ πεζογράφος, πορεύεται πάντα ἀπὸ κατάχτηση σὲ κατάχτηση, καὶ στὴν ποίηση καὶ στὴν πρόζα· κάθε ἔργο του ἐκπορεύεται ἀπὸ τοὺς συναισθηματικὸς συσσωρευτὲς τῆς ψυχῆς του, ἀπὸ τὴ θλίψη καὶ τὸν πόνο πού νιώθει ὁ ἴδιος ὁ ποιητῆς γιὰ τὸν ἠθικὸ ξεπεσμό τοῦ κοινωνικοῦ του περιγυροῦ, τὴν ἀλλοτρίωση καὶ τὴ μηχανοποίηση τοῦ ἀτόμου. Ἔχει ἀπόλυτα συνειδητοποιήσει τὸ εἶναι του, καὶ κονταροχτυπιέται μὲ τ' ὄνειρο, τὴ μοναξιά, τὸν ἐφιάλτη, μὲ τὸν πόνο, τὴ θλίψη καὶ τὴν ἀγωνία, καὶ βρίσκεται ἴσως στὶς πιὸ κορυφαίες στιγμὲς τῆς δημιουργικῆς του πορείας. Στοχάζεται, ξεσκεπάζει κι ἐκθέτει τὶς ἀρνητικὲς κι ἀνάληγτες ἀντιθέσεις τοῦ βίου. Νεορεαλιστῆς καὶ τραγικὸς στὸ βάθος ποιητῆς, ὁ Π. βρίσκεται στὴν ὀριμότερη καμπὴ τῆς δημιουργικῆς καὶ πνευματικῆς του εὐφορίας. Μέσα ἀπὸ τὴ γενικὴ χρεωκοπία τῶν πολιτικῶν καὶ τῶν κοινωνικῶν ἠθῶν, ἀπορρέει μιὰ κάποια μηνυματοφόρα ἀνανέωση καὶ ἀναγέννηση, πού ὄνειρεύονται καὶ προσδοκοῦνε οἱ γενιές μας, μὲ τὴ διαλεχτικὴ θεώρηση τοῦ περάσματος μιᾶς κατάστασης στὸ ἀντίθετό της, ὅταν αὐτὴ πάσχει καὶ ἀποσυντίθεται. Ὁ κάθε δραματικὸς καμβάς του πλέκεται μὲ εὐσυνειδησία, μὲ ἐξομολογητικὸ καὶ ἀποκαλυπτικὸ πάθος. Τὰ τελευταῖα ἔργα του ἔχουν δυνατὴ σύλληψη καὶ τραγικὸ βάθος, καὶ ἀντιστοιχοῦν σὲ γενικὲς ἀνθρώπινες καταστάσεις καὶ στὴν κοινωνικὴ καὶ ἠθικὴ παρακμὴ τοῦ δυτικοῦ κόσμου. Ὁ Γ.Π. εἶναι ἓνας νεώτερος Κάφκα τῆς Ἑλλάδας, πού καταγράφει τὸ κλίμα τῆς ψυχολογικῆς πίεσης καὶ βίας, τῆς μόνωσης, τῆς ἀβεβαιότητος καὶ τῆς ἀγωνίας τοῦ καιροῦ μας. Προσφέρει μιὰ τέχνη πλατιᾶς πνοῆς, ὑποβλητικὴ, πού ἐπιδράει προβληματιστικὰ στὸ νοῦ καὶ στὰ αἰσθήματα

τού σύγχρονου ανθρώπου, σκοπεύοντας σε έξυγιανση και άπολύτρωσή του.

★

ΚΟΣΤΑ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ: «**Η Ν Ο Σ Τ Ι Μ Ο Ν**
Ἡμερᾶ» (νόστιμη ἡμέρα).

Με ἔξη ποιήματα, ὁ πιό τρυφερός καὶ πο-
νετικός Ἡπειρώτης ποιητής, με τὴν ἀγνό-
τερη κι ἐδῶ συναισθηματικὴ ζεστασιά, μᾶς
συγκινεῖ βαθιὰ καὶ μᾶς χαρίζει αισθητικὴ
ἀπόλαυση καὶ λύτρωση. Καὶ στὰ νέα του
αὐτὰ ποιητικὰ ἄλματα, ἐπικά, ραφωδιακά,
ὁ Κ. Ν. γίνεται ὄλο καὶ πιό πολύφωνος,
πολύχυμος καὶ περιγραφικός, πραγματι-
στής ποιητής. Ἀφομοιωμένος ἀπόλυτα με
τὸ λαό, τὴ φτώχεια, τοὺς ἀγῶνες καὶ τὸ
ἀδικαίωτο ἀντιστασιακὸ καὶ δημιουργικὸ
του μεγαλεῖο, συνδέει τοὺς κημούς καὶ τὰ
ὄραματα τοῦ παρόντος με τὴς περιοχὲς τῶν
ἀναμνήσεων καὶ τῶν ἀδικιῶν τῆς μοίρας καὶ
τὰ κάνει συγκινητικὰ διδάγματα. Χαρακτη-
ριστικὰ στοιχεῖα ποὺ λάμπουνε σ' ὅλη τὴν
ποίησή του, ἀτόφια, προσωπικά, ζηλευτά,
εἶναι: τὸ διάχυτο αἶσθημα τῆς ἀγάπης καὶ
τῆς συμπόνοιας, σὲ ὅ,τι ἀφορᾶ τὸν ἀπλό
λαό μας, τὸ παρελθόν, τὸ παρὸν καὶ τὸ μέ-
λλον του, μιὰ σπάνια ψυχικὴ ρωμεικὴ λεβεν-
τιά, οἱ ἀρετές, τὰ ὄνειρα καὶ τὰ παράπο-
να τῶν πικραμένων γενεῶν με τὴν ἱστορία.
Πηγαῖος, καθάριος καὶ συγκλονιστικός ὁ
λόγος του. Ὑποβλητικὸ καὶ μεγαλόπνοο τὸ
ῦφος του. Οἱ ἐνοράσεις του πάντα πλαταί-
νουν τοὺς ὀρίζοντες καὶ δίνουν πλούσιες,
σπαρταριστὲς εἰκόνες, ποὺ παίρνουν, ἀκόμη
κι ὄλα τ' ἀψυχα, ψυχὴ καὶ δύναμη, καὶ ἀ-
ναγεννημένη ὁμορφιά, παρθενικὴ, διδαχτι-
κὴ. Ὁ Κ. Νικολαΐδης εἶναι ἕνας γνήσιος
κι ὑπέροχος ποιητής, με ἄλλα 7 διάφορα
βιβλία. Σεμνός, ἀθόρυβος κι ἀδικημένος,
ὅπως καὶ τόσοι ἄλλοι στὴ χώρα μας. Εἶναι
ἕνας πρωτότυπος καὶ ἀνανεωτὴς θάρδος τοῦ
λαϊκοῦ μοιρολογιοῦ, ποὺ δὲν μοιρολογεῖ μο-
νοδιάστατα ἀλλὰ παράλληλα, παροτρύνει
κιόλας τὸ λαὸ νὰ τραβάει δυναμικὰ στὴν προ-
οδευτικὴ του πορεία. Ἐλεύθερος ὁ στίχος
του, σὰν ἀπὸ κελαρυστὴ πηγὴ, ἀνα-
βλύζει φῶς καὶ «ἡμερᾶ» κι ἀγνὸ ποιητικὸ
μέλι νὰ πιοῦν οἱ πονεμένοι, νὰ γιάνουν
τὴς πληγὲς κι ὄλοι οἱ διφασμένοι νὰ δρο-
σίσουν τὴς ψυχές. Οἱ ἐπιδράσεις του εἶναι
ἀπευθείας ἀπὸ τοὺς δεσμούς του με τὴ
ζωὴ τοῦ λαοῦ καὶ τὰ βιώματά του. Νά, με-
ρικοὶ εὐτυχισμένοι βουκολικοὶ στίχοι, ποὺ

θυμίζουν Ἡσίοδο, Ἀρχίλοχο καὶ Βιργίλιο:
«Χινοπωριάτικη βροχὴ τραγοῦδαγε στὴ
στέγη του καὶ λέγανε τσουγκρίζοντας τὴς
κούπες τοὺς γιομάτες — χρυσάφι στὰ χω-
ράφια μας οἱ σπόροι θὰ φυτρώσουν / — ὁ
μούστος στὰ βαρέλια μας με τὸν καιρὸ του
βράζει. / — Στῆς στέγης τὰ δοκάρια μας
νὰ δέσουμε τὰ στάχυα / Ἀκόμα κι οἱ γυναί-
κες τοὺς σκυμμένες στὸ τραπέζι. / — Στὴν
ῶρα μας πιά λιάσαμε τὰ σῖκα, τὴς σταφι-
δες / — Νὰ βάφουμε τὰ γνέματα γιὰ τὰ
προικιά τοῦ γάμου».

★

ΣΠΥΡΟΥ Ι. ΚΑΜΠΕΡΗ: «**Ε Ν Θ Ο Μ Ἡ**
Ο Ε Ι Σ Τ Ἡ Σ Ζ Ω Ἡ Σ Μ Ο Ὑ.
(1884—1973).

Με σπουδαία εἰσαγωγή, ἐπιμέλεια καὶ
σημειώσεις τοῦ ποιητῆ Κώστα Νικολαΐδη,
κυκλοφόρησε πρόσφατα ἕνα πολὺ ἀξιόλογο
ἱστορικὸ καὶ λαογραφικὸ βιβλίο, με γνή-
σιο καὶ ἰδιότυπο ἀφηγηματικὸ λόγο ἐνὸς
ἀπλοῦ καὶ ἀφανοῦς ἥρωα τῆς ζωῆς καὶ τῶν
ἀγῶνων, τοῦ Σπύρου Καμπέρη, ἀπὸ τὸ χω-
ριὸ Ζωοδόχο τῶν Γιαννίνων. Ἀποφθεγματι-
κὰ χρονικά καὶ μαρτυρίες. Διανθισμένο τὸ
ἔργο καὶ με πρωτότυπες, ὡραίες φωτογρα-
φίες (ἐπιλογή τοῦ Θεοῦ Καφάλη ἀπὸ συλ-
λογὴ τῆς ΕΗΜ). Ὁ Σπ. Καμπέρης, πατέ-
ρας τοῦ φίλου τῶν γραμμάτων κι εὐεργετῆ
Γιάννη Καμπέρη, ὑπῆρξε ἀγνὸς πατριώτης
καὶ τίμιος ἀγωνιστὴς στοὺς παλιούς πολέ-
μους, καὶ φίλος καὶ θαυμαστὴς τοῦ Ἐλ. Βε-
νιζέλου. Οἱ ἐνθυμητικὲς ἀφηγήσεις του ἀν-
τικαθρεφτίζουν με ἀπόλυτη πειστικότητα
τὴς φτώχειες, τὰ βάσανα καὶ τὴς περιπέ-
τειες, ἀτομικὲς καὶ οἰκογενειακὲς, τοῦ συγ-
γραφέα Ὁ Γκαῖτε ἔλεγε ὅτι, «δὲν ὑπάρχει
πιὸ εὐανάγνωστο βιβλίο ἀπὸ τὸ βίο τοῦ
ἀνθρώπου».

★

ΙΑΣΩΝΑ ΙΩΑΝΝΙΔΗ: «**Μ Ο Ι Ρ Α Κ Α Ι**
Δ Ι Ε Ξ Ο Ὅ Ο Σ».

Μιὰ ἔκτη ποιητικὴ συλλογὴ τοῦ γνωστοῦ
λυρικοδραματικοῦ ποιητῆ Ι. Ἰωαννίδη. Βα-
σικός στόχος, κεντρικὸς πυρήνας, ὁ ἀνθρω-
πος καὶ οἱ δυνατότητές του, τὰ ὄνειρα κι
οἱ ἐπιθυμίες του ποὺ μένουν ἀνολοκλήρω-
τα. Ἡ δίκαιη φιλοδοξία τῶν ποιητῶν νὰ
προσφέρουν, σὰν οἱ πιὸ εὐαίσθητοι δέκτες
τῶν ἀδικημένων καταστάσεων ποὺ πλήττουν
καὶ συνυποφέρουν με τὸν πάσχοντα, με τὰ
ἐπερχόμενα δεινὰ μιᾶς κοινωνίας. Ἐνα βα-

θὺ παράπονο ἀναπηδάει ἀπὸ πολλὰ ποιήματά του γιὰ μισές πορείες καὶ ἀτυχίες, πού δὲν ἔφεραν μιὰ κοινωνικὴ κατάφαση, μιὰν ἀντάξια ἀναγνώριση, τοὺς καρπούς τῆς δημιουργικῆς χαρᾶς καὶ τῆς πληρότητας. Ὁ ἄνθρωπος, αὐτὸ τὸ θαῦμα τῆς δημιουργικῆς φαντασίας, ἡ πιὸ τέλεια καὶ περήφανη λέξη ὅπως θὰ ἔλεγε ὁ Γκόρκυ, ἀναδύεται ἀπὸ τὴν ποίηση τοῦ Ἰωαννίδη ἀνικανοποίητος καὶ πονεμένος. Μὰ οἱ ποιητὲς εἶναι πάντα ἀνικανοποίητοι διαπίστωνε καὶ ὁ Τολστόη. «Ἔτσι ὁ λυρισμὸς τοῦ Ι. γίνεται δρᾶμα καὶ τὸ δρᾶμα παίρνει ἀναβαθμοὺς τραγωδιακῆς κλίμακας, στὸν νικημένο κι ἐγκαταλειμμένο ἄνθρωπο τῆς μόνωσης καὶ τοῦ ἀδιέξοδου τῆς ἐποχῆς μας. Οἱ ἀρχαῖοι Ἑβραῖοι ποιητὲς διεκτραγωδοῦσαν τὰ δικά τους τυραννισμένα διώματα καὶ ζητοῦσαν διέξοδο σὲ ριζοσπαστικὲς κοινωνικὲς ἀλλαγές. Οἱ χριστιανοὶ καὶ οἱ βυζαντινοὶ τὰ ἴδια. Ὁ Γρηγόριος ὁ Νύσσης, ὁ Ρωμανὸς ὁ Μελωδὸς καὶ ὁ Δάντης ἔζησε, δραματίστηκε καὶ μοιρολόγησε τὴν ἀνθρώπινη κόλαση. Ὁ Ἰάσων Ἰωαννίδης βλέπει στὸ ἄτομο καὶ στὴ μόνωση τὴν ἀπογοήτευση καὶ μὲ ποιητικὸς ἀντίλαλους πικρίας βρίσκει διέξοδο καὶ προχωρεῖ. Ἀπὸ τέχνη καὶ τεχνικὴ βρίσκειται στὶς καλύτερες δημιουργικὲς στιγμὲς του. Ὅπως καὶ πολλοὶ ἄλλοι τῆς γενιᾶς του, ψάλλει ἐλεγεία στὴ μοίρα. «Ἄλλωστε στὴ «μοίρα τοῦ ποιητῆ» κάνει τὴν ἐκκλησίη του: «Μοίρα δοήθησε καὶ μένα / πού ἀπ' τὰ βαθιὰ χαράματα / σπρώχνω μιὰ πέτρα ὡς τὸ φρύδι τοῦ βουνοῦ / καὶ τὴ νύχτα κοιμᾶμαι μὲ τὴν πέτρα πάνω μου». Καὶ σ' ἓνα ἄλλο χαρισμένο στὸ Θανάση Κωσταβάρα: «...Οἱ φίλοι μας σκοτωμένοι. / Κυλῆσαν σὰ νερὸ στὸν κάτω κόσμο. / Κανεῖς δὲν τοὺς θυμᾶται πιά, / ἀπὸ ντροπὴ καὶ φόβο. / Τὰ πρόσωπά μας πένθιμα στοιχειώνουν τὸ μυαλό μου...»

ΔΗΜΗΤΡΗ Χ. ΣΕΤΤΑ: «Ρ η μ α γ μ έ ν η
Ζ ω ή».

Ὁ παλαίμαχος τῆς παιδείας, τῆς λαογραφίας καὶ τῆς λογοτεχνίας ἀνθρωπιστῆς συγγραφέας Δ. Σέττας, προσφέρει ἓνα νέο ἔργο μὲ 8 ποικίλα σὲ ἀνθρώπινες καταστάσεις, γλωσσικὲς ἀποχρώσεις καὶ ὀλοζώντανες παραστάσεις κοινωνικὰ διηγήματα. Τὰ ἔχει πλαισιωμένα ἀπὸ ἀδρά, ἐντυπωσιακὰ καὶ γεμάτα κίνηση καὶ χάρη γραμμικὴ καὶ

φυσικὴ ὁμορφιὰ σκίτσα τῆς Ἄρτ. Νικολαΐδη. Ὁ αὐθεντικὸς λαογράφος τῆς Εὐβοίας μᾶς συνηθίζει πάντα καὶ σὲ γλυκοὺς καὶ ζηλευτοὺς λογοτεχνικοὺς καρπούς. Τὰ διηγήματα τοῦτα, ὅπως τὸ πρῶτο πού ἔδωσε καὶ τὸν τίτλο στὸ διβλίο, ἔχουν νεορεαλιστικὰ καὶ ἠθογραφικὰ στοιχεῖα, καὶ προσόντα σύγχρονη παπαδιαμάντικη γεύση. Τὸ καθένα ξετυλίγει κι ἓνα δρᾶμα ἀτομικὸ, οἰκογενειακὸ, κοινωνικὸ. Ὁ Σέττας εἶναι: λαὸς δασανισμένος, ἀγωνιστικὸς, ἀδικημένος. Κατέχει τὴν ψυχολογία μικρῶν καὶ μεγάλων καὶ οἱ ἥρωές του, μὲ τὶς καταβολές καὶ μὲ τὴν πάλη τους, μᾶς συγκινοῦν καὶ μᾶς διδάσκουν.

ΒΙΚΤΩΡΙΑΣ ΘΕΟΔΩΡΟΥ: «Ο ὑ ρ α ν ί α».

Ἐνα διβλίο μὲ 57 ποιήματα, πού ἐξαχτινώνουν μὲ φιλοσοφικὴ ἐνόραση ἓνα πλῆθος εἰκόνων παρθένων κι ἐπιβλητικῶν, πού συναρπάζουν καὶ ὑποβάλλουν τὸν καλλιεργημένο ἀναγνώστη. Μιὰ ποίηση πλούσια, δυναμικὴ, μὲ λαμπερὰ σήματα καὶ πρωτοσύλληπτα σχήματα μιᾶς πολυγόνιμης, δημιουργικῆς φαντασίας. Ποίηση σὰ χειμαρῶδικη ἀνάβρα, καρποδότρα γιὰ ἀνυδρες ψυχές. Στίχοι ἐλεύθεροι καὶ θερμογόνιοι σὰν ἱαματικά νερά: ψηλόθωροι, περήφανοι σὰν τὶς ὀξυές, τὰ ἔλατα πάνω σὲ κορφοβούνια. Ἡ Β. Θεοδώρου ἀποτελεῖ ἓνα ὑπέροχο κεφάλαιο στὰ προοδευτικὰ μας γράμματα. Μὲ πολλὲς ἀρετὲς προικισμένη, ποιήτρια ὑψηπέτισσα, ὕφους καὶ ἠθους, παρουσία σεμνῆ, ψυχὴ δυναμικὴ, ἀγωνίστρια τοῦ λαοῦ, μὲ τὰ χρονικὰ καὶ μαρτυρικὰ ἔργα τῆς ἐξορίας τῶν γυναικῶν, εἶναι ἀπὸ τὶς πιὸ σημαντικὲς νεώτερες ποιήτριες καὶ λογοτέχνιδες στὴ χώρα. Στέκει στὸ ἐπίκεντρο τῶν κοινωνικῶν προβλημάτων καὶ ἡ «Οὐρανία» τῆς, καὶ μὲ βαθιὰ συναίσθηση καὶ συνείδηση τῆς ἀποστολῆς τῆς, χαράζει τὶς ποιητικὲς συντεταγμένες τῆς σὰν ἀστραπὲς ἀλήθειας, μὲ παρρησία καὶ ρωμαλεότητα, πού κατακαίν τὸ ψέμα, τὴ δουλεία. «Μὴ λιγοψυχῆσεις θηλυκιὰ καρδιὰ / μὴ στρέψεις πίσω στὴ σειρήνα τῆς ἀνάμνησης. / Πέταξε στὴ φωτιὰ τὰ ἐνθύμια τῆς ὑποταγῆς». Ἡ ψυχὴ τῆς ποιήτριας εἶναι μιὰ «βάτος φλεγόμενη» καὶ μὴ καιόμενη, πού ἀποκαθαίρει, παροτρύνει καὶ ὀδηγεῖ κατὰ μπρὸς γιὰ τὶς καταιχτίσεις τοῦ μέλλοντος.

★

ΕΛΛΗΣ ΠΙΕΡΡΑΤΟΥ: «Σ Κ Ο Π Ε Υ Ο Ν
Τ Α Σ Τ Ο Ν Ή Λ Ι Ο Ν».

Άγώνας κι άγωνία, άγάπη και πίκρα ζωής και διεκδίκησης μιάς θέσης στον ήλιο της χαράς του ανθρώπου και της καθολικής εύτυχίας του λαού, είναι τα χαρακτηριστικότερα στοιχεία στη δεύτερη τούτη ποιητική συλλογή της Ε.Π. Η ποιήτρια είναι πιστή και άφοσιωμένη στο λαό και στα προβλήματά του, και κάνει τέχνη πλατιάς συναισθηματικής επίφάνειας. Μιά τέχνη με λυτρωτικές κοινωνικές διαστάσεις. Έχει δύναμη αλήθειας κι όμορφιάς, μήνυμα για φίλιωση και για πλατιάν άγάπη. Έχει εικόνες και παραστάσεις με δραματικές διαστάσεις. Είναι ένα νέο και άξιοσήμαντο ταλέντο, κι έχει να δώσει πολλά στον ποιητικό Παρνασσό της χώρας, γιατί ή ποιήτρια βλέπει μπροστά, άτενίζει με πίστη κι αισιοδοξία το μέλλον και προσφέρει έργο στέρεο, πρωτότυπο, συγκινητικό και σοσιαλρεαλιστικό, που ξεκινάει από το ύποκειμενο και έξαντικειμενικεύει την τέχνη της, που ανταποκρίνεται στα πιο φωτεινά όράματα και στις βαθύτερες λαχτάρες του λαού. «...Τώρα! που μπορούμε / να τραγουδάμε και να δουλεύουμε / να σκόδομούμε και ν' άγαπάμε / να χαμογελάμε και ν' άστράφτουν στον ήλιο τα ιδρωμένα μέτωπα / κι ή καρδιά άλλο να μη χωράει / τή φουσκωθαλασσιά της εύτυχίας...»

★

ΤΑΚΗ ΚΟΛΙΑΒΑ — ΜΩΛΙΟΤΑΚΗ: «Σ Τ Ο
Μ Α Τ Η Σ Φ Ω Τ Ι Δ Ξ».

Χαιρετίζουμε μια παραδοσιακή φόρμα ρίμας και όμοιοκαταληξίας, που δε χάνει ποτέ την αξία της. Ο Μωλιοτάκης είναι μάστορας και έμπνευστής του στίχου. Μι 50 ποιήματα, κοινωνικά και πολιτικά, μάς δίνει όχτασύλλαβα και δεκασύλλαβα έμμετρα, ζηλευτά, με μια φρεσκάδα και δροσιά. Σατιρική διάθεση και κλαυσίγελως έδώ κι εκεί, δίνουν, στη δραματική ύφή, εύχαριστες νότες. Μιά ποίηση ζωντανή κι άληθινή, που σωστά διεκδικεί την κάθαρση. Έκθέτει προβλήματα και μάς χαρίζει μηνύματα άπολυτρωτικά. Έχει πλατιά προσωπική διορατικότητα και άτομικό, σφιχτό, γλαφυρό ύφος. Ο Κολιαβάς ένσαρκώνει με δυνατό ρεαλισμό στα φλογισμένα θέματά του τα

άνθρωπιστικά ιδανικά, που τόσο άσφυκτούν και ύποφέρουν στον καιρό μας. Αύτα τα ιδανικά τα ζεσταίνει σαν πατέρας τα μικρά παιδιά, τα παρηγορεί και τα τονώνει. Κάνει τέχνη γερή, κοινωνική, που γίνεται κραυγή διαμαρτυρίας στα πέρατα.

★

ΕΥΡΗΣ ΒΑΡΙΚΑ — ΜΟΣΚΟΒΗ: Δ Υ Ο
Π Α Ι Δ Ι Α Σ Τ Η Ν Κ Α Τ Ο Χ Η
Κ Α Ι Δ Α Λ Λ Α Δ Ι Π Ν Η Μ Α Τ Α Ν.

Έφτά όμορφα, άληθινά, καινούργια, ρεαλιστικά και ήθοπλαστικά διηγήματα για παιδιά του δημοτικού, που διαβάζονται εύχάριστα κι από μεγάλους. Η Ε. Β.-Μ., σαν παιδαγωγός και δόκιμη λειτουργός της παιδικής λογοτεχνίας, κατέχει τα μυστικά της ψυχολογίας του παιδιού. Όπως όλα τα έργα της Ε. Β.-Μ. έχουν την ύφελιμιστική κοινωνική τέχνη, έτσι και τούτα τα διηγήματά της έχουν το σκοπό της καλής διάπλασης χαρακτήρων, που ή έπιτυχία τους είναι σίγουρη, γιατί ή σ. έχει άπόλυτα συνειδητοποιημένη την άνάγκη μιάς διδαχτικής σύζευξης και έπίδοσης σωστής παιδείας και λογοτεχνίας, προσανατολισμένες στις άπαιτήσεις του λαού και του καιρού μας.

★

ΑΓΝΗΣ ΣΟΤΗΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ — ΣΧΟΙΝΑ:
«Π Ι Κ Ρ Η Β Λ Α Σ Τ Η Ο Ν».

Νοσταλγίες, όνειρα και κσημοί της μοναξιάς, άναπολήσεις στο παρελθόν, στη δύναμη της ζωής, της αισθησιακής χαράς και της νιότης, είναι σε έντατική κλίμακα συναισθημάτων ή ποίηση της κ. Α. Σ.-Σ. Τρυγόνα που κλαίει την όρφάνια, το διάβα της άνατολής και την πικρή την έλευση της δύσης, με κεντρικό στόχο την άπώλεια ένός ιδανικού της έρωτα. Έχει μια δυνατή αίσθηση και ζει άναμνηστικά την κάθε διωματική της άπόλαυση. Μιά ποίηση προσωπική, ύποκειμενική, μοιρολογίστρα μιάς άπολεσμένης για πάντα χάρης κι όμορφιάς. Τα λιμάνια της γνήσιας ποίησης και της σωστής φιλοσοφίας, έχουν τις προϋποθέσεις και τ' άγκυροβόλια της παρηγορίας και της εύτυχίας. Η Α. Σ.-Σ. έχει 20 χρόνια θητεία στα γράμματα και ή περισσότερη προσφορά της είναι σε μεταφραστικά έργα. Είναι παράλληλα από ποιήτρια και μια έγκυρη μεταφράστρια.

★

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΜΗΝΥΜΑ»: «Ὁ Π α ι δ α γ ω γ ὸ ς Ν ι κ η φ ὸ ρ ο ς Ζ ῆ σ ο υ ς».

Ἕνα διβλίο με 257 σελίδες, πού τιμα-
ται ἡ μνήμη καὶ τὸ ἔργο (παιδαγωγικὸ καὶ
χριστιανικὸ) τοῦ ἀλησμόνητου ἡγέτη τῆς
λαϊκῆς παιδείας καὶ τῆς χριστιανικῆς δη-
μοκρατίας Νικηφόρου Ζήση. Εἶχε πέσει θύ-
μα στὸ ἀεροπορικὸ δυστύχημα τῆς Κοζάνης.
Τὸ ἔργο περιέχει ἀπανθίσματα τοῦ ἀείμνη-
στου Ἡπειρώτη πνευματικοῦ ἡγέτη, γύρω
ἀπὸ τὴν παιδεία, τὴν ἐφτάχρονη δικτατο-
ρία, τὴν ἀντίσταση, κείμενα γιὰ τὸν Κο-
σμά τὸν Αἰτωλό, διάφορα δημοσιεύματά του
γιὰ τὴ Δημοκρατία καὶ ἐπιστολὲς πρὸς τὴ
γυναίκα του Κορίνα. Ὅλο τὸ ἔργο καὶ ἡ
δράση τοῦ Ζήση εἶναι ἕνας φωτεινὸς ὁδη-
γός, ἕνας κώδικας ἠθικῆς συμπεριφορᾶς καὶ
ἀνθρωπιστικῆς ἀγωγῆς, μετὰ τὴ σφραγίδα τοῦ
ἀληθινοῦ χριστιανοῦ δασκάλου καὶ τὰ ὑπο-
δειγματικὰ εὔσημα τῆς εὐγένειας, τῆς πρα-
ότητας καὶ τῆς καλοσύνης. Οἱ ἐκδόσεις «Μή-
νυμα» ἐπιτέλεσαν τὸ χρέος τους καὶ τοὺς ἀ-
ξίζει ἔπαινος. Ὁ Ν. Ζήσης, ὁ δάσκαλος τῆς
ἀγάπης μετὰ τὸ γλυκὸ χαμόγελο, τὴ γενναία
του ψυχὴ καὶ τὴν ἀπέραντη ἀγάπη, θὰ ζεῖ
στὴ μνήμη καὶ στὴν καρδιά ὅσων τονε γνώ-
ρισαν.

ΦΩΤΗ ΚΑΒΟΥ: «Σ κ λ ἄ θ α Π α τ ρ ῖ
δ α».

Μετὰ τὸ διβλίο του αὐτό, ὁ ἀγαπητὸς ποι-
ητῆς καὶ λαογράφος Φώτης Κάβος, προσφέ-
ρει ἕνα ἔμμετρο ποιητικὸ θέατρο, πρωτότυ-
πο σὲ μορφή, μεστὸ καὶ οὐσιαστικὸ σὲ πε-
ριεχόμενο, ἀξιοποιώντας μετὰ δικό του ὕφος
καὶ τρόπο τὸν ἀναξιοποίητο καὶ πανθαύμα-
στο ἠρωικὸ θησαυρὸ τῆς ἀντιστασιακῆς μας
παρακαταθήκης ἀπὸ τὸ 1940—45. Ὁ Κά-
βος πατάει γερὰ στὸ ἔδαφος τῆς ἱστορικῆς
ἀλήθειας. Μετὰ τὴ θεατρικὴ του αὐτὴ δημι-
ουργία, τιμᾷ τὴν Ἐθνικὴ μας Ἀντίστα-
ση. Τὸ ἔργο του θὰ πάρει κάποτε τὴ θέση
του στὰ σχολεῖα τοῦ μέλλοντος.

ΜΑΡΙΑΣ ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ: «Β ο υ ρ κ ω
μ ἔ ν ο ι "Α γ γ ε λ ο ι».

Μιά ποιήτρια πού γεννήθηκε καὶ ζεῖ γιὰ
τὴν ποίηση. Μιά μορφή πονεμένη κι ἀδικη-
μένη ἀπὸ τὴ φύση, σταλάζει ὄχι μόνον τὸ
πικρὸ παράπονο τῆς μοίρας τῆς δικῆς τῆς,
ἀλλὰ μαζί συμπονεῖ καὶ συμπάσχει καὶ γιὰ

τὰ παθήματα, τὶς ἀδικίες καὶ τὰ δίκαια
τῶν ἄλλων. Ὅλα τὰ ποιήματά τῆς εἶναι
πλημμυρισμένα ἀπὸ τὰ πιὸ λεπτὰ εὐγενικὰ
αἰσθήματα. Οἱ στίχοι τῆς εἶναι ρεαλιστι-
κοί, ἐδῶ κι ἐκεῖ, μετὰ τόνους λυρικοὺς καὶ
παιγνιδιάρικους, κι ἄλλοῦ στοχαστικοί. Εἰ-
κόνες ἀπὸ τὴ φυσικὴ καὶ τὴν κοινωνικὴ
ζωή· μετὰ κίνητρα τὸν πόνο, τὴν ἀγάπη. Ποι-
ήματα ἀνεπιτήδευτα, ἀπλά, ἀπ' τὴ δικὴ τῆς
ὀπτικὴ γωνιά καὶ μετὰ δικὴ τῆς μορφικὴ λα-
λιά. Ἡ Μ.Π. εἶναι καλλιεργημένη καὶ ὠρι-
μη ποιήτρια καὶ μᾶς χαρίζει γνήσια ποιη-
τικὴ συγκίνηση, ἐντυπωσιακὸ ποιητικὸ λό-
γο καὶ μῆνυμα ἀδερφοσύνης καὶ ἀγάπης.

ΔΗΜΗΤΡΗ Χ. ΓΑΛΑΝΗ: «Δ ι ἔ ο ὀ ο ς».

Ποιήματα 1967—1977. Σελ. 60, Ἔκ-
δοση «Ἴωλκός».

Μιά πρώτη, κουδεντιαστή, ἀγωνιστικὴ
καὶ κραυγαλέα ποιητικὴ γραφή, αὐθόρμητη,
ὀργισμένη, ἐκρηκτικὴ, ἐνὸς νέου ταλαντού-
χου ποιητῆ, πού ζητάει τὴ λύτρωση νὰ κερ-
δηθεῖ μετὰ τὸν ἀγῶνα κι ἐνσαρκώνει σ' αὐτὸν
τὸ σκοπὸ καὶ τὸ ἄγγελμα τῆς λευτεριᾶς καὶ
τῆς εἰρήνης. Ὅλα εἶναι ἀπὸ τὴ βασανιστι-
κὴ ἐφταετία, τὴ γεμάτη πίκρα, πόνο κι ἀ-
γωνία. Γραφή πολὺπλαγκτη, ταυτόλογη, ρη-
τορικὴ, ἀκόμα καὶ σὲ δάρος τῆς ἀφαιρετικῆς
ἀναγκαιότητος τῆς αἰσθητικῆς καὶ τεχνικῆς
οὐσίας. Ἐπιδράσεις καὶ κίνητρα τὰ δεσμὰ
τῆς δικτατορίας. Ἐπαναλήψιμη περιγραφι-
κὴ διάθεση, χωρὶς παιδευτικὴ φαντασία.
Ἕνα δείγμα στίχων ἀπὸ τοὺς πιὸ συμπτυ-
κνωμένους σὲ ποιητικὴ οὐσία: «Χτυπῶ στὸν
πόνο μαχαίριὰ / γροθιά στὴν ἀδικία / βλέ-
πω τὸν ἥλιο καὶ γελῶ / τὸ θάνατο καὶ
κλαίω».

ΦΟΙΒΟΥ ΣΤΑΥΡΙΔΗ: «Ἀ πο μ υ θ ο π ο ῖ-
η σ η» (ποιήματα). Σελ. 37, ἀπὸ
τὴν Κύπρο.

Μιά δεύτερη, σὲ μικρὸ σχῆμα, μοντέρνα
ποιητικὴ συλλογὴ μετὰ τὸ μονοτονικὸ σύστη-
μα, πού ἐπιμελεῖται, συντονίζει καὶ διαδί-
δει ὁ ἐκλεκτὸς συγγραφέας κι ἀγωνιστῆς,
καθηγητῆς πανεπιστημίου, Ἀντώνης Μυστα-
κίδης (Μεσεβρινός), τοῦ ἀξιόλογου νέου Κύ-
πριου ποιητῆ Φ. Σταυρίδη, ἀπὸ τὴ Σουη-
δία, μετὰ τὰ «Τὰ τετράδια τοῦ Ρήγα». Ὁ Φ.
Σταυρίδης μᾶς δίνει μιὰ συμβολικὴ καὶ
προβληματικὴ κοινωνικὴ ποίηση, πού εἶναι
ντυμένη μετὰ γόνιμη σκέψη καὶ διαποτισμένη

μέ καημούς και δράματα λυτρωτικά, που εκφράζει μαρτυρίες και προσφέρει άμεση συγκίνηση και προτροπή στο χρέος του λυτρωμού. Η ανθρωπιστική του ιδεολογία, συνοφασμένη με την ποιητική του μαεστρία, μάς χαρίζει υποδλητικές ήθικοτονωτικές και δραματικές αλήθειες: «Λαέ μου, όρθώσου άμείλιχτος, πές / όχι στο δάκρυ, στις πληγές που σε πονούν, / όχι στη σκόνη που τολμά να επικαλύψει / μήνες ύγρές, τόπων, θεών κι ανθρώπων / όχι στην καθημερινή τρυφή που δεν σου πρέπει, όχι σ' αυτούς που όρίζουνε τή μοίρα σ' όνομα του άνύπαρχτου ελεύθερού τους κόσμου».

★

ΠΑΝΟΥ Ι. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ: «Τ ό Μ Ο Ν Ο - Ο Τ Η Ρ Ι Τ Η Σ Τ Α Τ Α Ρ Ν Α Σ».

Μιά καλοφροντισμένη και θαυμάσια εικονογραφημένη Β' έκδοση, σε μεγάλο σχήμα ιστοριοδιφικού βιβλίου 235 σελ., του παλαιμάχου ιστορικού συγγραφέα τής Ρούμελης Π. Βασιλείου. Ένα έργο σπουδαίο, τεκμηριωμένο με πλούσια στοιχεία, διδαχτικό, για τó θρυλικό Μοναστήρι τής Τατάρνας, που σύνδεσε τ' όνομά του με δυό από τις πρωτοπόρες και μεγαλύτερες μορφές του Εικοσιένα, τόν Κατσαντώνη και τόν Καραϊσκάκη.

★

ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΑΛΕΞΙΟΥ: «Α γ κ ά θ ω».

Ένα έξαιρετο βιβλίο στην ελληνική και άγγλική γλώσσα 83 σελ., με επίλογο του Ρέτζιναλντ Γουάιτ. Και ή ποίηση τούτη τής γνωστής ποιήτριας και μεταφράστριας Γ. Άλεξίου, μάς συγκινεί βαθιά, με προσωπική έκφραστική μορφή και λεπτής άισθησίας γοητευτικό περιεχόμενο. Μιά τέχνη δυνατής φαντασίας, συμπυκνωμένης και τραγικής ούσίας, υποκειμενικής και αντικειμενικής παρουσίας.

★

ΤΑΣΟΥ ΚΑΝΑΤΣΗ: «Ο Σ ί ο υ φ ο ς».

Τό πρώτο βιβλίο με 45 σελίδες του νέου Ήπειρώτη ποιητή, που τύπωσε στα Γιάννινα τó 1977. Εκφράζει ένα ζύπνημα κι ένα φουρτούνισμα φυχής που ζει στη μοναξιά τής. Ένα πλήμμυρο άίσθημα άδικίας, κι ένα βαθύ παράπονο τής μοίρας κυριαρχεί στους στίχους του Κανάτση, μ' έναν άγνό και παρήγορο ύγιή ρωμαντισμό. Είναι μια συλλογή, που ή τρυφερότητα και τó έσώτερο μήνυμα τής ανθρωπιάς στους

άπαίσιους καιρούς μας, τήν κάνουν πολύ συμπαθητική. Άν και είναι τó πρώτο ποιητικό του ξεκίνημα, δείχνει κιόλας τή δωρεά ενός δικού του ύφους. «Έμπρός στο γλατύγυρο άλώνι με τ' άττια μαζί και μ' όδηγό έργάτη / και με τόν πιστικό και τó χωριάτη τó γιόμα να γευτούμε / τής δμορφής άνατολής».

★

ΘΑΝΑΣΗ Δ. ΡΑΠΤΗ: «Π ο ι ο ι ε ί ν α ι ο ί μ ά ρ τ υ ρ ε ς τ ο ύ ' Ι ε - χ ω θ ό ».

Είναι μια άξιέπαινη έρευνα και μελέτη του γνωστού από άλλες κοινωνιολογικές μελέτες καθηγητή, που ένημερώνει, πείθει με βάσιμα στοιχεία και φωτίζει κάθε ενδιαφερόμενο γύρω από αυτές τις θρησκευτικές αίρέσεις που έπινοούνται και συντηρούνται από τους Έβραίους και άρνούνται πολλά από τó χριστιανισμό.

★

ΜΑΝΩΛΗ ΒΗΤΟΥ: «Ο Β ι ο η α λ α τ - ο τ ή ς».

Ένα συμπαθητικό βιβλίο, χωρισμένο σε δυό μέρη. Στο πρώτο, ό εύγενικός κι ανθρωπιστής Ήπειρώτης άφηγηματογράφος, μάς προσφέρει μια νουδέλα 37 σελίδες και στο δεύτερο κρίσεις και γνώμες για προηγούμενα βιβλία του διαφόρων λογίων. Η νουδέλα του είναι από τά καλύτερα κομμάτια που έδωσε μέχρι τώρα, γεμάτη ρεαλισμό, ειλικρίνεια κι ανθρώπινο πόνο, με κοινωνικό, βιοτικό και στέρεο υπόβαθρο, καθάριο ύφος και δραματική εξέλιξη πάνω στον άγώνα και στα προβλήματα που αντιμετωπίζει ό άνθρωπος για τήν άνάδειξή του.

ΘΑΝΑΣΗ ΜΟΥΣΟΠΟΥΛΟΥ: «Μ α κ ρ υ γ ι ά ν ν η ς και τ ό 1 8 2 1 ».

«Ένα παράδειγμα ιστορικής μνήμης».

Μιά έξαιρετική πραγματεία του φωτισμένου καθηγητή και συγγραφέα, που δόθηκε και σαν διάλεξη σε πολλές πόλεις τής Μακεδονίας.

ΘΥΜΙΟΥ Ι. ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΥ: «Τ ά Δ έ - κ α ' Ε ν ν ι ά ». Άπλά γραμμένα με άίσθημα κι ανθρωπιά οσοδará κι ευθύμα άφηνήματα. Σελ. 88, Δελφοί '76.

Μέ τό σφυρί στά καρώματα

Ἀλλότρια - συναφή καί παράταιρα

ΤΟΥ ΑΛΚΗ ΦΩΤΕΙΝΟΥ

Παρακριτικοί καί «μεγαλίκια»

Τὸν τελευταῖο καιρὸ στὴν Ἑλλάδα, οἱ πρόχειροι, ἀνεύθυνοι καί φτηνοὶ κριτικοὶ τῆς λογοτεχνίας, ποὺ συμφέρο καί ταχτικὴ ἔχουν τὴν ποικιλότητος συναλλαγὴ μὲ ἀντάλλαγμα καὶ τὸ γελοῖο παραεγκώμιο, ἔχουν πολυκαταχραστῆ τὴν κακόμοιρη λέξη «μεγάλος». Αὐτὸ τὸ κατημένο καί πὺ κακοποιημένο ἐπίθετο, τὸ προσκολλοῦν ἀταίριαστα, ἀκόμα καί σὲ πολλοὺς μέτριους καί ἐπιτήδειους συγγραφεῖς (!) Αὐτοὶ οἱ παρακριτικοὶ γράφουν, ἀντιγράφουν, προχειρογράφουν καί ψευτογράφουν «ἀνθολογίες», «Ἱστορίες Λογοτεχνίας» καί δῆθεν «Κριτικὲς ἀξιολογήσεις» γράφει: ἀναξιολογήσεις (!) Ἀνθολογοῦν τὸν ἑαυτό τους καί τοὺς φίλους τους μονάχα, ἢ ἐκείνους ποὺ προτιμοῦν, γιατί εἰσπράττουν... γιατί ἔτυχε κάτὶ ἀπ' αὐτοὺς νὰ διαβάσουν. Ἔτσι δίνουν στὸν κόσμον πολλὰ βιβλία = ἐκτροπώματα, παραποιημένα πρόσωπα καί παρεμφερέματα ἔργα, διογκώνουν τὰ ψέματα καί διαστρεβλώνουν τὴν ἱστορία. Ἐμεῖς θὰ τοὺς λέγαμε πὺς εἶναι: μοροφιλόδοξοι, μεροληπτικοί, οὐτοπιστές, ἄδικοι, συμβατικοὶ καί ἐροσόμιοι ἀπέναντι στὴν πραγματικὴ ἀλήθεια. Καί τοῦτο γιατί, κατὰ τὴ γνώμη μας, δὲν ὑπάρχουν «μεγάλοι» στὴ Νεοελληνικὴ Λογοτεχνία, ἀπὸ τίς γενιὲς τοῦ 1940 καί ὄθι, γιατί δὲν ἔγινε ποτὲ καί ἀπὸ κανέναν δίκαιη, ἀνιδιοτελής, σωστή καί ἀντικειμενικὴ ἀποτίμηση τῶν ἔργων καί τῶν μορφῶν στὰ γράμματα καί στὶς τέχνες. Ἐδῶ βασιλεύει ἡ αὐθαιρεσία, ἡ φτηνὴ κολακεία καί ἡ ἀρλοῦμα. Ἐμεῖς θὰ τοὺς βροντοφωνάξουμε:

Κύριοι προχειρογράφοι καί εὐνοιογράφοι. Ἡ ἱστορία δὲν γράφεται «ἐν τῷ γίνεσθαι». Καί οἱ ἰδιότυπες μορφὲς τῆς ὕλης δὲν ἀποτιμῶνται συνολικὰ στὴ διάρκειά τῆς παραγωγικῆς τους δραστηριότητος καί ἐπίδοσης. Τὰ πρόσωπα καί τὰ γεγονότα δὲν καταξιώνονται νοπὰ καί κινούμενα στὴ διαλεκτικὴ τους πορεία. Ὁ χρόνος γιὰ τὸν καθένα εἶναι ἄλλο καί μετρημένος καί ὄχι ἰκανοποιητικὸς γιὰ τίς ἀπαιτούμενες μελέτες. Ἔτσι, πὺς νὰ χρηστοῦν νεώτεροι «μεγάλοι» συγγραφεῖς; Καί ἀλήθεια, τί θὰ πεῖ «μεγάλος»; Φαρδύς, πλατύς, βαθύς, ἀπὸ ποῦ τονε μετράνε οἱ ἐπιτήδειοι καί ἀδαεῖς ἔμνογράφοι;

Ἐδῶ ὑπάρχουν ἂν θέλετε συγγραφεῖς: δόκιμοι καί ἀδόκιμοι, ἄξιοι καί ἀνάξιοι, κατώτεροι, μέτριοι, καλοὶ καί δυνατοὶ καί ἀνώτεροι καί κορυφαῖοι, ἂν πάρουμε συγκριτικὰ μὲ κλίμακα αἰσθητικῆς. Θὰ ἴδοῦμε πὺς ὑπάρχουν πληθωρικοὶ καί ὀλιγογράφοι, ἀδιάβαστοι καί διαβασμένοι, μικρόπνοοι καί μεγαλόπνοοι, πρωτότυποι καί κοινότοποι, σημαντικοὶ καί ἀσημαντοὶ, τυχεροὶ καί ἄτυχοι, ἐπιτήδειοι, ἀνέντιμοι καί εὐνοημένοι, γνήσιοι, τίμιοι καί περιφρονημένοι, κριτικαρισμένοι καί ἀκριτικαριστοὶ, προβλημένοι καί ἀπρόβλητοι. Συγγραφεῖς ἀγωνιστές, πηγαῖοι φίλοι τῆς ἀλήθειας παληκαρογράφοι ἀλλά, ἀντίθετα καί ψεῖτες, λογοκλόποι καί ἀντιγράφοι, παραδιαφημισμένοι ἀπὸ σκοπιμότητες δογμάτων καί εἰδώλων, ἀπὸ τὴν μεγαλοαστικὴ ἐκδοτικὴ καί τὴν ἐμπορικὴ ἀπάτη. Συγγραφάρικοι χωρὶς καινούργια στοιχεῖα τέχνης καί τεχνικῆς, καί χωρὶς τὴ ζηλευτὴ προσωπικὴ δυαδικὴ ἀρχὴ τοῦ ὕφους καί τοῦ ἥθους. Αὐτοὶ κορδακίζονται καί κλασανχερίζονται γιὰ «μεγάλοι» καί «τρανοὶ» καί ὄχι μόνον «τῆς Ἑλλάδας, ἀλλά καί τῆς ἀνθρωπότητος» (!) φτύστε τους νὰ μὴ βασκαθοῦν (!) καί ὁ κοσμικὸς χάρμης πολλές φορές, ὅτι τοῦ δίνουν οἱ σαλιγκαροαναρριχητὲς καί οἱ θεσοκοπροκράτες, ἔτσι ἀβασάνιστα, γιατί, λείπει τὸ σοβαρὸ καί καλλιεργημένο κριτήριον συγκριτικῆς, στὰ νεώτερα γράμματα. Λὲν ἀναφέρουμε ὀνόματα, γιατί κατὰ καιροὺς, εἶναι πολλὰ, καί τοὺς δίνουμε καί ἀξία. Αὕτη εἶναι ἡ κατάντια στὸ πνεῦμα τῆς ἀνευθυνότητος καί τῆς φτηνῆς συναλλαγῆς. Ἄς μὴ κακολογήσῃ οἱ ψεῖτες κ' οἱ ἀγύρτες στὶς τέχνες καί στὰ γράμματα. Κάποτε — νὰ ἴμαστε καλά — θὰ ποῦμε τὴν ταπεινὴν μας γνώμη, ὑπεύθυνη καί ἀμελίχτη, γιὰ ἔργα καί γιὰ πρόσωπα τῆς λογοτεχνίας καί παραλογοτεχνίας τοῦ καιροῦ μας.

Συγγραφικὲς ἀξίες

Στὴν Ἑλλάδα, καὶ ἀριστοτεχνία νὰ γράφεις, ἂν δὲν ἔχῃς τύχη νὰ σοῦ φτιάξουν ὄνομα, πρόσωπα, ἐντυπα καί περιστάσεις, ἐκδόσεις, χοῖμα, διαφημίσεις, οἱ ὅποιοι ἰσχυροὶ τῆς ἡμέρας, δὲν ἀκούγεται, καὶ ἀξία στὸ πα-

ρόν συμμετοχή ολόκληρη και δημιουργική πολλές φορές δεν έχεις. "Αν έχεις στέρια φιλοσοφική πείρα και κατάρτιση, αισιοδοξία και δυναμικό ταλέντο, προχωρείς στον τίμο άγώνα. "Όταν όλα σ' έγκαταλείψουν, παραιτείσαι βέβαια απογοητευμένος. Σιγγραφείς άξιας που έχουν αποθέματα δυνάμεων, τραβολογούνται μόνοι σε τυπογραφία κλπ. Κι αν έχουν καλές και δημόσιες σχέσεις προχωρούν, αν όχι χάνουν και το ιστότημά τους. Ίννησα και ώφέλιμα έργα άξιας, τυπώνονται, μη παραμένουν με ισχνό κυκλοφοριακό τираύ, αδιάβαστα κι άπαρητήρητα. Μερικοί έπιτηδείοι με μέτρια έργα, έχουν συστήματα διασημίσεων και κάνουν ντόρο και καλές δουλειές. Μα εκτός από τους συμβατικούς και τους χαμηλότερους, υπάρχουν και οι τυχεροί και οι γλυκοίματοι, που όπως λέει ο Καραντώνης, δε λένε ποτέ τα έργα τους απ' άλλωνών άδικημένων, αλλά τυχαίνει να τους κάνουν έποδοχτές «θριαμβευτικής εισόδου στα Ίεροσόλυμα, τύπου Ναζωραίου». Σ' έναν κόσμο άτομικιστικό, κατά το πλείστο άδικο, οι άδικίες δε θα λείψουν, παρά μονάχα όταν αλλάξει ο άνθρωπος από τα ήθικά του βάθρα.

Άξιοσύνες και... μπουρμπουλήθρες

Υπάρχουν συγγραφείς στην Ελλάδα, σεμνοί και άθόρυβοι, αλλά δυνατοί και μεγαλόπνοοι στα έργα τους, που πιστεύουν στον άνθρωπο, στη ζωή και στο μέλλον, και δε βιάζονται για το πότε θα 'ρθει ή καταξίωση τους από την κοινωνία, να πάρουν τη θέση που τους αξίζει και τους χροιστάει ο λαός κ' ή ιστορία για την προσφορά τους στις τέχνες και στα γράμματα. Δεν βιάζονται γιατί κάνουν σωστή και ρεαλιστική φιλοσοφική θεωρηση των πραγμάτων. Ξέρουν καλά, πόσο τα πρόσκαιρα κατεστημένα παραλαοιν και νοθεύουν τις μορφές και τις άξίες για τα συμφέροντά τους, το πως καλλιεργούν και σεργιόρουν και καλλωπίζουν τα ψέματά τους.

Αίτοί που βιάζονται να φαίνονται και να επιδείχονται είναι οι κίβδηλοι, οι μικρόπνο-

οι, οι έπιτηδείοι κ' οι αλαζόνες, που κάνουν τρίπες στο νερό και φούσκες στον ήφρι και με το πιο έντερο στις στάχτες μπουρμπουλήθρες(!)...

Για φατρίες έφημερίδων

Χαίρετε ο άργυρώνητες, έγωιστικές και νομοιοποταχτικές δημοσιογραφικές φατρίες όλων των άθηναικών έφημερίδων(!) "Όλοι έσείς, όπου το πνεύμα συστηματικά καταφρονείτε, και κάθε τίμο και άσυμβίβαστου με το ψέμα άγωνιστή συγγραφέα ούτε μιά άγγελία δεν καταχωρείτε. Στής πνευματικής και 'έξοχης Ελλάδας την κοινότητα ...δε συμβάλλει λίγο και ή δική σας μικροψυχία και κενότητα(!) Το νού σας όμως, μη σας διαφεύγει κανα πικαέριο, της Χριστίνας, του Κόκοτα, ή του Πάριου... Άλλά και τα τρία άποιας έλασφράς κοκότας εντιζέμ τα 20 χιλιάρα το μεροδουλάκι τους(!) που τόσο τις περιποιείστε κάθε μέρι με κατεβιτά και όλοσλίδα(!) Μάθετε όμως, πως έκείνο που τιμάει την πατρίδα και τη φυλή μας στον έξω κόσμο, δεν είναι τα έλασφρά τριγοίδια, τα καράβια έφολλιστών, ή τα ποδόσφαιρα(!) Είναι μοναχά το πνεύμα, το άρχαιο και το σύγχρονο αυτό που έσείς οι έμπαθεις και οι έξαρτημένοι ίσοτιμάτε και άποξενώνετε. Αυτό το πνεύμα είναι που μάς βγάξει άπαραπρόσωπους παντού. Αίτο το πνεύμα κάνει ν' άκούγεται στην ανθρωπότητα πως υπάρχει κάπου και ή Ελλάδαίτσι μας στο χάρτη! Και μάλιστα, γένος άξιας, δημιουργικό και προοδευτικό. Άς σας γτίσοιμε λοιπόν, να μη βασκαθείτε αυτού στα πόστα που κρατείτε(!) Κι έχθρότητα και άδρηση στο πνεύμα συντηρείτε(!)

Βαρεις και δικοσήσοφοι και ύπεροπτικοί κοντυλοφόροι άχρείαστοι, κολοβομένι φάδια...

που σας βαριούνται οι άνθρωποι, τα ίδια και τα ίδια, χρόνια και χρόνια στην ψευτιά και στην πολιτική(!)

Για τη θεατρική κίνηση

Πολλοί θίασοι το καλοκαίρι που μάς πέρασε έδωσαν παραστάσεις, με κάποια εύριτερη συμμετοχή κοινού στα ίπαιθρια θέατρα. "Όμως τα πιο πολλά έργα, έχουν κακοποιηθεί

από τους σκηνοθέτες παλιούς και νεοσσούς που έχουν καλλιτεχνικές άνησυχίες, καμμούς άναζητήσεων και προβληματισμούς. Έπέμειναν να δώσουν σε γνωστά έργα κλασικά, ένα δικό τους πρόσωπο, ίσως κάποιες μοντέρνες διαστάσεις σκηνοθετικής τέχνης, μιά νέα

Μερικές κρίσεις και γνώμες για τὰ «'Ορφανὰ μιᾶς πολιτείας»

«Διηγήματα πὸν εἰκονίζουν ἀνθρώπινες ὑ-
πάρξεις, ταλαιπωρημένες καὶ κατατσακισμέ-
νες ἀπὸ τὴ φύση κάποτε, μὰ πὸ πολὺ ἀπὸ
τὴν ἴδια τὴ ζωὴ. Διηγήματα μὲ ἀνεξάλειπτα
λαμπερὰ χρώματα τῆς λαϊκῆς ζωῆς, μαζί καὶ
τῶν ψυχῶν μας, μὲ πνεῦμα συμπόνιας καὶ ἀ-
γάπης γιὰ τὸν πάσχοντα ἄνθρωπο...»

Μπάμπης Κλάρας

«Καὶ τὰ 21 διηγήματα τῆς συλλογῆς, ἔχουν
ἐπικολυρικὸ καὶ δραματικὸ θεμέλιο. Ἴσοζυ-
γιάζουν τὰ δραματικὰ καὶ τὰ κομικὰ στοι-
χεῖα. Ὅλα διαβάζονται ἄνετα, προσφέρουν
γνήσια αἰσθητικὴ ἀπόλαυση καὶ δίδαγμα φυ-
σιολογίας...»

Ἄγγ. Φουριώτης

«...Ἦνοὴ εἰλικρίνειας, πνοὴ παληκαρῖσια,
πνοὴ πλατιῶν ἀνθρώπινων ἰδανικῶν!...»

Γιάννης Μπενέκος

«Τὰ 'Ορφανὰ μιᾶς πολιτείας» εἶναι ὁ γνή-
σιος καρπὸς τῆς συζυγίας ἑνὸς ἐξαιρετοῦ πε-
ζογράφου καὶ ἀγωνιστῆ πὸν στάθηκε πάντα
πιστὸς στὴν κοινωνικὴ ἀποστολὴ τῆς τέ-
χνης».

Γιάννης Κουτσοχέρης

«Τὰ διηγήματα τῆς καινούργιας συλλογῆς
τοῦ Λ. Μάλαμα ἔχουν τόση γνησιότητα, πὸν
ἀποτελοῦν μιὰ τοιχογραφία μὲ ἀδρὲς πινε-
λιές, τῆς σκληρῆς ζωῆς... Οἱ τύποι πὸν παρε-
λαύνουν, ἄλλοτε εἶναι τόσο φαιδρὸι πὸν στα-
λάζουν πίκρα, καὶ ἄλλοτε τόσο τραγικοὶ πὸν
σοῦ φέρνουν ἰλαρότητα, τόσο πολὺ εἶναι αὐ-
θεντικοί».

Ἐφημ. τῆς Ἀθήνας «Τὰ Νέα»

«...Στὰ «'Ορφανὰ μιᾶς πολιτείας» ὁ Λ.Μ.
παρητηρεῖ τὰ πάντα ἀπὸ ἀνθρώπινη σκοπιά.
Ψιχαναλυτῆς πὸν κάνει θαυμάσιες ἀναλυτι-
κὲς περιγραφὰς καὶ χαρίζει τὴ λίτρωση...»

Γιώργος Βρέλλης

«...«Τὰ 'Ορφανὰ μιᾶς πολιτείας» μὲ συν-
τάραξαν. Βιάστηκα ἀπὸ θέμελα νοῦ, χωρὶς
ὑπερβολή, νὰ ταυτιστῶ μὲ κείνους πὸν εἶπαν:
«Νὰ ὁ Γκόργου τῆς Ἑλλάδας...».

Δημήτρης Χαλατσᾶς

«...Ἡ διηγηματογραφικὴ τέχνη τοῦ Μάλα-
μα, καταχτάει τὸν ἀναγνώστη, γιὰτὶ ὅσα
γράφει ἔχουν ζωντάνια, διαύγεια, πλοῦτο ἀν-
θρωπιᾶς καὶ λογοτεχνικὸ ὕφος ἀξιοθαύμα-
στο. Διηγήματα ρεαλιστικά, ἠθοπλαστικά καὶ
ψυχαγωγικά...»

Κώστας Π. Λαζαρίδης

«...Οἱ τύποι τῶν διηγημάτων του, συναν-
τιοῦνται σὲ κάθε μικρὴ πόλη καὶ σὲ κάθε χω-
ριὸ τοῦ τόπου μας. Εἶναι τύποι πανελλήνιοι,
ὑπαρκτοί, αὐθεντικοί. Εἶναι ὁ ἴδιος ὁ λαὸς
πὸν ἀντιπροσωπεύεται μὲ τοὺς τύπους τῶν
διηγημάτων τοῦ Μάλαμα...».

«Τὸ Σχολεῖο καὶ τὸ Σπίτι»

«...Δυνατὸς, πάρα πολὺ δυνατὸς στὴν ἐπι-
λογή τῶν ἡρώων καὶ προσώπων, στὸ ξεδιά-
λεγμα τοῦ μύθου, στὰ γεμάτα σάρκα, αἷμα,
νεῦρα, καρδιά καὶ στέρνια κόκκαλα πρόσω-
πα...».

Ἄλέκος Βασιλείου

«... «Τὰ 'Ορφανὰ...» εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ ξε-
χωριστὰ ἔργα τῆς Νεοελληνικῆς Λογοτεχνί-
ας. Ὑπάρχει τόσος πλοῦτος ἀπὸ θέματα καὶ
οὐσία! Τὸ διάβασα καὶ χόρτασα ρωμοσύνη,
λεβεντιά, παστρικό, λαμπικαρισμένο συναί-
σθημα, ξάστερο λόγο καὶ μαστοριά!...»

Θ. Κ. Τρουπῆς

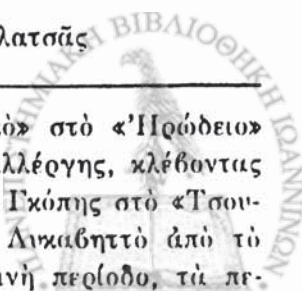

«...Στὰ «'Ορφανὰ μιᾶς πολιτείας» βρί-
σκονται ὅλα τὰ μεγάλα προτερήματα τοῦ πε-
ζοῦ λόγου: γλώσσα, μύθος, ὕφος, ἥρωες, τύ-
ποι ἀθάνατοι...»

Γιώργης Χαλατσᾶς

διασκευὴ καὶ προσαρμογὴ, νὰ καινοτομήσουν,
ἢ παραποιήσουν νὰ φορμάρουν τοὺς ἀρχαί-
ους τραγικοὺς σὲ νεοελληνικὲς θεατρικὲς ἀ-
παιτήσεις. Ὅμως, ἀντὶ νὰ βγάλουνε λαγούς,
παρασιάζανε ...ἀρχοῦδες. Ἐξαιρεση ἀποτέ-
λεσαν μόνον ἐλάχιστες παραστάσεις, ὅπως οἱ
καλοστημένες «Θεσμοφοριάζουσες» τοῦ Ἀρι-

στοφάνη ἀπὸ τὸ «Ἐθνικὸ» στὸ «Ἡρώδειο»
πὸν κυριάρχησε ὁ Λ. Καλλέργης, κλέβοντας
τὴν παράσταση, καὶ ὁ Β. Γκόπης στὸ «Τσου-
κάλι» τοῦ Πλαύτου στὸ Λικαβηττὸ ἀπὸ τὸ
Κ.Θ.Β.Ε. Γιὰ τὴ χειμερινὴ περίοδο, τὰ πε-
ρισσότερα θεάτρα ἐπαναλαμβάνουν τὰ περι-
νὰ εὐνοιοφιλικὰ ἔργα...

Πολιτικοκοινωνικά Κεντρίσματα

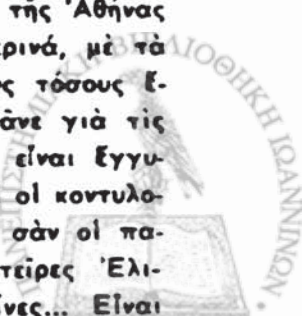
Αυτοδιοίκηση και αυτονομία

Στις 15 'Οκτώβρη καλείται πάλι ο λαός να εκλέξει δημοτικούς και κοινοτικούς άρχοντες. Καί αυτή ή λαική έτυμηγορία... είναι έμπαιγμός και κοροϊδία. Στην άλυσίδα τόσων και τόσων άπατηλών και χαμένων έτυμηγοριών, άς προστεθει και τούτη, χωρίς πραχτικά άποτελέσματα για την αυτοδιοίκηση, όσο θα κρατήσει ή δεξιά την πολιτική έξουσία. Καί την κυβερνητική έξουσία, την κρατάει έβδαια με τα προσήματα και τά... σιδερικά τών άφεντάδων της. "Όσο για τó λαό... άγεται και φέρεται ό ταλαίπωρος, σύμφωνα με τα δικά της μέτρα και συμφέροντα. Τα έκλογικά συστήματα τά κόβει και τά ράβει όπως θέλει. Δημοκρατία λοιπόν, τάχα στην κάλη... δικτατορία στην αυτοδιοίκηση, κι άς λέγεται πώς τάχα είναι αυτοδιοίκηση(!) Τό κάνει βέβαια αυτό τó άπατηλό έργο ή Δεξιά, γιατί έχει τή στρατιωτική και άστυνομική έξουσία στα χέρια της. Οί χαλκόδες στα ίσχνά τά λαιμία τής αυτοδιοίκησης είναι περασμένοι από τó 1948, με νόμους Τσαλδάρη και Σοφούλη. Γιατί λοιπόν να δέχεται ό λαός μιá τέτοια μακροχρόνια άπάτη; Γιατί δέν συνειδητοποίησαν οί άγέτες τών προοδευτικών κομμάτων, τήν άνάγκη να μή δεχτούν πιá άλλες δημοτικές έκλογές, άν δέν καταλυθούν τά δεσμά, δισπάσουν οί άλυσίδες να ανεξαρτοποιηθούν οί Δήμοι, για να μπορούν οί αίρετοί δήμαρχοι και σύμβουλοι να εργάζονται έλεύθερα και δημιουργικά για κάθε πόλη και χωριό, να τά νοικοκυρέφουν; Με ποιό ζήλο, οί σοβαροί, ίκανοί και άξιοι πολίτες, να συμμετέχουν έτσι στα κοινά, και να τά υπηρετούν με συνέπεια κι επίδοση; "Όταν δέν έχουν δικαίωμα ν' αλλάξουν ούτε τ' όνομα ενός δρόμου, ή να δημιουργήσουν κάποιες καλύτερες συνθήκες πολιτιστικής ζωής στην πόλη τους; "Ός πότε οί Δήμοι θα ζητιανεύουν πενταροδεκάρες από τις έκástοτε κυβερνήσεις τής Δεξιάς, που ή πρόοδο ή γενική δέν τή συμφέρει, ή άν τήν ανέχεται

έδώ κι εκεί, είναι γιατί αναγκάζεται από τις εξελίξεις; Πάντως επιδιώκει, ή όποια πρόοδο, να βαδίζει με άργό ρυθμό. Έτσι, θυσιάζουν πολύτιμο χρόνο οί δημοτικοί άρχοντες σε συμβούλια και άποφάσεις, και κουβαλούν νερό σε ξένα ύδροδοχεία, και γίνονται Σίσυφοι με τις πέτρες που ξανακυλάνε πίσω από τις άρνήσεις και τις κηδεμονίες ενός τυχόντα νομαρχάκου, που είναι δεμένος τοποτηρητής και ντραγάτης να φυλάει τά εκεκτημένα τών άφεντικών του(!) Συμπέρασμα. Τί θα 'πρεπε να γίνει; Άγώνας σκληρός, άγώνας έντιμος και δικαίος, και άποτελεσματικός τών δημοκρατικών κομμάτων, για άπαλλαγή από τήν είρωνική και έμπαιχτική αυτή έτυμηγορία. Καί άγώνας σε πανελλήνια κλίμακα με τούς δήμαρχους και κοινοτάρχες έπικεφαλής τού προοδευτικού λαού σε συλλαλητήρια και διαμαρτυρίες. Έτσι θα μπορούσε να ύπάρξει κάποια έπιτυχία για σχετική αυτονομία τών Δήμων και Κοινοτήτων. Άλλιώς, ή μωροφιλοδοξία τών κούφιων και άχρηστων τίτλων, και ό σισυφισμός, θα μός παρηγορεί για χρόνια άκόμα και στην κακόμοιρη αυτοδιοίκηση, που έπιμένουν τόσο ύποκριτικά να τήν χαρακτηρίζουν και «πρωτοκύτταρο δημοκρατίας» (!)

Γκαστριές και σιγουριές

Η Χριστίνα 'Ωνάση - Καούζωφ έγινε διάσημη από τó στόλο τού πατέρα της, χωρίς να έχει και καμιά σπουδαία προσωπικότητα ή ίδια, ή ταλέντο. Άλλά, κι έξακολουθούν οί έλαφρότατες έφημερίδες τής Άθήνας να άσχολούνται σχεδόν καθημερινά, με τά ταξίδια, τούς γάμους και τούς τόσους έρωτές της(!) Τώρα τσαμπουνάνε για τις γκαστριές της. "Αν πράγματι είναι έγγυος, ή έχει άνεμογκάστρι(;) Καί οί κοντυλόφοροι τήν κυνηγάν από κοντά, σαν οί παλιοί αύλοτσανακόδουλοι τις στείρες Έλισάβετες, Σοράγιες και Τσαρίνες... Είναι ή δέν είναι, όπως ρωτάν οί έφηβοι για τήν άγάπη τους μαδώντας μαργαρίτες. Πάντως

είναι δὲν είναι, ὅ,τι κι ἂν είναι, αὐτὴ ὅπως φάνηκε (μᾶλλον θὰ 'χε κι ἐντολὴ ἀπ' τὸν πατέρα της) κατέφυγε γιὰ ἀσφάλεια στὴ Ρωσία. Τί νὰ ἔκανε ἀφοῦ ἡ CIA μὲ τοῦ Νίξον τὴ μαφία δολοφονώντας τὸν Ἀλέξανδρο εἶχαν βαλθεῖ νὰ ξεκάνουν τοὺς Ὁνάσηδες; Οἱ μεγιστάνες πού ἀλληλοζηλεύονται καὶ ἀλληλοχτυπιούνται ἔτσι κάνουν(!) Γιὰ τὰ κέρδη, τρώει ὁ σκύλος τὸ σκύλο ὅπως λέν τὴν παροιμία τους κι οἱ Ἀμερικάνοι *dook its dook*, κ' ἡ ἴδια λοιπὸν ἡ Χριστίνα δὲν ἀποκλείει ὅτι, τὰ σχέδια γιὰ ἐξοντωτικὴ ἐπέκταση παραμένουν. Γιαυτὸ βρίσκει, ὅπως δήλωσε τελευταία, στὴν Ε.Σ. Σ.Δ. εὐτυχισμένο καταφύγιο! «Στὴ Μόσχα κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ ἀπειλήσει τὴ ζωὴ μου». Καὶ στὸ Ἰταλικὸ «Ότζι» εἶπε πῶς, «ὁ ἀδελφός μου είναι θύμα σαμποτάζ... καὶ νιώθω φόβους γιὰ τὴ ζωὴ μου στὶς ἐπιχειρήσεις τοῦ πατέρα μου...».

Τὰ παγκάρια μιᾶς «φτωχούλας»...

Μπαίνοντας κανεὶς στὸ κατάστημα τοῦ ΟΤΕ Ὁμονοίας στὴν Ἀθήνα, βλέπει παντοῦ, ὅπως καὶ σ' ἄλλα δημόσια καταστήματα πολλὰ καὶ πανομοιότυπα παγκάρια μὲ ταμπέλες πού γράφουν: «Ἐνισχύσατε τὸ ἔργον τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν». Κύριε φύλαττε! Ποῦ ἀποτείνονται; Κι ὁμως, ξέρουν: σὲ ἀφελεῖς, ἀνίδεους κι ἐνδοτικούς φιλότιμους γραικίσκους. Εἶναι ἄλλωστε καὶ οἱ εὐαίσθητες οἱ γυναικοῦλες σὰ χριστιανές, πρόθυμες σὲ κάτι τέτλια δόκνα(!) Εἶναι τυφλὰ ψαράκια πού τσιμποῦν στὰ δίχτυα τῶν ἐπιτήδειων καὶ χρυσοκάνθαρων ψαράδων(!) Δὲ τὴ φτάνουν βλέπτε τὴ «φτωχούλα» μὲ τὰ δισεκατομμύρια περιουσία Ἀρχιεπισκοπῆ(!) Αὐτὴ ἡ ταχτική τῶν ἐράνων καὶ τῶν παγκαριῶν μᾶς θυμίζουν προπολεμικοὺς ζητιάνους ἐθισμένους στὴν ἀμφίεση καὶ στὴν ἀπάτη ἐπαίτες Κραβαρίτες τῆς ὁδοῦ Ἀθηνᾶς, πού ἔπιαναν τὰ καλοστεκούμενα θύματα μὲ τό... ἀλέειστε τυφλοὶ τοὺς ἀνοιχτομάτηδες»(!)...

«Χριστιανικά» ἐγκλήματα(!)

Εἶναι τραγελαφικὴ ἡ κατάντια πού ἐπέφεραν οἱ μεταπολεμικὲς κυβερνήσεις στὴν ὑπαιθρο χώρα, μὲ πολλοὺς ἐγκάθετους τεατσηδες, χωροφύλακες, παπάδες κι ἀγροφύλακες. Σ' αὐτοὺς συμπεριλαβαίνουμε

βέβαια τὶς παρακρατικὲς καὶ ἄλλες παρασιτικὲς ὀργανώσεις(!) Αὐτές, κάθε παρακουδέρνο, τὶς ὅπλιζε καὶ τὶς ἐκπαίδευε στὸ ἐγκλημα, γιὰ νὰ σκοτώνονται συναμεταξύ τους... καὶ νὰ εἶναι καὶ οἱ φύλακες λύκοι, ἀπὸ ντόπιο καὶ ξένο μπολσεβικλίκι! Ἀλλά, μὴ εὐρισκομένων μπολσεβίκων, τὰ λυκόσκυλα ὅταν λυσσάζουν «κατ' οἶκον»... τρώνε πρῶτα τοὺς ἀφέντες(!) Ἴδου παράδειγμα: Ἐνας Κακαλέτρης στὸ Μυστρά, ἦταν ἀπὸ τοὺς παραχαϊδεμένους· καὶ μάθαινε τὸ χειρισμὸ τῶν ὅπλων στὸ σταθμὸ Χωροφυλακῆς, ὅπως ἔγραψαν «Τὰ Νέα» στὶς 26-6-78. Κι ἀφοῦ λοιπὸν τὸν φανάτισαν στὸ ἐγκλημα καὶ στὸ μεγάλο κακὸ καὶ «τρεῖς παπάδες»... μαθαίνοντάς τον καὶ τ' ἀντικομμουνιστικὰ τροπάρια... ἐκτροχιάστηκε, λύσσαξε, ὁ εικοσάχρονος νέος. Εἶχε γίνει τὸ φόβητρο τῆς περιοχῆς καὶ ὠρύονταν ἐναντίον ὄλων: «Ἡ θὰ δγάλετε τὴ νταμπέλα τοῦ ΠΑΣΟΚ, ἢ θὰ σᾶς δγάλω κόμπο - κόμπο τὴν ψυχὴ...» Καὶ συνεχίζονταν οἱ ἀπειλὲς πρὸς κάθε κατεύθυνση: «...Ὅλοι οἱ καθηγητὲς εἶναι γουρούνια καὶ κομμουνιστὲς, θὰ τοὺς ξεκάνω...». Τὸν εἶχαν κάνει ἕνα κι ἕνα, ἔτοιμον, γιὰ ἐκτελεστικὸ ὄργανο τοῦ παρακράτους(!) Ἔτσι, σὰν τὸν κυρίεψε ὁμως μιὰ μέρα ὀξύτερο ἀμόκ... ἐξαπέστειλε «στὰς αἰωνίους μονὰς» τὸ γυμνασιάρχῃ του, καὶ τὸ νωματάρχῃ του... καὶ παραλίγο νὰ καθάριζε ὄλον τὸ Μυστρά, πρὸς δόξαν τῶν γενιοφόρων κατηχητῶν του (!) «Ἀμαρτωλοὶ πού φύγωμεν»;

«Εἴσαστε ἀδέρφια μας»

Μὲ τὸ εἰρηνικὸ σύνθημα τῆς ἀγάπης: «εἴσαστε ἀδέρφια μας» (πού θυμίζει δικό μας Πολυτεχνεῖο) ἀντιμετωπίζει τὶς σφαῖρες τῶν στρατιωτῶν τοῦ μονάρχη τῆς Περσίας Σάχη Παχλεβὴ ἢ Ἰρανικὴ νεολαία. Ἀποδείχτηκε γενναία κι ἀποφασισμένη νὰ θυσιαστεῖ γιὰ τὸ γκρέμισμα τοῦ στυγνοῦ καθεστώτος τῆς τεχερανικῆς αὐλῆς πού θωρακίζει καὶ προστατεύει ὁ ἀδίσταχτος ἀγγλοαμερικάνικος ἱμπεριαλισμὸς. Οἱ λαοὶ τοῦ κόσμου θαυμάζουν τὴν αὐταπάρνηση, τὸν ἀνισο ἀγῶνα καὶ τὶς θυσίες τοῦ βασανισμένου Ἰρανικοῦ λαοῦ καὶ μὲ βαθιὰ συγκίνηση καὶ ἠθικὴ συνέχεια τῶν ἀγῶνων, πού δὲν θ' ἀργήσει ἢ μέρα νὰ γιορτάσει τὴ λευτεριά του, καὶ νὰ γίνει νοικοκύρης στὸν τόπο του, ὅπως κι ὁ γειτονικὸς του λαὸς τοῦ Ἀφγα-

νιστάν καὶ τόσων ἄλλων τελευταῖα στὴν Ἄσια καὶ στὴν Ἀφρική.

«Ὅταν πεινάει ἓνας λαὸς κι ὅταν στενοχωρεῖται, τίποτε δὲν ἐντρέπεται, τίποτε δὲν φοβεῖται».

(Εὐραπίδης)

Ἡ «λογικὴ» τῆς τρέλας

καὶ τῆς ὑποκρισίας

Οἱ «προστάτες» τῶν ἀδικημένων καὶ ὑπέρμαχοι τῶν ἀνθρώπινων δικαιωμάτων(!) πονηρὰ φίδια ποὺ ἐκκολάπτονται στὰ θερμουργὰ ἄντρα τῆς Σίας καὶ τοῦ Πεντάγωνου, στὶς ΗΠΑ, μὲ τὶς κοτσάνες τῆς ὑποκρισίας, καλοποτίζουν μέλι καὶ γάλα τὸν ἐγκάθετό τους Σομόζα στὴ Νικαράγουα. Καὶ τὸ γάλα γιὰ τὰ συμφέροντά τους τὰ

μεγάλα, γίνεται κόμπρας δηλητήριο γιὰ τὸ Νικαραγουάνικο λαό. Μὴ μπορώντας αὐτὸς ὁ συμπαθὴς λαὸς ν' ἀντέξει ἄλλο τὴ φτώχεια τὴν καταπίεση καὶ τὴ δουλεία, ἐπανάστατήσε μὲ τοὺς ἀνίκητους ἀντάρτες «Σαντινίστες» πρόσφατα ἀπ' ἄκρο σ' ἄκρο στὴ χώρα, καὶ οἱ ἀφέντες τοῦ Ἀμερικάνου, τὸν ἐπνίξαν στὸ αἷμα, κι ἔκαναν τὴ Νικαράγουα γῆς μαδιάμ... μὲ ἀεροπλάνα, βόμπες, νασάλμ, κανόνια καὶ νάνκς. Ἔτσι ἀπὸ ἀγάπη καὶ στοργὴ δέβαια γιὰ τὴν ἐπροστασία τῶν ἀνθρώπινων δικαιωμάτων(!) Τὸ ἔχουν πιά σύστημα, ἄλλα νὰ λένε, κι ἄλλα νὰ κάνουν(!) Ἀκολουθοῦν πιστὰ τὸν Ἀϊζενχάουερ ποὺ τοὺς ἔλεγε: ἐνὰ μιλάτε γιὰ εἰρήνη καὶ νὰ κάνετε πόλεμο». Ἔτσι... μιλοῦν διὰ δικαιώματα.. καὶ τὰ πελεκάνε(!) Αὕτὴ εἶναι ἡ «λογικὴ» τρέλα τοῦ καπιταλισμοῦ στὰ χρόνια μας.

Διαλογικὰ ἐρωταπαντήματα

Τοῦ Τζαμάλα & τοῦ Μαλλούρα

— ΓΙΑΤΙ οἱ δεσπότες ἐναντιώθηκαν στὸ νόμο τῶν ἐκτρώσεων;

— Γιὰ νὰ μὴ τοὺς πιάνει αὐτοὺς ὁ νόμος, καὶ νὰ κάνουν κρυφὰ τὶς ἀμβλώσεις τους στὶς Ἀλέκες, τὶς Λούλες τὶς Νικολέτες καὶ τὶς Ἀγγελικούλες(!)

— Καὶ τί εἶπε στὸν κ. Κ. Τσάτσο ὁ Φλωρίνης;

— Ὅτι ἂν θὰ ὑπογραφεῖ ὁ νόμος... θὰ τὸν ἀφορίσει κι αὐτὸν καὶ τὸν κ. Καραμανλῆ(!)

— Μὰ ὁ Καντιώτης εἶναι πουριτανὸς δὲν ἔχει παλλακίδες.

— Μήπως ὑποστηρίζει τὸ Στυλιανὸ καὶ ἀπὸ... συναδελφικὴ ἀλληλεγγύη;

— Ἀπὰ - πὰ(!)

— Καὶ ὁ κ. Τσάτσο τί τοὺς εἶπε;

— Ὅτι «θ' ἀνοίξει κι αὐτὸς τὸ στόμα του» καὶ θὰ γίνῃ τὸ «σῶσε» τῶν ἀποκαλύψεων...

— Δηλαδή μετὰ τὴν ἱερὴ Ἀποκάλυψη τοῦ Ἰωάννη θὰ ἔχουμε τὴ βρώμικη ἀποκάλυψη τοῦ κ. Τσάτσου;

— Μάλιστα θὰ φάλλει τόσα πολλὰ στοὺς «πάναγνους» καὶ «ἄσπιλους» θεοφόρους δεσποτοπατέρες ποὺ θὰ φρίξει ὁ κόσμος, καὶ δὲν τοὺς ξεπλένει ὄχι ὁ Νιαγάρας ἀλλὰ οὔτε ἡ χαβούζα τοῦ Κερατσινίου(!)

— Τότε τί κρίμα ποὺ δὲν ἔχει παιδιὰ ὁ

κ. Τσάτσο! καὶ ὁ κ. Καραμανλῆς... θὰ γλύτωναν ἰσόδια ἀπὸ τὸ λειώσιμο... καὶ ρούχα καὶ παπούτσια τους(!) Ποῦ εἶσαι καημένε Λασκαράτε καὶ Ροῖδη!..

★

—ΤΙ ΣΥΖΗΤΗΣΕ ἡ Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας; Μήπως γιὰ τὰ σκάνδαλα καὶ τὰ δρογιά τους;

— Ὅχι.

— Τότε γιὰ ποῖο πρᾶμα καὶ γιατί;

— Γιατί ὅταν ἀνακατεῦουν οἱ κότες τὰ... τί γίνεται;

— Βρωμάνε.

— Ἐμ τότε τί κουβέντισαν;

— Κουβέντα νὰ γίνεταί(!) Νά, εἶπαν γιὰ τὴν ἀραίωση τοῦ πληθυσμοῦ στὶς ἐπαρχίες.

— Πόνεσαν γι' αὐτό;

— Ἀμί, γιατί νὰ μὴ πονέσουν γιὰ τὸ ἀπόκληρο τὸ ποίμνιο;

— Καὶ γιατί εἶναι ἀπόκληρο;

— Ἀφοῦ τὴ μισὴ γῆ τῆς Ἑλλάδας τὴν ἔχουν οἱ δεσπότες τσιφλίκια, ποῦ νὰ βρεθεῖ ὁ κλῆρος γῆς γιὰ τοὺς κακόμοιρους ἀγρότες;

— Ἔλα τοὺς ἔφεξε λοιπόν, ἡ τύχη, ἀφοῦ ἀραιώνει ὁ πληθυσμὸς καὶ «παίρνει τῶν ὀμματιῶν του».. θ' ἀρπάξουν γιὰ φέουδα καὶ τὴν ὑπόλοιπη Ἑλλάδα.

— Τὴν ἀρπάζουν οἱ Γερμανοὶ κι οἱ Ἀμερικάνοι καὶ μὴν ἀνησυχεῖς.

— Δὲν εἶναι αὐτὸς ὁ λόγος μοναχὰ ποὺ νιάζονται γιὰ τὸ δημογραφικό.

— Ποιὸς εἶναι ὁ ἄλλος;

— Νά, διαμαρτύρονται, νὰ φεύγουν οἱ ἄντρες μόνο, γιὰ νὰ μείνουν ἐκεῖνοι νὰ βατεύουν ἀνενόχλητοι καὶ νὰ κάνουν τὴν «ὑπογεννητικότητα» παραγωγική(!)

— ΤΙ ΕΓΙΝΕ μὲ τὴν κηδεῖα τοῦ ἄλλου πάλι τοῦ τριαντάημερου πάπα στὴν Ἰταλία;

— Χαλασμός Κυρίου!

— Ἀπὸ τί; Μήπως ἀπὸ τὶς ἐρυθρὲς ταξιαρχίες;

— Ὁχι κ. Τζαμάλα, ἀπὸ ραγδαιότατη βροχή.

— Δηλαδή τοὺς τιμώρησε ὁ Θεὸς ἐξ οὐρανοῦ μὲ καλαπόδια;

— Ὁχι εἶχαν ὅλοι τοὺς ὀμπρέλες.

— Καὶ πόσοι ἦταν;

— Ἀμέτρητοι, χιλιάδες;

— Μὰ θὰ πρέπει νὰ γίνεῖ πλημμύρα καὶ καταποντισμός γιὰ νὰ βάλουνε οἱ ἀφελεῖς καὶ θρησκόληπτοι Ἰταλοὶ «τσερβέλο»(!) Ἀλλιῶτικα αἰωνίως καὶ τυμπανίως θὰ προσκυνοῦν τὰ εἶδωλα(!)

— ΤΙ ΝΤΟΡΟΣ εἶν' αὐτὸς μὲ τὸ ἐμφιαλωμένο νερό;

— Ἔ, θὰ περάσει κι αὐτὸς καὶ θὰ κατακάτσει ὁ κουρνιαχτός.

— Μά... βρήκανε σκουλήκια στὰ μπουκάλια καὶ ἄλλα ζυῦφια(!)

— Μὴ φοβᾶσαι «σταγονίδια» ἦταν, «κοιμήσου ἤσυχος» καὶ πιὲς νεράκι νὰ χωνεύεις τ' ἀχώνευτα πρόσωπα καὶ πράματα τῶν ἡμερῶν μας(!)

— Μωρὲ τί μοῦ λές;

— Μάλιστα, νὰ γελάς καὶ νὰ κλαῖς(!)

— ΤΙ ΓΙΝΕΤΑΙ τὸ παραμῦθι τοῦ «ἐμπάργκο»;

— Τοῦ ῥιξαν ἀλάτι καὶ τὸ πάστωσαν.

— Γιατί;

— Γιὰ ν' ἀντέχει στὸ χρόνο, γιατί δὲν τὰ ἔθαζε πέρα ὁ «Ἀττίλας» κ' ἡ ἀφαλοκριπίδα μόνο(!)

— ΤΙ ΦΤΑΙΕΙ ἐκεῖνος ὁ καημένος ὁ Ἰάκωβος Κουκούζης· ὁ Ἀμερικῆς καὶ ὅλοι

τὸν κουτσομπολεύουνε, καὶ ὅλοι τὸν ζηλεύουνε, κι ὅλοι δὲν τὸν χωνεύουνε;

— Σιγὰ καὶ ταπεινὰ κ. Τζαμάλα κι' ἔκανες ποίημα ἀθελά σου τὸν χουντοσύνδεσμο κοτζάμ' ἀρχι... ἐπίσκοπο(!)

— Ἄ νὰ μὲ σχωρῶς, τί κάνει τώρα καὶ πῶς βρίσκεται; βοηθεῖά σ'...

— Παίζει τὸ παιγνίδι τῆς μαργαρίτας καὶ τῆς κολοκυθῆς ἀνάμεσα Σίας — Τουρκίας καὶ κάθε ἀμερικάνικης ἀρχιμαφίας(!)

— ΤΩΡΑ ποὺ κ' ἡ θυγατέρα τοῦ ἀρχιπλοιαρᾶ τοῦ Ὁνάση παντρεύτηκε τὸ Ρῶσο τὸν κομμούνα, τὸν Κασούζωφ, γιατί εἶχε φαίνεται πολλὴ καούρα... δὲν πιστεύω τὰ ντόπια μας κομμούνια νὰ μὴ τὸ πῆραν στὸν ψηλὸ τὸν ἀμανὲ καὶ στὴν περηφάνια. Γιατί ἐδῶ ποὺ τὰ λέμε εἶναι καὶ καλὰ παιδιὰ, γιατί νὰ τ' ἀποξενώνουμε;

— Βρὲ τί καλὰ εἶναι, ξέχασες ποὺ κάποτε ὁ Κωνσταντῖνος τὰ ἔλεγε «μιάσμα-τα»...

— Ποιὸς Κωνσταντῖνος; Ὁ Καραμανλῆς;

— Ὁχι κ. Τζαμάλα.

— Ὁ Κωνσταντῖνος... Τσάτσος;

— Μὰ τί σοῦ ῥθε καὶ παίρνεις στὰ χεῖλη σου τοὺς προέδρους μας;

— Μωρὲ ἀφοῦ μοῦ λές γιὰ Κωνστατῖνο, δὲ βλέπεις, ποὺ μᾶς κυβερνᾶν ὅλο οἱ Κωνσταντῖνοι...

— Βρὲ ἐγὼ σοῦ λέω γιὰ Κωνσταντῖνο ἀνώτερο ἀκόμα.

— Ἐχ, κι ἔχει γούστο νὰ λές γιὰ τὸν Κωνσταντῖνο τόν... τέως βασιλιά.

— Μάλιστα γι' αὐτὸν ἐπιτέλους, δὲ σοῦ ῥχεται καλά;

— Μὲ τὸ μπαρντὸν κ. Μαλλούρα, ἀλλὰ ἐγὼ δὲν μιλάω γιὰ πεθαμένους(!)

— ΤΙ ΓΙΝΕΤΑΙ μὲ τὴν τρέλα καὶ τὴν φυματίωση καὶ στὴ χώρα μας τελευταία;

— Ἀλίμονο! Τὰ 70% (ἐπιεικὲ τὸ ποσοστὸ) στέκουν μὲ τὰ βαρβιτουρικά χάπια γιὰ τὴν ὁποιαδήποτε δόση τρέλας, καὶ ἀφοῦ ἀναβίωσε ἡ φθίση ξανάρχισαν οἱ στρεπτομυκῖνες!

— Ἄμ καλὰ ἡ τρέλα ἔρχεται εὐκόλα ἀπὸ τὴν Ἀμερικῆ... ἡ φυματίωση ὅμως;

— Αὐτὴ, ἴσως ἀπὸ νηστικάδες μόδας γιὰ σιλουέτες καὶ γιὰ γιωταχί(!) Ἀπὸ δηλητηριασμένα τρόφιμα συνθετικῶν οὐσι-

ών, από μόλυνση περιβάλλοντος καί, καί, καί... Κρίμα!

★

— ΤΙ ΕΛΕΓΑΝ οί δηλώσεις του ύπουρου τών ΗΠΑ Μπράουν, για τή χώρα μας τόν 'Αλωνάρη μήνα κ. Μαλλούρα;

— Δέ θυμάσαι; "Ότι δηλαδή «έχουν έτοιμα πολλά σχέδια» οί «προστάτες» και άφέντες μας 'Αμερικάνοι για τήν όποια διάδοχη κατάσταση στη «Μπανανία» μας!

— Μά αυτό δέν είναι επέμβαση στα όικογενιακά μας;

— "Όχι δά. Αυτό είναι «προστασία»(!) "Όταν κινδυνεύουν οί δούλοι από άταξίες... οί πατρώνοι όφείλουν νά τραβάνε τ' αυτάκι στους ταραξίες, νά ρίχνουνε και σφαλιάρες για νά 'ναι οί γραικύλοι ύποταχτικές και φρόνιμες δουλάρες(!)

★

— ΤΙ ΠΑΘΑΝΕ οί βουλευτές στη Δυτική Γερμανία;

— Τους φακελώνουν!...

— Γιατί;

— Για νά τους... «προστατεύουν»(!) "Όπως έγραφαν οί έφημερίδες.

— Μά αυτό μοιάζει μέ τού Λυσία τή διαμαρτυρία εκατά 'Ερατοσθένους» που έλεγε: «'Ώστε μέ συλλάβατε για νά μέ σώσετε, και μέ φυλακίσατε, για νά μέ έξοντώσετε»; "Ω έλεεινοι και πανάθλιοι(!)

— 'Όραία «προστασία» λοιπόν, μασαλά(!)

★

— ΤΙ ΕΚΑΝΑΝ οί 'Αμερικάνοι τελευταία για τά σκυλιά;

— Ψήφισαν νόμο... νά μή κοπρίζουνε στους δρόμους.

— Και νογάζει ό πισινός τών σκυλιών, για νά πειθαρχεί στο νόμο;

— Θα νογάν τά ίδια τ' άφεντικά τους, γιατί... δέ διαφέρουν και πολύ από τά κατοικίδια παιδιά τους(!)

★

— ΤΟ ΠΗΡΕΣ χαμπάρι τί έπαθε ό Κάρτερ;

— "Όχι, σαν τί νά 'παθε ό χαμογελακίας;

— Νά, ψήφισε κι αυτός νόμο για τó προσωπικό του «Λευκού Οίκου»...

— Πώς κι έτσι, για νά μή κοπρίζει κι αυτό;

— "Όχι ρέ καημένε.

— Έμ τότε;

— Για νά μή πίνει μαριχουάνα και κοκαΐνη(!)

— Και μέ τó νόμο τί θα τους κάνει;

— 'Απλούστατα, αν ξαναφουμάρουν... θα τους αντικαταστήσει δλους, είπε.

— Καλά, και οί άλλοι δέ θα 'ναι χασικλίδες;

— Έ, χουουού, μή μου τó παραξηλώνεις. "Ας φουμάρει κι ό ίδιος νά 'ρχονται πάτσι-πάτσι(!)

★

— ΓΙΑΤΙ σκότωσαν τόν Τσιρώνη;

— 'Αφού είχε «κράτος» δικό του, τί νά τόν έκαναν;

— Και τόν φοβόταν τó κουδέρνο γιατί είχε πολλούς όπαδούς;

— Τουναντίον. Αυτός και ή φανίλια του.

— "Α κατάλαβα

— Τί;

— 'Η άστυνομία θα 'κανε δοκιμαστική έφοδο έκστρατείας, κι εκείνος μετάνιωσε για τó OEM είχε τύφεις και... «αυτοκτόνησε»(!)

★

— ΤΙ ΓΙΝΕΤΑΙ μέ τά μέτρα λιτότητας;

— Θα «ζώσουμε τά λουριά πάρα μέσα» είπε ό πρωθυπουργός.

— Γιατί;

— Γιατί εϋμερούμε και δαίνουμε και μπαινουμε και στην ΕΟΚ(!)

— Μά πώς συμβαίνει;

— Έ, όλα γίνονται στην καημένη τήν Ψυροκώσταϊνα. 'Αφού «εϋμερούμε» και «νήκομε και εις τήν δύσιν»(!)... νά μή χαιρετήσουμε τά εισόδια στην ΕΟΚ μέ μιá παχιά άεροεντερική φασουλáδα; "Άλλωστε στην 'Ελλάδα «εϋμερούν οί αριθμοί και ύποφέρουν οί άνθρωποι» όπως έλεγε κι ό Γέρο-Παπανδρέας!

★

— ΤΙ ΛΕΕΙ ή «διαθήκη» του Ποντίκα;

— Δέν ξέρω. "Ό,τι θα λένε δλες οί διαθήκες(!)

— Μά πρόκειται για θεατρικό έργο παραχαιδεμένου του κ. Κ. Μύρη συγγραφέα...

— Έ, και;

— Νά, τó 'παιξε τó θεσσαλικό θέατρο και είχε παθητικό μισό έκατομμύριο δρχ.

— Κι έπειτα;

— Μά... κάποιος ελάκκο έχει ή φάβα(!)

— Αὐτοὶ παίξανε τὴν «Τύχη τῆς Μαρούλας».

— "Ὅχι δὲν ἔφτανε ὁ Κορομηλάς, παίξα-νε καὶ τὴν τύχη τῆς «Διαθήκης» γιὰ νὰ μοντερνοποιήσουν τοὺς Θεσσαλοὺς ἀγρό-τες, καὶ κόντεψαν νὰ ὑπογράψουν καὶ τὴ δική τους διαθήκη(!)

— "Ἄς εἶναι καλὰ τὸ ὑπουργεῖο Πολι-τισμοῦ ποὺ πληρώνει τὰ σπασμένα τῶν ἀποτυχημένων θεαμάτων «Θεσσαλικῶν θε-άτρων» καί... «Ἀρμάτων»(!)

★

— ΠΩΣ ΠΑΝΕ τὰ σκυλιὰ τῶν κυριῶν στοὺς δρόμους τῆς Ἀθήνας καὶ Θεσσαλο-νίκης;

— Νίλα, κ. Τζαμάλα, νίλα(!) Τὰ πεζο-δρόμια γίνανε κοπροχανεῖα(!) Σὲ τούτ' τὴ χώρα τῆς ψευτοαριστοκρατίας τῶν 800 χιλ. οἰκογενειῶν τῆς ἀπαιδευσίας καὶ τῆς μα-σκαρολουσίας... χαίρονται τὰ ξενόφερτα καὶ νταμαρλίτικα σκυλιὰ καὶ πάσχουν καὶ θλίβονται οἱ ἄνθρωποι! Μόνο ποὺ δὲ λυσ-σᾶνε γιὰτὶ τότε... πρῶτα τ' ἀφεντικά τους θὰ φανε(!)

★

— ΤΙ ΛΕΕΙ ἡ ἀνεκδιήγητη «Διεθνῆς Ἀ-μνηστεία»;

— "Ἐ, εἶναι ὀργάνωση ποὺ ἐρευνάει σ' ὅλη τὴ γῆ, ἐκτὸς βέβαια ἀπὸ τὴν Ἀγγλία καὶ τὴν Κεντρικὴ Ἀμερικὴ, ποὺ ἀπὸ κεῖ τρέχει ἡ δική τους πληρωμὴ, ἂν γίνεταί κα-ταπάτηση στ' ἀνθρώπινα δικαιώματα ἢ ὄ-χι(!)

— Καὶ ποὺ πηγαίνει;

— Νά, ἐπικοινωνεῖ ταχτικά μὲ τὸν «σο-δαρότατο» Ζαχάρωφ ποὺ γυρίζει μὲ πα-χιὰ σύνταξη ἔξω ἀπὸ τὰ δικαστήρια τῆς Μόσχας μὴ δικάσουν κανὰ πταῖσμα Ρώσου πολίτη, καὶ στὸ παραμικρό... πάει τὸ γαύγισμα κατὰ τῆς πατρίδας του νίλα(!) "Ἐτσι ἀκοῦνε τὰ εὐήκοα καὶ εὐαίσθητα ὄρ-γανα τῆς «Διεθνούς Ἀμνηστείας»... καὶ βγάζουν τοὺς Σοβιετικοὺς βάρβαρους, τοὺς Ἀγγλοαμερικάνους ἀγγελοῦδια, τοὺς Πινο-σέτηδες, ὄσιους, τοὺς Βιντέληδες ἀμνοὺς ἄμωμους, τοὺς Σουχάρτους, τοὺς Σμίθηδες πανόλβιους καὶ τοὺς Σάχηδες παιδιὰ τοῦ «Θεοῦ»(!)

— Μωρὲ μπράβο(!) Μασαλὰ «Διεθνῆς Ἀμνηστεία»(!) "Ἄς τὴ φτύσουμε, νὰ μὴ πάρει ἀπὸ κακολογία καὶ μάτι(!)

★

— ΤΙ ΕΙΠΕ ὁ κ. Ράλλης στὴ Μόσχα;

— Δήλωσε πῶς: «... ἔχουμε διαφορετικὰ πολιτικὰ καὶ κοινωνικὰ συστήματα, καὶ οἱ σχέσεις Ἑλλάδος — Σοβ. Ἐνώσεως, θαί-νουν συνεχῶς βελτιούμεναι».

— Ἀπὸ πότε «θαίνουν συνεχῶς βελτι-ούμεναι»;

— Ἀπὸ τὸ 1950.

— "Ὡστε, πολλὴ βελτίωση 30 ὀλόκληρα χρόνια(!)

— "Ἐχεις δίκιο! Βέβαια(!) Λίγη εἶναι, ἀλλά, πάει μὲ σάλτσα καὶ λίγη καθαρεύου-σα, λίγες δεξιώσεις καὶ προπόσεις, μὲ πλα-δαρὲς μασέλες, τσουγκρίσματα μὲ τὸ ζευ-γος Ἰνάση - Καουζῶφ μὲ βότκα καὶ σαμ-πάνια... καί... ὄλο θαίνουν καὶ παρα-θαίνουν καὶ κατεθαίνουν στὸ ρελαντί, καὶ στὴν ἡμιανάπαυση(!)

Πιστεύω, πῶς ὁ Ἴταλός, ὁ Γάλλος ἢ κι ὁ Τούρκος συνάδελφός του, δὲ θὰ ἔλεγον τέ-τιες ἀνόητες κοινοτοπίες(!) Ἀλλά, τί νὰ εἶπει ὁ τάλας 35 χρόνια ὑπουργὸς μὲ λίγα διαλείμματα; Ὁ ἄνθρωπος κάποτε κουρά-ζεται, νισάφι, καὶ ξοφλάει! «Καιρὸς φέρνει τὰ λάχανα, καιρὸς τὰ παραπούλια».

★

— ΠΟΙΟΥΣ καὶ ποιοὺς ἔχει πλανσάρει καὶ λανσάρει ἡ κυβέρνηση αὐτὲς τὶς μέ-ρες;

— Τὸν κ. Μητσοτάκη.

— "Ὅχι.

— Τὸν κ. Κανελλόπουλο.

— Ποιόν, γιὰ τὸν Πάνο λές; Εἶπε στὴ Βουλὴ προχτὲς στὸν κ. Μπαντουβᾶ, νὰ μὴ θίγει «σταγονίδια» καὶ τὸ στράτευμα...

— Γιατί, μήπως ἀναπόλησε τὸν Φλίτ μὲ τὸ «Ἴδου ὁ στρατὸς σας»;

— Μὰ τί λές γιὰ τὸν καημένο τὸν Πα-ναη; Βράστου χαμομήλι! Ἐδῶ προβάλλεται ὁ Νάσος ὁ Κανελλόπουλος ὁ ἐπιλεγόμενος καὶ «ἀκροατῆς», ὁ πλέξας ὕμνους καὶ στὴ βουλγαρικὴ οἰκονομία!

— Μακάρι!

— Τί μακάρι αὐτὸς στάθηκε ὁ μπεστ-σέλερ στὸ πλανσάρισμα καὶ στὴ «διευ-ρυνση»(!)

— "Ἐμ ποιὸς ἄλλος;

— "Ἄμ κι ὁ Γάλλος Μπλανσάρ κ. Τζα-μάλα.

— Ποῖος εἶναι ἐφτούνος;

— "Ἐνας ἐργατοπατέρας τοῦ «διεθνούς γραφείου ἐργασίας» ποὺ ἐπιλαμβάνεται τῆς ἐλεημοσύνης τῶν φτωχῶν στὴν ὑφήλιο(!)

— Όρε τί μās λές! Σπουδαία τὰ λάχανα!

★

— ΠΗΡΕΣ χαμπάρι άφελείς και μωροφιλόδοξους πολιτευτές τών δημοτικών έκλογών;

— Τί έκαναν;

— Μερικές προκηρύξεις τους ήταν για γέλια και για κλάματα(!)

— Άρλουμπες;

— Άκου να γελάσεις.

Ένας Θράσος Τσιμπούκης έγραφε:

«Ψηφίστε έμένα συμπολίτες, που τυγχάνω πρόεδρος ανιάτων για να ιδείτε υγιή και νοικοκυρεμένο Δήμο, που θα φροντίσω για επέκταση του άσυλου ανιάτων...».

— Δηλαδή, τί ζητούσε ο ανιάτος φήφο από ανιάτους ψηφοφόρους για να τους φουντάρει κι αυτούς καλά στο άσυλο ανιάτων;

— Μωρέ έτσι που καταντήσαμε κ. Τζαμάλα... θα γίνουμ' όλοι ανιάτοι(!)

— Κύριε έλέησον!

— Άκου κι άλλον τί έγραφε:

Τέως γραμματεύς τάδε Συλλόγου, τέως πρόεδρος τάδε ένώσεως, τέως σύμβουλος τάδε σωματείου και νύν πρόεδρος του άδελφάτου ψυχιατρείου Χορτιάτη, ζητώ την φήφο σας για να σας αντιπροσωπεύω...

— Πού; Στο φρενοκομείο κ. Μαλλούρα.

— Έ, όχι βρέ κι εκεί(!) Οι περισσότεροι τρελοί είναι έξω πια στους δρόμους, στην κοινωνία!

— Χαλασιούλα μας όρε παιδι θα μās κολλήσει κι έμας ή μούρλια!...

— Θές να ιδείς κι ένας Πάνος Κολομπούρδας τί έγραφε στο φείγ-βολάν που γέμισε την πόλη;

— Έγραφε τ' όνομά του, και είχε ξεχάσει να γράφει το έπάγγελμα και το συνδυασμό που πολιτεύεται για δημοτικός σύμβουλος(!)

— Άμα λησμόνησε έφτουνο... μαύρα σκοτάδια κι άρουραίοι θα ροκανίσουν τὰ προβλήματα στο Δήμο του (!)

— Άκουσε κι ένα γιατρό τί έγραφε στους τίτλους του: «Σπύρος Θαφλατάς Ιατρός ρευματολόγος ειδικός εις άλλεργικές άρθριτίδας έντέρων... ζητώ να με ψηφίσετε...».

— Πώ πώ! Τί είν' έφτουνα;

— Τί να σου πώ άγαπητέ κ. Τζαμάλα, δέν έχω ιδέα από τέτοιες παθήσεις, μονάχα ένας πολυφαγός Βλαδίμηρος Πατάτας, ήρωας τών «Ένδογαμικών» ξέρει όλες τις στομαχικές και τις έντερικές παθήσεις(!)

ΜΕ ΤΗΝ ΠΕΙΘΩ ΤΩΝ ΑΡΙΘΜΩΝ

● Σ' όλόκληρο τόν πλανήτη πεθαίνουν κάθε χρόνο 35 έκατομμύρια άνθρωποι από άσπεία.

● Ο πληθισμός της Άθήνας με την άπογραφή του 1971 ήταν 2.800.000 άτομα. Σήμερα σύμφωνα με σχετική άπογραφή, έφτασε τὰ 3.600.000 άτομα. Το στοιχείο αυτό πάρθηκε από έκτίμηση του ίνστιτούτου Δημ. Έργων, τή ΔΕΗ από ήλεκτροδοτήσεις κατοικιών και την τοπική αίτοδιοίκηση.

● Από τις έξεγρήσεις και τις διαδηλώσεις στην Περσία, οι νεκροί έφτασαν πάνω από 15.000.

● Ο πληθισμός της γης άνέρχεται σε 4 δισεκατομμύρια. Από αυτά, τὰ 2,3 δις τὰ μαστίζει ή πτώχεια και ή δυστιχία, τὰ 600 έκ.ατ. ζούν ήποφερτά και τὸ 1,1 δις ζει πλούσια, με έπάρκεια και περίσσεια αγαθών.

● Σε ειδική Σύνοδο του ΟΗΕ που πήραν μέρος 149 αντιπρόσωποι όλων τών χωρών της γης, συζητήσαν τόν περιορισμό τών 400 δισεκατομμυρίων δολαρίων τὸ χρόνο, που δαπανούνται σ' όλόκληρο τόν κόσμο για τούς έξοπλισμούς. Σε όλη τή γη οι στρατιώτες άνέρχονται σε 22 έκατομμύρια και 60 έκ.ατ. Άνθρωποι βρίσκονται σε στρατιωτικές υπηρεσίες.

● Σε χώρες της Άνατολικής Εύρώπης 3.500 Έλληνες έχουν άποκοιτήσει από ανώτατες σχολές και είναι έπιστήμονες σε διάφορους κλάδους που έπιθυμούν και λαχταρούν να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους στην πατρίδα.

● Σε σύνολο 1.200 περίπου τίτλων βιβλίων που έκδόθηκαν τὸ 1976, τὸ ίνστιτούτο πολιτισμοῦ διέθεσε 3 έκ.ατ. δρχ. και με «ειδική» που διορίζει αυτό έπιτροπή έπέλεξαν από 200 τίτλους φίλων και είνουίμενων μονάχα και άγόρασαν από αυτά 29.750 αντίτυπα.

Μηνύματα στο «Ε.Π.»

«...Δυναμικό παρών δίνει το τίμημα και αγωνιστικό περιοδικό «Ελεύθερο Πνεύμα» με το πρόσωπο του Ιδρυτή - διευθυντή του πνευματικού ήγέτη Λ. Μάλαμα. Προσφέρει με 50 ονόματα συνεργατών πλήθος παρουσιάσεις από ξένη κι ελληνική λογοτεχνία, ξάστερες και ήλιόλουστες σελίδες με δοκίμια, μελετήματα, ποιήματα και πεζογραφήματα. Δίκαιοι λοιπόν οι τίτλοι του και οι στίχοι της προμετωπίδας του...»

«Εθνικός Κήρυξ»
Νέα Υόρκη 8/9/78

«Ο Λάμπρος Μάλαμας, φωτισμένος πνευματικός αγωνιστής, εκδίδει το περιοδικό «Ελεύθερο Πνεύμα».

Είναι έκδοση σφραγισμένη από σπάνια λαχτάρα εκλαίκευσης και διαφώτισης. Σ'ε θένα από τὰ κύρια άρθρα του, ὁ εκδότης θίγει ζητήματα ούσιας, και μάχεται νὰ τὰ ἐρευνήσει με γενναιότητα και ελικρόνεια. Παραθέτουμε δείγμα γραφῆς ἀπὸ τὸ ἄρθρο του «Πνευματικοὶ ἄνθρωποι διανοούμενοι και λόγοι» («Ελεύθερο Πνεύμα», τεύχος 26)...».

Ἐφημερίδα «Ἀνεξάρτητος»
Λευκωσίας 19.6.78

«Φίλε κ. Μάλαμα,

...Λαβαίνω ταχτικά τὸ «Ελεύθερο Πνεύμα» και θαυμάζω τὸν ἀγώνα Σας, τὴν ἐπιμονή σας, τὴ λαχτάρα σας νὰ φωτίζετε τὸ λαὸ μας. Σᾶς συγχαίρω και σᾶς εὐχομαι ὑγεία και καλὴ δύναμη στὸ ἔργο σας...»

Ἀντώνης Μυστακίδης (Μετσεβονός)
Καθηγητὴς Πανεπιστημίου και Συγγραφέας
Μάλμο - Σουηδίας

«...Σὲ συγχαίρω γιὰ τοὺς τίμους ἀγῶνες τοῦ περιοδικοῦ σου. Τὸ «Ἐλ. Πνεύμα» δίκαια τὸ ἀγαποῦν και τὸ ἐκθειάζουν ὅλοι γιατί εἶναι μαχητικό, ἀποκαλυπτικό και με πάντα πλούσια, πρωτότυπη και διαφωτιστικὴ ὄλη...»

Σωκράτης Καραντινός
Σκηνοθέτης και Συγγραφέας
Ἀθήνα

«Ἀδελφὲ μου Λάμπρο, δὲν βόλσκω λόγια νὰ ἐκφράσω τὴν συγκίνησή μου γιὰ τὴ παρουσία τῶν πνευματικῶν σου ἔργων στὸ χῶρο τῆς Ἑλλάδας και στὸν διεθνή χῶρο. Τὰ μηνύματά σου ποὺ εἶναι δημοσιογῆματα τῆς ἔντονης ἀγάπης πρὸς τὸν συνάνθρωπο, δια-

λύουν τὰ ὀργανωμένα σκοτιάδια, διαδίδουν τὰ ἀνθρωπιστικά ἰδανικά, τὴν λαϊκὴ πρόοδο και τὴν πανανθρώπινη εὐτυχία.

Ἡ δική μας ἐπίδωξη ποὺ συμμεριζόμεστε τοὺς χτύπους τῆς καρδιάς σου γιὰ ἀλλαγὴ, πρέπει νὰ εἶναι μία και μοναδική: Νὰ συστήσουμε τὸ «Ελεύθερο Πνεύμα» και τὰ τόσα πολύτιμα ἔργα σου στοὺς ἀνθρώπους τοῦ ἀμέσου περιβάλλοντός μας.

Εἶναι ὑποχρέωσή μας νὰ συμβάλουμε με αὐτὸ τὸν τρόπο στὴν ἐπαφὴ τους με τὸν καταπιεζόμενο συνάνθρωπο, γιατί οἱ ἀλήθειες τῶν ἔργων σου πέλθουν, συγκινοῦν, δυναμίζουν και λυτρώνουν.

Μὲ ὄλη μου τὴν ἀγάπη
Γιάννης Ἀναστασιάδης
Οἰκονομολόγος και Λόγιος - Θεσσαλονίκη

«...Ἐξαίρετο τὸ ἀγαπημένο μας περιοδικὸ σας «Ελεύθερο Πνεύμα». Σίγουρα προσοθετὴ τὴν κουλτοῦρα τοῦ λαοῦ μας μέσα ἀπὸ τὴς οἴζες του...»

Λάκης Παλιάτσος
διανοούμενος - Ἄρτα

«...Χαίρομαι ποὺ ἡ πηγὴ τῆς ψυχῆς σου ξεχειλίζει συχνὰ και ὑποσέζει τόσους και τόσους διψασμένους γιὰ ἀλήθειες, ποὺ τὴς περιμένουν...»

Ἐρρίκος Βλάχμπτης
Λογοτέχνης - Σέρρες

«Ἀγαπητὲ κ. Μάλαμα,

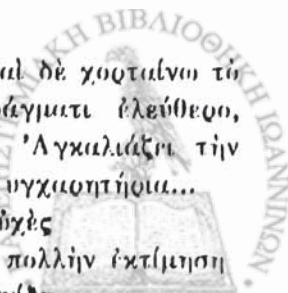
Μὲ ἰδιαίτερη χαρὰ διαβάζω τὸ «Ελεύθερο Πνεύμα». Εἶναι πράγματι μιὰ ἀστείρευτη πνευματικὴ κηφὴλη. Μαχητικό, ἐπιβλητικό, διαφωτιστικό, και με πολλὰ ἐνδιαφέροντα προβλήματα τοῦ καιροῦ μας. Θεομὰ συγχαροητήρια».

Γιάννης Μανίκας
ποιητὴς - Ἀθήνα

«Φίλε κ. Μάλαμα,

Λιαβάζω, ξαναδιαβάζω και δὲ χορταίνω τὸ «Ελεύθερο Πνεύμα». Πράγματι ἐλεύθερο, ξάστερο και παληκαρσίο! Ἀγκαλιάζει τὴν πανανθρώπινη διανόηση. Συγχαροητήρια...»

Μὲ πολλὰς εὐχὰς
θεομὸς χαιροτισμοὺς και πολλὴν ἐκτίμησιν
Φρόσω Ἰωαννίδη
Μάνα τοῦ Ζαγοροῦ Ἀθήνα

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑ & ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ

Ἡ διεθνὴς γλῶσσα Ἑσπεράντο & τὸ φετεινὸ Συνέδριο στὴ Βουλγαρία

Ἡ γλῶσσα ἑσπεράντο εἶναι διεθνὴς βοηθητικὴ γλῶσσα, ποὺ ἐπινοήθηκε ἀπὸ τὸν Πολωνὸ γιατρὸ Λουδοβίκο Ζάμενχοφ (1859—1917). Σήμερα, γιὰ τὴ διάδοσιν τῆς γλώσσας λειτουργεῖ ἡ διεθνὴς Ἑνωσις ἑσπεραντιστῶν. (Ἡδύετερη ὀργάνωσις, ποὺ ἔχει οἶον σκοπὸ τὴ διάδοσιν τῆς διεθνοῦς αἰτῆς γλώσσας, σὲ διάφορες χῶρες. Ἡ ἕδρα τῆς Ἑνωσις βρίσκεται στὸ Ρότερνταμ - Ὁλλανδία. Μέλη τῆς ὀργάνωσις εἶναι ἑσπεραντιστὲς ἀπ' ὅλο τὸν κόσμον — ὁμαδικὰ ἢ ἀτομικὰ. Διατηρεῖ συμβουλευτικὰς σχέσεις μὲ τὴν ΟΤΝΕΣΚΟ καὶ ἐκδίδει τὸ περιοδικὸ «Ἑσπεράντο». Καθοδηγεῖται ἀπὸ 70μελὴ ἑπιτροπὴ καὶ 8μελὴ ἐκτελεστικὴ ἑπιτροπὴ, μὲ πρόεδρον τὸν καθηγητὰ Χάιμςον Τονκίν (ΗΠΑ). Ἐθνικὲς ὀργανώσεις ἑσπεράντο, ἐπαγγελματικὲς, νεολαϊστικαί, γυναικεῖες κ.ἄ. λειτουργοῦν σὲ 45 χῶρες τοῦ κόσμου. Τὸ 1905, πραγματοποιήθηκε τὸ πρῶτον διεθνὲς συνέδριον ἑσπεραντιστῶν στὴν πόλιν Μπουλὸν - σιούρ - Μέρ (Γαλλία). Μέχρι σήμερον, ἔχουν πραγματοποιηθεῖ 63 συνέδρια. Τὰ πρῶτα μαζικὰ, ἀπὸ ἀποψη συμμετοχῆς θεωροῦνται τὰ παρακάτω: 1) Στὴ Νιφεμβέργη τὸ 1923, μὲ 4963 ἀντιπροσώπους. 2) Στὴ Βουδαπέστη τὸ 1966 μὲ 3.975 ἀντιπροσώπους. 3) Τὸ συνέδριον τῆς Βάρνας, ποὺ πραγματοποιήθηκε ἀπὸ τὴς 29 Ἰουλίου μέχρι τὴς 8 Αὐγούστου ἐφέτος, μὲ συμμετοχὴ 4.265 περίπου ἀντιπροσώπων. Περὶ τοὺς 1.000 ἀπ' αὐτοὺς ἦταν ἀπὸ θυτικὰς χῶρες, 2 ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα καὶ οἱ ὑπόλοιποι ἀπὸ τὴς σοσιαλιστικὰς χῶρες.

Ἀπὸ παράδοσιν, μίαν βδομάδα πρὶν ἀπὸ τὸ συνέδριον τῶν ἑσπεραντιστῶν, πραγματοποιεῖται στὴν ἴδια χώρα, τὸ συνέδριον τῆς διεθνοῦς ὀργάνωσις νεολαίας ἑσπεραντιστῶν (μέλη τῆς εἶναι νέοι καὶ νέες ἡλικίας μέχρι 25 χρονῶν). Ἐτα καὶ ἐφέτος, στὴν πόλιν Βελίκο Τίρνοβο τῆς Α.Δ.Β. ἀπὸ τὴς 23—29 τοῦ Ἰουλίου, πραγματοποιήθηκε τὸ 34 συνέδριον τῆς διεθνοῦς ὀργάνωσις ἑσπεραντιστῶν νεολαίας, μὲ βασικὸν θέμα: «Ἑσπεράντο καὶ ἡ φιλία μεταξὺ τῶν νέων ὅλου τοῦ κόσμου. Πῆραν μέρος στὸ συνέδριον αὐτὸ 560 ἀντιπρόσωποι ἀπὸ διάφορες χῶρες.

Στὸ 63 συνέδριον στὴ Βάρνα διαβάσθηκαν μίαν σειράν εισηγήσεις πάνω σὲ ἐπιστημονικὰ θέματα, ἀπὸ ἐξέχοντες, παγκόσμιος φήμης,

ἐπιστήμονες ἑσπεραντιστὲς καὶ μίαν σειράν θήματα καὶ προβλήματα γιὰ τὴν παραπέρα ἀνάπτυξιν τῆς ἑσπεράντο.

Ἡ Α.Δ.Β. εἶναι μίαν ἀπὸ τὴς χῶρες ποὺ πολὺ νωρὴς, ἀκόμα ἀπὸ τὸ 1887, ἐμφανίστηκε ἡ ἑσπεράντο καὶ τὸ 1889 δημοσιεύθηκε ἡ πρώτη λέξις καὶ ἐκδόθηκε ἡ πρώτη ἐφημερίδα τῶν ἑσπεραντιστῶν.

Ἄν εἶναι τυχαῖον τὸ γεγονὸς ὅτι στὴ Βουλγαρία πραγματοποιήθηκε γιὰ δευτέρην φοράν τὸ διεθνὲς συνέδριον ἑσπεραντιστῶν. Τὸ πρῶτον ἔγινε τὸ 1963 (τὸ 48 διεθνὲς) ποὺ εἶχαν μέρος 2.472 ἀντιπρόσωποι ἀπ' ὅλο τὸν κόσμον.

Σήμερα στὴ Βουλγαρία λειτουργοῦν περισσότερα ἀπὸ 250 ὁμοῖα ἑσπεραντιστῶν μὲ 7 χιλιάδες περίπου μέλη. Περισσότερα ἀπὸ 2.000 μαθητὲς, σὲ διάφορα σχολεῖα, μαθαίνουν ἑσπεράντο. Σὲ μίαν σειράν ἀνώτατα ἐκπαιδευτικὰ ἰδρύματα ἐπίσης διδάσκεται προαιρετικὰ ἡ ἑσπεράντο. Ἐπίσης κυκλοφορεῖ σὲ 6.100 φύλλα τὸ μηνιαῖον περιοδικὸν «Μπουλγαρικά ἑσπεράντο».

Γ. Γκαγκούλιας

Μίαν ἐπέτειον

Στὴν Ἀθήναι καὶ σὲ ἄλλας μεγαλοπόλεις, γιορτάσθηκε ἡ 37 ἐπέτειος τῆς ἱδρύσεως τοῦ Ε.Α.Μ. στίς 27 τοῦ Σεπτεμβρίου. Τὸ Ε.Α.Μ. ποὺ τὸ εἶχε ἀγκαλιάσει τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ λαοῦ μας ἱδρύθηκε στίς 27.9.41. Καὶ ὅσο καὶ ἂν οἱ μεταπολεμικὲς ἀντιδραστικὲς κυβερνήσεις τὸ κράτησαν καὶ τὸ κρατοῦν συστηματικὰ ἔξω ἀπὸ ἐπίσημην ἀναγνώρισιν, ὁ λαὸς καὶ οἱ γενεὲς οἱ δικές μας ποὺ ἀγωνίστηκαν, μάτωσαν καὶ θυσιάστηκαν στὸν Ε.Λ.Α.Σ ἐναντίαν στὸ χιτλερικὸν φασισμόν θι τὸ ἔχουν πάντα θρονασμένον στὴν καρδίαν καὶ στὴ συνείδησίν τους. Γιατί, ἐκεῖνος ὁ ἄσπρος καὶ πανθηϊμιστος καλλιαικὸς ἀγῶνας ἦταν τὸ μεγαλεῖον μας καὶ ἡ ἐθνικὴ μας περηφάνια.

Τὰ Μπαλλέτα Μωούσεγιεφ

Ἐννὸν ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα καλλιτεχνικὰ γεγονότα τοῦ φετεινοῦ καλοκαιριοῦ στάθηκε ἡ ἐπίσκεψιν τῶν Μπαλλέτων Μωούσεγιεφ στὴ χώρα μας. Τὸ μεγαλύτερον αὐτὸ συγκροτήμα λαϊκῶν χορῶν τῆς ΕΣΣΑ μὲ ἑκατοντάδες χορευτὲς ποὺ ὅλοι τους εἶναι μαζί καὶ ἠθοποιοὶ καὶ τραγουδιστὲς, ἔδωσαν πολλὰς ἐμφανίσεις στὸ «Βεάκειον» θέατρον τοῦ Πειραιῶ, καὶ κατέπληξαν καὶ κατενθουσίασαν τὸ κοινόν.

νό. Τὸ συγκρότημα αὐτό, ἔχει ἰδρυθεῖ τὸ 1937 καὶ ἔδωσε παραστάσεις σ' ὅλες σχεδὸν τὶς χώρες τοῦ κόσμου. Στὴν πατρίδα μας τὸ ἔστειλε τὸ ἵπουργεῖο πολιτισμοῦ τῆς Ε. Σ. Σ. Δ., γιὰ νὰ τιμῆσει τὴ μνημειώδη ἔκδοσή στὴν Ἑλλάδα τῆς Μεγάλης Σοβιετικῆς Ἐγκυκλοπαίδειας.

Ἔκθεσις Σ. Καραντινοῦ

Ὁ διακεκριμένος δάσκαλος καὶ ἀγωνιστὴς τοῦ θεάτρου, συγγραφέας καὶ ζωγράφος, σεβαστὸς φίλος Σωκράτης Καραντινός, ἐγκαινίασε πλούσια ἔκθεσή του στὴν αἴθουσα «Τὸ Τρίτο Μάτι» (Λοικιανοῦ 21) στὴν Ἀθήνα στὶς 25 Σεπτέμβρη. Μὲ τὴ νέα του αὐτὴ ἐμφάνιση καὶ στὸν τομέα τῶν εἰκαστικῶν τεχνῶν, ὁ πάντα νέος, ἀνήσυχος καὶ δημιουργικὸς μεγαλόπνοος καὶ θαυμαστὸς καλλιτέχνης, ἀποδείχνει μὲ ἀδρά καὶ ζωντανὰ χρώματα καὶ λαμπρὲς παραστάσεις, πὼς οἱ χάρεις τῆς ζωῆς βρῖσκονται πάντα μέσα στὶς βιωματικὲς καὶ συγκινητικὲς δημιουργίαι καὶ ἐπιβεβαιώνει τὴ διαπίστωση τοῦ Οὐγκώ, πὼς «ζοῦνε τὴ ζωὴ ὅσοι ἀγωνίζονται». Ἡ ἔκθεσή του πλαισιώθηκε καὶ ἀπὸ ἔργα τῆς θεατρικῆς του δραστηριότητος. Τὸν συνοδεύουν οἱ εὐχές μας.

Γιὰ τὸ Σολωμὸ

Οἱ ὀργανώσεις τῶν γραμμάτων καὶ τεχνῶν στὴ χώρα, πῆραν ἀπόφαση καὶ θὰ γιορτάσουν πρὸς τιμὴ τοῦ μεγάλου καὶ ἐθνικοῦ μας ποιητῆ Διονύση Σολωμοῦ τὰ 180 χρόνια ἀπὸ τὴ γέννησή του.

Ἔκθεσις Δ. Ράτσικα

Στὴ γνωστὴ γκαλερί τῆς καλλιτέχνης καὶ Ἀρτεμισίας Μανέκα στὰ Γιάννινα, ὁ γνωστὸς ζωγράφος Δ. Ράτσικας ἐρχόμενος ἀπὸ τὸ Παρίσι, ἐξέθεσε μὲ σειρὰ ἀπὸ ἔργα του μὲ βαθιὰ ἀπήχηση στὸ φιλότεχνο κόσμον τῆς πόλης. Ὁ σπουδαῖος αὐτὸς καλλιτέχνης ἔχει σὰν κύριον θέμα καὶ κεντρικὸ στόχον τὰ ἔργα του, μὲ ἀναλογίαι, ἀνατομίας καὶ παραλλαγὰς τὸν πολυπρόσωπον ἄνθρωπον τοῦ καιροῦ μας, σὲ δραματικὰ καὶ ἀγχώδεις παραλλαγὰς καὶ προβληματικὰ διαστάσεις. Ὁ ἀκρωτηριασμένος καὶ λεηλατημένος ἠθικὰ ἄνθρωπος τῆς ἐποχῆς μας καὶ ἰδιαίτερα τοῦ Ἀπικτοῦ Κόσμου ἀντικαθρεφτίζεται μ' ἓνα δέος καὶ μὲ ἰδιόμορφη καὶ τολμηρὴ ἀπομυθοποίη-

ση. Βλέπει κανεὶς στὰ πορτραῖτα τοῦ Ρ. κραιτομημένες ψυχὰς, φαιγόμενα πρόσωπα, σπαραχτικὰ μορφὰς, τραγικὰς οὐσίες. Οἱ σύγχρονες τραγωδίαι παίρνουν ἔκφραση καὶ δύναμη καὶ πάθος στὴ νεώτερη ζωγραφικὴ. Ὁ παραμορφωμένος κόσμος, μάρτυρας καὶ δυνάστης, μὲ τὶς λογικὰ κρίσεις ἀποτυπώνεται μὲ ἀδρὲς πινελιὰς στὶς ἐλαιογραφίαις του. Ἐπιτυχία ἔχει καὶ σὲ αὐτοπροσωπογραφίαις. Ἡ ἐξέλιξις τοῦ Ράτσικα εἶναι σίγουρη γιὰ ψηλότερα πετάγματα καὶ γιὰ ἐντυπωσιακότερα ἀνεβάσματα.

Ὁ Δ)ντὴς τοῦ «Ε.Π.»

Ὁ δ)ντὴς τοῦ περιοδικοῦ μας ταξίδεψε Ἰούλιον καὶ Αὐγουστο τὶς Ἐνωμένες Πολιτεῖαι. Στὴ διάρκεια τῆς ἐκεῖ παραμονῆς του, ἔκανε μελέτη καὶ ἔρευνα πλατιά, ἐπισκόπηση καὶ ἀνατομία πάνω στὴν ἀμερικανικὴ ζωὴ καὶ κοινωνία, καὶ ἔγραψε ἀποκαλυπτικὸ ἔργο ἐκατοντάδων σελίδων. Γύρισε ὅπου μπόρεσε, ἀκόμα καὶ σὲ ζουγκλες καὶ ἄντρα μιξέριαις, ἐξαχρείωσης καὶ ἐγκληματικοῦ ξεπεσμοῦ, μὲ κίνδυνον ζωῆς. Ὅλο αὐτὸ τὸ συγγραφικὸ καὶ φωτογραφικὸ ἕλικον, θὰ τυπωθεῖ σὲ βιβλίον πὸ ἐλπίζομε νὰ κυκλοφορήσει σύντομα.

Βραβεῖο στὸν Θ. Ἀρώνη

Στὶς 5 τοῦ Ἰουλίου, τὸ σοβιετικὸ πρακτορεῖο Τύπου στὴν Ἀθήνα «Νοβόστι» σὲ εἰδικὴ τελετῇ, καὶ ἐγκάρδια ἀτμόσφαιρα προσκεκλημένων, ἀπένευε βραβεῖον στὸ συγγραφέα Θόδωρον Ἀρώνη γιὰ τὸ ταξιδιωτικὸ βιβλίον του «Ὁ Ἥλιος τῆς Ἀλήθειας». Ἄξια ἢ τιμὴ καὶ δίκαιη ἢ χαρὰ καὶ τῶν φίλων. Τέτοιαις ἐκδηλώσεσι τιμητικὰς γιὰ ὅσους μοχθοῦν ἀνάλογα, στὶς τέχναις καὶ στὰ γράμματα, σφουρηλατοῦν τὴ φιλία καὶ τὴν ἀδερφοσύνη τῶν λαῶν καὶ ἀνεβάζουν πρὸ πολὺ τὸ ἐπίπεδον τοῦ πολιτισμοῦ τους.

Τὸ ἀλβανικὸ συγκρότημα

Τὸν περασμένον Αὐγουστο τὸ κρατικὸ φολκλορικὸ συγκρότημα τῆς Ἀλβανίας ἄφησε ἐποχὴ μὲ τοὺς χοροὺς καὶ τὰ τραγούδια του ἀπὸ τὰ Γιάννινα, τὸν Πειραιᾶ καὶ ἄλλαις πόλεις πὸν πέρασε. Θέαμα καὶ ἀκρόαμα ἦταν ἓνα περίφημον σύνολον, πὸ ὅσοι Ἕλληνας εἶχαν τὴν τύχη νὰ τὸ ἀπολαύσων καὶ νὰ τὸ θαυμάσων, θὰ τὸ θυμοῦνται γιὰ πάντα.

«Εμείς και τὸ βιβλίο»

Μὲ τὸν κυριακὸν τίτλο, ἡ Παντλήνια Ὀμοσπονδία Ἐκδοτῶν Βιβλιοχημικῶν, ἐξέδωσε τὴ μηνιαία ἐφημερίδα της, μὲ τίμημα, τὸ βιβλίο, τίς δυσκολίες καὶ τὰ προβλήματα ποὺ ἀντιμετωπίζουν οἱ συγγραφεῖς καὶ οἱ ἐκδότες στὴ χώρα μας γιὰ τὴ διακίνηση, τὴν ἐνημέρωση καὶ τὴν πλατύτερη διάδοσίν του. Χαιρετίζουμε τὴν ἐκδοσὴν της καὶ εἰμίστιε στο πλευρὸν της.

Ἑταιρία Θεάτρου

Στὴν Ἀθήνα, μὲ προτοβουλία τοῦ ἐγγενικοῦ καὶ θερμοῦ συμπαραιστάτη τῶν τεχνῶν Ἡπειρωτῆ Θανάση Δουρδοῦφη, τοῦ διασώχου Σπ. Παπῆ κ.ἀ. συμπαιρωτῶν, συγκροτήθηκε «Ἑταιρία Θεάτρου Ἡλείου», μὲ σκοπὸ τὴν πολιτιστικὴ καλλιέργεια, τὴ θεατρικὴ ἀγωγή καὶ ψυχαγωγία τῶν ἀπανταχοῦ Ἡπειρωτῶν καὶ φίλων τῆς Ἡλείου καὶ τοῦ θεάτρου γενικά, τὴν προβολὴ καὶ τὸ ἀντίθεσμι Ἡπειρωτικῶν ἔργων κ.α.

Τοὺς εἰχόμεστε καλὰς ἐπιτυχίας.

Ἐκθεσὴ Γ. Ζερβοῦ

Ὁ γνωστὸς καὶ παραγωγικὸς νατουριλίστας ζωγράφος Γεράσιμος Ζερβὸς ὀργάνωσε στίς 26 Ἰούνη μέχρι τίς 8 τοῦ Ἰουλίου σὲ αἴθουσα τῆς Πάτρας ἔκθεσιν ζωγραφικῆς μὲ 54 νέα ἔργα του σὲ λάδι καὶ ἀκουαρέλλες. Ὁ δυναμικὸς καλλιτέχνης σημείωσε μεγάλη ἐπιτυχία καὶ εἰτοιμάζει σύντομα νέα ἔκθεσιν του καὶ στὰ Γιάννινα.

Μουσικὰ νέα

Ἐπέροχο καλλιτεχνικὸ γεγονός στὴν Ἑλλάδα καὶ στὸ ἐξωτερικὸ ἀποτέλεσεν ὁ πρόσφατος μεγάλος δίσκος μὲ δημοτικὰ καὶ ἄλλια τραγούδια τοῦ κορυφαίου καλλιτέχνη μας Λάκη Χαλιῶ, μὲ τὸ κλαρίνο τοῦ ἀσθαστοῦ βετεράνου πατέρα του Τάσου Χαλιῶ.

★

Ὁ ἔξοχος τραγουδιστὴς μὲ τὸ καθαρό ἔχος τῶν παραδοσιακῶν ἠπειρωτικῶν τραγουδιῶν Σάββας Σιάτρας, μὲ τὴν ἐναρξη τῆς χειμερινῆς σαιζὸν θὰ βρεῖται μὲ τὸ συγκρότημα Π. Λούκα σὲ κέντρο τῆς ὁδοῦ Κεφαλληνίας καὶ Πατησίων γωνία, Ἀθήνα.

ΑΓΓΕΛΙΕΣ ΒΙΒΛΙΩΝ

- ΓΙΟΥΡΓΟΥ ΔΕΛΙΟΥ: «Ἐπιλοῦν» (Δοκίμια καὶ μελετήματα). Σελ. 120. Ἐκδ. Ν. Πορείας, Θεοῦ νίκη '78.
- ΣΗΦΗ ΚΟΛΛΙΑ: «Πρόδες τὴν Κολχίδα» (ποιήματα). Σελ. 48. Ἀθήνα '77.
- DIMITRI ΚΑΚΑΒΕΛΑΚΙ: «Resistenza» (ποιήματα στὴν Ἰταλικὴ γλῶσσα μὲ 70 σελ. τυπωμένο στὴ Ρώμη).
- ΤΑΚΗ ΚΟΛΙΑΒΑ — ΜΟΛΙΟΤΑΚΗ: «Ὀπτογραφία» (ποιήματα). Σελ. 38. Ἀθήνα '77.
- ΤΑΚΗ ΔΟΞΑ: «Ἐπαρχία σ' ἀγῶνα» (ποιήματα 1938-48). Σελ. 92. Ἀθήνα '78.
- ΣΤΕΛΙΟΥ ΝΤΟΜΑΛΗ: «Ἡ Τρελὴ Πυξίδα» (ποιήματα). Σελ. 85. Ἐκδ. «Θεσσαλ. Ἐστίας», Λάρισα '78.
- ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΡΟΥΜΕΛΙΟΤΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ: «Τρεῖς Ὀμιλίεσ» (Τιμητικὸ ἀφιέρωμα στὸν Πάνο Ι. Βασιλείου). Σελ. 244. Ἀθήνα '78.
- PIERRE GARNIER: «Δεῦτερη Γεωγραφία» (ποιήματα). Μεταφρασμένα ἀπὸ τὴν Ἀγνή Σωτηρακοπούλου. — Σχοινᾶ. Σελ. 46. Ἀθήνα '74.
- JEAN BOUHIER: «Τολμηρὴ Ἐπιχειρήσῃ» (ποιήματα). Μεταφρασμένα ἀπὸ τὴν Ἰδία. Σελ. 62 1975.
- ΛΙΖΑΣ ΚΟΝΤΟΥ: «Βαθυλῶνα» (ποιήματα). Σελ. 44. Ἀθήνα '78.
- ΓΙΟΥΡΓΗ ΣΕΡΚΕΔΑΚΗ: «Ἀνθρώπος» (ποιήματα). Σελ. 62. Ἀθήνα '78.
- ΔΗΜΗΤΡΗ Π. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ: «Ἀσκήσεις» (ποιήματα). Σελ. 45. Ἀθήνα '78.
- ΔΗΜΟΣΘΕΝΗ ΧΡΥΣΟΜΕΤΡΗ: «Τὰ Βήματα καὶ ὁ Χρόνος» (ποιήματα). Σελ. 38. Θεσσαλονίκη '78.
- ΔΙΟΝΥΣΗ ΣΕΡΡΑ: 1) «Ὁδὸς τοῦ Διονύσιου Σολωμοῦ» καὶ 2) «Διπλῆς Φωνῆς» (ποιήματα). Σελ. 30 καὶ σελ. 45. Ζάκυνθος '78.

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΔΗΜΗΤΡΕΛΗ

Σπουδαστε
σε 9 μηνες
Μοντελιου
κι ακομη
Κοπτικη

Σπουδαστε
σε 9 μηνες
Διακοσμητης
κι ακομη
Βιτρινα

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ
ΔΗΜΗΤΡΕΛΗ
διακοσμησις· διαφημισις· σπουδαι· εκδοσεις

ΤΣΙΜΙΣΚΗ 53 — Θ Ε Σ Σ Α Λ Ο Ν Ι Κ Η

Περιεχόμενα

ΠΡΩΤΟΣΕΛΙΔΗ ΠΟΙΗΣΗ

Τζαβαλάς Καραύσος (Α. Μαλαμα)	961
Περμίνω (Τζ. Καραύσου)	•
Ήδελφέ μου (Κ. Καρρά)	962
Ή νεα «ταβερνα» (Ι. Χρυσόχοου)	•

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ

Ή Έννοια του χρόνου στ' άνωφλι του 1979 (Α. Μαλαμα)	963
--	-----

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΠΟΙΗΣΗ

Άπο Φιλίππινες (Μετ. Άγνη Σχοινά)	965
• Γαλλία (Μετ. Χρ. Κατσιγιαννη)	966
• Άλβανία (Μετ. Γιαν. Μανίκας)	•
• Γερμανία (Μετ. Ντ. Κούγκουλος)	967
• Ίνδια (Μετ. Άγνη Σχοινά)	•
• ΗΠΑ (• • •)	968
• Γιουγκοσλαβία (Μετ. Βικτ. Θεοδώρου)	969
• Ελβετία (Μετ. Άγνη Σχοινά)	•

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ

1) Του σασιμού (Στεργίου Βαλιούλη)	•
2) Χαριτωμένος (Άντωνη Κυριακοπούλου)	970
3) Ο Ντερβίς Άλη Καβαζογλου (Χρ. Κατσιγιαννη)	•
4) Ή φωνη του . . .	•
5) Δυο ποιήματα (Γιαννη Καραβίδα)	•
6) Προσκυνημένοι (Στάσανου Τηλιπιδή)	971
7) Ή μανα της 3 Δεκεμβριου του 1944 (Δ. Καραουσου)	•
8) 28 Οκτώβρη 1940 (Θ. Κ. Τρουπή)	972
9) Να μη χαθεί ή λεβεντίσσα ψυχη (Άννα Ντιουσια)	•
10) Πρίν άκομη (Σταφ. Καλού)	•
11) Τα ρήματα (Κ. Πηγαδιωτη)	973
12) Άόμιζοδο (Μ. Παρασκευά)	•
13) Δυο Ποιήματα (Γιαννη Γαλανού)	•
14) Δεν είναι φθινόπωρο (Στελ. Ντομαλη)	973

ΝΕΟΙ ΠΟΙΗΤΕΣ

15) Σκητικο (Πηνελ. Π. Μαρνελή)	•
16) Άχτιδες (Στελ. Καραγιαννη)	•
17) Τετραγωνικά μετρα (Σταυρου Π. Γιωβαννη)	974
18) Λιπασμα εύτυχιας (Δ. Πανουσακη)	•
19) Θέλω να ζήσω γιατι ύπαρχας έσυ (Κ. Ίωαννίδη)	•
20) Πονος (Γ. Φριγγελή)	•
21) Σαν έξομολόγηση (Α. Ταστανή)	•

ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ

1) Ένας γενναίος δεκανεας (Β. Τσακδύρα)	975
2) Κάτι άλλιωτικά Χριστουγεννα (Α. Όνουφριου)	976
3) Λόγια Μαρτυρων (Δ. Χαλατσά)	978
4) Προσδοκία (Κωστα Καρρά)	979
5) Τό μαθημα (Σούλας Ροζου)	•
6) Ή μουσική και ή εξέλιξη της (Ντ. Κούγκουλου)	980
7) Τα Μαστοροχωρια (Τ. Παρασταυρου)	982
8) ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ (Χ. Σκανδαλη)	983
ΟΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ ΚΑΙ ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ (Α. Μαλαμα)	985
ΜΕ ΤΟ ΣΦΥΡΙ ΣΤΑ ΚΑΜΩΜΑΤΑ (Σχολία Αλ. Φωτανού)	990
ΜΙΚΡΗ ΜΕΛΕΤΗ από ΗΠΑ (Α. Μαλαμα)	995
ΑΛΒΑΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ (Δ. Σιουτερικί)	•
Άφέντης και δούλος (Μετ. Γιάννης Μπενέκος)	1002

ΠΟΛΙΤΙΚΟΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΚΕΝΤΡΙΣΜΑΤΑ

(Στ. Κιντρή)	1012
ΑΠΟ ΤΗ ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΚΙΝΗΣΗ (Α. Μαλαμα)	1012
ΠΝΙΣΜΑΤΙΚΑ ΚΑΙ ΚΑΛΑΙΤΕΧΝΙΚΑ ΕΠΙΣΤΟΛΙΑ	1015
ΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ ΤΟΥ ΛΙΤΟΜΟΥ	•

Γέρμα κίτρινος
στην άρχη της Ήδελφης

•ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΠΝΕΥΜΑ•
Ίδιοκτητης υπεύθυνος έκδοτης
Λάμπρος Μαλαμας
Διεύθυνση σύμφωνα με το νόμο: Ε. Βενιζέλου
188, Γιάννινα

Τιμή τεύχους δρχ. 70
Χρονιατική συνδρομή
Έσωτερικού δρχ. 300
Έξωτερικού δολάρια 15
Ίδρυματα, Δήμοι, Κοινότητες, δρχ. 700
Ύλη άλληλογραφία - έμβασματα - στον ίδιο.
Χαιρογραφα δεν έπιστρεφονται. Φιλοξενούνται
μονο άδημοσίευτες συνεργασίες.

Φωτοσύνθεση Κ. Λοβρόου
Ζ. Πηγής 21 τηλ. 3625927
Εκτύπωση: Ε. Άνδριανόπουλος
Αλκμήνης 64 Κ. Πετραλώνων
Άθηναι

Περαιτερα επι βιβλία του Α. Μαλαμα στην Άθηναι στα βι-
βλιοπωλεία: Καλλιμαχου Σαντωνας, «Σύγχρονη έποχη» Άκα-
δημίας 76, «Λοκνηνη» Άρχη ηπιού 3, Κοντου Φιδου του
Πλατίνου Καρύστη, Άρη Γαζιωνη Ίπποκρατους 13, κ.ά. Στη
Θεσσαλονίκη: Π. Ραγιά Τσιμισκή 44, «Σύγχρονη έποχη» Άρι-
στοτελους 7, Ν. Χατζηκυριου Βενιζέλου 15, Κ. Ντομαλη
στη: βιβλιου Κ. Μιζανίκου 34 κ.ά.